

## Iachint Monahul



CREȘTINII CRED ȘI MĂRTURISESC  
ÎNTRU ADEVĂRUL LUI DUMNEZEU

Creștinii cred și mărturisesc, întru Hristos, Adevărul lui Dumnezeu, că: mântuirea lor și a toată lumea este numai în Sfânta Treime, „întru una, sfântă, sobornicească și apostolească Biserică” - „Trupul lui Hristos” - singura prin care și în care putem ajunge la unirea cu Dumnezeu, „la (în) unitatea credinței (εἰς τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως - is tin enotita tis pisteos) și a cunoștinței Fiului lui Dumnezeu, întru bărbat desăvârșit, la măsura vârstei plinirii lui Hristos” (Efes. 4, 13)

Dorind să mă lămuresc cu privire la mântuirea mea și înțelegând că toată lumea are nevoie să-L cunoască pe Dumnezeu în Sfântă Biserică Sa, să se izbăvească de toată robia și înșelăciunea diavolească și să se unească cu El, pentru a se putea mântui, m-am străduit să adun acest „material”. Mai mult de atât nefiind în stare, ba și aceasta făcând-o cu greșeli, îi rog pe toți să mă ierte și să caute să facă ei ceva mai bun.

Această lucrare am început-o cu îndemnul și binecuvântarea Părinților mei duhovnici: Cleopa Ilie, Iulian Lazăr și Partenie starețul mănăstirii Sfântul Pavel din Sfântul Munte Athos și se dorește a fi cunoscută, corectată și completată de mulți.

Mărturisindu-mi neputința de a face această lucrare mi s-a spus să fac cât pot și să dau și altora să corecteze și să completeze. De altfel, se înțelege că acestea sunt lucruri pe care acum, fiecare dintre noi, se cade să ni le lămurim, sunt cunoștințe generale pe care noi toți trebuie să le avem, mai cu seamă în vremea de acum, când se lucrează lepădarea de credință.

Cine va avea dragoste să corecteze și să completeze această lucrare, sau să facă ceva mai bun și să-mi trimită, îi mulțumesc și mă rog ca Bunul Dumnezeu pentru rugăciunile Preasfintei, Preacuratei, Preabinecuvântatei Stăpânei noastre de Dumnezeu Născătoarei și pururea Fecioarei Maria să-l ducă la Rai.

Aștept cu drag ceva mai bun de la voi, eu neputinciosul,

Iachint Monahul.

## Cuprins

Biserica este lucrarea Preașfintei Treimi în care suntem mântuiți toți cei ce credem în ea ca fiind „una” - Trupul lui Hristos Dumnezeu și omenesc și în ea ne unim cu Dumnezeu.....	p. 5
1. PENTRU MĂNTUIRE DE CONȘTIINȚĂ TREAZĂ – CONȘTIINȚA BISERICII AVEM NEVOIE.....	9
Acum, mai mult decât orice, de frica lui Dumnezeu avem trebuință.....	10
Nașterea Domnului nostru Iisus Hristos este capul întregii economii a Mântuirii, este începutul și rădăcina tuturor bunătăților date nouă.....	14
Dumnezeu-Tatăl a așezat, prin Cruce, învierea noastră în Hristos, Fiul și Cuvântul Său.....	16
Ne trebuie luare aminte, nu putem asculta de oricine.....	18
Suntem chemați să umblăm cu și în Duhul lui Dumnezeu.....	19
Numai unindu-ne în credință cu Hristos, Adevărul lui Dumnezeu, în Biserică – Trupul Său putem fi ortodocși, ne putem bucura de mântuire.....	24
Datori suntem a mărturisi că numai prin Credința și Botezul Bisericii Ortodoxe vine mântuirea.....	31
Mântuirea înseamnă a mărturisi întru Hristos.....	35
Numai fiind născuți de un Părinte cu conștiința Bisericii putem avea și noi conștiința Bisericii, conștientizăm că suntem cei mai păcătoși oameni de pe pământ și înțelegem datoria și avem îndrăzneala de a mărturisi că mântuirea noastră și a toată lumea poate fi numai prin unirea noastră cu Hristos, în unitatea credinței, în Biserică – Trupul lui Hristos.....	54
Învierea noastră este în Cuvântul lui Dumnezeu, în Trupul Lui – Biserică.....	65
La credința desăvârșită, care este unitatea și părtășia omului cu Dumnezeu, deci la mântuire, vom putea ajunge numai de vom ține credința simplă-descoperirea.....	67
Pe cât este de important pentru mântuire să credem că Iisus Hristos este Dumnezeu, tot atât de important este să credem că El a venit în trup și că acest trup al Său, luat din Maica Domnului și îndumnezeit, este Biserică.....	69
Biserica - Trupul lui Hristos este întemeiată de Hristos prin jertfa Sa pe Cruce și Învierea din morți, ea este „Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolească”, ea continuă viața Lui și este semnul văzut al mântuirii noastre, în ea trebuie să credem pentru că ne unește cu Dumnezeu.....	72
Precum Dumnezeu este Unul, tot așa și Biserică este una.....	74
Biserică este una singură.....	76
Biserică este slava lui Dumnezeu.....	78
În afară de Biserică nu este mântuire.....	80
Creдем în Sfânta Treime și „întru una, sfântă sobornicească și apostolească Biserică”, singura adevărată, și mărturisim într-un Duh cu toți Sfinții că această Biserică nu a fost, nu este și nu poate fi dezbinată.....	83
La „unitatea credinței” putem ajunge numai în Biserică – Trupul lui Hristos.....	86
În aceste vremuri suntem chemați să mărturisim adevărul că Biserică este zidită pe Piatra Hristos, Fiul lui Dumnezeu Celui viu și nu poate fi dezbinată.....	90
Biserică este moștenitoarea.....	94
2. NIMENI NU NE POATE VĂTĂMA PE NOI DACĂ MAI ÎNAINTE NU NE VĂTĂMĂM NOI ÎNSINE.....	99
Biserică și Cultură, Politică, Știință în Istoria omenirii.....	100
Pentru a nu ne pierde sufletul cel mântuit de Domnul nostru Iisus Hristos noi toți avem trebuință să ne cunoaștem pe noi înșine, să „cercetăm duhurile de unde sunt” (1 Ioan 4, 1-3).....	108
Pacea și unitatea le putem avea numai prin unirea în credință cu Dumnezeu.....	110
Nu este pe pământ cinste mai mare decât aceea de a fi mădular al Bisericii - Trupul lui Hristos și nu este pagubă mai mare decât aceea de a fi despărțit de ea.....	112
Nu este suficient să ne numim ortodocși, avem nevoie să fim ortodocși.....	116
Părintele Cleopa ne face atenți să nu dăm crezare duhului antihristic care prin tăgăduirea unității Bisericii lovește în Hristos - „Piatra cea din capul unghiului”,	

tăgăduiește venirea lui Hristos în trup și Dumnezeirea Lui.....	119
Cei care caută să fie sinceri cu ei înșiși, cu Dumnezeu și cu aproapele lor sunt izbăviți din înșelăciunile vicelanului diavol și se bucură de unirea în Hristos, în Biserică.....	121
Cei sinceri sunt izbăviți din cursele dezbinătorului.....	124
Cu Biserica Ortodoxă Mântuitorul S-a făgăduit că va rămâne până la sfârșitul veacurilor.....	127
Fericit este sfârșitul luptătorilor pentru buna-credință, a bine-cinstitorilor lui Dumnezeu.....	130
Hristos va fi și cu noi, cum a fost și cu ucenicii Lui, dacă vom să-i imităm pe ei, dacă vom fi râvnitorii vieții și traiului lor.....	132
Cei care refuză să primească pecetea antihristică și suferă pentru credința lui Hristos, pentru Biserica Apostolească, sunt numai cei ale căror credință în Biserica nu a fost zdruncinată.....	136
Izbăvirea din cursele duhului lui antihrist o putem avea, după cum ne învață Părintele Cleopa într-un Duh cu Sfinții Părinți, numai în Biserica - Trupul lui Hristos, lepădându-ne de sine și îngrădindu-ne cu Sfânta Cruce.....	143
Strădania omului nu e îndestulătoare, dacă omul nu se bucură de ajutorul cel de sus; și iarăși: nu câștigăm nimic de pe urma ajutorului de sus dacă nu ne străduim.....	147



Biserica este lucrarea Preasfintei Treimi în care suntem mântuiți toți cei ce credem în ea ca fiind „*una*” - Trupul lui Hristos Dumnezeu și omenesc și în ea ne unim cu Dumnezeu

După Domnul nostru Iisus Hristos, Sfinții Apostoli și Sfinții Părinți ca mădulare ale Bisericii - Trupul lui Hristos, în Duhul ei, „*Duhul Sfânt, Domnul de viață făcătorul, Care din Tatăl purcede*”, ne-au descoperit adevărul, taina și slava cea de nezdruncinat a Bisericii, arătând-o ca fiind „singura” în care Dumnezeu cel „Unul” ne mântuiește. Și noi toți, cei ce vrem să ne mântuim, credem și mărturisim în *Simbolul credinței* ceea ce Sfinții Părinți au dogmatizat la primele două Sinoade Ecumenice, și anume că, credem în Sfânta Treime și „*Întru una, Sfântă, sobornicească și apostolească Biserică*”.

Acum, dacă suntem în Duhul Bisericii, credem și mărturisim întru Adevărul lui Dumnezeu, avem conștiința Bisericii, cunoștința Ei și despre Ea și suntem chemați a da răspuns, oricând este nevoie, despre această credință a noastră. Sfântul Apostol Petru zice: „*Să fiți gata pururea spre răspuns la tot cel ce vă întreabă cuvânt pentru nădejdea cea întru voi*” (1Petru 3, 15). Înalț Prea Sfințitul Mitropolit Hierotheos Vlachos, fiind într-un Duh și o înțelegere cu Sfinții Părinți, în cartea sa *Cugetul Bisericii Ortodoxe*, scriind despre „Obârșia și descoperirea Bisericii”, în concluzie, ne arată că:

a) „Numai în Hristos este mântuire. Întrucât sfinții Vechiului Legământ au văzut pe Cuvântul neîntrupat, iar Sfinții Noului Legământ au văzut și văd pe Cuvântul întrupat, fiind în deplină părtășie cu El, înseamnă că mântuirea omului are loc numai prin Hristos. Și întrucât Hristos este a doua persoană a Sfintei Treimi, iar mântuirea este împreună-lucrarea Dumnezeului Treimic înseamnă că suntem mântuiți atunci când avem părtășie cu Sfânta Treime, când harul Dumnezeului Treimic pătrunde în ființa noastră, când „*harul Domnului nostru Iisus Hristos și dragostea lui Dumnezeu și Tatăl, și împărtășirea Sfântului Duh*” sunt cu noi.

b) Biserica nu este un așezământ omenesc, ci dumnezeiesc și omenesc. Nu este o asociație omenească, ci Trupul dumnezeiesc și omenesc al lui Hristos. Obârșia Bisericii este Dumnezeu Însuși iar mântuirea omului are loc înăuntrul ei. Nu este o născocire a omului, nu este roadă și urmarea unei nevoi sociale a omului, ci singurul loc al mântuirii sale... Sfântul Clement al Alexandriei observă: „căci tot așa cum există o lucrare a voinței Sale, și aceasta se cheamă lume, la fel și mântuirea oamenilor este voia Lui, și se cheamă Biserică”. Înseamnă că Biserica nu va

<sup>1</sup> Ioan 15, 26; *Simbolul credinței*, art. 8

înceta vreodată să existe, în ciuda oricăror greutăți și împrejurări potrivnice.

c) În Biserică toate problemele își află dezlegare. Nu vorbim despre un creștinism abstract, legat de o ideologie, ci despre o Biserică care este părtășie între Dumnezeu și om, îngeri și oameni, cele pământesti și cele cerești, om și lume. Biserica este „întâlnirea cerului și pământului”. Pacea, dreptatea și celelalte nu sunt doar convenții sociale, ci daruri ce se dau în Biserică. Atât pacea cât și dreptatea, ca și toate virtuțile, precum dragostea etc. sunt experiențe ale Bisericii. În Biserică experimentăm adevărata pace, dreptate și dragoste, care sunt energii ființiale ale lui Dumnezeu.

d) Biserica este Trupul lui Hristos, avându-L pe Hristos drept Cap, iar membrii Bisericii sunt mădularele Trupului lui Hristos. Mădularele Bisericii există în toate vremurile și vor exista până la sfârșitul vremii. Iar când mădularele Bisericii încetează să mai existe, va veni sfârșitul lumii. Căci noi trăim laolaltă cu mulți oameni; poporul lui Dumnezeu însă înfațișează adevărata părtășie... Pe Sfântul disc la Liturghie se află mai multe persoane: Maica Domnului, îngerii, prorocii, Sfinții Părinți, marii mucenici și, îndeobște, mărturisitorii credinței, Sfinții și nevoitorii, viii și morții care au parte de curățitoarea, luminătoarea și îndumnezeitoare energie necreată a lui Dumnezeu. Nu suntem singuri. Nu suntem „străini și nemernici, ci împreună cetățeni cu Sfinții și deaproape ai lui Dumnezeu” (Efes. 2, 19).

A aparține Bisericii este cel mai mare dar al harului pe care îl avem. A ne afla în marea Familie este cel mai mare dar. Trebuie să prețuim acest dar, trebuie să ne simțim adânc mișcați și să ne silim a rămâne în Biserică, experimentând harul ei cel sfințitor și arătând prin viețile noastre că ne aflăm în locul său de izbăvire și sfințire. Astfel vom dobândi și marele dar al unui „sfârșit binecuvântat”, când ne va fi dat să zăcem adormiți „în mijlocul Bisericii”<sup>2</sup>.

„În *Vechiul Legământ*, mai spune Înalta Prea Sfinția Sa, erau oameni drepti, precum judecătorii, prorocii și sfinții, ce fuseseră blagosloviți cu descoperirea și vederea dumnezeiască. Ei L-au văzut pe Dumnezeu. Și întrucât vederea lui Dumnezeu, după învățătura Părinților Bisericii, este totuna cu îndumnezeirea și părtășia omului cu Dumnezeu, spunem că în *Vechiul Legământ* Biserica exista, rămasita ei s-a păstrat... Știm din învățătura sfinților că toate manifestările lui Dumnezeu în *Vechiul Legământ* sunt manifestări ale *Cuvântului*, a doua persoană a Sfintei Treimi. Deosebirea între manifestările din *Vechiul* și *Noul Legământ* este aceea că în primul avem manifestări ale *Cuvântului* neîntrupat, pe când în *Noul Legământ* avem manifestările *Cuvântului* întrupat.

Sfântul Ioan Gură de Aur, vorbind despre dreptii *Vechiului Legământ*, spune că și ei aparțin Trupului lui Hristos, căci „și ei au cunoscut pe Hristos”. De altfel, prin întruparea Sa, cum spune iarăși Sfântul Ioan Gură de Aur, Hristos „a luat carnea Bisericii”. Trupul lui Hristos este unul singur și Biserica este una singură. Sfântul Ioan Gură de Aur întreabă: „Ce înseamnă un singur trup?” și el însuși răspunde, în chip grăitor: „Credincioșii din toată lumea, cei ce sunt, cei ce au fost și cei ce vor fi. Și încă, toți cei ce au plăcut lui Dumnezeu înainte de venirea lui Hristos sunt un singur trup”. Mai mult, atât *Vechiul* cât și *Noul Legământ* sunt insuflate de același Duh.” De aceea Sfântul Părinte spune din nou: „*Vechiul și Noul Legământ* sunt în același duh, și același Duh ce a grăit atuncea a vorbit și aici”.

Iată, după cum vedem, Înalta Prea Sfințitul Mitropolit Hierotheos nu face altceva decât să ne prezinte înțelegerea Sfinților Părinți despre Biserică, aceea că nimeni nu a putut și nu poate să ajungă la îndumnezeire în afara Bisericii, că nimeni nu s-a mântuit în afara Bisericii, fără împărtășire din Jertfa lui Hristos, lucru de care nu mai țin cont unii „creștini”, astăzi. Iar deși sfinții *Vechiului Legământ* au cunoscut îndumnezeirea, „îndumnezeirea prorocilor, zice, era vremelnică, căci moartea nu fusese încă nimicită, astfel că au fost duși în iad, iar contemplația lor se afla în afara Trupului Hristosului dumnezeiesc și omenesc”.

După Patima, Învierea și Înălțarea Mântuitorului la ceruri, „la Cincizecime ni se face însă acest mare dar. Ucenicii au văzut slava lui Dumnezeu în chip lăuntric, adică prin îndumnezeire, dar și dinăuntru Trupului dumnezeiesc și omenesc al lui Hristos, căci prin venirea Duhului Sfânt se făcuseră mădulare ale Trupului lui Hristos. La Cincizecime, Trupul lui Hristos nu era în

<sup>2</sup>Mitropolitul Hierotheos Vlachos, *Cugetul Bisericii Ortodoxe, Obârșia și descoperirea Bisericii*, pp. 32-33.

afara Apostolilor, cum fusese la Schimbarea la Față, ci lăuntric, în înțelesul că ucenicii se făcuseră mădulare ale Trupului lui Hristos și ca mădulare ale Trupului lui Hristos erau vrednici de această trăire”<sup>3</sup>.

Așadar, după cum vedem clar arătat, și Sfinții Apostoli în Biserică fiind, deci mădulare ale ei - ale Trupului lui Hristos, s-au învrednicit a-L vedea pe Dumnezeu și s-au unit cu El. Așa a fost, așa este și așa va fi voia lui Dumnezeu până la sfârșitul veacului, ca numai în Biserică, care este Trupul lui Hristos, prin unirea cu El să dobândim noi oamenii mântuirea. Sfântul Apostol Pavel arată aceasta când zice:

„Că erăți întru acea vreme fără de Hristos, iar acum întru Hristos Iisus voi care oarecând erăți departe, v-ați făcut aproape prin sângele lui Hristos. Pentru că El este pacea noastră, care a făcut amândouă una și peretele cel din mijloc al zidului a sfărâmat; vrajba în trupul Său, legea poruncilor cu dogmele stricând ca pe amândoi să-i zidească întru Sine într-un om nou, făcând pace; și pe amândoi să-i împace într-un trup cu Dumnezeu prin Cruce omorând vrajba întru dânsa. Și venind a vestit pacea vouă celor de departe și celor de aproape. Că printr-Însul avem amândoi apropierea într-un Duh către Tatăl. Pentru aceea dar de acum nu mai sunteți străini și nemernici, ci împreună cetățeni cu sfinții, și de aproape ai lui Dumnezeu. Zidiți fiind pe temelii apostolilor și a prorocilor, fiind piatra cea din capul unghiului însuși Iisus Hristos; întru care toată zidirea alcătuindu-se crește într-un locaș sfânt întru Domnul; întru care și voi împreună vă zidiți spre locaș al lui Dumnezeu întru Duhul” (Efes. 2, 12-22).

Părintele Porfirie, care nu avea studii, unit cu Dumnezeu în Biserică, având cunoștința dumnezeiască zice:

„Biserica este fără de început, fără de sfârșit, veșnică, precum întemeietorul ei, Dumnezeu Cel în Treime, este fără de început, fără de sfârșit, veșnic. Biserica este nezidită, precum Dumnezeu este nezidit. Ea exista mai înainte de veci, mai înainte de îngeri, mai „înainte de întemeierea lumii” (Efes. 1, 4), spune Apostolul Pavel. Este așezământ dumnezeiesc în care „locuiește toată plinătatea dumnezeirii” (Col. 2, 9). Este închipuirea înțelepciunii celei de multe feluri a lui Dumnezeu. Este taina tainelor. Ea exista în chip nevădit, și s-a făcut vădită „în anii cei mai de pe urmă” (1Petru 1, 20). Biserica rămâne neclintită, deoarece este înrădăcinată în iubirea și în înțeleapta pronie a lui Dumnezeu.

Cele trei Persoane ale Sfintei Treimi alcătuiesc Biserica cea veșnică. În gândirea și în iubirea Dumnezeului Celui în Treime existau de la început și îngerii și oamenii. Noi, oamenii, nu ne-am născut acum; în lăuntru atotcunoașterii lui Dumnezeu existam mai înainte de veci.

Iubirea lui Dumnezeu ne-a plăsmuit după chipul și după asemănarea ei. Ne-a cuprins în Biserică, deși cunoștea dinainte lepădarea noastră. Ni le-a dat pe toate, ca să ne facă și pe noi dumnezei după har și în dar. Cu toate acestea, noi, folosind rău libertatea noastră, am pierdut frumusețea cea dintâi, dreptatea cea dintâi, și ne-am rupt de Biserică. În afara Bisericii, departe de Sfânta Treime, am pierdut Raiul, totul. Însă în afara Bisericii nu există mântuire, nu există viață. Pentru aceasta, milostiva inimă a lui Dumnezeu-Tatăl nostru nu ne-a lăsat afară de iubirea Lui. A deschis iarăși pentru noi ușile Raiului, în anii cei mai de pe urmă, și s-a arătat în trup.

Prin dumnezeiasca întrupare a Fiului Cel Unul-Născut al lui Dumnezeu, s-a descoperit oamenilor din nou planul cel mai înainte de veci al lui Dumnezeu pentru mântuirea omului. Spune Apostolul Pavel către Timotei: „Cu adevărat mare este τῆς εὐσεβείας μυστήριον taina bunei cinstiri: Dumnezeu S-a arătat în trup, S-a îndreptat în Duhul, a fost văzut de îngeri, s-a propovăduit întru neamuri, a fost crezut în lume, S-a înălțat întru slavă” (1Tim. 3, 1-16). Cuvintele Apostolului Pavel sunt bogate în noime, cuvinte dumnezeiești, cerești!

Dumnezeu în nețarmurita Lui iubire, ne-a unit iarăși cu Biserica Sa în persoana lui Hristos. Intrând în Biserica cea nezidită, venim către Hristos, pătrundem în nezidit. Adică, suntem chemați și noi, credincioșii, să devenim nezidiți prin har, să ne facem părtași ai dumnezeieștilor lucrări ale lui Dumnezeu, să pătrundem în taina Dumnezeirii, să depășim modul nostru lumesc de gândire, să murim după „omul cel vechi” (Col. 3, 9; Rom. 6, 6; Efes. 4, 22) și să ne

<sup>3</sup> Ibidem, pp. 26-29.



îndumnezeim. Când trăim în Biserică, Îl trăim pe Hristos. Aceasta este o temă foarte delicată, n-o putem înțelege. Numai Duhul Sfânt ne poate învăța”<sup>4</sup>.

Și în alt loc zice Părintele: „Biserica este viață nouă în Hristos. În Biserică nu există moarte, nu există iad. În Evanghelia lui Ioan se spune: „Dacă cineva va păzi cuvântul Meu, nu va vedea moartea în veac” (Ioan 8, 5). Hristos desființează moartea. Cel ce intră în Biserică se mântuiește, devine veșnic. Viața este una, o curgere fără de sfârșit în care nu există moarte. Cel ce urmează poruncilor lui Hristos nu moare niciodată. Moare după trup, după patimi, dar se învrednicește a trăi încă din această viață în Rai, în Biserica noastră, iar apoi în veșnicie. Cu Hristos, moartea devine puntea pe care va trebui să o trecem cândva pentru a continua să trăim în lumina cea neînserată”<sup>5</sup>.

*Dumnezeului nostru slavă în Biserica cea întru Hristos Iisus  
în toate neamurile veacului veacurilor. Amin.*



<sup>4</sup>Ne vorbește Părintele Porfirie, *Despre Biserică*, pp. 149-151.

<sup>5</sup>*Ibidem*, *În Biserică înaintăm către nemurire*, pp. 154-155.





1. PENTRU MÂNTUIRE DE CONȘTIINȚĂ TREAZĂ – CONȘTIINȚA  
BISERICII AVEM NEVOIE



Acum, mai mult decât orice,  
de frica lui Dumnezeu avem trebuință  
„Începutul înțelepciunii este frica Domnului” (Pilde 9, 10)

Acum, după două mii și ceva de ani de la venirea Domnului nostru, „Iisus Hristos în trup” (1 Ioan 4, 3), am ajuns să vedem că ceea ce este numit de unii oameni cultură, știință, politică, tehnologie...ș.a., este mai mult rodul neascultării sfatului Său: „Pocăiți-vă, că s-a apropiat împărăția cerurilor!” (Matei 3, 2). Cei mai mulți dintre noi învredniciți fiind prin Patima și Învierea Sa a ne uni cu El, în Trupul Său – Biserica, a avea cunoștința dumnezeiască, am preferat, mai degrabă a ne aranja bine pe pământ, a îmbrățișa știința lumii acesteia, „izvodirea diavolului”, după cum o numește Sfântul Nil Izvorătorul de Mir.

Judecând *ελικρινώς* - *sincer* nu avem cum să nu realizăm că lucrările lumești, precum: cărțile, muzica, filmele, și toate celelalte, oricât de bune ar părea ele, nu ne pot zidi. Înțelegem că atâta timp cât continuăm să ducem o viață în iubire de sine, în delăsare, căutând desfătarea noastră ele sunt atrăgătoare, dar deșteptați fiind de Harul lui Dumnezeu realizăm că ele dau o mișcare spre visare minții, o întunecă și pervertesc inima cu sentimente viclene, ne leagă de pământ.

Adevărul este că numai prin credință, rugăciune, citirea Cărilor Sfinte, priveghere venim întru frica lui Dumnezeu și întru adevărata cunoștință de Dumnezeu, despre noi înșine, despre lume și viață.

„Dumnezeu a zis omului: Ἰδοὺ ἡ θεοσέβειά ἐστὶν σοφία Ιατά, frica lui Dumnezeu (dumnezeiascacinsire) este înțelepciune-nea, iar a se feri de rele este știința” (Iov 28, 28). „Începutul înțelepciunii este φόβος Κυρίου frica Domnului, și sfatul Sfinților priceperea; iar a cunoaște legea este a cugetului bun” (Pilde 9, 10). „Începerea înțelepciunii este φόβος Θεοῦ frica lui Dumnezeu, σύνεσις δὲ ἀγαθῆ πᾶσι τοῖς ποιοῦσιν αὐτήν iar cunoștința bună tuturor celor ce o fac pe ea; εὐσεβεία buna-cinstire în Dumnezeu este începerea priceperii (simțirii), iar ἀσεβεία necinstitorii defăimează înțelepciunea și învățătura” (Pilde 1, 7).

Lucrările lumești nu pot reda adevărul, în ele își pune amprenta neputința și duhul omului, care este, mai mult sau mai puțin, mincinos (Ps. 107, 14). Aceasta se poate vedea, că se întâmplă, chiar și cu filmele și lucrările inspirate din Sfintele Scripturi.

Cel care se roagă și citește Sfintele Scripturi, în frica lui Dumnezeu, cu evlavie și cu luare aminte vine la înțelegerea și simțirea cea bună și în adevăr, se unește cu Hristos, Adevărul lui Dumnezeu, în Biserică – Trupul Său, trăiește viața lui; dar cine se amăgește cu lucrările lumești, oricât de „bune” s-ar arăta ele, se pervertește, se contaminează, ajunge să nu mai trăiască viața lui, trăiește o viață contra făcută, trăiește o viață în minciună.

Faptul că mai ziditoare sunt rugăciunea și cititul Cărilor Sfinte se vede și din greutatea cu care ne apucăm de ele. Vrajmașul diavol cunoaște că prin ele venim întru frica lui Dumnezeu, ajungem să cunoaștem lucrurile în adevăr, pierde stăpânirea asupra noastră, devenim liberi,

<sup>6</sup> Cuvântul sinceritate, în grecește *ελικρινεία* este format din două cuvinte, și anume: *εἰλι* care înseamnă lumină și *κρῖσις* care înseamnă judecată.

dobândim dragoste de viața cea curată întru Dumnezeu și vine cu stările de greu și cu tot felul de înlocuiri.

Duhul Sfânt, prin Prorocul David, ne arată că-i „*Fericit omul bărbatul (omul) a cărui nădejde este numele Domnului și nu a privit la deșertăciuni și nebunii mincinoase*” (Ps. 39, 4). Și Însuși Mântuitorul ne avertizează, să nu ne lăsăm amăgiți, că: „*Din zilele lui Ioan Botezătorul până acum împărăția cerurilor se ia prin străduință și cei ce se silesc pun mâna pe ea*” (Matei 11, 12).

Noi, toți oameni, avem nevoie să ducem o viață în credință, în Adevărul lui Dumnezeu, în priveghere (Matei 24, 42; 25, 13; 26, 41; Marcu 13, 37; Luca 12, 37, 39, 43; 21, 36; I Cor. 16, 13; Efes. 6, 18; Filip. 4, 2; I Tes. 5, 6; II Timotei 4, 5; I Petru 4, 7; Iacov 5, 8; Apoc. 3, 3, 16, 15), o viață contemplativă, deasupra acestei lumi. Căutând noi să dobândim cunoștință și destindere în lucrările lumesti (cărți, filme, muzică ... etc.) care sunt mai puțin în adevăr și mai mult în simțirea sufletească și trupească nu avem cum să nu ne pogorâm în adânc, și „*adânc pe adânc cheamă*” (Ps. 41, 7). Noi, cei pe care Dumnezeu ne-a învrednicit a fi în credința Sa, cea ortodoxă, a vedea lucrurile în adevăr, a trăi viața în El, a fi ridicați deasupra acestei lumi am fost avertizați să nu ne pogorâm.

„*Deci, zice Domnul nostru Iisus Hristos, când veți vedea urâciunea pustiirii, care s-a zis prin Daniil Prorocul, stând în locul cel sfânt - cel ce citește să înțeleagă -, atunci cei din Iudeea să fugă la (pe) munți; cel ce va fi pe casă să nu se pogoare să ia ceva din casa sa; și cel ce va fi în câmp, să nu se întoarcă înapoi să-și ia haina sa*” (Matei 24, 15-18). Cuviosul Isihie tâlcuind cuvântul Sfântului Proroc David: „*Privegheat-am și m-am făcut ca o pasăre singuratică pe casă*” (Ps. 41, 7), zice: „*Să înțelegi însă că, cu adevărat, acel acoperiș este cel de pe care Domnul, povestind despre sfârșitul lumii, a zis: „Cel ce va fi pe casă să nu se pogoare să ia ceva...”*”, adică cel ce este întru înălțimea nepătimirii și a vederi, să nu se pogoare cu gândul către ceva din cele pământești<sup>7</sup>.

Acum, însă, după cele întâmplate, spre îndreptarea noastră, nu ne rămâne decât a ne cerceta și mărturisi sincer lui Dumnezeu cât și cum ne-am vătămat cu lucrările cele lumesti, cu îndreptățirea adusă de vrăjmașul neamului omenesc, precum strămoașa noastră, întru început, că dorim să cunoaștem binele și răul (Fac. 3, 5). Și, măcar de acum încolo, să credem Cuvântului Lui Dumnezeu, care ne-a arătat, că realizarea noastră, pe toate planurile, sufletește, duhovnicește, chiar și trupește (Matei 6, 33), nu se poate face prin câștig material și pricepere lumească. Realizarea noastră nu vine din alergătura noastră prin țări străine. Așa, după cum vedem, ne pierdem și credința și neamul. Duhul Sfânt de mai-nainte ne-a arătat că: „*Domnul păzește pe cei nemernici. Pe orfani și pe văduvă va primi, și calea păcătoșilor o va pierde*” (Ps. 145, 9). Că avem a petrece ca niște nemernici pe acest pământ, căutând numai „*împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui, și toate celelalte se adaugă nouă*” (Matei 6, 33).

Acest cuvânt l-au înțeles, mai bine, strămoșii noștri și au trăit viața mai mult și mai bine decât noi. Primi creștini ne sunt nouă pildă de urmat. După cum mărturisesc Faptele Apostolilor, ei, „*cei ce au crezut, erau așteptând întru învățătura Apostolilor și întru împărtășirea și întru frângerea pâinii și întru rugăciuni, ... erau la aceeași și aveau toate de obște*” (Fapte 2, 42, 44), au dat totul și pe ei înșiși Bisericii, lui Hristos, nici unul nu zicea că e ceva a lui, erau o familie, s-au dăruit lui Dumnezeu cu totul, și „*de nimic nu aveau trebuință*” (Fapte 4, 34-36). Fericirea lor poate să fie și fericirea noastră, ea vine, după cum bine vedem, numai din unirea noastră cu Dumnezeu prin credință, răbdare, dragoste, în Sfântă Biserica Sa.

Acum, când vedem cum „*împrejur necinstitorii umblă*” (Ps. 11, 8), în „*duhul lui antihrist*” (I Ioan 4, 3), căutând să supună întreaga omenire, după ce mai întâi au pus stăpânire pe bogățiile lumii, avem trebuință să ne cunoaștem neputința și să ne încredem în Dumnezeu, să acționăm în lepădare de sine, să nu dăm curs lucrării antihristice, în vreun fel, în viața noastră, ca să rămânem uniți cu Hristos, Domnul nostru, în Trupul Său – Biserica. Diavolul și cei robiți de el lucrează cu viclesug, ei nu cer acum pe față lepădare de credință, ci, sub masca ordinii și bunăstării lumii, ne forțează oarecum, să ne facem părtași lucrării antihristice, să primim pecetea lui Antihrist. Pentru a ne lepăda de credință „*duhul lui antihrist*” lucrează de la întemeierea Bisericii. Este clar arătat, în Apocalipsa și de Sfinții Părinți, că cei ce se lasă stăpâniți

<sup>7</sup> Psaltirea în tâlcuirile Sfinților Părinți, vol. II, Nota. 8, p. 343.

de „pofță fără de minte” (adică aleg, acționează, trăiesc viața în iubire de sine, după pofța lor), de „închîpuiure pripită” (adică nu trăiesc viața în „*duh și adevăr*”, uniți prin Credința Ortodoxă cu Hristos, în Trupul Său Biserica), de „mânie fără de judecată” (adică de ură și răutate de tot felul și în primul rînd de această care este îndreptată împotriva adevăratelor mădulare ale Bisericii care mărturisesc adevărul)<sup>8</sup>, sunt deja lepădați de credință, pecetluiți cu răutatea din draci, cu 666 nevăzut și primesc ușor pecetea și în chip văzut.

Deci de ne vom lăsa acum stăpâniți de patimii nu vom putea fi capabili de jertfa care ni se cere. Iar de se îndreptățește cineva, după cum arată la Apocalipsa, că se face părtași lucrării în „*duhul lui antihrist*”, ca să „*poată cumpăra sau vinde*” (Apoc. 13, 15-18), nu se poate salva.

Primi creștini nu s-au predat unui sistem politic, nu au făcut această lepădare, de cele ale lor și de ei înșiși, în iubire de sine, în dorința de a se aranja bine pe pământ, căutând o liniște a lor și ca să ajungă să nu mai aibă trebuință de nimic, sau de frică, după cum am văzut că i-a înșelat duhul lui Antihrist pe unii prin comunism și acum înșeală printr-o politică de comuniune europeană, cooperare globală și printr-o „Biserică unită”, sub un conducător care nu poate fi altul decât Antihrist<sup>9</sup>. Creștinii s-au predat și se predau pe ei înșiși și lucrurile lor numai Bisericii – Trupul lui Hristos, lui Hristos Capul lor, în lepădare de sine, în lepădare de grija lumească, în frica lui Dumnezeu, în dragoste de Dumnezeu și de aproapele lor.

Acum, când vedem că prin necinstitorii oamenii, care au pus stăpânire pe bogățiile pământului, cu înșelăciune, se grăbește, pe toate căile, a-și face lucrarea de subjugare a întregii omeniri „*duhul lui Antihrist*” (1 Ioan 4, 3), se cade, să avem credință, să ne rugăm, să ne luăm crucea, să ne unim cu Dumnezeu și să-L slăvim în Biserica Lui, în Duhul Sfânt, împreună cu Prorocul David, grăind: „*Împrejur necinstitorii umblă; după înălțimea Ta ai înmulțit pe fiii oamenilor*” (Ps. 11, 8)<sup>10</sup>.

Observăm acum că puterea acestor cuvinte, insuflate de Duhul Sfânt, înțelegând-o diavolul a avut grijă ca prin cei necinstitori să le scoată și să bage în locul lor cuvintele în „*duhul lui Antihrist*”: „*Căci, atunci când se ridică sus oamenii de nimic, nelegiuirii mișună pretutindeni*” (Ps. 11, 8)<sup>11</sup>. Adică caută să mute nădejdea noastră de la Dumnezeu și dragostea Lui, care este legea noastră, la nădejdea în om și legiurile lui, adică, la Antihrist până la urmă. Judecând noi, în Duhul lui Dumnezeu, în Biserică, înțelegem că oricât de „ceva”, de legiuit, de sfânt ar fi omul, pus sus să conducă întreaga omenire, nu poate face decât lucrare antihristică.

Biserica – Trupul lui Hristos, Domnul care a spus: „*lată, Eu cu voi sunt în toate zilele*”, ne conduce, „*până la sfârșitul veacului*”. El nu a rânduit conducători, care să stăpânească pe oameni prin politică, ci „*Chemându-i pe apostoli, a zis: „Știți că ocârmuitorii (începătorii) neamurilor domnesc peste ele și cei mari îi stăpânesc pe dânșii. Nu tot așa va fi între voi, ci, care dintre voi va vrea să fie mai mare, să fie vouă slugă, și care dintre voi va vrea să fie întâi, să fie vouă slugă; precum Fiul Omului n-a venit să se slujească, ci să slujească și să-și dea sufletul Său răscumpărare pentru mulți*” (Matei 25, 28). Știm și din Vechiul Legământ că poporul lui Dumnezeu a cerut să aibă rege și atunci „*a zis Domnul către Samuel: „Ascultă glasul poporului în toate câte îți grăiește; căci nu pe tine te-au lepădat, ci M-au lepădat pe Mine, ca să nu mai domnesc Eu peste ei*” (1 Regi 8, 7).

Diavolul și slugile lui au înșelat și înșelă lumea că mântuirea vine prin „libertate, fraternitate, egalitate”, prin legiuri făcute de oamenii despărțiți de Dumnezeu, prin Antihrist; dar, creștinii

<sup>8</sup> Ne vorbește Părintele Cleopa, vol. 3, p. 69.

<sup>9</sup> Vezi Tâlcuire la Apocalipsă a Sfântului Ierarh Ermoghen, *Antihristul și pecetea lui*; Ed. Centrul de Misiune „Sfântul Ioan Maximovici”, pp. 53-55. În pragul sclaviei universale sau ultima pagină din istoria libertății, pp. 113-115.

<sup>10</sup> După Septuaginta.

<sup>11</sup> După Psaltirea ediție nouă, versiunea masoretică. Vezi tâlcuirea din *Tâlcurile Sfinților Părinți*, vol. 1, pp.164-165.

„Masoreții au fost evrei din primele veacuri creștine, care în polemica anticreștină, au respins versiunea grecească a Septuagintei (deși ea a fost tradusă tot de învățați ai poporului evreu din secolul III î.Hr.), deoarece aceasta era o foarte bună mărturie a proorocirilor mesianice care s-au împlinit în Hristos, respective a adevărului hristologic revelat în general, mărturie despre valoarea ei fiind de găsit în tot Noul Testament. Versiunea lor s-a definitivat cândva după secolul VIII d.Hr. În demersul lor, ei n-au avut la bază textul original paleoebraic (acesta fiind pierdut cu mult timp înaintea venirii lui Hristos), ci pe cel aramaic, o versiune târzie, Septuaginta fiind în schimb o variantă în limba greacă a textului paleoebraic. Nu întâmplător această polemică anticreștină, sau mai bine zis antitraditională, a renăscut o dată cu Reforma protestantă, ai cărei corifei au luat de bază textul Aramaic „îndreptat” de masoreți. Masoreții (de la *masora* = însemnări marginale pe marginea textului) n-au făcut decât să adauge vocalele, punctuația și paragrafele textului Scripturii în versiunea aramaică” (Vezi: Psaltirea în tâlcuirile Sfinților Părinți, vol. 1, p. 10).

cred și mărturisesc că mântuirea lor este în Biserica – Trupul lui Hristos, prin ascultare de Hristos și slujitorii Lui, cei uniți cu El, a căror viață este viața Lui, care împlinind cele poruncite de El se socotesc „*slugi netrebnice*” (Luca 17, 10). Niciodată prin legiuirile unui om, chiar de ar fi el și „slujitor” în Biserică!

Știm că Antihrist, lucrează cu înșelăciune, că într-un început, se va arăta „credincios” Bisericii, binefăcător și că va câștiga încrederea multora din Biserică<sup>12</sup>. După cum vedem, și acum este văzută bine chiar și de unii din Biserică, mai ales de cei care și-au făcut studiile în școli străine de ortodoxie, de simpatizanți Papei – cel care mai mult decât toți face lucrare antihristică și i-a rupt de Biserică pe cei mai mulți -, „ordinea” ce se face, în lume, în „*duhul lui Antihrist*”. Dar cei care caută sincer mântuirea înțelegând primejdiile, înțelegând că sunt cei mai păcătoși, înțelegând că nu sunt în stare decât a se lepăda, aleg să trăiască o viață în lepădare de sine, precum primi creștini, se unesc cu Hristos Domnul lor, prin credința Sa ortodoxă, duhovnicește și sensibil, în Biserica – Trupul Său și ajung să se bucure precum Sfinții că li s-a oferit cinstea să trăiască în aceste vremuri; nu se tem de greu, ci se tem să nu fie despărțiți în vreun chip de Dumnezeu.

Acum cel care în Biserica și Credința lui Hristos înțelege că este păcătos, că **este nimic și nu poate nimic**, sa întrarmat cu prima armă de care are nevoie în războiul nevăzut, înțelege că nu este în stare decât a se lepăda, dar să nu se întristeze peste măsură, ci să se întrarmeză și cu celelalte arme, arătate de Sfântul Nicodim Aghioritul în cartea sa *Războiul nevăzut*, adică **toată nădejdea să și-o pună în Dumnezeu, să se roage, să lupte, să se unească cu Hristos sensibil și duhovnicește**. Unul ca acesta nu se încrede în el însuși, nu-i nepăsător și nici nu deznădăjduiește. Pildă ni s-a făcut Domnul, care întristat fiind până la moarte S-a rugat, cu lacrimi de sânge, zicând: „*Părintele Meu, de este cu puțință, treacă de la Mine paharul acesta; însă nu precum voiesc Eu, ci precum Tu*” (Matei 26, 39).

Înțelegem, acum, că numai având conștiința trează – conștiința Bisericii, aruncându-ne în brațele lui Dumnezeu, predându-ne cu totul Lui, printr-o viață trăită în lepădare de sine, urmând sfatul Lui: „*Nevoiți-vă a intra prin ușa cea strâmtă*” (Luca 13, 24), „*Privegheați și vă rugați ca să nu intrați în ispită; că duhul este osârduitor, iar trupul neputincios*” (Matei 26, 41), viața noastră prin cruce devine o continuă minune. Amin.



<sup>12</sup> Vezi Tâlcuire la Apocalipsă a Sfântului Ierarh Ermoghen, *Antihristul și pecetea lui*, Ed. Centrul de Misiune „Sfântul Ioan Maximovici”, pp. 53-55. În pragul sclaviei universale sau ultima pagină din istoria libertății, pp. 113-115.





Nașterea Domnului nostru Iisus Hristos este capul întregii iconomii a Mântuirii, este începutul și rădăcina tuturor bunătăților date nouă

Chiar în titlu, în primul verset, din Evanghelia de la Matei: „*Βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, υἱοῦ Δαυὶδ υἱοῦ Ἀβραάμ* - *Cartea nașterii lui Iisus Hristos, fiul lui David, fiul lui Avraam*”, ne este arătată taina mântuirii noastre. Sfântul Ioan Gură de Aur, tâlcuind, zice:

„- Dar pentru care pricină evanghelistul numește Evanghelia sa „*Cartea nașterii lui Iisus Hristos*”? Doar nu cuprinde numai nașterea, ci toată iconomia mântuirii neamului omenesc!

- Pentru că **nașterea lui Iisus este capul întregii iconomii a Mântuirii**, pentru că **este începutul și rădăcina tuturor bunătăților date nouă**. După cum Moise își intitulează cartea sa „*Cartea cerului și a pământului*” (Fac. 2, 4), deși nu vorbește numai de cer și de pământ, ci și de cele ce sunt în ele, tot astfel și Matei a dat numele cărții sale de la capul faptelor istorisite în ea. **Lucru plin de uimire, mai presus de nădejde și de așteptare este că Dumnezeu S-a făcut om. Odată săvârșit acest lucru, toate celelalte decurg logic și firesc**”<sup>13</sup>.

Dar, cred că ași observat că acest cuvânt *γενέσεως* nu-l prea mai găsim tradus așa, corect, în edițiile mai noi ale Bibliei. Îl găsim tradus corect în Biblia de la 1688. În Biblia diortosită și redactată de Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Bartolomeu Anania îl găsim tradus corect, dar, din păcate, nu ne putem încrede întru totul în ea, pentru că pe alocuri are lipsuri mai mari decât alte ediții noi. Din Epistola I Sobornicească a Sfântului Ioan, capitolul 4, versetul 3, vedem că a fost scos criteriul de deosebire a duhului lui Dumnezeu de duhul lui Antihrist, și anume: „*Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα* - *Hristos că a venit în trup (Hristos în trup de carne a venit)*”. Este știut că Înalt Prea Sfinția Sa nu a avut îndeajuns cunoștințe de greacă veche și nu s-a ținut de originalul, care prin purtarea de grijă a Duhului Sfânt, se află în Biserica Ortodoxă Greacă, ci s-a încrezut în cele arătate de protestanți ca fiind originale, precum fac majoritatea „teologilor” acum.

În aceste amândouă locurile, în titlul evangheliei de la Matei, și în versetele: „*Iubiților, să nu credeți pe tot duhul, ci cercetați duhurile de sunt de la Dumnezeu... tot duhul care nu mărturisește pe Iisus Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα - Hristos că a venit în trup, de la (din) Dumnezeu nu este; și acela este al lui antihrist, de care ați auzit că va veni, și acum în lume este*” (1 Ioan 4, 1-3), ne este arătat clar că mântuirea noastră este în Hristos, **Adevărul lui Dumnezeu**, în Trupul Său – Biserica și că trebuie să fim cu luare aminte să ne unim cu El în acest Trup al Său și să nu ne despărțim în vreun chip de El.

Din Omiliile Sfântului Ioan Gură de Aur înțelegem luminat că mântuirea noastră stă, până la sfârșitul veacurilor, în unirea noastră prin credință cu Hristos, Fiul și Cuvântul lui Dumnezeu. Și că, numai primind cuvântul Lui „*Pocăiți-vă, că s-a apropiat împărăția cerurilor*” (Matei 4, 17), cel transmis mai-nainte prin Sfântul Ioan Botezătorul, și atenționarea „*Faceți roade vrednice de,*

<sup>13</sup> PSB 23, Omilii la Matei, Omilia II, Cap. III, p. 30.

*pocăință*” (Matei 3, 1-2, 8), ne putem bucura de El, de Cel ce este Viața noastră.

„Da, zice Sfântul, este un lucru cu totul neobișnuit că Dumnezeu Cel negrăit, Cel retălmăcit, Cel neînțeles, Cel asemenea Tatălui, a primit să vină pe pământ din pânțece fecioresc, a primit să Se nască din femeie și să aibă strămoși pe David și pe Avraam. Dar pentru ce spun pe David și pe Avraam? Lucru plin cu totul de spaimă și uimire este că a avut strămoși pe acele femei păcătoase despre care am vorbit mai înainte. Când auzi acestea, ridică capul sus! Nu te gândești la ceva umilitor. Dimpotrivă, minunează-te că, fiind Fiu al Dumnezeului celui fără de început și adevărat Fiu, a primit să audă spunându-i-se Fiu al lui David, **pentru ca pe tine să te facă fiu al lui Dumnezeu! A primit să Se facă rob Tatălui, pentru ca ție, robului, să-ți facă Tată pe Stăpânul.**

Ai văzut chiar din primele cuvinte ale Evangheliei cum sunt Evangheliile! Dacă te îndoiești că ai să ajungi fiu al lui Dumnezeu, atunci încredințează-te de aceasta prin aceea că Fiul lui Dumnezeu S-a făcut Fiu al Omului. Pentru că este cu mult mai greu pentru mintea omenească să înțeleagă că Dumnezeu S-a făcut om, decât să înțeleagă ca omul să ajungă fiu al lui Dumnezeu. Așadar când auzi că Fiul lui Dumnezeu este Fiu al lui David și al lui Avraam, nu te îndoii că și tu, fiu al lui Adam, vei fi fiu al lui Dumnezeu. Că **Fiul lui Dumnezeu nu S-ar fi smerit în zadar și în deșert atât de mult, dacă n-ar fi vrut să ne înalțe pe noi. S-a născut după trup, ca tu să te naști după Duh; S-a născut din femeie, ca tu să încetezi de a mai fi fiu al femeii. Pentru aceasta Fiul lui Dumnezeu a avut o îndoită naștere: una asemenea nouă, și alta mai presus de noi. Pentru că S-a născut din femeie, Se aseamănă cu noi; dar pentru că nu S-a născut nici din sânge, nici din voința trupului sau a bărbatului (Ioan 1, 13), ci de la Duhul Sfânt, ne arată nașterea cea mai presus de noi, nașterea cea viitoare, pe care ne-o va dărui nouă de la Duhul.** Toate celelalte fapte ale Fiului lui Dumnezeu au fost la fel. Botezul Domnului de pildă. Avea și ceva vechi, dar avea și ceva nou. Botezarea Lui de către profet a arătat vechiul, iar pogorârea Duhului a vădit noul. După cum un om care stă la mijloc între doi oameni îi unește pe aceștia întinzându-și mâinile și spre unul și spre altul, tot astfel și Fiul lui Dumnezeu a unit firea cea veche cu cea nouă, firea dumnezeiască cu cea omenească, pe cele ale Lui cu cele ale noastre.

Ai văzut cât de străfulgerătoare este cetatea în care ai să intri? Ai văzut câtă strălucire au chiar primele cuvinte ale Evangheliei? Ai văzut că ți-a arătat pe împărat, ca într-o tabără, îmbrăcat în același trup ca și tine? Știi doar că, în tabără, împăratul nu poartă totdeauna semnele demnității sale; dezbracă purpura, dă jos de pe cap coroana și îmbracă adeseori haină de ostaș; face asta ca să nu fie recunoscut, ca să nu atragă pe dușmani asupra sa. Împăratul nostru dimpotrivă: îmbracă trupul nostru cu totul pentru alt scop: vrea să fie necunoscut, să nu facă pe dușman să fugă de luptă și să nu tulbure pe ostașii Săi. Că împăratul nostru a căutat să mântuie, nu să înspăimânte. Din pricina aceasta Evanghelia chiar de la început L-a numit cu acest nume, spunându-l Iisus. Numele Iisus nu este un nume elinesc, ci ebraic, care tâlcuit în limba greacă înseamnă Sotir, adică Mântuitor; și se numește Mântuitor, pentru că a mântuit pe poporul Său.

Ai văzut cum evanghelistul Matei a întraripat pe ascultător, deși a rostit cuvinte foarte cunoscute? Ai văzut cum prin ele ne-a făcut să ne gândim la lucruri pe care nici nu le bănuiam? Numele de Iisus și de Mântuitor erau foarte cunoscute la iudei. Și pentru că faptele viitoare ale Domnului Iisus aveau să fie neobișnuite, de aceea numele acesta a fost purtat și de altul, de Iisus al lui Navi, preînchipuire a Domnului Iisus, ca de la început să se înlăture orice tulburare ce ar fi putut fi provocată de un nume nou. În Scriptură se spune că Iisus al lui Navi, urmând lui Moise, a dus pe poporul iudeu în pământul făgăduinței. Aceasta e preînchipuire. Iată acum și faptul! Iisus al lui Navi a dus pe poporul iudeu în pământul făgăduinței; Domnul Iisus a dus pe poporul Său în cer și la bunătățile cele cerești.”<sup>14</sup>

Iată, cine nu înțelege acum că dacă Cuvântul lui Dumnezeu nu lua trup și nu ne unea cu El în trupul Său noi nu aveam cum să ne mântuim, și că acest trup al Său, luat din Maica Domnului și îndumnezeit, este Biserica?

Cercetându-ne, cu duhul în Biserică, realizăm că nu am înțeles acest nespus de mare dar și vedem marea datorie pe care o avem de al trăi și mărturisii prin viața și cuvântul nostru (Marcu

<sup>14</sup> Ibidem, Omilia II, Cap. II.



16, 15-16, Ioan 17, 19-26).

Cu cât ajungem, prin harul lui Dumnezeu, să ne cunoaștem starea noastră de păcătoșenie înțelegem că mântuirea noastră nu era posibilă și că acum nu aveam cum să fim de nu venea Hristos, Domnul nostru și de nu ne unea cu El în Trupul Său – Biserica.

*Dumnezeului nostru slavă în Biserica cea întru Hristos Iisus  
în toate neamurile veacului veacurilor. Amin.*



Dumnezeu-Tatăl a așezat, prin Cruce, învierea noastră în Hristos, Fiul și Cuvântul Său „Dumnezeu așa a iubit lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică” (Ioan 3, 16)

Creștinii cred și mărturisesc, întru Hristos, Adevărul lui Dumnezeu, că: mântuirea lor și a toată lumea este numai în Sfânta Treime, „întru una, sfântă, sobornicească și apostolească Biserică” - „Trupul lui Hristos” - singura prin care și în care putem ajunge la unirea cu Dumnezeu, „la (în) unitatea credinței și a cunoștinței Fiului lui Dumnezeu, întru bărbat desăvârșit, la măsura vârstei plinirii lui Hristos” (Efes. 4, 13).

În Trupul lui Hristos, cel luat din Maica Domnului și îndumnezeit, întru credința Lui, suntem chemați să ne unim cu El, duhovnicește și sensibil, ca să ne mântuim, noi toți. Înainte de Patima Sa Domnul a zis: „Eu lumină în lume am venit, ca tot cel ce crede întru Mine, întru întuneric să nu rămână. Și de va auzi cineva graiurile Mele, și nu va crede, Eu nu-l judec pe el; că n-am venit ca să judec lumea, ci ca să mântuiesc lumea. Cel ce se leapădă de Mine, și nu primește graiurile Mele, are pe cel ce îl judecă pe el: cuvântul care am grăit, acela îl va judeca pe el în ziua cea de apoi. Că Eu de la Mine nu am grăit; ci Tatăl Cel ce M-a trimis pe Mine, Acela poruncă Mi-a dat, ce voi zice și ce voi grăi. Și știu că porunca Lui viață veșnică este; deci cele ce grăiesc Eu, precum Mi-a zis Mie Tatăl, așa grăiesc” (Ioan 12, 46-50). Și după ce a înviat, din morți, a poruncit: „Datu-Mi-s-a toată puterea, în cer și pe pământ. Drept aceea, mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, învățându-le să păzească toate câte v-am poruncit vouă, și iată Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârșitul veacului” (Matei 28, 18-20). „Mergeți în toată lumea și propovăduiți Evanghelia la toată făptura. Cel ce va crede și se va boteza se va mântui; iar cel ce nu va crede se va osândi” (Marcu 16, 15-16).

Iată, Mântuitorul ne arată clar, că numai așa ne putem mântui și că datorie avem a mărturisi aceasta, în dragostea Lui, „la toată făptura”.

Sfinții Părinți, între care se numără și Sfântul Clement al Alexandriei, întru unitatea credinței fiind, au mărturisit adevărul că: „Tot așa cum există o lucrare a voinței lui Dumnezeu, și aceasta

se cheamă lume, la fel și mântuirea oamenilor este voia Lui, și se cheamă Biserică”<sup>15</sup>.

*„Aceasta să știți că în zilele cele de apoi vor veni vremuri cumplite” (Timotei 3, 1). „Iar ochii voștri fericiți sunt că văd și urechile voastre că aud” (Matei 13, 16)*

În această vreme când potrivnicul nostru diavolul, care „ca un leu răcnind umblă căutând pe cine să înghită” (1Petru 5, 8), se arată a-și face lucrarea cu stăpânire prin „mai marii acestei lumi” și i-au căzut pradă nu numai unii dintre creștinii cei simpli ci și unii din cei ce se numesc „mai marii noștri” și „slujitori ai Bisericii”, noi avem sfatul cel salvator al Mântuitorului nostru: „Privegheați și vă rugați ca să nu intrați în ispită” (Matei 26, 41). De asemenea și sfatul cel dat prin gura Sfinților Săi Apostoli: „Fiți treji, privegheați; ...stați împotriva întăriți fiind în credință” (1Petru 5, 8-9), „Privegheați, stați în credință, îmbărbătați-vă, întăriți-vă” (1Cor. 16, 13).

Și prin Prorocul David, Sfântul Duh, în psalmul 30, după ce ne arată că mântuirea o putem avea numai în Biserică - Trupul lui Hristos, în „ascunsul feței Lui”, „în cortul Lui”, „în cetatea îngrădirii”, la sfârșit ne îndeamnă zicând: „Iubiți pe Domnul, toți cuvicioșii Lui, că ἀληθείας ἀδελφείας adevărul caută Domnul și răsplătește τοῖς περισσῶς celor ce de prisosit ποιοῦσιν fac ὑπερφανίαν mândrie. Îmbărbătați-vă și să se întărească inima voastră, toți cei ce nădăjduiți spre Domnul” (Ps. 30, 25-26).

Iar Cuvicioșii lui Dumnezeu, care L-au iubit pe Dumnezeu, care au privegheat s-au rugat și au trăit în adevăr pentru Adevărul, între care se numără și Sfântul Chiril al Alexandriei, tâlcuind aceste stihuri zic: „Dar care adevăr caută Domnul? Dreptatea cea din dogme, fiind prea arătat că aceasta este viața cea fără prihană”<sup>16</sup>.

Acum, după venirea Mântuitorului, duhul înșelăciunii, preacurvia, care, mai înainte de venirea Sa, stăpâna lumea, caută să își recapete stăpânirea și lovește, mai întâi, în credință. Când din iubire de sine trecem cu vederea Adevărul și îmbrățișăm minciuna preacurvim, ne pervertim conștiința, ne unim cu diavolul. Trecând cu vederea Adevărul credinței și acceptând minciuna nu avem cum să scăpăm de preacurvia ce se face și în trup și de tot păcatul, de moarte.

Este adevărat că cei care cad din credință nu pot fi decât în preacurvie și vicleșug, deși în general nu mai sunt ispitiți precum cei care caută să se țină în credința lui Hristos, și afișează o sfințenie (răbdare, blândețe, dragoste) falsă prin care caută să câștige de partea lor pe cei care prin darul lui Dumnezeu se află în buna-cinstire. Mântuitorul ne-a avertizat să fugim de preacurvie, în care tot neamul omenesc zace, zicând: „Cela ce voințește să vină după Mine, să se lepede de sine, și să-și ia crucea sa, și să-Mi urmeze Mie. Că cine va vrea să-și mântuiască sufletul său, pierde-l va pe el; iar cine-și va pierde sufletul său pentru Mine și pentru evanghelie, acela îl va mântui pe el. Că ce va folosi omului de ar dobândi lumea toată, și-și va pierde sufletul său? Sau ce va da omul schimb pentru sufletul său? Că cine se va rușina de Mine și de cuvintele mele, ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι în acest neam preacurvar și păcătos, și Fiul Omului se va rușina de el, când va veni întru slava Tatălui Său cu sfinții îngeri” (Marcu 8, 34-38).

Căutând mai mult decât orice să fim în Credința lui Hristos, în Cuvântul lui Dumnezeu, în Adevărul lui Dumnezeu, primul lucru pe care îl descoperim este acesta că suntem vicleni și preacurvari și că numai prin Hristos, în Biserică – Trupul Său, prin unirea în credință cu El putem vedea mântuirea.

<sup>15</sup> PSB 5, Clement Alexandrinul, Scrieri, Partea a doua, trad. Părintele Dumitru Fecioru, EIBMBOR, București, 1982, Stromata a VII-a, p. 544.

<sup>16</sup> Psaltirea în tâlcuirile Sfinților Părinți, vol. 1, nota 105, p. 364.



Ne trebuie luare aminte, nu putem asculta de oricine

Acum, cei mai mulți oameni, au ajuns să creadă, șoapta diavolului transformat în înger de lumină<sup>17</sup>, că noi toți am putea comunica cu Dumnezeu, ne-am putea uni, am putea avea comuniune cu El, ne-am putea mântui fără să ne curățim de păcate, fără să primim Duhul Său cel Sfânt în Biserica – Trupul lui Hristos.

Acum când până și unii dintre acești „mai mari ai noștri, părinți și slujitori ai Bisericii”, au ajuns să tăgăduiască unitatea Bisericii lui Hristos și prin aceasta Dumnezeirea lui Hristos și toată lucrarea Sfintei Treimi în lume avem nevoie de mare luare aminte. Când vedem cum trec cu vederea *Adevărul lui Dumnezeu* și pledează împreună cu vrăjmașii lui Dumnezeu pentru o „unitate spirituală a lumii”, în afara Bisericii și a lui Dumnezeu; cum cad pradă lucrării antihristice, lipsindu-se și lipsind de Harul și *Adevărul lui Dumnezeu*, cel prin care suntem liberi, pe cei care îi cred și se unesc cu ei conștientizăm că ne trebuie mare atenție. Nouă tuturor, celor cărora Domnul Dumnezeu și Mântuitorul nostru Iisus Hristos, Fiul și Cuvântul lui Dumnezeu, Cel ce „a venit în trup” (Ioan 4, 3), mântuind sufletul nostru, arătându-ne valoarea lui și responsabilitatea pe care o avem când zice: „Că ce va folosi omului de ar dobândi lumea toată și-și va pierde sufletul său? Sau ce va da omul schimb pentru sufletul său?” (Marcu 8, 36-37), nu ne rămâne decât să fim cu foarte mare luare aminte ca să nu fim rupți din acest Trup al Său – Biserica, în care El ne-a mântuit și ne mântuiește.

Mădularele și slujitori ai Bisericii, între care se numără și Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Hierotheos Vlachos, arată că:

„Toți creștinii, clerici și mireni, și-au dat seama adeseori că, de există cumva o problemă arzătoare și o mare necesitate a zilelor noastre, aceasta este nevoia de-a dobândi cugetul Bisericii”.

Iar „cuvântul „cuget” (gr. φρόνιμα - froniima), arată Înalt Prea Sfinția Sa, denotă felul de a gândi și de a ne comporta ca mădular al Bisericii Ortodoxe.

Cugetul nostru trebuie să fie pătruns de cugetul Bisericii. Gândirea noastră, viața, felul de trai, dorirea și voirea noastră trebuie preschimbate de buna preschimbare săvârșită de viața Bisericii.

Apostolul Pavel îndeamnă: „Aceasta să se gândească întru voi, care și întru Hristos Iisus” (Filip. 2, 5). Dar întrucât Biserica nu este un așezământ omenesc, ci sfântul și blagoslovitul Trup al lui Hristos, ni s-a poruncit și nouă să cugetăm cu cugetul sobornicesc al Bisericii, nefăcând nimic care să se abată de la viața și învățătura ei”<sup>18</sup>.

Sunt și acum creștini, cât de cât treji, care înțeleg că de nimic mai mult nu caută diavolul să ne despartă, pe noi oamenii, decât de legătura vie cu Dumnezeu pe care o putem avea numai în Biserică, în dreapta ei credință, prin buna ei cinstire. Dar din păcate cei mai mulți dintre noi nu

<sup>17</sup> Vezi 2 Cor. 11, 14. Una din lucrările înșelătorului este și cea a lui Neale Donald Walsch, *Conversații cu Dumnezeu*.

<sup>18</sup> Mitropolitul Hierotheos Vlachos, *Cugetul Bisericii Ortodoxe*, Introducere, p. 13.

știm nici măcar ce este Biserica și nu înțelegem că despărțirea de ea este despărțire de Dumnezeu, este pierderea mântuirii. Noi zicem că vrem să ne mântuim. Dar cum? Nu știm Cine și cum ne mântuiește și care este lucrul care depinde neapărat de noi, pentru ca făcându-l să ne poată mântui Dumnezeu, care cu forța nu mântuiește pe nimeni. Unii uneori ne arătam a da o mai mare valoare „creдинței”, alții „faptelor”, dar până la urmă se dovedește că nu dăm valoare nici creдинței, nici faptelor. Se dovedește că nici creдинța noastră nu este creдинță și nici faptele noastre nu sunt fapte. „Că noi cu Duhul din creдинță nădejdea dreptății așteptăm. Că întru Hristos Iisus creдинța care lucrează prin dragoste folosește” (Gal. 5, 5-6).

### Suntem chemați să umblăm cu și în Duhul lui Dumnezeu

Se face înțeles acum, din ce în ce mai mult, faptul că ne aflăm în așa de multă înșelare datorită slăbirii legăturii vii cu Dumnezeu, prin netrăirea creдинței, prin netrăirea ca adevărate mădulare ale Bisericii—Trupul lui Hristos, prin neumblarea cu Duhul, după cum arată Sfântul Apostol Pavel (Gal. 5, 25). Nedând valoare creдинței, neținându-ne în Duhul și Adevărul Bisericii, trăind în iubire de sine, căutând aranjarea noastră în lumea aceasta este firesc să fim foarte ușor înșelați și stăpâniți de duhul lui antihrist, despre care și Apostolul dragostei ne atrăgea atenția și ne învăța, încă de atunci, în epistoliile sale sobornicești. El zice că prima noastră grijă, ca fiu ai Bisericii, este aceea de a fi și a rămâne în adevăr, de a fi uniți cu Adevărul lui Dumnezeu și de a cerceta duhurile de unde sunt, de a depista duhul lui antihrist și a nu-i da curs lucrării sale în viața noastră.

„Iubiților, zice, să nu credeți pe tot duhul, ci cercetați duhurile dacă sunt de la Dumnezeu, fiindcă mulți proroci mincinoși au ieșit în lume. Întru aceasta să cunoașteți Duhul lui Dumnezeu: tot duhul care mărturisește pe Iisus Hristos că a venit în trup, de la Dumnezeu este; și tot duhul, care nu mărturisește pe Iisus Hristos că a venit în trup, de la Dumnezeu nu este; și acela este al lui antihrist, de care ați auzit că va veni și acum în lume este” (1Ioan 4, 1-3).

Iar, și în *A doua Epistolă Sobornicească* adresându-se Bisericii, pe care o numește Doamnă, și fiilor ei iubiți întru adevăr, scrie:

„Bătrânul, aleasei Doamne și fiilor ei, pe care eu îi iubesc întru adevăr, și nu numai eu, ci și toți care au cunoscut Adevărul, pentru Adevărul ce petrece întru noi, și cu noi va fi în veac. Fie cu voi har, milă și pace de la Dumnezeu Tatăl și de la Domnul Iisus Hristos, Fiul Tatălui, întru adevăr și întru dragoste.

*M-am bucurat foarte căci am aflat din fiii tăi umblând întru adevăr, precum poruncă am luat de la Tatăl. Și acum te rog, Doamnă, nu ca și cum aș scrie ție poruncă nouă, ci care avem dintru început, ca să ne iubim unul pe altul. Și aceasta este dragostea, ca să umblăm după poruncile Lui. Și aceasta este porunca, precum ați auzit dintru început, ca întru dânsa să umblați. Pentru că mulți amăgitori au intrat în lume, care nu mărturisesc pe Iisus Hristos să fie venit cu trupul; acesta este amăgitor și antihrist. Păziți-vă pe voi înșivă, ca să nu pierdem cele ce am lucrat, ci să luăm plată desăvârșit. Tot cela ce calcă porunca și nu rămâne întru învățătura lui Hristos, pe Dumnezeu nu are; iar cela ce rămâne întru învățătura lui Hristos, acela și pe Tatăl și pe Fiul are.*

*Oricine va veni la voi și nu va aduce învățătura aceasta, să nu-l primiți în casă și să nu-i ziceți lui: Bucură-te; că cela ce-i va zice lui: Bucură-te, se va face părtaș faptelor lui celor viclene” (2Ioan 1-11).*

Bine, mai găsim pe unii zicând astăzi, dar cine nu crede acum că Hristos a venit în trup? Iată că, din păcate, în realitate sunt destui de mulți și se înmulțesc, nu numai dintre cei ce nu se numesc creștini, ci și dintre cei ce se numesc creștini, mădulare și slujitori ai Bisericii, care nu cred în adevăr că Hristos a venit în trup. Toți cei care au acceptat că Biserica - Trupul lui Hristos este dezbinată și că are nevoie de o refacere care se poate realiza prin unirea creștinilor, trecând cu vederea adevărul și dragostea ei prin care unitatea ei a fost, este și va fi, sunt dovediți de Sfântul Ioan ca tăgăduind venirea lui Hristos în trup.

După cum înțelegem, cu Duhul în Biserică, a crede în adevăr că Hristos a venit în trup înseamnă a căuta, toț timpul, a fi în unire cu El, a fi adevărat mădular în acest unic Trup al Său—

Biserica (Ioan 17). După cum vedem, tot cel care nu caută să aibă credința cea una a Bisericii și nu caută să trăiască ca adevărat mădular al Bisericii celei una care este Trupul lui Hristos, cel care nu caută unirea cu Dumnezeu în credința ortodoxă a Bisericii și nu se împărtășește cu Sfintele Taine nu dovedește credința lui în venirea lui Hristos în trup, nu poate fi decât în înșelare, este rob de duhul lui antihrist.

Iar acum e foarte greu căci s-a ajuns până într-acolo încât nu numai unii dintre cei tineri care au fost școliți în străinătate, prin școlile ereticilor, să fie influențați, să se depărteze de credință, să piardă credința și *Duhul Adevărului*, să tăgăduiască unitatea Bisericii și să propage panerezia că: „Biserica este dezbinată” și într-un cuvânt că Hristos nu a venit în trup, că Hristos nu este Dumnezeu, ci și mulți dintre cei care au studiat și studiază în așa zisele „Școli de teologie” din țară, preoți de mir, preoți din mănăstiri și chiar monahi și creștini simpli. Vedem cum duhul apostaziei (lepădării de credință) a pătruns peste tot, a pătruns chiar și printre „*cei aleși*” (*Matei 24, 24*), prin „hristoși mincinoși”, cei ce se dau drept refăcătorii Bisericii lui Hristos. Acești „refăcători ai Bisericii” au plecat de la înțelegerea înșelătoare că „Biserica este dezbinată”, că „e mântuire și în afara Bisericii”, că sunt în Biserică și cei care nu sunt în *Cuvântul Adevărului*, și acum se luptă, constrâng și folosesc toate mijloacele pentru a-i lipsi de credința mântuitoare a Bisericii pe acei puțini care au mai rămas în ea.

Acum avem nevoie de mare luare aminte și nu trebuie să ne mire, sau să ne smintească în vreun fel, când vedem chiar și pe unii părinți îmbătrâniți în slujba Bisericii și în mănăstiri, deci dintre „*cei aleși*”, că au ajuns să dea crezare acestui duh și curs lucrării antihristice. Se observă că aceștia fie dintr-o frică oarecare, ori căutând o pace și liniște a lor, ori părându-li-se că au o dreaptă socoteală, alții chiar din neștiință, neînțelegând viclesugul mascat al diavolului și alții din alte motive lumești, nedemascând erezia și necombătând-o, au ajuns să cadă în ea, afirmând și ei, precum cei din afara Bisericii, că „Biserica lui Hristos, cea una, sfântă, sobornicească și apostolească, se menține dezbinată și fărâmițată până în ziua de astăzi”, că „Mișcarea ecumenistă și-a propus refacere unității bisericești... Unitatea Bisericii nu e posibilă fără refacerea unității de credință, aceea care a existat pe durata primului mileniu...”, că „S-a deschis un mare șantier de lucru duhovnicesc, pentru care s-au făcut și mari pregătiri și în care Biserica Ortodoxă este chemată să aducă rod ales... De mai mulți ani se fac mari eforturi pentru refacerea unității Bisericii lui Hristos. Au început Protestantii cu Mișcarea Ecumenică; au venit Catolicii cu Dialogul teologic dintre Ortodocși și Catolici... îi revine acum Ortodoxiei să desăvârșască această lucrare...”.

Iată dar, că am ajuns vremurile în care suntem îndemnați, chiar de unii dintre „părinții noștri”, să dăm mâna cu ereticii pentru a reface Biserica lui Hristos, am ajuns vremuri în care unii din „părinții noștri” nu-și mai recunosc Mama, și desigur aceasta se întâmplă pentru că nu am apreciat, nu am ținut la darul cel mare, credința dăruită nouă de Dumnezeu. În ochii lor Biserica, mama noastră, care ne-a născut din apă și din Duh la Sfântul Botez este dezbinată. Biserica, zic ei, „sunt două surori” sau zic că: „sunt mai multe Bisericii despărțite și nouă fiilor ne revine datoria să o unim”.

Acum când s-a ajuns să fie băută ca apa erezia și mai cu seamă aceasta eclesiologică, de către creștini simpli, chiar și din cărțile și convorbirile acestor „părinți ai noștri”, unii cu nume de vază, nu putem rămâne indiferenți, sau legați cu o dragoste înșelătoare față de aceștia, ci avem mare nevoie să știm care sunt cu adevărat părinții noștri și să ascultăm de ei. Iar ca să aflăm acum care sunt adevărații noștri părinți nu este ușor dacă mai căutăm și altceva pe lângă mântuire. Numai cine caută sincer mântuirea și numai mântuirea este luminat de harul lui Dumnezeu și izbăvit de rătăcire.

E dureros că aceasta a ajuns să fie „credința” unora dintre părinții apreciați din Biserica noastră, chiar și a unora care afirmă că nu sunt și că nu vor să fie ecumeniști și faptul că sunt ascultați fără discernământ, fără a se verifica legătura credinței lor cu Sfinții Părinți, cu Biserica. Aceștia tocmai pentru că se arată că nu sunt și nu vor să fie ecumeniști dar aleg să meargă pe o cale în duh pervertit, sau să tacă, când este hulit Dumnezeu, părându-li-se a fi aceasta „dreaptă socoteală”, se dovedesc a fi mai periculoși decât ecumeniștii declarați. Tacit, uneori chiar fără să-și dea ei seama, se fac părtași ereziei și o propagă în sufletele cele mai greu de înșelat.

Găsim și la unii Părinți ai Bisericii exprimări de genul: „au sfâșiat, au rupt, au dezbinat, au despărțit Biserica”, dar în sensul că s-au rupt și au rupt ereticii de Biserica pe cei ce i-au crezut și s-au unit cu ei și nicidecum că Biserica - Trupul lui Hristos s-ar menține dezbinată și că ar avea nevoie de o refacere. Nici un Sfânt Părinte nu a acceptat născocirea diavolului că Biserica lui Hristos este dezbinată și că are nevoie de refacere. Sfântul Iustin Popovici arată clar că:

„Împărțire a Bisericii nu a fost niciodată, nici nu poate să fie, ci au fost și vor fi căderi din Biserica, așa cum vițele care de bună voie rămân sterpe cad, uscate, din Via Dumnezeu-omenească cea veșnic vie (v. Ioan 15, 1-6)”<sup>19</sup>.

Acum deși se vorbește mult despre ecumenism, deși s-a arătat ce înseamnă acesta, sunt încă destui de mulți care nu cunosc cât de pierzător de suflete este și mai așteaptă încă roade bune de la el. Sau poți întâlni mulți care dacă numai ce ai apucat să pronunți cuvântul ecumenism se și grăbesc a se arăta că sunt lămuriiți cu acesta, că nu sunt de acord cu el, dar dacă rămâi mai mult timp lângă ei se dovedesc a fi în înțelegerea și duhul duplicitar al acestuia. După cum am văzut, unii deși zic că cred în Biserica - Trupul lui Hristos, Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolească, îndrăznesc să afirme că prin „Mișcarea ecumenică” se lucrează refacerea unității Bisericii lui Hristos și că ecumeniștii sunt cei cu deschidere, cu dragoste către cei din afara Bisericii, cum le place de altfel și ecumeniștilor să se recomande, dar din păcate nu este și nu poate fi așa. Ecumeniștii declarați și nu numai ei, după cum am văzut și mulți alții care declară că nu sunt ecumeniști și nu vor să fie, tăgăduind unicitatea și unitatea Bisericii - Trupul lui Hristos și prin aceasta tăgăduind dumnezeirea lui Hristos și lucrarea Sfintei Treimi în lume, sunt în afara Bisericii, s-au pervertit și pervertesc, s-au lipsit și lipsesc de credința cea adevărată și de harul Duhului Sfânt, s-au pierdut și îi duc la pierzare pe cei ce îi ascultă și într-un cuvânt fac lucrare antihristică. Iată, așadar, aceasta este ținta la care a ajuns „duhul lui antihrist” prin ecumenism.

Sfinții Părinți au vădit „duhul lui antihrist” care lucrează în ecumenism și ne-au arătat că de la el și de la cei ce l-au acceptat nu ne putem aștepta la ceva bun; el a fost inventat de diavolul prin slugile lui, cei rușiți de Biserica și lucrează lepădarea de credință. Părintele Arhimandrit Haralambie D. Vasilopoulos arată foarte clar în cartea sa *Ecumenismul fără mască*, pe care este bine să o citim, că:

„Ecumenismul, în puține cuvinte, este o infernală mișcare globală, politică și religioasă, ce are ca obiectiv supunerea umanității sub un conducător universal... și unirea tuturor religiilor într-o panreligie, astfel încât să dispară Creștinismul, să dispară mântuitoarea Credință Ortodoxă și la sfârșit, în locul adevăratului Dumnezeu, să fie închinat satana”<sup>20</sup>.

În începutul acestei cărți, Părintele Haralambie, înainte de a arăta „istoria din trecut până în prezent (1972) a ecumenismului”, ține, foarte bine, să ne arate „care este misiunea ecumenică”<sup>21</sup> a Bisericii, planul lui Dumnezeu pentru mântuirea întregii lumi.

„Unitatea pentru care, chipurile, se luptă ecumenismul actual, scrie Sfinția sa, o vedem nemijlocit dintru început. Dumnezeu a făurit unitară și armonioasă această lume mare și preafrumoasă, guvernând-o ca pe un tot. Unită este și lumea îngerilor cea fără de număr, care slujește Creatorului.

Observăm de asemenea o unitate și armonie uimitoare și în universul material, unde Creatorul Atotputernic și-a pus pecetea atotînțelepciunii Sale. Corpurile cerești, foarte numeroase și uriașe își urmează calea în spațiu, într-o ordine și armonie uimitoare.

Omul trăia la început în cadrul acestei unități superioare și armonii minunate sub acoperământul lui Dumnezeu și unit cu El. Era atotfăcut. Trăia lângă Dumnezeu și unit cu El. Trăia într-o bucurie ecumenică desăvârșită, în armonia universală a lumii cerești și pământeste.

Însă, dintr-o dată, ca un cutremur înspăimântător, s-a produs ruperea acestei unități. Căderea omului a sfâșiat-o. Atunci a avut loc o ruptură între om și Dumnezeu. S-a ridicat o barieră de netrecut. Astfel s-a produs un rău cutremurător. Cel mai mare rău din lume: ruperea omului de Ziditorul său. Omul a căzut în continuare și a ajuns nefericit departe de Dumnezeu, a

<sup>19</sup> Sfântul Iustin Popovici, *Biserica și ecumenismul*, Înșușirile Bisericii, p. 38.

<sup>20</sup> Arhimandrit Haralambie D. Vasilopoulos, *Ecumenismul fără mască*, Introducere, p. 16.

<sup>21</sup> *Ecumenic* se referă la toată lumea. Sfintele Sinoade Ecumenice sunt Sfintele Soboare ale Ortodoxiei din întreaga lume. Pentru a crea confuzie, dușmanii Ortodoxiei au născocit termenul *ecumenism*, ascunzând sub această denumire sincretismul religios (n. ed).



sfârșit prin a fi un sălbatic.

Parcurgerea istoriei popoarelor divizate ce s-au mâncat unele pe altele relevă din plin acest lucru. Lumea întregă plină de sciziuni plânge, se zvârcolește și suspină sub tirani cumpliți.

Dumnezeu însă n-o uită. Are în plan să restaureze unitatea zdruncinată dintre El și om. „L-a trimis pe Fiul Său” ca să creeze o punte peste această prăpastie. Iar Cuvântul Întrupat al Lui Dumnezeu, Hristos, „Dumnezeu desăvârșit fiind, om desăvârșit se face. Și le face pe toate noi și foarte noi, singurul lucru nou sub soare”, precum spune sfântul Ioan Damaschin. Dumnezeu se unește iarăși cu umanitatea într-un mod mai desăvârșit prin întruparea lui Hristos.

Iar Jertfa de pe cruce a Dumnezeului-Om întinde o punte peste hăul abisal pe care l-a deschis căderea omului, și comuniunea dintre om și Dumnezeu începe din nou. Hristos „și-a întins palmele și le-a unit pe cele despărțite”. De acum omul poate, de voiește, să se apropie iarăși de Ziditorul său, să trăiască din nou unit cu acesta și fericit.

Hristos îi unește pe oameni nu numai cu Dumnezeu, ci și între ei. Unirea aceasta a oamenilor se realizează doar în Biserica pe care Dumnezeu-Omul a întemeiat-o în acest scop. O unire nemincinoasă a oamenilor poate avea loc numai în Biserica prin Iisus Hristos. Trupul tainic al lui Hristos, adică Biserica luptătoare de pe pământ, este calea ce duce la unire, mântuire și îndumnezeire.

Dumnezeu-Omul S-a lăsat pe Sine în lume ca Biserică, ca Trup al Său, pentru ca omul să poată astfel să devină una cu trupul Său teandric, făcându-se și el părtaș dumnezeieștii firi.

Ca atare, numai prin Dumnezeu-Omul și doar în Biserica lui Hristos pot oamenii să se desăvârșească și să se unească atât cu Dumnezeu cât și între ei. În afara Bisericii nu există nici o unire reală, nefiind posibilă nici o înfrățire a lumii.

Iată marele plan al lui Dumnezeu! Iată misiunea ecumenică adevărată a Bisericii, adică mântuirea tuturor oamenilor prin Biserica lui Hristos. Aceasta este ecumenicitatea creștin-ortodoxă. Drept aceea, cu puțin înainte de Înălțarea Sa, Domnul a dat această poruncă apostolilor: „*Mergând învățați toate neamurile...*”

Și după Învierea Sa le spune: „*Luăți putere, venind Duhul Sfânt peste voi, și fiți Mie martori în Ierusalim și în toată Iudeea și Samaria și până la marginile pământului*” și iarăși le-a dat poruncă: „*propovăduiți pocăința și iertarea păcatelor la toate neamurile*”. De asemenea, aceasta a fost ultima Sa chemare: „*Mergeți în toată lumea și propovăduiți Evanghelia la toată zidirea*” (Marcu 16,15).

Îi trimite la toate neamurile. Vrea mântuirea întregii lumi. Vrea unirea tuturor oamenilor de pe tot pământul (câți doresc, firește) prin credința în El, prin Biserică.

Biserica lui Hristos este pentru toți. Credem „Întru una, sfântă, sobornicească și apostolească Biserică”. Biserica este ecumenică, fiind întinsă în toată lumea. Avem și o Patriarhie ecumenică.

Biserica este Împărăția lui Dumnezeu pe pământ. Este un organism duhovnicesc prezent în toată lumea. Ea se găsește desigur în lume dar nu este din lumea aceasta. Biserica nu este o organizație lumească după cum vrea papalitatea eretică și nici nu este destinată pentru un regim lumesc după cum voia iudaismul. Este de la sine înțeles că după schisma papalității, o singură Biserică adevărată există în lume – Biserica Ortodoxă. Papismul și protestantismul nu sunt Biserici ci comunități și adunări eretice.

Biserica lui Hristos, Biserica Ortodoxă „vrea ca tot omul să se mântuiască”, îi vrea uniți pe toți cu Trupul Celui ce o conduce. Vrea să-i călăuzească pe toți, din toate neamurile, din toată lumea, la adevărata pace și la fericirea cea veșnică ce se găsește numai aproape de Dumnezeu.

Vrea să-i unească pe oameni nu în întunecatele și sataniceștile plăsmuiri mincinoase ale ecumenismului, ci în unitatea veșnică și neclintită cu Dumnezeu. Să-i conducă pe cei credincioși din Biserica luptătoare la cea triumfătoare.

Aceasta este adevărata ecumenicitate, cea creștin-ortodoxă. Aceasta este misiunea ecumenică a Bisericii<sup>22</sup>.

Iată cum vede un adevărat mădular al Bisericii și cum în puține și simple cuvinte dezvăluie totul cu privire la mântuirea lui și a apropielii lui. Din cele spuse, el dovedește unirea sa cu

<sup>22</sup> Arhimandrit Haralambie D. Vasilopoulos, Ecumenismul fără mască, Partea întâi, *Ecumenicitatea creștin-ortodoxă*, pp.19-21.



Hristos, cuvântul său este cuvântul Adevărului, prin care este liber și cu el face liberi de toată înșelăciunea pe cei care îl ascultă. Cu el s-a împlinit cuvântul spus de Domnul: „*Cela ce crede întru Mine, precum a zis scriptura, râuri de apă vie vor curge din pânțele lui*” (Ioan 7, 38). Acest scurt și simplu cuvânt al Părintelui Haralambie îl înțelege tot omul credincios, se lămurește cu privire la mântuire și la cursele care i se întind, aceasta poate să fie și înțelegerea lui de altfel, în același Har al credinței, atât numai că nu se poate exprima la fel. Cuvântul acesta împrăstie întinericul înșelăciunii care caută să pună stăpânire pe noi în veacul de acum și mai că ar fi de ajuns, dar este de datoria noastră, a fiecăruia dintre noi, ca să ne lămurim și mai bine cele cu privire la mântuire și să mergem mai departe, să ne zidim întru *Adevărul lui Dumnezeu*.

Deci, „*Jubiților, ne face atenți Apostolul Dragostei, să nu credeți pe tot duhul, ci cercetați duhurile dacă sunt de la Dumnezeu... Întru aceasta să cunoașteți Duhul lui Dumnezeu: Tot duhul care mărturisește pe Iisus Hristos că a venit în trup, de la Dumnezeu este; și tot duhul, care nu mărturisește pe Ἰησοῦν Χριστόν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα, Iisus Hristos că a venit în trup, de la Dumnezeu nu este; și acela este al lui antihrist, de care ați auzit că va veni și acum în lume este*” (1Ioan 4, 1-3).

Acum, în acest loc, în edițiile mai noi ale Bibliei, vedem că nu mai găsim, scris clar, criteriul de deosebire a Duhul lui Dumnezeu de duhul lui Antihrist, și anume: „*că a venit în trup*”, în edițiile mai noi nu mai găsim scris nici cuvântul Hristos. Scoaterea acestor cuvinte nu poate fi îndreptățită prin faptul că ele sunt scrise și în versetul 2. În versetul 3 ni se face și mai bine lămurit adevărul că pentru a fi, a lucra în Duhul lui Dumnezeu, și, deci, a ne mântui nu este suficient numai al mărturisi într-un fel pe Iisus Hristos. Aceasta o fac și ereticii, au făcut-o și dracii (Matei 8, 29); adevărata mărturisire a lui Iisus Hristos se face numai în unitatea credinței, care nu este despărțită de unitatea Bisericii - Trupul Său, după cum a arătat-o aceasta, Domnul Însușii, prin cuvintele: „*Ca toți una să fie; precum Tu, Părinte, întru Mine, și Eu întru Tine, ca și aceștia întru Noi una să fie; ca să creadă lumea că Tu M-ai trimis*” (Ioan 17, 21). Ni se face lămurit că duhul lui Antihrist luptă împotriva Trupului lui Hristos - Biserica, el după ce i-a rupt de Biserică pe unii, prin ei a scornit mai apoi că Biserica - Trupul lui Hristos este dezbinată, știut fiind că dovada venirii lui Hristos în trup și a Dumnezeirii Lui este tocmai unitatea Bisericii - Trupul Său, au deschis „șantier” de refacere a Ei și au înființat Societatea Biblică prin care au „corectat” și se străduiesc să arate ca fiind „originală” această versiune nouă a Bibliei. Dar noi credem și înțelegem că în Biserică, prin purtarea de grijă a Duhului Sfânt, s-a păstrat cuvântul Adevărului lui Dumnezeu, în limba greacă, în Biserica Ortodoxă Greacă, în versiunea după care s-au făcut traduceri ale Bibliei, la noi, în Biserica Ortodoxă Română, până în anul 1914 inclusiv.



Numai unindu-ne în credință cu Hristos, Adevărul lui Dumnezeu, în Biserică – Trupul Său putem fi ortodocși, ne putem bucura de mântuire  
„Întru ale Sale a venit, și ai Săi pe Dânsul nu l-au primit. Iar câți l-au primit pe Dânsul, le-a dat lor stăpânire ca să se facă fii ai lui Dumnezeu, celor ce cred întru numele Lui, care nu din sânge, nici din poftă trupească, nici din poftă bărbătească, ci de la Dumnezeu s-au născut. Și Cuvântul trup s-a făcut și s-a sălășluit întru noi, și am văzut slava Lui, slavă ca a unui născut din Tatăl, plin de har și adevăr” (Ioan 1, 11-14)

Sfântul Iustin Popovici, părinte duhovnicesc al Părintelui Haralambie, arată că:  
„Tocmai pentru aceasta S-a pogorât Dumnezeu pe pământ, pentru aceasta s-a făcut om pentru noi ca Dumnezeu-Om: ca să răspundă la toate chinuitoarele, veșnicele noastre întrebări. Din această pricină a și rămas întreg pe pământ, în Biserica Lui, căreia El îi este cap, iar ea este trupul Lui. Ea e adevărata Biserică a lui Hristos, Biserica Ortodoxă, și în ea este întreg Dumnezeu-Omul, cu toate bine-vestirile Sale și cu toate desăvârșirile Sale.

Ce e Ecumenismul în rădăcina și stră-rădăcina sa, în esența și stră-esența sa, în realitățile și năzuințele sale, se va vedea cel mai bine dacă îl vom privi în oglinda Bisericii lui Hristos, celei uneia și adevărate. De aceea e nevoie să arătăm, măcar în liniile cele mai de căpetenie și foarte pe scurt, învățătura Bisericii Ortodoxe despre adevărata Biserică a lui Hristos, Biserica apostolească-părintească, Biserica Sfintei Predanii”<sup>23</sup>.

Așadar, numai cei care rămân în „învățătura Bisericii Ortodoxe despre adevărata Biserică a lui Hristos, Biserica apostolească-părintească, Biserica Sfintei Predanii” scapă de înșelarea cea aducătoare de moarte veșnică. Nu este destul pentru izbăvirea noastră din pierzare numai să știm ce fac și ce desfac vrăjmași noștri văzuți și nevăzuți, trebuie să știm și să ne punem la adăpost, trebuie să știm unde ne este salvarea și să o căutăm pe aceasta. În această minunată carte a sa, *Biserica Ortodoxă și ecumenismul*, pe care este nevoie să o citim noi toți, Sfântul Iustin, prezintă cât se poate pe înțeles taina Bisericii și arată că oricât de multe și de mari erezii va născoci vrăjmașul diavol prin oamenii înșelați de el (precum este și ecumenismul pe care îl arată a fi „pan erezii”, suma tuturor erezilor) nu va putea distruge Biserica și că numai cei uniți prin credință cu Dumnezeu în ea vor putea scăpa din toate cursele și se vor mântui.

După cum bine vedem, acum mai mult decât oricând, avem nevoie de lucrările Sfinților Părinți și ale Părinților contemporani uniți într-un Duh în Biserică, ele ne povățuiesc la unirea cu Dumnezeu, care se poate realiza numai în Biserică și ne izbăvesc de toată înșelarea. Ei ne arată, cât se poate de clar, că numai în Biserică fiind și având unire cu Dumnezeu putem afla izbăvire de înșelare și moarte. Nu este destul să zicem că nu suntem și nu vrem să fim ecumeniști sau înșelați, trebuie să fim uniți în credința Bisericii cu Hristos și cu toți Sfinții. După cum Sfinții Părinți s-au unit în chip duhovnicesc și sensibil cu Hristos Dumnezeu-Omul, prin credință, tot așa avem nevoie să facem și noi.

Scrierile părinților și scriitorilor contemporani ne sunt de folos numai în măsura în care ei sunt în Duhul Bisericii, întru totul în unire cu Sfinții Părinți. Acum, mai mult decât oricând, avem nevoie să cercetăm toate în duhul Bisericii. Din păcate, cei mai mulți dintre cei care scriu și vorbesc în ultima vreme se dovedesc a nu avea conștiința Bisericii, ei au la mai mare cinste părerea lor decât Descoperirea dumnezeiască, pe care o avem în Sfânta Scriptură, în Sfânta Tradiție, la Sfinții Părinți, și ne pot duce ușor în înșelare. Pentru aceasta datoria noastră a tuturor este ca dorind sincer mântuirea noastră și a aproapelui să cercetăm toate în ce duh sunt (Ioan 4, 1).

Oare Sfinții Părinți nu cunoșteau că și în celelalte credințe sunt oameni cu o oarecare trăire, oamenii pe care unii teologi de acum se îngrijesc să n-i prezinte ca sfinți și prin aceasta să „dovedească” lucrarea Harului și mântuirea și în alte credințe? Dar la Sfinții Părinți nu pot fi găsite afirmații de genul: „Au Har și cei din afara Bisericii”, „sunt și ei într-un fel în Biserică și s-ar putea mântui și așa”, „să nu-i judecăm (adică să nu-i chemăm în Biserica Ortodoxă) pentru că nimeni nu știe ce poate Dumnezeu în afara Bisericii”; „cum poate Dumnezeu să lase pe atâția (cei

<sup>23</sup> Ibidem, Partea 1, *Biserica Ortodoxă*, p. 3.

care nu sunt în credința Bisericii) nemântuiți?”.

Aceste înțelegeri înșelătoare, care stăpânesc sufletele multora acum, vedem că au putut fi strecurate chiar și prin unele cărți care din titlul nu pot da de bănuț nimic rău. Una dintre ele: „Biserica este una”, a lui Alexis Homiakov, i-a făcut chiar și pe unii renumiți părinți din țara noastră să o laude și să o recomande ca pe un canon de înțelegere a Bisericii. Încă din „Cuvânt înainte”, a acestei cărți, un „teolog al vremurilor de acum”, făcând trimitere tot la un teolog mai nou și mai puțin la Sfinții Părinți se îngrijește să ne scape de „fanatism” și ne arată că:

„Deși Homiakov consideră că nu există mai multe Biserici, întrucât Biserica este una, cea Ortodoxă, el nu este totuși un fanatic. Dimpotrivă, chiar afirmă că nu suntem noi în măsură să-i judecăm pe cei din afara Bisericii, pentru că o astfel de judecată ar pune limite bunătății lui Dumnezeu: „Legăturile tainice care unesc Biserica de pe pământ cu restul neamului omenesc nu ne-au fost descoperite; de aceea nu avem nici dreptul și nici nu dorim să presupunem că toți cei ce rămân în afara Bisericii văzute vor fi condamnați cu asprime: o asemenea supoziție ar contrazice Bunătatea lui Dumnezeu”<sup>24</sup> „<sup>25</sup>”.

Dar care sunt fanaticii? Cum se poate să fie condamnați cei care cred și mărturisesc adevărul descoperit de însuși *Adevărul lui Dumnezeu* și de Sfinții Săi, cei care propovăduiesc cuvântul Lui, și anume, că: numai cei ce se unesc cu Hristos în Biserica - Trupul Său se mântuiesc (Marcu 16, 16), adică toți Sfinții și dreptslăvitorii creștini? Oare se poate spune vreodată, de un creștin ortodox, că tocmai această judecată a Bisericii, a capului său Hristos, a lui Dumnezeu este nedreaptă? Sau că mărturisirea credinței în Iisus Hristos ca fiind Fiul și Cuvântul lui Dumnezeu care trup s-a făcut și s-a sălășluit întru noi și așa ne-a învrednicit și ne învrednicește a vedea slava Lui, mântuirea, în harul și adevărul Lui (Ioan 1, 14) „pune limite bunătății lui Dumnezeu”? Nu, nicidecum! Credința că mântuirea este numai în Iisus Hristos, în Trupul Său – Biserica, ducându-ne crucea, ne face, pe toți, liberi de toată înșelăciunea și ne izbăvește de moartea veșnică. Sfântul Apostol Pavel arată foarte bine lucrul acesta, mai cu seamă în Epistola către Efeseni.

*„Har vouă și pace, zice, de la Dumnezeu Tatăl nostru și de la Domnul Iisus Hristos.*

*Bine este cuvântat Dumnezeu și Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos, carele ne-a binecuvântat pe noi cu toată binecuvântarea duhovnicească întru cele cerești întru Hristos, precum ne-a ales pre noi întru Dânsul mai înainte de întemeierea lumii, ca să fim noi sfinți și fără de prihană înaintea Lui și întru dragoste; mai înainte rânduiindu-ne pe noi spre moștenirea fiască prin Iisus Hristos către Sine, după buna voință a voii Sale, spre lauda slavei harului Său, cu carele ne-a dăruit pre noi întru cel iubit. Întru carele avem răscumpărarea prin sângele Lui, și iertarea păcatelor după bogăția harului Lui pe care l-a prisosit întru noi întru toată înțelepciunea și priceperea, arătând nouă taina voii Sale, după bunăvoința Sa, care mai înainte o a rânduit întru Dânsul spre iconomia plinirii vremilor, ca toate să le unească sub un cap întru Hristos, și cele din ceruri și cele de pe pământ întru Dânsul. Întru carele și moștenire am primit, mai înainte fiind hotărâți după rânduiala Celui ce toate le lucrează după sfatul voii Sale, ca să fim noi spre lauda slavei Sale, care am nădăduit mai înainte întru Hristos. Întru Carele și voi auzind cuvântul adevărului, evanghelia mântuirii voastre, întru care și crezând v-ați pecetluit cu Duhul făgăduinței cel Sfânt, care este arvuna moștenirii noastre spre răscumpărarea câștigului, spre lauda slavei Lui.*

*Drept aceea, și eu auzind credința voastră întru Domnul Iisus, și dragostea cea către toți sfinții, nu încetez a mulțumi pentru voi, pomenire de voi făcând la rugăciunile mele, ca Dumnezeu Domnului nostru Iisus Hristos, Tatăl slavei, să dea vouă duhul înțelepciunii și al descoperirii, spre cunoștința Lui, luminând ochii minții voastre, ca să știți voi care este nădejdea chemării Lui, și care este bogăția slavei moștenirii Lui întru sfinți, și care este mărimea cea preainaltă a puterii Lui întru noi care credem, după lucrarea puterii tăriei Lui, care o a lucrat întru Hristos, sculând pe El din morți, și l-a pus a ședea de-a dreapta Sa întru cele cerești, mai presus decât toată începătoria și stăpânirea și domnia, și decât tot numele ce se numește, nu numai în veacul acesta, ci și în cel viitor. Și toate le-a supus sub picioarele Lui, și pe El l-a dat cap*

<sup>24</sup> N. O. Losski, *Historie de la philosophie russe des origines a 1950*, Payot, Paris, 1956, p. 33.

<sup>25</sup> Alexis Homiakov, *Biserica este una*, pp. 12-13.

mai presus de toate bisericii, care este trupul Lui, plinirea Celui ce toate într-o toți plinește.

Și pe voi care erați morți cu greșelile și cu păcatele, într-o care oarecând ați umblat după veacul lumii acesteia, după domnul stăpânirii văzduhului, a duhului celui ce acum lucrează într-o fiii neascultării; între care și noi toți am petrecut oarecând într-o poftele trupului nostru, făcând voile trupului și ale cugetelor, și eram copii din fire ai mâniei ca și ceilalți; dar Dumnezeu, bogat fiind într-o milă, pentru cea multă a Sa dragoste cu care ne-a iubit pe noi, și fiind noi morți cu păcatele, împreună ne-a înviat cu Hristos — în har sunteți mântuiți — și împreună cu Dânsul ne-a sculat și ne-a pus a ședea într-o cele cerești într-o Hristos Iisus, ca să arate în veacurile cele viitoare bogăția cea mare a harului Său într-o bunătate spre noi într-o Hristos Iisus. Că cu harul sunteți mântuiți prin credință; și aceasta nu de la voi, al lui Dumnezeu este darul; nu din fapte, ca să nu se laude cineva. Că a Lui făptură suntem, zidiți într-o Hristos Iisus spre fapte bune, carele mai înainte le-a gătit Dumnezeu ca să umblăm într-o ele. Pentru aceea, aduceți-vă aminte că oarecând voi, neamurile în trup, care vă chemați netăiere împrejur de către ceea ce se chema tăiere împrejur în trup, făcută de mână, că erați într-o vreme fără de Hristos, înstreinați de petrecerea lui Israel și străini de așezământurile făgăduinței, nădejde neavând, și fără de Dumnezeu în lume. Dar acum într-o Hristos Iisus voi care oarecând erați departe, v-ați făcut aproape prin sângele lui Hristos. Pentru că El este pacea noastră, care a făcut amândouă una, și peretele cel din mijloc al zidului a sfărâmat, vrajba în trupul Său, legea poruncilor cu dogmele stricând, ca pe amândoi să-i zidească într-o Sine într-o om nou, făcând pace, și pe amândoi să-i împace într-o trup cu Dumnezeu prin Cruce, omorând vrajba într-o dânsa” (Efes. 1, 2-23; 2, 1-16).

Și Sfântul Proroc David văzând mai dinainte această taină, că mila lui Dumnezeu – mântuirea – o primim numai în Biserica – Trupul lui Hristos – ascunzându-ne El într-o ascunsul feței Lui și acoperindu-ne în cortul Lui, a zis:

„Bine este cuvântat Domnul, că ἐθαυμάστωσε a minunat (minunată a făcut) mila Sa ἐν πόλει περιοχῆς în cetatea îngrădirii” (Ps. 30, 22).

Acest stih tâlcuindu-l și Sfântul Chiril al Alexandriei zice: „Prin cetate de îngrădire a înțeles Biserica, pe cea nedoborâtă de Satana, iar mila nu se dă în afara cetății, adică în afara Bisericii, ci celor ce sunt într-o însa”<sup>26</sup>.

Dar haideți acum să vedem, mai bine, care sunt afirmațiile lui Homiakov și care este adevărul simplu arătat de Sfântul Apostol Pavel, la care el greșit face trimitere.

„Biserica văzută, Biserica pământească”, zice Homiakov, „trăiește într-o desăvârșită comuniune și unitate cu trupul bisericesc, al cărui Cap este Hristos. Ea are pe Hristos Care locuiește într-o ea și harul Duhului Sfânt, în toată plinătatea vieții Lor, dar nu în plinătatea manifestărilor Lor, pentru că ea săvârșește și împarte nu totul, ci numai cât voiește Dumnezeu.

Pentru că Biserica pământească și văzută nu este încă plenitudinea și împlinirea întregii Biserici, pe care Dumnezeu a rânduit-o să se descopere în ziua Judecării de Apoi a întregii creații, ea făptuiește și cunoaște doar în limitele sale, „nejudicând pe cei din afară”, potrivit cuvintelor Apostolului Pavel (Epistola către Corinteni 5, 12), și nu face decât să-i recunoască separați pe cei care singuri se separă de ea, adică nemaiapartinându-i. În ceea ce privește restul omenirii, adică cea străină de Biserică sau legată de ea cu legături pe care Dumnezeu nu a dorit să i le descopere, o lasă pentru Judecata din ziua cea mare. Biserica pământească se judecă doar pe sine, după harul Duhului și după libertatea dăruită ei prin Hristos, chemând și restul lumii la unitatea și la înfierea dumnezeiască în Hristos; dar asupra acelor care nu aud chemarea ei nu pronunță sentințe, cunoscând porunca Domnului și Mântuitorului său: nu-i este dat străinului „să judece sluga altuia” (Romani 14, 4)”<sup>27</sup>.

Iată dar, acestea sunt sofismele lui Homiakov, cele îndrăgite astăzi mai mult decât cuvântul simplu și adevărat al lui Dumnezeu mărturisit de cei care în credință sunt uniți cu El. Dar oare așa să fie? Acestea sunt spuse de Sfântul Apostol Pavel? Acestea care sunt date de înțeles de Homiakov și mai mult de adepții și continuatorii ideii lui? Oare Apostolul spune să nu-i judecăm pe cei din afara Bisericii ca neavând mântuire căci au și ei o legătură, într-o fel, cu ea, căci sunt

<sup>26</sup> Psaltirea în tâlcuirile Sfinților Părinți, vol. 1, p. 363.

<sup>27</sup> Ibidem, 18-19.

și ei slugile lui Dumnezeu și îi mântuiește și pe ei rămânând acolo unde sunt și că s-ar putea la Judecata de Apoi să fie descoperiți în Biserică? Noi, dacă citim întreg capitolul 5 al Epistolei întâi către Corinteni vedem că judecata și cuvântul Apostolului sunt în Duhul Adevărului și nu după înțelegerea lui Homiakov. Apostolul fiind liber, fiind adevărat mădular al Bisericii, având conștiința Bisericii, judecă cu „*mintea lui Hristos*” (1Cor, 2, 16), pe cei din Biserică și pe cei din afara Bisericii, și ne arată că judecata cea dreaptă și în adevăr a Bisericii despre toți și „*toate*” (1Cor, 2, 15) noi toți, cei care „*am luat Duhul cel din Dumnezeu*” (1Cor, 2, 12), trebuie să o avem. Adresându-se celor din Biserică el spune:

„*Cu adevărat se aude între voi curvie, și curvie ca aceea care nici între păgâni nu se numește, ca să albească cineva pe femeia tatălui său. Și voi v-ați semețit, și nu mai bine ați plâns, ca să se ridice din mijlocul vostru cel ce a făcut fapta aceasta. Eu dar nefiind la voi cu trupul, iar cu duhul fiind de față acolo, iată am judecat ca și cum aș fi de față, pe cel ce a făcut aceasta așa: Întru numele Domnului nostru Iisus Hristos adunându-vă voi și duhul meu, cu puterea Domnului nostru Iisus Hristos, să dați pe unul ca acela satanei spre pierirea trupului, ca duhul să se mântuiască în ziua Domnului Iisus. Nu este bună lauda voastră. Au nu știți că puțin aluat toată frământătura dospesce? Curățiți dar aluatul cel vechi, ca să fiți frământătură nouă, precum sunteți fără de aluat. Că paștele noastre Hristos pentru noi s-a jertfit. Pentru aceea să prăznuim, nu întru aluatul cel vechi, nici întru aluatul răutății și al viclesugului, ci întru azimele curăției și ale adevărului. Scris-am vouă în epistolă să nu vă amestecați cu curvarii; și cu adevărat, nu cu curvarii lumii acesteia, sau cu lacomii, sau cu răpitorii, sau cu slujitorii idolilor, că altmintrele ar fi trebuit să ieșiți din lumea aceasta. Dar acum am scris vouă să nu vă amestecați dacă vreunul, numindu-se frate, va fi curvar, sau lacom, sau slujitor idolilor, sau ocărător, sau bețiv, sau răpitor; cu unul ca acesta nici să nu mâncați. **Că ce îmi este mie a judeca pe cei din afară? Au nu pe cei din lăuntru voi îi judecați? Iar pe cei din afară Domnul va judeca. Deci scoateți afară pe cel viclean dintre voi înșivă** (1Cor, 5).*

Deci se vede limpede, tocmai din aceste cuvinte de mai sus, că Apostolul judecă în Biserică și îndeamnă și pe celelalte mădulare să facă asemenea lui. Ni se arată că fiecare la locul lui, în Biserică, are datoria de a judeca spre mântuirea lui și a aproapelui lui. Iar spunând: „*Că ce îmi este mie a judeca pe cei din afară?*” nu interzice a judeca în adevăr cele cu privire la cei din afara Bisericii, nu interzice a judeca despre ei că nu au mântuire dacă rămân în afara Bisericii, el însuși îi judecă ca fiind „*întru aluatul răutății și al viclesugului*”, și arată prin chiar acest cuvânt ca fiind nefolositoare judecata ce se face celor din Biserică pentru cei din afara ei. Aceia neavând harul Duhului Sfânt nu se pot îndrepta și nu pot fi judecați spre mântuire ca cei din Biserică. Ei fiind în afara Bisericii - Trupul lui Hristos, „*întru aluatul răutății și al viclesugului*”, nu pot fi decât robi păcatului, ai diavolului (Ioan 8, 41-44; Ioan 3, 8-10), nu se pot judeca, precum cei din Biserică, spre mântuire, și rămân la judecata lui Dumnezeu.

Iar în *Epistola către Romani* nu sunt numiți slugi ale Mântuitorului cei ce nu ascultă chemarea Bisericii, precum zice Homiakov, ci cei ce au fost „*primiți de Dânsul*” și se nevoiesc după înțelegerea și puterea lor slabă. „*Și pe cel slab întru credință, zice, primiți-l, nu întru îndoirea gândurilor. Că unul crede că va mânca toate, iar cel slab legume mănâncă. Cel ce mănâncă pe cel ce nu mănâncă să nu-l defăimeze, și cel ce nu mănâncă pe cel ce mănâncă să nu-l osândească; că Dumnezeu l-a primit pe dânsul. Tu cine ești care **judeci pe sluga străină?** Domnului său stă sau cade. Și va sta, că puternic este Dumnezeu a-l pune pe dânsul să stea*” (Rom. 14, 1-4). Deci nu ni se arată în aceste cuvinte să nu-i judecăm pe cei din afara Bisericii, nu sunt arătați aici a fi slugile lui Dumnezeu aceștia, ci cei slabi din Biserică sunt slugile lui Dumnezeu care nu trebuiesc judecate și nu este cazul a ne depărta de ei pentru unele neputințe ale lor, precum am văzut că am fost îndemnați de Apostol în celelalte cazuri grave. Aceștia sunt slabi în credință și faptele lor o dovedesc, dar nu sunt în erezie și nu petrec în păcate grele cu bună știință și voință. Și acum vedem că majoritatea celor care credem și prin darul lui Dumnezeu suntem în Biserică Sa, suntem asemenea acestora, pe care El, de ne vom pocăi de păcatele noastre, de vom căuta tot timpul să punem început bun, ne poate face să stăm. Și după cum zice Apostolul mai departe „*Deci dar fiecare dintre noi de sine va da seamă înaintea lui Dumnezeu. Deci mai mult să nu judecăm unul pe altul; ci aceasta să judecați, ca să nu puneți*

*împiedicare fratelui sau sminteală” (Rom. 14, 12-13).*

Înțelegerea Sfântului Apostol Pavel este că al nostru, al tuturor, este a căuta unirea cu Hristos în Trupul Său Biserica, a judeca toate în Duhul Bisericii și a-i ajuta pe *toți* să se zidească în ea, conștiinți fiind că rămânând în afara ei nu putem avea mântuire. Judecând și afirmând noi altceva, decât ceea ce au mărturisit mădularele Bisericii, nu putem face decât „*împiedicare sau sminteală fratelui*” nostru din Biserica și celor din afara ei. Al nostru este a nu judeca pe nimeni și a judeca toate în *Adevărul lui Dumnezeu*. A lui Dumnezeu este a ne judeca pe noi, pe *toți* și El ne-a arătat prin Cuvântul Lui, Domnul nostru Iisus Hristos, că cine nu crede cuvintelor Lui nu El ne va judeca, ci cuvântul pe care n-i la spus (Ioan 12, 47-48). Și mai clar această judecata în *Adevărul lui Dumnezeu*, pe care trebuie să o avem cu privire la mântuirea noastră, a tuturor, a celor din Biserica și a celor din afara ei, este exprimată de Sfântul Apostol Pavel în *Epistola către Efeseni*, când zice:

*„Cela ce S-a pogorât Acela este carele S-a și suit mai presus de toate cerurile, ca să umple toate. Și Acela a dat pe unii apostoli, iar pe alții proroci, iar pe alții, evangheliști, iar pe alții păstori și dascăli, spre săvârșirea sfinților spre lucrul slujbei, spre zidirea trupului lui Hristos, până ce vom ajunge toți la unitatea credinței (εις την ενότητα της πίστεως- eis tin enotita tis pisteos) și a cunoștinței Fiului lui Dumnezeu, întru bărbat desăvârșit, la măsura vârstei plinirii lui Hristos, ca să nu mai fim prunci, învăluindu-ne și purtându-ne de tot vântul învățăturii întru amăgitura oamenilor, întru vicleșug spre meșteșugirea înșelăciunii; ci adevărați fiind întru dragoste, să creștem toate întru El, care este capul, Hristos, din carele tot trupul potrivit alcătuiindu-se și încheindu-se prin toată pipăirea dării, după lucrare întru măsura fiecărui mădular, face creșterea trupului spre zidirea Sa singur întru dragoste. Drept aceea, aceasta zic și mărturisesc întru Domnul, ca să nu mai umblați voi precum și celelalte neamuri umblă, întru deșertăciunea minții lor, întunecați fiind la minte, înstrăinați de viața lui Dumnezeu pentru necunoștința care este întru ei, pentru împietrirea inimii lor, care întru nesimțire petrecând, s-au dat pe sine înverșunării, spre lucrarea a toată necurăția, întru lăcomie” (Efes. 4, 10-19).*

Iată, aceasta este judecata Sfântului Apostol Pavel făcută cu „*mintea lui Hristos*” și desigur că aceasta trebuie să fie și judecata noastră, a celor ce vrem să fim și să rămânem liberi de înșelăciune, mădulare ale Bisericii. Apostolul judecând în *Adevărul lui Dumnezeu* că „*celelalte neamuri*, adică cei din afara Bisericii, *umblă întru deșertăciunea minții lor, întunecați fiind la minte, înstrăinați de viața lui Dumnezeu pentru necunoștința care este întru ei, pentru împietrirea inimii lor, care întru nesimțire petrecând, s-au dat pe sine înverșunării, spre lucrarea a toată necurăția, întru lăcomie*”, nu poate fi socotit de nimeni ca fiind fanatic, urător de oamenii, sau că ar fi răpit judecata lui Dumnezeu. Judecata lui este judecata lui Dumnezeu spre mântuirea celor din Biserica și a celor din afara ei.

E drept, pentru că nu avem destulă dragoste, cei mai mulți dintre noi, de cele mai multe ori, rănim cu adevărul și avem nevoie să ne smerim și să ne rugăm mai mult înainte de a arăta adevărul mântuitor, descoperit nouă de Dumnezeu, în Sfântă Biserica Sa, aproapei noastre aflat în înșelare. Dar, și pentru că adevărul este aducător de libertate celui cel primește (Ioan 8, 32) nu este de mirare că de cele mai multe ori supără pe cei care îl aud. Văzând unii că se întâmplă aceasta îndreptățindu-se că au dragoste și că lucrează cu dreaptă socoteală îi învinovătesc pe cei ce arată adevărul sincer, cu simplitate, cu dragoste, acolo unde este nevoie și când este nevoie, ca având ură, ca fiind fanatici, și merg până într-acolo încât se rușinează să mărturisească cuvântul Adevărului și-l tăgăduiesc, pierzându-se pe ei înșiși și pe aproapele lor. Puțini sunt cei duhovnicești, care cu dragostea lui Dumnezeu, cu mintea lui Hristos, în Duhul lui Dumnezeu dau mărturia cea bună. Dar, cei mai mulți dintre noi, deși păcătoși, suntem chemați în toată vremea a da mărturia cea bună, în primul rând cu viața noastră (Matei 5, 16) și când se ivește nevoia și cu cuvântul, cu smerenie și dragoste (Luca 12, 8-9). Când aproapele nostru este pe cale de ași pierde sufletul și are nevoie de cuvântul nostru nu-l putem amăgi și nici nu putem tăcea îndreptățindu-ne că suntem păcătoși. Tăcerea se aplică, după cum am văzut, la cei din Biserica care sunt cuprinși de păcate mai mici, de neputințe, nu când este vorba de pierderea credinței, de ruperea de Biserica.

Părintele Ioan Romanidis judecând în duhul Bisericii cele scrise de Homiakov zice:

„În contradicție față de învățătura despre creație, pe care o primește, Homiakov pune în opoziție spiritualul cu materialul. Tocmai aici diferă el de tradiția ortodoxă patristică și teologică, și din pricina acestui spiritualism eclesiologia lui este ruptă de soteriologia ortodoxă.

Eclesiologia Părinților este nedespărțită de soteriologie și hristologie. Punctul central al întregii lor gândiri este necesitatea eliberării de puterile morții și ale Diavolului prin comuniunea cu Izvorul vieții din firea umană a lui Hristos...

Acest Trup al lui Hristos este el însăși temelie a dogmei.... Din această pricină [eclesiologia mișcării slavofile - căreia Homiakov i-a fost un întemeietor și un gânditor de frunte] a trecut cu vederea dogma patristică a Bisericii ca și comuniune reală dintre oameni în Trupul lui Hristos pentru un scop îndoit: comunicare cu viața dumnezeiască pentru viața de veci și pentru nimicirea puterilor Diavolului”<sup>28</sup>.

La sfârșitul lucrării „Învățătură Ortodoxă despre Biserică și unitatea ei; O sinteză eclesiologică a Părintelui prof. Dumitru Stăniloae, adunate de Mihail Pruteanu”, ca o concluzie, se arată că:

„Dumnezeu vrea ca Biserica să fie Una, dar această unitate oamenii o privesc diferit. Unii zic că și biserica Romei face parte din Biserică Una și separația lor este doar la suprafață. Această părere este susținută de un șir întreg de teologi ruși ca: Alexei Homiakov, Nicolai Afanasiev, Gheorghii Florovsky și Alexander Schmemmann.

Alți teologi, precum arhiepiscopul Serafim (Sobolev) și teologul Alexandr Gusev susțin că Biserica a fost dintotdeauna una și unitară și niciodată n-a existat vreo dezbinare în corpul ei, ci a avut loc doar o „desprindere de organismul ei a unor elemente străine [eretice], exact cum se întâmplă în permanentă în trupul nostru”<sup>29</sup>.

O adevărată lămurire a acestei probleme aduce Părintele prof. Dumitru Stăniloae, atunci când spune: „Mădularul este egal totului, dar numai în cadrul totului. Se poate merge mai departe: mădularul nu e mai puțin necesar totului decât totul mădularului, dar se înțelege nu în sensul că fără unul sau mai multe mădulare ar înceta să mai fie un tot, ci în sensul că totul nu poate exista fără mădulare în principiu, aceasta se arată în faptul că nici totul nu există înaintea mădularelor, nici mădularele înaintea totului, ci ambele încep să existe odată, așa cum oul, oricât de nediferențiat la început, cuprinde în sine virtual toată diversitatea sa. Când a luat naștere la Ierusalim prima comunitate, ea a avut caracterul totului. Dar îndată ce s-au născut încă două-trei comunități, ele aveau nevoie de unitatea totului (comuniune) pe care îl constituiau și totul avea nevoie de ele”. Prin urmare, „Universalitatea Bisericii întemeiată pe recapitularea tuturor în același Hristos și pe lucrarea aceluiasi Duh în toți se manifestă empiric prin mărturisirea aceleiași credințe, păstrate neschimbate de la Apostoli. În acest sens totul eclezial „rămâne ca orice organism, continuu fidel” sie însuși. În aceasta se arată nu numai unitatea și integritatea Bisericii dintr-o localitate, ci unitatea Bisericii de pretutindeni și de totdeauna”<sup>30</sup>.

Din această învățătură de credință a Părintelui Dumitru Stăniloae desprindem două lucruri:

1. Biserica este Una de la Cincizecime. Dacă cineva se alipește acestei unități sau se dezlipiște de ea, Unitatea în Sine nu este afectată.

2. Dezlipirea de unitatea Bisericii se produce automat atunci când se denaturează Învățătura de credință a Bisericii Celei Una, iar alipirea la Biserica Cea Una se poate realiza doar prin renunțarea la învățătura greșită și conformarea cu adevărul universal al Bisericii.

Același lucru îl desprindem și din forma simbolului de credință. În el avem mai întâi expusă despre Tatăl, Fiul Cel de o ființă cu Tatăl și născut din Tatăl și Sfântul Duh purces numai din Tatăl, nu și din Fiul, cum zic apusenii; și numai după aceea se spune «Și întru Una Sfântă, Sobornicească și Apostolească Biserică...», deci este nevoie ca mai întâi să avem aceeași înțelegere cu privire la persoanele Sfintei Treimi și numai atunci putem avea o singură Biserică, căci «învățătura de credință sau mărturisirea aceleiași credințe apostolice, luată în totalitatea ei declarativ-practică este criteriul Bisericii universale adevărate. Învățătura identică, spune Părintele Dumitru Stăniloae, e un inel de legătură universală. Acesta e criteriul empiric vizibil cel mai cuprinzător în care se cuprinde însăși Biserica. Căci Biserica nu se poate defini numai ca

<sup>28</sup> Părintele Ioan Romanidis, *Eclesiologia ortodoxă după A. Homiakov*, Vol. II, No. 1 (1956), p. 70, 66; pp. 72-73.

<sup>29</sup> A. Gusev, „*Starocatoliceskii otvet*”.

<sup>30</sup> Părintele Dumitru Stăniloae, *Biserica Universală și sobornicească*, în „*Ortodoxia*” 2/1966.



comunitate ce se împărtășește de Domnul (după cum credea în mod greșit N. Afanasiev), chiar dacă aceasta ar reprezenta momentul culminant al ei, ci și ca comunitatea celor ce s-au botezat pe baza aceleiași credințe apostolice în Cuvântul lui Dumnezeu cel întrupat, răstignit și înviat, înălțat la ceruri, care va veni să judece viii și morții, trecând pe cei dreپți, după învierea lor cu trupul, în Împărăția Cerurilor»<sup>31</sup>.

Deci nu ne putem uni, ba nici nu ne putem ruga, spune canonul 33 de la Laodiceea, cu cei ce nu mărturisesc același adevăr neschimbat și care a fost «dat sfinților odată pentru totdeauna»<sup>32</sup>.

În ce privește primirea sau excomunicare eterodocșilor din sânul Bisericii, Sfinții Părinți s-au folosit atât de acrivia (strictețea) canoanelor, cât și de economia lor. În prezent, prin avântul pe care l-a luat mișcare Ecumenică, nu se prea ține cont de prevederile stricte ale Sfinților Părinți și aceasta este în primul rând o încălcare a canoanelor, iar în al doilea rând duce la sminteala «mădulelor slabe» ale Bisericii. Deși Biserica folosește principiul economiei, iar Biserica Ortodoxă nici nu rebotează, nici nu rehirotoneste pe romano-catolicii întorși la ortodoxie, „tainele” lor, afirmă Părintele Prof. Dumitru Stăniloae, nu sunt valabile, adică nu au har lucrător, până ce aceștia nu se întorc la Biserica-Mamă<sup>33</sup>. Hotărârea privind aplicare economiei la întoarcerea romano-catolicilor, a fost luată la o întrunire a ortodocșilor de la Constantinopol în 1718 sub Patriarhul ecumenic Ieremia al III-lea, dar acest lucru era făcut la Kiev încă din 1646 sub mitropolitul Petru Movilă. Și aceasta tocmai în scopuri misionare, dar nu pentru agravarea sau evidențierea rupturii ce s-a făcut.

...Din cele relatate conchidem că Biserica ortodoxă trebuie să mărturisească adevărul ortodox și în spațiul creștin eterodox, dar trebuie să-și păstreze în același timp identitatea Bisericii celei Adevărate și una. Chiar dacă putem trece cu vederea unele lucruri ce țin de formele exterioare și care, după cum spune teologul S. Bulgakov, «Sunt create de oameni și pentru oameni», nu putem trece peste dogme, punând adevărul nostru alături de orice minciună eretică. Desigur, unii spun că romano-catolicii (sau chiar protestanții), nu sunteretici, ci doar schismatici, afirmație făcută destul de des în cadrul, (sau în afara) conferințelor Mișcării ecumenice, dar aceasta nu e nici pe departe așa. Schismă înseamnă rupere, dar care nu are în vedere și alterarea adevărului dogmatic, ci este vorba mai mult de orgoliu și principii care ar putea fi depășite prin dragoste și înțelegere; dar din moment ce latinii au oficializat dogma eretică «Filioque»<sup>34</sup>, apoi multe alte învățături greșite la conciliul din Trident, ei au devenit eretici, de rând cu macedonenii care de asemenea greșeau în privința Persoanei Sfântului Duh; ei s-au opus în contradicție atât cu Tradiția Bisericii, cât și cu Sfânta Scriptură, lucru pe care nici un Sfânt Părinte nu l-ar fi acceptat ca fiind normal și posibil de trecut cu vederea.

În prezent, sub masca unei false iubiri creștine și în baza unui moralism occidental lipsit de spirit autentic creștin, se cam trece peste dogme și mai ales peste formularea concretă și strictă a lor. Se încearcă, printr-un înalt spirit speculativ, de a se da așa-numitele «declarații comune» privind anumite învățături de credință creștină, fără a se accentua prea mult deosebiriile atât de mari dintre aceste confesiuni creștine. Totul se bazează pe o formulare cât mai scolastică a învățăturii, încât să poată împăca toate taberele. Până la sfârșit nu se rezolvă nimic, căci Dumnezeu nu vrea o realizare a unirii creștine bazată pe relativism și interese politice sau materiale. N-a vrut o astfel de unire nici la Sinodul de la Constantz (1414-1418), nici la cel de la Ferrara-Florența (1438-1439). Căci și atunci, ca și acum, se uita de faptul că «Adevărul nu este conciliabil!»

Poate că ar trebui să avem mai multă tărie a credinței și mai multă bărbăție pentru a apăra ceea ce au apărât și Sfinții, adică credința Apostolilor. Nimic nu trebuie să ne momească: nici călătoriile în occident, nici dolarii occidentalilor. În același timp, nu trebuie să fim nici absurzi și nici exclusiviști. Noi deținem credința adevărată, dar avem în același timp, datoria sfântă de a o împărtăși și altora, căci «cu inima se crede spre dreptate, iar cu gura se mărturisește spre mântuire» (Rom. 10, 10).

<sup>31</sup> *Ibidem.*

<sup>32</sup> *Iuda 3.*

<sup>33</sup> *Dogmatica*, vol. 3.

<sup>34</sup> 1201, 1274.

Fie ca Dumnezeuul păcii și al iubirii care are voința veșnică ca «*tot omul să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vină*» (1Tim. 2, 4), să ne ajute pe toți creștinii «să ne iubim unii pe alții, ca într-un gând să mărturisim: «pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh, Treimea cea de o ființă și nedespărțită»».<sup>35</sup>

Și mai zice Părintele Dumitru Stăniloae în alt loc că:

„Prin întrupare, Răstignire, Înviere și Înălțare, Hristos pune temelia Bisericii în trupul Său. Prin aceasta Biserica ia ființă virtual. Dar Fiul lui Dumnezeu nu S-a făcut om pentru Sine, ci pentru ca din trupul Său să extindă mântuirea ca viață dumnezeiască în noi. Această viață dumnezeiască, extinsă din trupul Său în credincioși, e Biserica.[...]»

Biserica, aflată virtual în trupul lui Hristos, ia astfel ființă actual prin iradierea Duhului Sfânt din trupul Său în celelalte ființe umane, fapt care începe la Cincizecime, când Duhul Sfânt coboară peste apostoli, făcându-i primele mădulare ale Bisericii, primii credincioși în care se extinde puterea trupului pnevmatizat al lui Hristos.[...]»

Biserica este Hristos extins cu trupul Lui îndumnezeit în umanitate, sau umanitatea aceasta unită cu Hristos și având imprimat în ea pe Hristos cu trupul Lui îndumnezeit»<sup>36</sup>.

Iată că ne trebuie multă atenție, nu putem primi tot ce citim și auzim, acestea sunt vremurile în care chiar și unii dintre „*cei aleși*”, părinți socotiți mari, au fost influențați într-o măsură mai mică sau mai mare de duhul ecumenist-antihristic. Dacă nu suntem sinceri, dacă mai căutăm și altceva pe lângă mântuire nu este ușor să rămânem în Duhul și Adevărul Bisericii. Dacă, într-un fel, cu gura, ne arătăm a mărturisi credința ortodoxă dar nu ne sârguim să trăim în Duhul și Adevărul Bisericii ne este arătat că nu putem afla mântuirea.

Datori suntem a mărturisi că numai prin Credința  
și Botezul Bisericii Ortodoxe vine mântuirea

*„Mergeți în toată lumea și propovăduiți Evanghelia la toată făptura. Cel ce va crede și se va boteza se va mântui; iar cel ce nu va crede se va osândi” (Marcu 16, 15-16)*

Însuși Mântuitorul ne învață că adevărații închinători ai lui Dumnezeu sunt cei născuți de sus, sunt cei născuți *din apă și din Duh (Ioan 3, 3-5)*, sunt în Duh și în Adevăr, născuți fiind din Duh, duh sunt și se închină Lui „*cu duhul și cu adevărul*” (Ioan 4, 23). Acum, din păcate, sa ajuns ca destul de mulți „episcopi” să învețe în adunările preoțești că: „Au și catolicii Sfinte Taine și pot fi făcute cununii mixte” și nu se găsește un preot ca să mărturisească adevărul în Hristos”; sau înmulțit „slujitorii Bisericii” care nu sunt lămuriiți cu privire la Sfântul Botez și închid calea celor ce vor să primească Duhul și Adevărul Bisericii ca să se mântuiască. Este bine știut că în decursul istoriei Bisericii unele Sinoade au „aplicat iconomia” în ce privește „botezul” unor eterodocși, după cum am văzut și mai sus arătat, însă aceasta, după cum arată Sfinții Părinți, nu poate deveni regulă pentru toți ereticii, precum vedem acum făcându-se. De asemenea este știut că Sfinții Părinți, între care se numără și Sfântul Paisie de la Neamț, nu acceptau nici botezul prin stropire, sau turnare săvârșit în Biserica Ortodoxă și îi botezau pe cei care aveau acest botez neortodox. Iată, Sfinții Părinți au arătat că un asemenea botez nu poate fi îndreptățit cu iconomia Bisericii.

Patriarhul Chiril al V-lea (septembrie 1748-iunie 1751; septembrie 1752-ianuarie 1757), deci care a urmat la scaunul patriarhal al Constantinopolului la puțin timp după Patriarhul ecumenic Ieremia al III-lea și a întrunirii ortodocșilor din 1718, care au aplicat iconomia la întoarcerea romano-catolicilor la Ortodoxie, văzând că nu se merge bine, sa grăbit, încă de atunci, să îndrepte lucrurile, lucru care nu i-a fost deloc ușor, împotriva lui ridicându-se episcopii cei iubitori de sine și legații de lumea aceasta. Cu toate acestea el reușește să semneze, în anul 1755, „împreună cu Patriarhul Matei al Alexandriei și cu Partenie al Ierusalimului, faimosul „Oros al Bisericii celei Mari a lui Hristos” care hotăra primirea celor ce vin la Ortodoxie prin „Sfântul Botez cel de-Dumnezeu-dat” nesocotind, pe de altă parte, „botezurile săvârșite de

<sup>35</sup> *Învățătură Ortodoxă despre Biserica și unitatea ei*, O sinteză ecleziologică a Părintelui prof. Dumitru Stăniloae, adunate de Mihail Pruteanu.

<sup>36</sup> Părintele Dumitru Stăniloae, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. 2, p. 129, 130, 138.

eretici”.

*Orosul acesta este, în problema aceasta, practica investită cu tărie a Marii Biserici a Constantinopolei valabilă oficial până în ziua de astăzi*<sup>37</sup>.

Părintele Gheorghe Metallinos, în cartea sa „*Mărturisesc un Botez*”, arată că:

„Deși e dovedit că relațiile ecumeniste slăbesc credințioșia față de tradiția patristică, Biserica Greciei nu s-a îndepărtat de la practica consfințită, cel puțin la nivel de jos. În 1932 însă, sub păstoria arhiepiscopului Hrisostom I Papadopoulos, pentru a înlesni politica ecumenistă, Biserica Greciei n-a mai ținut seama de Hotărârea de la 1755 și a introdus în Molitfelnic „Slujba pentru cel ce se întoarce la Ortodoxie de la Biserica Catolică” readucând în uz practica de la 1484, aceea a primirii prin zăpădă și prin Mirungere a catolicilor care se întorc. Dar și în acest caz Biserica Greciei – în acord cu eclesiologia ei – nu a considerat botezul ereticilor ca valid „în sine”, întrucât Taine sfințitoare și mântuitoare nu există în afara Trupului lui Hristos – Biserica cea una și adevărată.

Așadar, ceea ce s-ar putea spune ca și concluzie finală este faptul că, pe temelia învățaturii Sinoadelor Ecumenice și a Sfinților Părinți pe care scriitorii noștri o expun deosebit de limpede și de deplin, iconomia poate fi aplicată în cazul întoarcerii la (=intrării în) Ortodoxie a catolicilor și a creștinilor apuseni în general doar în situația în care o anume Confesiune creștină săvârșește botezul prin întreită afundare și ridicare din apă, potrivit formei lui apostolice și patristice. Când, însă, acest lucru nu se petrece, ci, dimpotrivă, în ciuda cunoașterii adevărului, este urmată cu rea-credință inovația stropirii ori cea a turnării (vezi decizia respectivă a Conciliului Vatican II), aplicare acriviei se impune ca obligatorie. Îndeosebi în epoca noastră în care toate se relativizează – lumea bisericască nefăcând deloc excepție –, stăruirea în Tradiția Părinților constituie cea mai substanțială împotrivire la declinul general, chiar dacă o astfel de atitudine este considerată batjocoritor ca „fanatică” și „lipsită de dragoste”<sup>38</sup>.

Și Părintele Peter Alban Heers, în *Duhul Bisericii*, a arătat foarte bine, în conferința ținută la Sinedriul Teologic Inter-Ortodox de la Tesalonic, că:

„Înțelegerea de către Biserica Ortodoxă a „botezului” neortodox vine din și este determinată de o înțelegere proprie, ca fiind cea „una, sfântă, sobornicească și apostolică Biserică” ce singură săvârșește unicul Botez întru moartea și învierea lui Hristos. Iar aceasta, pentru că „Biserica se cunoaște întru Tainele ei”<sup>39</sup>. În și prin Sfintele Taine, Biserica viază și se înnoiește pururea, i se așează hotarele, i se recunosc mădularele. „Cei care își trăiesc viața în afara vieții Tainice (sacramentale) sunt în afara Trupului lui Hristos”<sup>40</sup>.

Sfântul Botez este poarta de intrare în Trupul lui Hristos, așadar temelia și începutul tuturor Tainelor, precum Însuși Domnul a zis: „*De nu se va naște cineva din apă și din Duh, nu va putea să intre în împărăția lui Dumnezeu*” (Ioan 3, 5). Înțelegerea proprie Bisericii este înfățișată mai întâi de toate în Simbolul Credinței<sup>41</sup>, dar și în veșnicile cuvinte ale Apostolului Pavel ce mărturisesc „*un trup și un Duh... un Domn, o credință, un botez, Un Dumnezeu și Tatăl tuturor*” (Efes. 4, 4-6). „Acestei unități neîntrerupte îi aparține botezul creștin; pe ea se întemeiază unitatea Bisericii”<sup>42</sup>. „Un [singur] Domn, o [singură] credință, un [singur] botez – acestea trei se cuprind într-o singură Biserică, pecetluind o unime de nezdruncinat”<sup>43</sup>. „În afara Bisericii, orice s-ar numi „biserică” este o adunare de eretici care au pierdut singura credință în Domnul cel Unul și, prin urmare, botezul săvârșit de ei nu poate fi asemuit cu Botezul creștin”<sup>44</sup>. Pentru aceasta, ereticii și schismaticii sunt primiți în Biserică prin botezare.

Deoarece Biserica este „în chip desăvârșit îngrijitoarea și păstrătoarea Tainelor [...] cade în

<sup>37</sup> Părintele Gheorghe Metallinos, *Mărturisesc un Botez*, editura Evangelismos, București, 2011, p. 25.

<sup>38</sup> *Ibidem*, Epilog, pp. 136-138.

<sup>39</sup> Sfântul Nicolae Cabasila, *Tâlcuirea Dumnezeieștii Liturghii*, Cap. 38, P.G. 150, 452. Vezi și: Μεταλληνου, π. Γ.Δ., *Δοκίμια Ορθόδοξης Μαρτυρίας*, «Εξ ύδατος καὶ πνεύματος» (Αθήνα: Εκδόσεις Αθως, 2001), pp. 67-87.

<sup>40</sup> Romanides, John S., *Păcatul strămoșesc* (Ridgewood, NJ: Zephyr, 2002), p. 173.

<sup>41</sup> „*Întru Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolească Biserică. Mărturisesc un botez spre iertarea păcatelor*”. Evident, aceste două articole din Simbolul Credinței au fost menite a fi mărturisite unul după altul tocmai din pricină că cel din urmă, „*un[ul] botez*” este înțeles ca a se petrece doar în cea dinaintea „*Una Biserică*”.

<sup>42</sup> Παπαθανασίου, Χρήστου, Το «Κατ' Ακριβείαν» Βάπτισμα και ΟΙ Εξ Αυτού Παεκολλησιεις (Athena:Grigori 2001), p.258.

<sup>43</sup> *Ibidem*, p. 293.

<sup>44</sup> *Ibidem*, p. 258.

seama îngrijirii ei și a economiei să facă lucrătoare (valide) – dacă socotește potrivit – tainele săvârșite de neortodocși, deși astfel de taine nu sunt taine în sine și se găsesc în afara Bisericii Ortodoxe<sup>45</sup>. Pentru aceasta, Sfintele Canoane și Sfânta Tradiție prevăd și aplicare „economiei bisericești”. Această terapie de anti-canonicitate se aplică particular celor bolnavi în credință și genere comunităților ecleziastice (de ex. ereticii și schismaticii), care totuși „mențin credința în ipostasul Treimic al Dumnezeirii și păstrează neschimbat modul canonic de botez”<sup>46</sup>, adică „administrarea botezului prin întreita afundare, potrivit învățăturilor apostolice și patristice”<sup>47</sup>.

Aplicare economiei, totuși, nu implică în nici un fel „recunoașterea validității tainelor neortodoxe per se [în sine]; iconomia este rânduiala ce privește doar tainele celor ce intră în Biserica Ortodoxă”<sup>48</sup>. Aceasta, deoarece erezia și schisma atrag după ele desprinderea de Biserica cea una și, prin urmare, pierderea succesiunii apostolice și a preoției canonice<sup>49</sup>. Astfel, Biserica, călăuzită mereu de dragoste păstorească, arată iconomia în osebite împrejurări, doar „când ajută la împăcare cu neortodocșii, fără a umbri adevărurile credinței ortodoxe”<sup>50</sup>. Iconomia viază totdeauna înăuntrul învățăturilor de credință, având ca măsură scumpătatea (acrvia) iar călăuză Sfânta Evanghelie. „Dacă iconomia poate trece peste un canon, totuși, în nici un caz, nu poate fi împotriva lui... [Ea] poate fi îngăduitoare, însă niciodată potrivnică față de Canoane”<sup>51</sup>.

Fie că Biserica întrebuințează „κατ’ ἀκριβείαν” [acrvia] curățitoare a botezului, sau „κατ’ οἰκονομίαν” [iconomia] curățitoare a mirungerii sau a mărturisirii de credință, aceasta nu aduce „nici o schimbare în învățătura de credință ortodoxă privind Sfintele Taine, ci doar un pogorământ în rânduiala practică”<sup>52</sup>.

În contradicție vădită cu înțelegerea Bisericii stau o serie de hotărâri și declarații referitoare la botez ale ecumeniștilor ortodocși făcute în Australia, America, Vatican, Liban ș.a. Această nouă ecleziologie cuprinde o învățătură asupra botezului ereticilor cu rădăcini în teologia romano-catolică, ce a căpătat legitimitate încă din cadrul Conciliului de la Trent și i s-a dat o nouă exprimare la Conciliul Vatican II.

Papismul medieval „își consfințește o stranie adăugire, o taină adițională în ceea ce-l privește, ca organizație mondială ale cărei jurisdicții se întind dincolo de comunitatea cea văzută a Trupului lui Hristos”<sup>53</sup>. Pierzând unitatea istorică cu Sfânta Predanie și Sfinții Părinți, și ajungând să înțeleagă „catolicitatea doar ca ecumenicitate sau universalitate globală”<sup>54</sup> - cu Roma drept centru, romano-catolicismul „s-a depărtat de chemarea tainică și viața veșnică a Bisericii”<sup>55</sup>, realizând astfel „secularizarea sau regionalizarea creștinismului”<sup>56</sup>.

...Astfel am ajuns la Romano-catolicismul contemporan și hotărârile celui de-al Doilea Conciliu de la Vatican<sup>57</sup>. Analizând hotărârile de la Vatican II, Părintele John Meyendorf ne

<sup>45</sup> Episcop Calist Ware, *Eustratios Argenti: A Study of the Greek Church under Turkish Rule* (Oxford: Clarendon Press, 1964), pp. 83-4

<sup>46</sup> Παπαθανασίου, Χρήστου, Το «Κατ’ Ακριβείαν» Βάπτισμα, pp.296-7.

<sup>47</sup> „Pentru convertirea (intoarcerea) la Ortodoxie a Latinilor și a creștinilor apuseni în general, iconomia poate fi folosită doar în caz că o confesiune creștină a administrat botezul prin afundare întreită, conform formei sale apostolice și patristice” Pr. Gheorghe Metallinos, *I Confess One Baptism* (Muntele Athos: Mănăstirea Sf. Pavel, 1994), pag. 115. „Iconomia bisericească” nu se întrebuințează în orice caz, ci doar când se îndeplinesc condițiile formale. „Se aplică în temeiul principiilor care îl prevăd și care îl determină.” (Παπαθανασίου, Το «Κατ’ Ακριβείαν» Βάπτισμα, p.296.)

<sup>48</sup> Episcop Calist Ware, *Eustratios Argenti*, pp. 84. Trebuie notat că aplicarea economiei, a cărei necesitate este excepțională și îngăduită de împrejurări osebite, poate duce la ștergerea hotărului între ortodoxie și erezie sau la ridicarea greșelilor din riturile heterodoxe; aplicarea economiei este o auto-apărare, în măsura în care iconomia țintește la același lucru ca și strictetea (acrvia), chiar dacă în alt mod.

<sup>49</sup> Vezi primul canon al Sfântul Vasile cel Mare, în care marele Părinte al Bisericii îl încuviințează deplin pe Sfântul Ciprian al Cartaginei, zicând că „cei ce se îndepărtează de Biserică prin schismă nu mai au harul Sfântului Duh, darul harului preoțesc se întrerupe, și transmiterea preoției este împiedicată. Se întrerupe succesiunea apostolică iar cei botezați de ei sunt considerați ca fiind botezați de mireni. Prin urmare, nu au autoritate nici să boteze, nici să hirotonească”.

<sup>50</sup> *Ibidem*, p. 85

<sup>51</sup> Παπαθανασίου, Το «Κατ’ Ακριβείαν» Βάπτισμα, σ.298.

<sup>52</sup> Episcop Calist Ware, *Eustratios Argenti*, pp. 85. Mitropolitul Ierothei (Vlahos) de Nafpaktos scrie: „Biserica îl poate primi pe un eretic sau altul prin principiul economiei, fără ca aceasta să implice recunoașterea comunității care l-a botezat inițial ca Biserica”. *Ekklesiastike Parembase*, Nr. 71 (decembrie 2001) [în greacă]. Tradus și apărut în *Orthodox Tradition*, Vol XX, Nr 2, pp. 40-43.

<sup>53</sup> π. Ιω. Ρωμανίδου, Το προπατορικόν αμάρτημα, Αθήνα 1989, σ. 173. Tocmai acest universalism orizontal, centrat-geografic și secularizant este cel care dă tonul ecumenismului contemporan.

<sup>54</sup> Μαντζαρίδη, Γεωργίου, Χριστιανική Ηθική (Θεσσαλονίκη: Πουρναρά, 2002), σ. 275.

<sup>55</sup> *Ibidem*.

<sup>56</sup> *Ibidem*.

<sup>57</sup> Aceste hotărâri, legate de teologia botezului, sunt văzute de Romano-Catolici ca fiind rodul muncii acelor teologi care „fac loc teologic pentru deschiderea ecumenică”. Scampini, Pr. Jorge A, OP, «Mărturisim un botez spre iertarea păcatelor»: De la crezul Bisericii, la provocarea de a accepta un alt crez, precum Hristos ne-a acceptat pe noi (cf. Rom. 15:7), o prelegere ținută la Comisia Plenară a Comitetului pentru Credință și Ordine, la întrunirea din 28 iulie – 6 august 2004 ținută la Kuala Lumpur, Malaezia, nota 15. În particular, el citează

aduce în atenție două aspecte ale noilor hotărâri ale Romei – hotărâri care puse laolaltă creează neînțelegeri teologice fundamentale. Pe de o parte, precum se menționează în Hotărârea Bisericii (III, 22), acei episcopi care nu au comuniune cu tronul Romei nu au nici un fel de autoritate dogmatică. Pe de altă parte, există taine „valabile” săvârșite în afara Romei, încât se poate accepta ideea unei comuniuni nedesăvârșite<sup>58</sup> și a unei practici mărginite de comuniunea în taine cu creștinii despărțiți.

Punând laolaltă aceste două idei, apare „o înțelegere legalistă a Bisericii, ca o instituție mondială de control și securitate dogmatică, despărțind pe Hristosul Tainelor de Adevărul dogmatic”. Prin urmare, „se creează o schismă teologică între prezența sacramentală a lui Hristos și descoperirea Sa ca singurul Adevăr [...] autoritatea de exprimare a învățăturii dogmatice [fiind] despărțită de realitatea Tainelor”<sup>59, 60</sup>.

Așadar, acum când s-a ajuns ca tot mai mulți să se lase influențați de duhul înșelător și se află tot mai mulți preoți și creștini care nu țin să facă Botezul ortodox, adică prin scufundare, și nu botează pe ereticii cei cu care vor să se căsătorească ne trebuie mare atenție, noi toți avem nevoie să știm lucrurile acestea, nu putem asculta de oricine, nu ne putem preda oricui, este vorba de viața sau moartea noastră veșnică. După cum am văzut cu iconomia nu putem îndreptății călcarea legi.

Sfântul Vasile cel Mare arată foarte clar, în puține cuvinte, ce înseamnă a fi creștin și precum că nu poate fi mântuire pentru cel ce nu renaște prin harul Botezului și pentru cel ce acceptă altceva din afara Sfintei Tradiții. El scrie:

„Cum am devenit creștini? Prin credință, ar putea spune fiecare. În ce fel ne mântuim? De bună seamă, renăscându-ne prin harul Botezului. Altfel, de unde? Deci, după ce am cunoscut mântuirea prin Tatăl, Fiul și Sfântul Duh, să părăsim învățătura pe care am primit-o? (...) Fie că moare cineva fără să fie botezat, fie că acceptă ceva care lipsește din Tradiție, paguba este egală”<sup>61</sup>.

Iar Sfântul Ciprian arată că teama de a chema la botez în Biserică, pe cei care au fost botezați în afara ei, este o mare înșelare.

„Nici să nu gândească cineva, zice, că, deoarece li se impune Botezul, ereticii vor fi ținuti departe ca să nu vină către Biserică, de ca și cum s-ar simți ofenșați auzind de al doilea Botez; ba chiar din această pricină ei vor fi mai degrabă îndemnați de trebuința de a veni prin mărturia adevărului ce li s-a arătat și dovedit. Căci dacă vor vedea că este fixat și hotărât de către judecata și sentința noastră că Botezul cu care sunt botezați este drept și adevărat [autentic, legitim, n.tr.], vor crede și că sunt cu dreptate și cu adevărat în stăpânirea Bisericii și a celorlalte daruri ale Bisericii; nici nu ar avea motiv să mai vină la noi, pentru că, din moment ce au Botezul, pot fi liniștiți. Ba mai mult, atunci când știu că nu există Botez în afară, și că nu se poate da nici o iertare a păcatelor în afara Bisericii, cu atât mai multă nerăbdare și cu bucurie se grăbesc către

---

„contribuțiile făcute înainte de Vatican II de către teologii asociați cu mișcarea «ecumenismului spiritual», care a răsărit la Lyon, sub inspirația lui P. Couturier. Vezi P. Michalon, *L'étendue de l'Eglise*, *Irenikon* 20 (1947), pp. 140-163; L. Richard, *Une thèse fondamentale de l'oecuménisme: le baptême, incorporation visible à l'Eglise* în *Nouvelle revue théologique* 74 (1952), pp. 485-492. Există și o recunoaștere largă a contribuției Cardinalului A. Bea în timpul Conciliului...

<sup>58</sup> Vezi capitolul 1, nr. 3 din Hotărârea asupra Ecumenismului (Decree on Ecumenism). Acolo citim: „Căci oamenii care cred în Hristos și au fost botezați corect sunt într-un fel de comuniune, imperfectă, cu Biserica Catolică”. Iar mai apoi, citim: „Acei frați despărțiți de noi poartă și ei multe lucrări liturgice ale religiei creștine. În feluri care diferă potrivit stării fiecărei Biserici sau comunități, aceste acțiuni liturgice mai mult ca sigur pot, cu adevărat, da naștere unei vieți în har, și, trebuie spus, pot asigura accesul la comuniunea mântuirii. Prin urmare, Bisericele și comunitățile despărțite, deși credem că suferă de deficiențele deja menționate, nu au fost în nici un fel lipsite de însemnătate și importanță în taina mântuirii. Pentru că Duhul lui Hristos nu s-a oprit să le mai întrebuițeze ca mijloace de mântuire, trăgându-și eficacitatea din însăși deplinătatea harului și adevărului încredințate Bisericii Catolice” (sublinierile ne aparțin). Mai mult, schisma teologică de care vorbește Pr. Meyendorff este pusă cel mai bine în evidență atunci când slujirea și rugăciunea în comun este interzisă pentru a exprima unitatea, însă este cerută pentru a dobândi harul: „Expresia unității interzice în general slujbele (închinarea) în comun. Harul, spre a fi dobândit, cere uneori aceasta” (vezi cap. 2 nr. 8). Aceasta, deoarece unitatea nu se exprimă în Euharistie, ci în presurpusul vicar al lui Hristos pe pământ, Papa.”

<sup>59</sup> Ορθόδοξος Θεώρησις της Β' Συνόδου του Βατικανού, Επιμέλεια Μαρίας Δ. Σπυροπούλου, Αθήναι 1967. Άρθρα που περιλαμβάνονται από τους εξής συγγραφείς: Αγουρίδου Σ., Αλυβιζάτου Α., Clement O., Evdokimov P., Zander L., Ιωαννίδου Β., Καλογήρου Ι., Καμίρη Ι., Kniazeff Α., Ματσούκα Ν., Meyendorff J., Νησιώτη Ν., Ροδοπούλου Π., Schmemmann Α., Scrima Α., p. 79. Asa cum arată în mod corect Pr. Meyendorff, „nu există nici un obstacol esențial în calea comuniunii în Taine în „acele cazuri în care «valabilitatea» tainei în comunitatea de altă credință (dogmă) este recunoscută” (p. 80) nu este una nouă. Mai degrabă, a fost una dominantă în lumea protestantă vreme de secole, confirmând doar, în mod remarcabil, vestita afirmație a lui Alexei Homiakov: „Papismul a fost protestant chiar de la începuturile sale”.

<sup>60</sup> Conferința Teologică Inter-Ortodoxă cu tema: „*Ecumenismul - Geneză, Așteptări, Dezmințiri*”, Tesalonic, Grecia, 20 - 24 septembrie 2004.

<sup>61</sup> Sfântul Vasile cel Mare, *Despre Sfântul Duh*, E.I.B.M.B.O.R, București, 1988, Cap. X, p. 41.

noi, și cer darurile și foloasele Maicii noastre, Biserica, încredințați că în nici un chip nu pot să vadă împlinită în ei adevărata făgăduință a harului dumnezeiesc decât dacă mai întâi vor veni la adevărul Bisericii. Și nici ereticii nu vor refuza să fie botezați printre noi cu legiuitul și adevăratul Botez al Bisericii, când vor fi aflat de la noi că și alții au fost botezați de Pavel, după ce fuseseră botezați cu Botezul lui Ioan, așa cum citim în Faptele Apostolilor”<sup>62</sup>.

Iată dar, că de vom mărturisi adevărul că nu este mântuire în afara Bisericii, că nu este mântuire fără primirea Sfântului Botez în Biserica Ortodoxă, nu suntem osândiți de Judecata lui Dumnezeu ca unii care am îndrăznit să ne punem în locul Său ca să-i judecăm pe cei din afara Bisericii, precum au ajuns să zică astăzi cei care cred că Biserica este dezbinată și că este mântuire și în afara ei, ba dimpotrivă aceasta este voia și porunca Sa pe care au ascultat-o Sfinții și mântuirea noastră a celor din Biserica și a celor din afară care ascultă chemarea ei (Marcu 16, 16-18; 1Petru 3, 18-20). Judecând așa, noi nu îi osândim pe cei din afara Bisericii, nu zicem că sunt opriți de a veni la mântuire, nu le închidem calea, ba dimpotrivă ne străduim a ne împlini datoria de a le arăta *Calea, Adevărul și Viața* care este Hristos, Biserica - Trupul Său, precum au făcut-o și cei care s-au mântuit înaintea noastră. Precum până acum toți cei ce s-au mântuit, s-au mântuit prin unirea cu Hristos în Trupul Său Biserica tot așa va fi și de acum înainte. Ne vom mântui numai prin unirea în credință cu El, în acest Sfânt Trup al Său.

După cum știm și din *Viețile Sfinților*, au fost și multe cazuri când unii din cei din afara Bisericii crezând în Hristos nu au mai apucat să se boteze în Biserica prin *apă și prin Duh*, pentru că au fost degrab martirizați pentru numele Său, și lucru acesta nu poate fi adus ca argument că se mântuiesc și cei din afara Bisericii, aceștia au crezut în Biserica și s-au mântuit în ea, prin „Botezul sângelui” ei s-au unit cu Dumnezeu. Cei care au murit mărturisind credința Bisericii s-au mântuit prin Biserica, ei nu s-au mântuit în afara Bisericii. Credința lor era credința Bisericii și s-au unit cu Hristos vărsându-și sângele pentru El.

Prin urmare, este vădit căci cu această înșelare, de a nu arăta adevărul celor din afara Bisericii, de a nu le spune că rămânând în afara Bisericii nu se pot mântui, diavolul a pierdut pe mulți și pe mulți i-a angajat în lucrarea antihristică.

#### Mântuirea înseamnă a mărturisi întru Hristos

*„Tot cel ce va mărturisi întru Mine înaintea oamenilor, și Fiul Omului va mărturisi întru dânsul înaintea îngerilor lui Dumnezeu. Iar cel ce se va lepăda de Mine înaintea oamenilor, lepădat va fi înaintea îngerilor lui Dumnezeu” (Luca 12, 8-9)*

Acum când s-au înmulțit atât de mult cei înșelați, care pe de-o parte ne vorbesc cu o credință și o evlavie despre Sfânta Biserica și Sfânta Ortodoxie și pe de altă parte se străduiesc a ne însufla înșelătoarea înțelegere că „este de datoria noastră a respecta pe cei de altă credință și a-i lăsa în seama lui Dumnezeu care ar putea să-i mântuiască așa cum sunt și unde sunt” și că: „cel mai bine este să ne căutăm de păcatele noastre, să ne pocăim, să ascultăm de cei mai mari ai noștri și să nu-i judecăm, că vor da seama ei de faptele lor și noi de ale noastre”; și apoi că „ar fi bine să-i ajutăm în lucrarea lor de refacere a unității Bisericii lui Hristos”, noi trebuie să fim cu luare aminte, să nu ne plecăm lor, să căutăm sincer mântuirea și numai mântuirea care ne vine prin unirea cu Dumnezeu în Adevăr și care se poate realiza numai în Biserica - Trupul lui Hristos, a cărei unitate nu a fost zdruncinată niciodată (Marcu 16, 18).

Da, cu adevărat, bun și de neapărată nevoie pentru mântuire este a nu judeca pe nimeni și a ne pocăi de păcatele noastre, dar nu ne putem îndreptăți cu acestea și să primim erezia. De ne vom lăsa rupti de Biserica - Trupul lui Hristos, de vom pierde credința ei și deci unirea cu Dumnezeu, prin acceptarea în vreun fel a ereziei nu ne vom putea îndreptăți la Judecată. Noi nu ne vom putea mântui pe noi înșine cu grija pentru păcatele noastre, cu o rugăciune făcută oricum și prin ascultarea de cei care au pierdut dreapta credință și Harul cel mântuitor. Pocăința nu o putem face în afara Bisericii și a dreptei ei credințe. Știm bine că locul cel rânduitor de Duhul Sfânt, prin Sfinții Părinți, celor care se pocăiesc și celor din afara Bisericii, care doresc

<sup>62</sup> Epistola LXXII, „Către Jubaianus”(24: 1-2), trad. de Rev. Ernest Wallis, ANF, Vol. 5, p. 385.

să se unească cu ea, este în pridvorul ei. Deci dacă mă pocăiesc credința Bisericii trebuie să fie credința mea, numai în ea și prin ea voi putea fi iertat și voi putea ajunge la curățire, la luminare, la unirea cu Dumnezeu, la îndumnezeire. Părintele Zaharia Zaharou ucenicul Cuviosului Sofronie Saharov, vorbind despre Sfântul Siluan, arătând darul lui Dumnezeu de care s-a învrednicit acest adevărat mădular al Bisericii printr-o adevărată pocăință, arată și faptul că a fi iertat înseamnă a fi dimpreună cuprins cu Hristos și cu oamenii în inimă. „Experiența de mai înainte a flăcărilor iadului, pe care a avut-o Sfântul Siluan, zice Părintele Zaharia, citându-l pe Cuviosul Sofronie, acum după arătarea lui Hristos, a fost preschimbată în bucurie duhovnicească pascală și încântare. Deșertării de sine de dinaintea vedeniei i-a luat locul un belșug de dragoste dumnezeiască. Trăia acea mare și binecuvântată pace – pacea împăcării cu Dumnezeu. Harul îi umpluse sufletul și trupul și inima sa putea să-i primească pe toți oamenii în ea, cu ușurință<sup>63</sup>. (În greacă, iertare, *synchoresis*, înseamnă a fi dimpreună cuprins în inimă. Aceasta vine de la cuvântul *synchoro*, care este compus din verbul *choro*, însemnând a ocupa un spațiu sau un loc, și prefixul *syn*, care înseamnă pur și simplu împreună; și astfel *synchoresis* exprimă noțiunea de a fi împreună în același loc, adică în inimă.)”<sup>64</sup>

Așadar, e de înțeles că a fi iertat cu adevărat înseamnă a fi împreună cuprins cu Dumnezeu și cu aproapele în inimă, înseamnă a fi în unire cu Dumnezeu, și că în afara Bisericii, fără dreapta ei credință nu poate fi vorba de pocăință. De nu ne vom uni cu Dumnezeu prin credință nu vom putea scăpa niciodată de patimi, stricăciune și moarte, nu ne vom putea mântui. În afara Bisericii și a credinței ei celei drepte nu vom putea face nimic, nu vom putea ajunge niciodată la unirea cu Dumnezeu. Numai în Biserică vedem împlinindu-se cuvântul zis de Domnul: „*Eu sunt buciumul viței, voi vițele, cela ce rămâne întru Mine și Eu întru el, acesta aduce roadă multă, că fără de Mine nu puteți face nimic*” (Ioan 15, 5).

După acești Părinți ai noștri, „Din clipa în care Hristos a desăvârșit Trupul Bisericii în istorie, noi nu ne putem mântui, dacă nu devenim mădular ale acestui Trup. Mântuirea este un lucru foarte concret înlăuntrul acestui Trup – Biserica -, al cărui Cap este Hristos. Există un canon care spune că dacă cineva nu participă la Liturghie trei săptămâni la rând fără un motiv bine întemeiat, acea persoană nu mai este primită la împărtășirea cu Sfintele Taine. Nu trebuie să vedem în aceasta numai o pedeapsă, ci mai curând o măsură care ne spune cât timp poate cineva să rămână viu duhovnicește fără Liturghie<sup>65</sup>”.

...Atât de strâns se unește omul cu Dumnezeu în rugăciune, încât el oglindește desăvârșirea dumnezeiască în existența sa trupească și o reflectă în felul în care urmează vieții Domnului.

Rugăciunea este întoarcerea omului către Dumnezeu, tinderea zidirii spre lumina Celui Nezidit. Purtând în sine suflarea dătătoare de viață a lui Dumnezeu și chemând Numele Său, omul trage asupra-și „cercetarea” (cf. Iov 7, 18) Lui. Omul de rugăciune devine „biserică a lui Dumnezeu” (I Cor. 3, 16), iar Domnul își întoarce pururea ochii și inima către el și-l pecetluiește cu Numele Său (cf. 3 Împ. 9, 3). Această împreună-lucrare de întoarcere a omului către Dumnezeu și a lui Dumnezeu către om naște o legătură personală, o părtășie între ei. Pentru om, această legătură este adâncă și dătătoare de viață. Înainte de cădere, această legătură era luminoasă și nemijlocită. Dumnezeu, precum scrie Sfântul Grigorie Palama, „S-a arătat în chip văzut omului ... ca (omul) să poată urma Lui”<sup>66</sup>. Însă când omul a pierdut vederea lui Dumnezeu, Acesta a venit El însuși în lume, în chip de om. Așadar, rugăciunea este mijlocul cel mai de preț și fără de care părtășia omului cu Dumnezeu nu este cu putință.

...În ridicare lumii zidite din căderea sa, care se săvârșește prin rugăciune, preschimbarea trupului omenesc are o însemnătate aparte. Pentru a „schimba” trupul nostru smerit de păcat „în chipul trupului slavei Domnului” (cf. Filip. 3, 21), este nevoie de o îndelungată luptă prin post și rugăciune...

Dar de unde își trage duhul omenesc puterea să se înalțe spre Dumnezeu? La fiecare treaptă a descrierii tainei vieții în Hristos, Starețul Sofronie, în felul său propriu stăruie asupra imensei

<sup>63</sup> *Viața și învățătura Starețului Siluan Athonitul*, scrise de ucenicul său, Arhimandritul Sofronie, pp. 33-34.

<sup>64</sup> Arhimandritul Zaharia, *Lărgiți și voi inimile voastre!* (2 Cor. 6, 13), pp. 30-31.

<sup>65</sup> *Ibidem*, *Rugăciunea – calea creației*, p. 176.

<sup>66</sup> *Omilia 16: Despre iconomia cea după trup a Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos*, cap. 9, *Omilii* vol. 1, p. 229.



însemnătăți a pocăinței în înălțarea spre Dumnezeu. Aceasta se întâmplă și în cazul rugăciunii, căci urmând credinței de obște a Sfinților Părinți, starețul subliniază cu aceeași tărie că simțământul propriei păcătoșenii este condiția obligatorie și esențială pentru rugăciunea către Dumnezeu...

Cerința de căpătâi pentru rugăciunea de pocăință este credința în Hristos ca *Dumnezeu-mântuitor* și păzirea învățăturilor Sale. Credința în învățătura lui Hristos duce la recunoașterea obârșiei dumnezeiești a Învățătorului. (Adică, până nu avem credința lui Hristos ca Dumnezeu Absolut, nu putem să biruim cu adevărat păcatul și moartea și nu ne putem ruga cum trebuie.) Însemnătatea veșnică a acestei învățături descoperă sărăcia duhovnicească a omului, iar simțământul acestei sărăcii îl face fericit: „*Fericți cei săraci cu duhul, că a acelora este împărăția cerurilor*” (Matei 5, 3). Conștientizarea de către om a uriașei prăpăstii dintre el și Dumnezeu devine mai acută și îl încredințează că rădăcina a tot răul și pricina pentru care este supus stricăciunii este mândria. Această conștientizare îl călăuzește la smerenie, îl țintuiește pe crucea nevăzută a poruncilor lui Hristos și îi insuflă plânsul și rugăciunea de pocăință.

A doua cerință pentru o rugăciune de pocăință este să „ne recunoaștem pe noi înșine ca fiind păcătoși nevrednici”<sup>67</sup>. Căutând să grăiască cu Dumnezeu, omul începe prin a-și mărturisi propriul păcat și prin a răbda înaintea lui Dumnezeu feluritele stări pătimașe care îi subjugă mintea. Profunda conștientizare a propriului păcat și a nevredniciei sale îl transpune pe om în planul tragediei comune întregului neam omenesc. Trăind tragedia propriei sale căderi, împărtășește experiența tragediei căderii fiecăruia dintre urmașii lui Adam, în dimensiunile ei atotcuprinzătoare de-a lungul veacurilor<sup>68</sup>. Mărturisind acest fapt cosmic în rugăciunea sa de pocăință, el își asumă starea nerătăcitoare a omului înaintea lui Dumnezeu. (Astfel spus, dacă există o împrejurare în care omul este fără de greșală, atunci ea este aceea în care își mărturisește păcătoșenia, pentru că în clipa aceea el stă în adevăr. Când face aceasta, el atrage la sine Duhul Adevărului, care scoate la suprafață toate adâncimile ascunse și păcătoase ale omului și-l curățește „de toată nedreptatea” (Ioan 1, 9), precum spune Sfântul Ioan Cuvântătorul de Dumnezeu.) De aici înainte într-o stare de adâncă încordare, rabdă împotrivirea patimilor și se vede pe sine ca „cel mai păcătos dintre oameni” (cf. 1 Tim. 1, 15) și vrednic de „întunericul cel mai din afară” (Matei 8, 12; 22, 13; 25, 30). Însușindu-și calea învățaturii Sfântului Siluan, „*Tine-ți mintea în iad și nu deznădăjdui*”, și trăind pe „muchia” acestei smerenii ascetice, omul adună în sine „toată energia cu puțință a rugăciunii de pocăință”<sup>69</sup>.

O stare de rugăciune de o asemenea intensitate, care duce la urmărirea în deaproape a tuturor mișcărilor sufletului, este numită în literatura patristică trezvie (*nepsis*)...

Desăvârșita trezvie ascetică, la care se ajunge prin rugăciunea de pocăință, slobozește omul de orișice simț al trecutului sau viitorului. Acesta este cu totul absorbit de o singură grijă: „să nu piardă un asemenea Dumnezeu și înlăuntrul său, omul dăruiește locul de căpătâi dragostei lui Hristos”<sup>70</sup>.

Iată dar, acesta este cuvântul Adevărului, cuvântul adevărat al celor care s-au pocăit și s-au rugat cu adevărat, ei au arătat cât se poate de clar că fără credință și în afara Bisericii nu se poate face nimic și nu se poate mântui nimeni. Pocăință în afara Bisericii, trecând cu vederea Adevărul credinței, nu poate fi făcută. *Cuvântul lui Dumnezeu*, Hristos Domnul, tocmai pentru aceasta a venit și tocmai pentru aceasta ne-a dat credința, ca să ne unim cu El și să ne mântuim. Dacă avem credința Lui, avem Adevărul și Puterea lui Dumnezeu, îl avem pe El Însuși. Prin credință ne unim cu El și prin El cu Dumnezeu Tatăl în Duhul Sfânt. Așadar, vii vom putea fi doar trăind în Biserica care este Trupul Lui, credința noastră fiind credința Lui, trăind viața Lui și urmând ascultării Lui, Celui care zice: „*Eu de la Mine nu am grăit, ci Tatăl Cela ce M-a trimis pe Mine, Acela poruncă Mi-a dat, ce voi zice și ce voi grăi. Și știu că porunca Lui viață veșnică este*” (Ioan 12, 49-50).

Părinții noștri din Pateric - adevărații ascultători ai lui Hristos - ne fac atenți că:

<sup>67</sup> *Despre rugăciune*, p. 145.

<sup>68</sup> cf. *ibid.*, pp. 13, 20.

<sup>69</sup> *ibid.*, p. 149.

<sup>70</sup> Arhimandritul Zaharia Zaharou, *Lărgiți și voi inimile voastre!*, Rugăciunea – calea creației, pp. 149-155.

„Adevărata ascultare este asemănătoare unei soții neprihănite pe care n-o atrag glasurile străinilor; iar urechea care se îndepărtează puțin de la adevăr este ca o femeie necredincioasă care se îndepărtează de bărbatul său; iar cugetul care se apleacă spre toate dogmele eretice este ca o desfrânată care ascultă de toți cei care o cheamă. Să ne lepădăm așadar de cei ce ne smintesc ascultând glasurile străinilor, care schimbă numele soțului cel adevărat și care iubesc numele celui care i-a luat locul, căci au primit să poarte în inima lor un alt nume în locul celui al Domnului nostru, Iisus Hristos”<sup>71</sup>.

Iată și ce înseamnă ascultare. Așa au făcut Toți Sfinții ascultare. Ascultare înseamnă a fi în unitatea credinței, ascultare mântuitoare în afara credinței Bisericii nu există. A fi în unitatea credinței a fost prima grijă a Părinților noștri și pe aceasta ne învață a o căuta și noi. Ei s-au lepădat de lume și în pocăință și rugăciune tot timpul au petrecut, căutând izbăvirea lor și a aproapelui lor de către Dumnezeu de toată înșelarea, pentru a se uni cu Dumnezeu în credință curată.

Astăzi, pentru unii, pare un lucru îndrăzneț și nelalocul lui a se îngriji de unitatea credinței lor și a aproapelui lor și aceasta se întâmplă pentru că pe înțelegerea lor este pusă amprenta ecumenist-antihristică, prin dorința de a se aranja bine pe ei înșiși. După ei unirea sau unitatea credinței înseamnă „unirea credințelor”. „Se cade nouă, zic ei, mai degrabă a ne pocăi, a ne ruga și a umbla pe calea smereniei...”. Da, cu adevărat, cu rugăciune în pocăință și în smerenie, se cade a merge noi. Dar unde? Cum? De ce? Și care este această cale a pocăinței și a smereniei? Cel care se pocăiește cu adevărat este conștient că prin păcat s-a depărtat de Dumnezeu, a pierdut unirea cu El și că printr-o viață trăită în credință, în pocăință, se curățește, se învrednicește de iertare, de unirea cu Dumnezeu care este Viața veșnică. Unul ca acesta este conștient că pocăința este un dar a lui Dumnezeu și că în afara credinței Bisericii, fără Dumnezeu nu putem face nimic (Ioan 15, 5). E clar pentru el că numai cel unit prin credință cu Dumnezeu, cel a cărui viață este Hristos, este viu, are viață veșnică. El înțelege că noi oamenii nu putem și nu avem cum să ne mântuim numai printr-o pocăință, făcută în afara credinței Bisericii. El înțelege cele spuse de Domnul nostru în *Rugăciunea Sa Arhierescă*: „Aceasta este viața cea veșnică, ca să te cunoască pe Tine Unul adevăratul Dumnezeu și pe care ai trimis, pe Iisus Hristos” (Ioan 17, 3).

Dacă nu venea Fiul și Cuvântul lui Dumnezeu la noi, dacă nu lua trupul nostru, dacă nu ne dăruia credința Lui, în care ne putem uni cu El, noi nu aveam cum să ne mântuim. Sfântul Atanasie cel Mare răspunzând arienilor care ziceau că: „ar fi putut, chiar fiind Mântuitorul creatură, să zică numai Dumnezeu și să dezlege blestemul”, dă răspuns și „arienilor” de astăzi, precum îi numește Sfântul Iustin Popovici, pe cei care tăgăduiesc unitatea Bisericii, Dumnezeirea lui Hristos și faptul că mântuirea este numai în acest Trup al Său; pe cei care învață că „Dumnezeu este bun și mântuiește pe toți și pe cei de alte credințe și în afara Bisericii”; pe cei care s-au predat neștiinței, uitării și nepăsării, prin prietenia cu lumea și nu mai vor să asculte pe Mântuitorul a cărui voce și poruncă este:

„Mergeți în toată lumea și propovăduiți evanghelia la toată zidirea. Cel ce va crede și se va boteza, se va mântui; iar cel ce nu va crede, se va osândi” (Marcu 16, 15-16). „Și Eu slava care Mi-ai dat-o Mie, am dat-o lor ca să fie una, precum Noi una suntem” (Ioan 17, 22).

„Putea chiar dacă n-ar fi venit El (Cuvântul lui Dumnezeu în trup), zice Sfântul Atanasie, să zică numai Dumnezeu și să dezlege blestemul. Dar trebuie privit la ceea ce e de folos oamenilor și a nu cugeta în toate ceea ce e cu putință lui Dumnezeu. Fiindcă putea și înainte de corabia lui Noe să piardă pe oamenii deveniți atunci neascultători. Dar a făcut-o după construirea corăbiei. Putea și fără Moise să zică numai și să scoată poporul din Egipt. Dar era de folos să o facă prin Moise. Putea și fără Judecători să izbăvească Dumnezeu poporul. Dar era de folos poporului să ridice la vreme potrivită câte un Judecător. Putea Mântuitorul să vină și de la început, sau, venind, să nu Se predea lui Pilat. Dar a venit la sfârșitul veacurilor și căutat a spus: „Eu sunt” (Ioan 18, 5). Dar ceea ce face, o face spre folosul oamenilor și nu se cuvinea să se facă altfel. Ci se îngrijește de ceea ce e spre folos și se cuvinea. Pentru că n-a venit ca să l se slujească, ci să slujească și să lucreze mântuirea noastră. Deși putea spune Legea din cer, a văzut că e de folos oamenilor

<sup>71</sup> *Pateric*, Ziceri inedite ale Părinților Pustiei, Apoftegme traduse din siriacă, Fundația Anastasia, 2009, p. 263.

să o spună de pe Sinai și a făcut aceasta ca să se poată urca și Moise și să poată auzi și ei de aproape cuvântul și să creadă mai ușor. Din acestea se poate vedea temeiul binecuvântat a ceea ce s-a făcut. Dacă Dumnezeu, vrând să-și arate puterea, ar fi grăit numai, desigur blestemul s-ar fi dezlegat și așa, arătându-se puterea Celui ce ar fi poruncit. Dar omul ar fi devenit numai așa cum era și Adam înainte de călcarea poruncii, luând harul din afară, neavându-l articulat cu trupul<sup>72</sup>. Căci așa era și atunci, când a fost așezat omul în rai. Ba poate ar fi fost și mai rău, pentru că învățase să păcătuiască. Fiind deci astfel, dacă ar fi fost iarăși ispitit de șarpe, s-ar fi ivit din nou trebuința să poruncească și să se dezlege blestemul. Și așa s-ar fi ivit trebuința aceasta la nesfârșit și oamenii ar fi rămas vinovați mereu, robind păcatului. Iar păcătuiind pururea, pururea ar fi avut nevoie de iertare și niciodată n-ar fi fost eliberați definitiv, fiind în ei înșiși trupuri și pururea supuși legii pentru slăbiciunea trupului lor<sup>73 74</sup>.

Și mai zice, în altă parte, Sfântul Atanasie și Părintele Dumitru Stăniloae în notele de subsolul pagini:

„Deci stricându-se și pierzându-se astfel de ființe raționale (cuvântătoare), ce trebuia să facă Dumnezeu, Care e bun? Să lase stricăciunea să se întărească împotriva lor și să stăpânească moartea asupra lor? Dar atunci ce nevoie ar mai fi fost ca aceste ființe să fi fost făcute chiar și la început? Ar fi trebuit mai bine să nu fi fost făcute decât, odată făcute, să greșească și să se piardă<sup>75</sup>. Căci dacă după ce l-a făcut pe om, ar privi cu nepăsare stricare lucrului făcut, din această lipsă de grijă s-ar vedea mai mult slăbiciunea și lipsa Lui de bunătate, decât dacă nu l-ar fi făcut la început. Căci dacă nu l-ar fi făcut, nu ar fi fost cineva care să vadă slăbiciunea Lui. Dar o dată ce l-a făcut și l-a creat ca să existe, era cu totul fără înțeles să se piardă lucrul Său și mai ales sub ochii Săi ca ai Celui ce l-a făcut. Deci nu putea să lase pe oameni să fie stăpâniți de stricăciune, căci acest lucru era necuvenit și nepotrivit cu bunătatea lui Dumnezeu.

Dar așa cum nu trebuia să se întâmple aceasta, tot așa nu se potrivea cu Dumnezeu nici contrariul, adică să Se arate Dumnezeu mincinos în legea cu privire la moarte. Căci era necuvenit ca pentru folosul și menținerea noastră să Se arate mincinos Dumnezeu, Părintele Adevărului<sup>76</sup>. Deci ce trebuia să se întâmple, așa stând lucrurile? Sau ce trebuia să facă Dumnezeu? Să ceară oamenilor să se pocăiască pentru neascultare? Aceasta ar fi fost potrivit cu Dumnezeu, ar zice cineva, spunând că precum prin neascultare au ajuns în stricăciune, așa prin pocăință ar fi ajuns iarăși la nestricăciune. Dar pocăința nu împlinea ceea ce era potrivit cu Dumnezeu, căci El s-ar fi arătat și în acest caz mincinos, nelăsându-i pe oameni sub stăpânirea morții. Pe de altă parte, **pocăința nu putea să-i ridice pe oameni din cele ale firii<sup>77</sup>, căci face să**

<sup>72</sup> Precum sentința de la început prin care s-a hotărât ca omul să moară n-a fost numai o sentință juridică, ci o retragere a lui Dumnezeu din omul care l-a închis, așa în Hristos nu se retrage sentința de condamnare numai juridic, ci în mod eficient, întrucât Fiul lui Dumnezeu asumă firea noastră fără de păcat și o duce la înviere. Numai în calitate de Fiul lui Dumnezeu putea face ambele lucruri, dar cu o umanitate care în Adam s-a închis lui Dumnezeu, iar în Hristos l-a făcut ascultătoare.

<sup>73</sup> Din această expunere se vede că o eliberare adevărată de păcat și de moarte nu le putea veni oamenilor decât din maxima unire a lor cu Dumnezeu. Iar aceasta nu putea fi alta decât asumarea firii umane de ipostasul Fiului lui Dumnezeu. Prin aceasta Dumnezeu S-a făcut om, iar omul s-a făcut Dumnezeu pe veci, fără ca Dumnezeu să Se altereze, fără ca omul să se piardă în Dumnezeu. O mai mare unire ca aceasta nu se putea. Fiind noi în comunicare cu Hristos care e om, pentru firea noastră asumată de El, din ipostasul dumnezeiesc ce o poartă ni se poate comunica direct puterea dumnezeiască. Căci umanitatea Lui comună cu a noastră primește din ipostasul Lui divin tot ce are El ca Dumnezeu. În comunicarea cu Hristos sunt deschise pentru oameni toate puterile existente în Dumnezeu, dar în formă omenească. O cinste mai mare nu se poate cugeta pentru om, ca umanitatea să aibă ca ipostas pe însuși Fiul lui Dumnezeu, într-unul din concretizările ei, sau ca Fiul lui Dumnezeu să Se facă purtătorul firii omenești, sau Fiul al Omului. Prin aceasta Dumnezeu S-a angajat în păstrarea eternă a umanului la nivelul maxim posibil.

<sup>74</sup> PSB 15, Sfântul Atanasie cel Mare, Scrieri, Partea I, *Trei cuvinte împotriva arienilor*, colecția „Părinți și Scriitori Bisericești” (PSB), nr.15, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române (EIBMBOR), pp.306-307.

<sup>75</sup> Oamenii au fost făcuți pentru dialog. Dumnezeu a voit să fie în dialog cu noi, să nu fie părăsit de noi.

<sup>76</sup> Nu s-ar fi cuvenit să fie menținut omul printr-un dialog mincinos al omului cu Dumnezeu, sau fără un dialog. Căci aceasta nu-i putea comunica acestuia viața. Un dialog mincinos produce întâi stricăciunea și moartea spirituală, apoi, ca urmare, și pe cea trupească. Pretându-se la un dialog mincinos cu oamenii, Cuvântul însuși ar fi devenit mincinos, sau i-ar fi lăsat pe oameni să viețuiască fără un dialog cu El. Puterea Lui s-ar fi arătat cu totul slabă. Oamenii ar fi arătat că nu sunt prin Dumnezeu. Dar oamenii suferă când nu se simt prin răspunderea lor în dialog cu Cuvântul cel Prea Puternic. În minciună nu mai e nici rațiune, nici cuvânt. Dacă adevărul se arată în cuvânt, minciuna nu mai este adevărat cuvânt, deci nici rațiune. De aceea a avut dreptate evanghelistul Ioan să identifice pe Dumnezeu cu Cuvântul și pe Acesta cu Rațiunea. Dumnezeu e un Tată al cărui Fiu e totodată Cuvântul. Căci cui se mărturisește cineva mai sincer decât fiului său? De aceea Fiul și Cuvântul e din veci împreună cu Tatăl. Dumnezeu nu e întâi un adânc care nu știe de Sine. Iar știind de Sine, Se comunică pe Sine Fiului Său și Sine, prin Fiul iubit și Cuvântul Său.

<sup>77</sup> Pocăința omului rămas în sine însuși nu-l poate înălța de la stricăciunea proprie firii. Numai o nouă comuniune cu Dumnezeu, Care aduce omului puterea Lui, poate să ridice pe om din stricăciunea proprie firii lui. Deci trebuia un act din partea lui Dumnezeu, care să nu însemne totuși o simplă retractare a sentinței. Un act prin care să se împlinescă sentința morții și totuși prin aceasta să se redea omului nestricăciunea. E o logică pe care o va relua Anselm de Canterbury: Omul nu putea scăpa de pedeapsă decât suportând cineva pedeapsa în locul lui. Dar la

înceteze doar păcatul. Dacă ar fi fost deci numai păcatul și nu și stricăciunea ca urmare a lui, ar fi fost de ajuns pocăința. Dar odată ce, după călcare ce a premers, oamenii erau stăpâniți de stricăciunea cea după fire și erau dezbrăcați de harul de a fi după chipul lui Dumnezeu, ce trebuia să se întâmple altceva? Sau, de cine era nevoie pentru readucerea acestui har, dacă nu de Cuvântul lui Dumnezeu, Care a făcut la început toate, din cele ce nu sunt? Căci era propriu Lui să aducă iarăși pe cel stricăcios la nestricăciune<sup>78</sup> și să împlinească pentru toți ceea ce se cuvenea în fața Tatălui. Căci fiind Cuvântul Tatălui și fiind mai presus de toate, era firesc că numai El avea puterea să creeze din nou toate<sup>79</sup> și să pătimească pentru toți și să fie pentru toți sol vrednic pe lângă Tatăl<sup>80, 81</sup>.

După cum vedem, acesta este adevărul, Sfinții Părinți niciodată nu au lăsat să se înțeleagă că ar putea cineva să se mântuiască cu o oarecare pocăință, fără dreapta credință, în afara Bisericii, sau că ar fi în Biserică și cei care nu au credința ei. Ei ne fac cunoscut adevărul pe care l-au trăit, și anume că de vrem să ne mântuim cu adevărat, singura preocupare a noastră în viața aceasta trebuie să fie pocăința, cu scopul de a ne învrednici de unirea cu Dumnezeu, conștienți fiind că numai unindu-ne cu Dumnezeu putem afla izbăvire de înșelare, stricăciune și moarte. Sfântul Maxim Mărturisitorul în lucrarea sa *Cuvânt ascetic* ne arată foarte bine acest lucru. În aceste întrebări și răspunsuri vedem care ar trebui să fie preocuparea noastră a tuturor, care cunoștința, care lucrarea. El scrie:

„Fratele a întrebat pe bătrânul zicând: rogu-te, Părinte, să-mi spui, care a fost scopul întrupării Domnului?

Și bătrânul răspunzând a zis: mă mir, frate, că, deși auzi în fiecare zi Simbolul credinței, mă mai întrebi despre aceasta. Totuși îți spun că scopul întrupării Domnului a fost mântuirea noastră.

Iar fratele a spus: în ce fel, Părinte?

Și a răspuns bătrânul: Omul fiind făcut la început de Dumnezeu și așezat fiind în Rai, a călcat porunca și prin aceasta a căzut în stricăciunea morții. Pe urmă, fiind cârmuit prin Providența felurită a lui Dumnezeu generație după generație, a stăruit totuși să sporească în rău, fiind dus de felurile patimi ale trupului, până la deznădejdea de viață. Din această pricină Fiul cel Unul Născut al lui Dumnezeu, Cuvântul cel mai dinainte de veci, care este din Dumnezeu Tatăl, izvorul vieții și al nemuririi, ni s-a arătat nouă celor ce ședeam în întunericul și în umbra morții. Întrupându-se din Duhul Sfânt și din Fecioara Maria, ne-a arătat chipul unei viețuiri de formă dumnezeiască. Și dându-ne porunci sfinte și făgăduind împărăția cerurilor celor ce-și vor rândui viața după ele și înfricoșând cu chinurile veșnice pe cei ce le vor călca, iar mai pe urmă suferind patima mântuitoare și înviind din morți, ne-a dăruit nădejdea învierii și a vieții veșnice. „Prin aceasta a dezlegat osânda păcatului strămoșesc al neascultării și a desființat prin moarte stăpânirea morții, ca „*precum în Adam toți mor, așa în El toți să se facă vii*” (1Cor. 15, 22). Suindu-Se apoi la cer și șezând de-a dreapta Tatălui, a trimis pe Duhul Sfânt, ca arună, a vieții și spre luminarea și sfințenia sufletelor noastre, ca și spre ajutorul celor ce se nevoiesc pentru mântuirea lor prin păzirea poruncilor Lui. Acesta este scopul întrupării Domnului, spus pe scurt.

Și fratele a zis: Ce porunci trebuie așadar să împlinesc, Părinte, ca să mă mântuiesc prin ele? Aș dori să aud aceasta pe scurt.

Iar bătrânul a răspuns: însuși Domnul a spus după înviere Apostolilor: „*Mergând învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, învățându-le să*

---

Sfântul Atanasie, cel ce suportă pedeapsa în locul oamenilor nu-i scapă numai de o sentință externă, ci de o lege internă. Firea supusă stricăciunii prin ieșirea din comuniunea de viață dătătoare a lui Dumnezeu, trebuia să reintre în această comuniune suportând moartea prin cineva care e și om în legătură cu oamenii, dar și Dumnezeu, Izvorul vieții. Trebuia învinsă moartea în om prin suportarea ei de către unul mai tare ca ea, dar care o poate suporta ca om.

<sup>78</sup> Numai Cel ce a adus pe om la viață îl putea readuce iarăși la viața adevărată, prin revenirea în dialogul nemincinos cu el. Cuvântul a adus pe om la viață restabilind în umanitatea asumată rațiunea responsabilă.

<sup>79</sup> În aceasta se deosebește gândirea Sfântului Atanasie, de a lui Anselm: Hristos nu numai pătimește pentru toți, ca să-i scape pe toți de osânda morții, ci îi și creează din nou, din firea Lui omenească, scăpată de moarte prin puterea dumnezeiască și umplută de această putere, pe care prin comuniunea cu frații Săi întru umanitate le-o transmite, și-i creează din nou ca ființe raționale și responsabile în fața Tatălui.

<sup>80</sup> El nu numai vorbește din nou oamenilor, ci îi ridică și pe ei în Sine la vorbirea responsabilă către Tatăl împreună cu El. Dar vorbirea cea mai responsabilă către Tatăl pentru oameni stă în pătimirea Lui pentru ei.

<sup>81</sup> Sfântul Atanasie cel Mare, *Cuvânt despre întruparea Cuvântului...*, *ibidem*, pp. 97-98.

*păzească toate câte v-am poruncit vouă” (Matei 28, 19-20).* Prin urmare tot omul, care s-a botezat în numele Treimii Dumnezeiești și de viață făcătoare, trebuie să țină toate câte a poruncit Domnul. Din această pricină Domnul a împreunat păzirea tuturor poruncilor cu dreapta credință, știind că nu e cu putință să-i aducă omului mântuirea numai una dintre ele, despărțită de celelalte. De aceea și David, având credința cea dreaptă, a zis către Dumnezeu: *„Spre toate poruncile Tale m-am îndreptat; toată calea cea nedreaptă am urât-o” (Psalmi 118, 129).* Căci toate poruncile Domnului ni s-au dăruit nouă împotriva a toată calea cea nedreaptă. De vom nesocoti așadar fie și numai una, ni se va deschide îndată calea păcatului, opusă ei.

Și a zis fratele: Dar cine poate, Părinte, să împlinească toate poruncile, care sunt așa de multe?

A răspuns bătrânul: Cel ce imită pe Domnul și merge pe urmele Lui.

Și a zis fratele: Și cine poate să imite pe Domnul? Doar Domnul a fost Dumnezeu, chiar dacă s-a făcut om. Iar eu sunt om păcătos, rob de zeci de mii de patimi. Cum pot așadar să imit pe Domnul?

Și a răspuns bătrânul: Nimenea din cei robiți de materia lumii nu poate să imite pe Domnul. Dar cei ce pot zice: *„Iată noi am lăsat toate și am urmat Ție” (Marcu 10, 28),* aceștia primesc puterea să-L imite pe El și să împlinească toate poruncile Lui.

Zice fratele: Toată puterea?

Răspunse bătrânul: Auzi-L pe El zicând: *„Iată v-am dat vouă putere să călcați peste șerpi și scorpii și peste toată puterea vrăjmașului; și nimic nu vă va vătăma pe voi” (Luca 10, 19).*

Această putere și stăpânire primind-o, Pavel zice: *„Făceți-vă următorii mei precum și eu al lui Hristos” (Filipeni 3, 17).* Sau iarăși: *„Nu este acum osândă asupra celor ce sunt în Hristos, care nu umblă după trup, ci după duh” (Rom. 8, 1).* Sau iarăși: *„Iar de sunt ai lui Hristos, au răstignit trupul împreună cu patimile și cu poftele lui” (Gal. 5, 24).* Și iarăși: *„Mie lumea mi s-a răstignit, ca și eu lumii” (Gal. 6, 24).*

Despre această stăpânire și ajutor prorocind David a zis: *„Cel ce locuiește întru ajutorul Celui Preaînalt se va odihni sub acoperământul Dumnezeului cerului. Și va zice Domnului: ajutorul meu ești și scăparea mea, Dumnezeul meu, și întru El voi nădăjdui” (Ps. 90, 1-2).* Iar puțin după aceea: *„Peste aspidă și vasilisc vei pași și vei călca peste leu și balaur, căci va porunci îngerilor Săi pentru tine, ca să te păzească pe tine în toate cărările tale” (Ps. 90, 11-13).* Iar cei ce se lipesc de trup și iubesc materia lumii, ascultă, ce aud de la Acela: *„Cel ce iubește pe tatăl său, sau pe mama sa, mai mult decât pe Mine, nu este vrednic de Mine!” (Matei 11, 37)* Iar după puțin: *„Cel ce nu ia crucea sa ca să-mi urmeze Mie nu este vrednic de Mine”. Și: „Cel ce nu se va lepăda de toate averile sale nu poate să îmi fie ucenic” (Luca 14, 33).*

Așadar cel ce vrea să se facă ucenicul Lui și să se afle vrednic de El și să primească de la El putere împotriva duhurilor răutății se desface de toată legătura trupeză și se golește de toată împătımirea după cele materiale și așa ia lupta cu vrăjmașii nevăzuți pentru poruncile Lui, precum Însuși Domnul ni S-a făcut pe Sine pildă, ispitit fiind în pustie de către căpetenia lor, iar după ce a venit în lume, de către cei stăpâniți de acela.

Și a zis fratele: Dar sunt multe, Părinte, poruncile Domnului; și cine poate să le țină minte pe toate, ca să se nevoiască pentru toate? Și mai ales eu, care sunt puțin la minte? De aceea aș vrea să aud un cuvânt scurt ca, ținându-mă de el, să mă mântuiesc prin el.

Și a răspuns bătrânul: Cu toate că sunt multe, frate, ele sunt cuprinse într-un singur cuvânt: *„Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău din toată puterea ta și din tot cugetul tău: și pe aproapele tău ca pe tine însuși” (Marcu 12, 30).*

Cel ce se străduiește să țină acest cuvânt împlinește toate poruncile. Dar cel ce nu s-a desfăcut, precum s-a zis mai-nainte, de împătımirea după cele materiale, nu poate să iubească cu adevărat, nici pe Dumnezeu, nici pe aproapele. Căci este cu neputință ca cineva să se lipească și de cele materiale și să iubească și pe Dumnezeu. Aceasta este ceea ce zice Domnul: *„Nimenea nu poate să slujească la doi Domni!” (Matei 6, 24)* Sau: *„Nimeni nu poate să slujească lui Dumnezeu și lui Mamona” (Luca 16, 13).* Căci în măsura în care mintea noastră se alipește de lucrurile lumii, e robită de ele și nesocotește porunca lui Dumnezeu, călcând-o.

Și a zis fratele: de care „lucruri” zici, Părinte?

Răspunse bătrânul: De mâncări, de bani, de averi, de slavă, de rudeni și așa mai departe.

Și zise fratele: Dar Părinte, nu Dumnezeu le-a făcut pe acestea? Și nu le-a dat oamenilor spre folos? Cum poruncește atunci să nu se mai îngrijească omul de ele?

Răspunse bătrânul: Sigur că Dumnezeu le-a făcut și le-a dat oamenilor spre întrebuințare. Și bune sunt toate cele făcute de Dumnezeu, ca folosindu-ne bine de ele, să-i mulțumim lui Dumnezeu. Dar noi fiind slabi și trupești la înțelegere, am ales mai mult cele materiale în loc de porunca iubirii, și îngrijindu-ne de ele, ne războim cu oamenii. Se cuvine deci să punem iubirea de orice om mai presus decât cele văzute și decât însuși trupul. Căci ea este semnul iubirii de Dumnezeu, precum Însuși Domnul arată în Evanghelie: „*Cel ce mă iubește pe Mine, zice, păzește poruncile Mele*” (Ioan 14, 15). Iar care este porunca pe care păzind-o îl vom iubi pe El, auzi de la El când zice: „*Aceasta este porunca Mea, ca să vă iubiți unii pe alții*” (Ioan 15, 12). Vezi că iubirea întreolaltă întemeiază iubirea de Dumnezeu, care este plinirea a toată porunca lui Dumnezeu? De aceea poruncește să nu se îngrijească de avuții, ci să se lepede de toate ale lui, tot cel ce dorește să-l fie ucenic.

Și zise fratele: Fiindcă ai zis, Părinte, că trebuie să punem iubirea față de tot omul mai presus decât toate cele văzute și decât trupul nostru însuși, cum pot să iubesc pe cel ce mă urăște pe mine și se întoarce de la mine? Și cum pot să-l iubesc dacă mă pizmuiește și mă înțeapă cu ocări și îmi întinde vicșuguri și îmi pregătește curse? Mi se pare, Părinte, că acest lucru este prin fire cu neputință, însăși supărarea silindu-ne în chip firesc să ocolim pe cel ce ne-a supărat.

Răspunse bătrânul: Târâtoarelor și fiarelor, purtate încolo și încoace de fire, le este întradevăr cu neputință să nu se ferească de cel ce le aduce durere. Dar celor făcuți după chipul lui Dumnezeu și cârmuiți de rațiune și învredniciți de cunoașterea lui Dumnezeu, care au primit legea de la El, le este cu putință să nu ocolească pe cei ce-i supără și să iubească pe cei ce-i urăsc. De aceea și Domnul spunând: „*Iubiți pe vrăjmașii voștri, faceți bine celor ce vă urăsc pe voi...*” (Matei 5, 44) și celelalte, nu le-a poruncit ca pe niște lucruri cu neputință, ci ca pe unele cu putință. Căci altfel nu ar pedepsi pe cel ce calcă această poruncă. Și însuși Domnul ne arată aceasta prin fapte, ca și ucenicii Lui, care toți s-au străduit pentru iubirea aproapelui până la moarte și s-au rugat cu căldură pentru cei ce i-au ucis pe ei. Noi nu putem să iubim pe cei ce ne urăsc, fiindcă suntem iubitori de materie și de plăcere și le punem acestea mai presus de poruncă. Ba de multe ori ocolim din pricina acestora și pe cei ce ne iubesc, fiind mai răi ca fiarele și târâtoarele. De aceea, neputând pași pe urmele lui Dumnezeu, nu putem cunoaște nici scopul Lui, ca să primim puterea.

Și zise fratele: Iată, Părinte, eu am lăsat toate, familie, avuție, desfătări și slava lumii, și nu mai am nimic în viață decât trupul. Dar pe fratele care mă urăște și mă ocolește nu-l pot iubi, deși mă silesc în fapt să nu răsplătesc răul cu rău. Spune-mi deci ce trebuie să fac, ca să pot să-l iubesc din inimă, chiar dacă mă necăjește și-mi întinde tot felul de curse.

Răspunse bătrânul: Este cu neputință să iubească cineva pe cel ce-l necăjește, chiar dacă se arată a se fi lepădat de materia lumii, dacă nu cunoaște cu adevărat scopul Domnului. Iar dacă din darul Domnului va putea să-l cunoască și se va sili să umble potrivit cu el, va putea să iubească din inimă pe cel ce-l urăște și-l necăjește, precum și Apostolii, cunoscându-L, l-au iubit.

Deci zise fratele: Te rog, Părinte, să-mi faci cunoscut care a fost scopul Domnului?

Răspunse bătrânul: De vrei să cunoști scopul Domnului, ascultă cu luare aminte.

Domnul nostru Iisus Hristos, fiind Dumnezeu prin fire și primind să se facă om pentru iubirea de oameni, născându-se din femeie, s-a coborât sub lege, după dumnezeiescul Apostol, ca păzind porunca întocmai ca un om, să desființeze osânda cea veche a lui Adam. Știind așadar Domnul că toată legea și prorocii atârnă în aceste două porunci ale legii: „*Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta și pe aproapele tău ca pe tine însuți*” (Marcu 12, 30; Luca 10, 27) s-a grăbit să le păzească întocmai ca un om de la început până la sfârșit. Dar diavolul, care a amăgit de la început pe om și avea de aceea stăpânirea morții, văzându-L mărturisit la botez de Tatăl și primind ca om pe Duhul a pornit împotriva Lui tot războiul, doar va putea cumva să-L facă și pe El să pună materia lumii mai presus de iubirea lui Dumnezeu. Știind prin urmare diavolul că trei sunt lucrurile în jurul cărora se învârtește tot ce-i omenesc, adică mâncările, avuția și slava, prin care a prăvălit totdeauna pe om în prăpastia pierzării, cu aceste trei l-a ispitit și pe El în pustie. Dar Domnul nostru, arătându-se mai presus ca ele, a poruncit diavolului



să plece îndărăt.

Neputând deci să-L facă să calce porunca iubirii de Dumnezeu, prin cele ce l le-a făgăduit, s-a străduit pe urmă, după ce a venit în lume, să-L facă să calce porunca iubirii de aproapele, prin toate câte a uneltit, lucrând prin nelegiuții iudei. În acest scop, în vreme ce Acela învăța căile vieții și zugrăvea prin fapte chipul viețuirii cerești, vestea învierea morților și făgăduia viață veșnică și împărăția cerurilor celor ce cred, iar pe cei necredincioși îi înfricoșa cu pedeapsa veșnică și, spre întărirea spuselor Sale, arăta minunatele semne dumnezeiești, chemând mulțimile la credință, diavolul îndemna pe nelegiuții Farisei și Cărturari la feluritele meșteșugiri împotriva Lui, ca neputând răbda încercările, cum credea el, să înceapă a urî pe cei ce-i întindeau viclenii și așa să-și ajungă ticălosul scopul lui, făcându-L să calce porunca iubirii aproapeului.

Dar Domnul, ca un Dumnezeu, cunoscând gândurile lui, nu a urât pe Fariseii puși la lucru de el (căci cum ar fi făcut-o, fiind prin fire bun?), ci prin iubirea față de ei, bătea pe cel ce lucra prin ei, iar pe cei purtați de el nu înceta să-i sfătuiască, să-i mustre, să-i osândească, să-i plângă ca pe unii ce puteau să nu se lase purtați de el, ci răbdau de bunăvoie să fie purtați din pricina nepăsării. Blestemat de ei se purta cu îndelungă răbdare, pătimind se arăta îngăduitor și le arăta toate faptele iubirii, iar pe cel ce lucra prin ei îl bătea cu iubirea de oameni față de cei purtați de el. O, minunat război! În loc de ură arată iubirea și răpune pe tatăl răutății prin bunătate. În acest scop, răbdând atâtea rele de la ei, sau mai adevărat vorbind pentru ei, s-a străduit până la moarte în chip omenesc pentru porunca iubirii și, dobândind biruința deplină împotriva diavolului, a primit cununa învierii pentru noi. Astfel noul Adam a înnoit pe cel vechi. Aceasta este ceea ce zice dumnezeiescul Apostol: „*Aceasta să o cugetați întru voi, ceea ce și în Hristos Iisus...*” (Filip. 2, 5) ș.a.m.d.

Acesta a fost așadar scopul Domnului, ca pe de o parte să asculte de Tatăl până la moarte, ca un om, pentru noi, păzind porunca iubirii, iar pe de alta să biruiască pe diavol, pătimind de la el, prin Cărturarii și Fariseii puși la lucru de el. Astfel prin faptul că s-a lăsat de bunăvoie învins, a învins pe cel ce nădăjduia să-L învingă, și a scăpat lumea de stăpânirea lui. În felul acesta „*Hristos a fost răstignit din neputință*” (2Cor. 13, 4), neputință prin care a omorât moartea și „*a surpat pe cel ce avea stăpânirea morții*” (Evrei 2, 15); în felul acesta era și Pavel slab prin el însuși și „*se lauda întru neputințele sale, ca să se sălășluiască în el puterea lui Hristos*” (2Cor. 12, 9).

Cunoscând chipul acestei biruințe, el zicea scriind Efesenilor: „*nu este lupta noastră împotriva sângelui și a trupului ci împotriva începătorilor, stăpânilor*” (Efes. 6, 12), ș.a.m.d. Și le poruncește „*să îmbrace platoșa dreptății, coiful nădejdi, pavăza credinței și sabia Duhului*”, ca cei ce poartă războiul cu vrăjmașii nevăzuți să poată stinge toate săgețile cele aprinse ale vicelanului. Arătând cu fapta chipul războirii zice: „*Eu deci așa alerg și nu orbește. Așa mă lupt, nu bătând văzduhul, ci strunesc și supun trupul meu, ca nu cumva vestind altora, eu însumi să ajung de lepădat*” (1Cor. 9, 20 - 27).

Și iarăși: „*Până în ceasul de față, flămânzim și însetoșăm, goi umblăm și primim bătăi*” (1Cor. 4, 11). Sau iarăși: „*în osteneală și în muncă, în privegheri prea adesea, în frig și dezbrăcați, lăsând la o parte cele din afară*” (1Cor. 4, 11).

Astfel luptă împotriva dracilor, care lucrează în trup plăcerile, alungându-i prin neputința trupului său. El ne arată însă prin fapte și chipul biruinței împotriva dracilor care luptă ca să aducă pe credincioși la ură și de aceea stârnesc împotriva lor pe oamenii mai nebăgători de seamă, ca ispititi fiind prin aceștia, să-i urască și să calce porunca iubirii. Zice așadar Apostolul: „*Ocârâți fiind, binecuvântăm; prigoniti noi răbdăm; huliti, noi mângâiem; ca niște lepădături ale lumii ne-am făcut, ca gunoiul tuturor până astăzi*” (1Cor. 4, 12 - 14). Dracii au pus la cale oțărârea, hulirea și prigonirea lui, ca să-l miște la ura celui ce-l ocărăște, îl hulește și-l prigonește, având ca scop să-l facă să calce porunca iubirii. Iar Apostolul, cunoscând gândurile lor, binecuvânta pe cei ce-l ocărau, răbda pe cei ce-l prigoneau și mângâia pe cei ce-l huleau, ca să depărteze pe dracii care lucrau acestea și să se unească cu bunul Dumnezeu. Iar pe dracii care lucrau acestea îi bătea prin acest chip al luptei, biruind pururea răul prin bine, după asemănarea Mântuitorului. Astfel a slobozit toată lumea de sub puterea dracilor și a unit-o cu Dumnezeu el și ceilalți Apostoli, biruind prin înfrângerea lor pe cei ce nădăjduiau să învingă.

Dacă deci și tu, frate, vei urmări acest scop, vei putea să iubești pe cei ce te urăsc. Iar de nu, este cu neputință.

Și zise fratele: Cu adevărat, Părinte, așa este și nu altfel. De aceea Domnul hulit fiind și palmuit și celelalte pătimindu-le, câte le-a pățimit de la iudei, a răbdat, compătimentu-i pe aceia ca neștiutori și rătăciți. De aceea a și spus pe cruce: „*Tată, iartă-le lor, că nu știu ce fac*” (Luca 23, 34). Iar viclenia și amăgirea diavolului și a căpeteniilor lui le-a biruit pe cruce, luptând cu ei pentru porunca iubirii până la moarte, iar biruința Lui împotriva lor dându-ne-o nouă. Și dărâamând stăpânirea morții, a dăruit învierea Lui, spre viață, întregii lumi. Dar roagă-te pentru mine, Părinte, ca să pot înțelege desăvârșit scopul Domnului și al Apostolilor Săi și să pot veghea în vremea ispitelor și să nu fiu neștiutor cu privire la planurile diavolului și ale dracilor lui.

Și răspunzând, bătrânul zise: Dacă te vei îngriji mereu de cele spuse mai-nainte, vei putea să nu fii neștiutor. Iar de vei înțelege, îți vei da seama că, precum tu ești ispășit, la fel și fratele tău se ispășește și vei ierta pe cel ispășit; iar celui ce vrea să te ispășească, făcându-te să urăști pe cel ispășit, îi vei sta împotriva, nesupunându-te uneltirii lui. Aceasta este ceea ce spune Iacob, fratele Domnului, în Epistolele Sobornicești: „*Supuneți-vă lui Dumnezeu, stați împotriva diavolului, și va fugi de la voi!*” (Iacob 4, 7).

Dacă, precum s-a zis, vei avea neîncetat, cu mare veghe, grijă la cele mai-nainte spuse, vei putea să cunoști scopul Domnului și al Apostolilor Săi și să iubești pe oameni și să suferi pentru ei când greșesc, dar să lupți neîncetat împotriva dracilor vicleni prin iubire. Dar dacă suntem moleșiți nebăgători de seamă și ușuratici și ne scufundăm cugetul în plăcerile trupești nu mai combatem pe draci, ci pe noi înșine și pe frați, mai bine zis slujim prin aceștia (prin frați) pe draci, luptând cu oamenii pentru draci.

Și zise fratele: Așa este, Părinte. De fapt din nebăgarea mea de seamă iau dracii totdeauna prilejuri împotriva mea. Dar te rog, Părinte, să-mi spui cum pot să dobândesc trezvia atenției? Și răspunse bătrânul: Negrija totală de cele pământești și ocuparea neîntreruptă cu Sfânta Scriptură aduce sufletul la frica lui Dumnezeu. Iar frica lui Dumnezeu aduce trezvia atenției. Atunci sufletul începe să vadă pe dracii care îl războiesc prin gânduri și începe să se apere. Despre aceasta a zis David: „*Și a străbătut ochiul meu în vrăjmașii mei*” (Ps. 53, 9). Spre această faptă îndemnând și Petru, corifeul Apostolilor, pe ucenici, le-a zis: „*Fiți treji, privegheați, că potrivnicul vostru, diavolul, umblă răcnind ca un leu, căutând pe cine să înghită; căruiă stați-i împotriva, vârtoși în credință*” (1Petru 5, 8). De asemenea Domnul ne spune: „*Privegheați și vă rugați, ca să nu intrați în ispită*” (Matei 26, 41). Ecleziasatul încă zice: „*Dacă se va urca peste tine duhul stăpânitorului să nu-ți părăsești locul tău*” (Eccl. 10, 4). Iar locul minții este virtutea, cunoștința și frica lui Dumnezeu. Minunatul Apostol luptând cu mare trezvie și vitejie, zice: „*Umblând în trup, nu ne oștim trupește. Căci armele cu care luptăm nu sunt trupești, ci puternice înaintea lui Dumnezeu ca să dărâme întăriturile; noi surpăm cugetările și orice înălțare care se ridică împotriva cunoștinței lui Dumnezeu, și tot gândul îl robim spre ascultarea lui Hristos; și gata suntem să pedepsim orice neascultare*” (2Cor. 10, 4-6). Dacă așadar vei imita și tu pe sfinți și desfăcându-te de toate vei sluji cu osteneală numai lui Dumnezeu, vei dobândi trezvia atenției.

Și zise fratele: Dar ce trebuie să facă cineva, ca să poată să se ocupe neîncetat numai de Dumnezeu?

Și răspunse bătrânul: Este cu neputință ca mintea să se ocupe cu desăvârșire numai de Dumnezeu, dacă nu va dobândi aceste trei virtuți: iubirea, înfrânarea și rugăciunea. Căci iubirea îmblânzește iuțimea; înfrânarea veștejește pofta; iar rugăciunea desface mintea de toate înțelesurile și o înfățișează goală lui Dumnezeu. Așadar aceste trei virtuți îmbrățișează toate virtuțile și fără de ele mintea nu se poate ocupa de Dumnezeu, slobozită de toate celelalte”<sup>82</sup>.

Iată dar, unirea noastră și a apropielii cu Dumnezeu, acesta a fost scopul Domnului nostru Iisus Hristos, acesta a fost scopul Sfinților Săi, acesta trebuie să fie și scopul nostru a celor ce vrem să ne mântuim. Aceasta este calea pe care au mers Părinții noștri, ei erau convinși că:

„Un om nu poate fi bun cu adevărat, chiar dacă arată voință pentru aceasta și își dă toată

<sup>82</sup> Sfântul Maxim Mărturisitorul, Filocalia 2, *Cuvânt Ascetic*, pp. 31-43. După textul din Migne P.G. 90, 911-958.

osteneala, ci numai dacă Dumnezeu sălășluiește în el, pentru că „*Nimeni nu este bun, fără numai Unul Dumnezeu*” (Marcu, 10, 18)<sup>83</sup>.

„Întrebat-a un frate pe Avva Sisoe: „Cum mă voi mântui?” Și bătrânul zis-a lui: „Dacă vrei să-i plăci lui Dumnezeu, pleacă din lume, desprinde-te de pământ, părăsește fapăturile și apropie-te de Ziditor; prin rugăciune și lacrimi, unește-te cu Dumnezeu și vei afla liniștea atât în acest veac cât și în cel care va să fie”<sup>84</sup>.

Și „Se spunea despre Avva Sisoe, că atunci când era să se săvârșească, șezând Părinții lângă dânsul, a strălucit fața lui ca soarele. Și le-a zis lor: iată Avva Antonie a venit! Și după puțin, a zis: iată ceata prorocilor a venit! Și iarăși fața lui, mai mult a strălucit. Și a zis: iată ceata apostolilor a venit. Și s-a îndoit fața lui iarăși. Și se părea, ca și cum el ar fi vorbit cu cineva și s-au rugat bătrânii de el zicând: Cu cine vorbești, Părinte? Iar el a zis: iată îngerii au venit să mă ia și mă rog să fiu lăsat să mă pocăiesc puțin. Și i-au zis lui bătrânii: nu ai trebuință să te pocăiești, Părinte. Și le-a zis lor bătrânul: cu adevărat, nu mă știu pe mine să fi pus început. Atunci au cunoscut toți că este desăvârșit. Și iarăși, de naprasnă s-a făcut fața lui ca soarele și s-au temut toți. El le-a zis lor: vedeți, Domnul a venit. Iar Domnul a zis: aduceți-mi pe vasul pustiului! Și îndată și-a dat duhul. Și s-a făcut ca un fulger și s-a umplut toată casa (locul) de bună mireasmă”<sup>85</sup>.

De asemenea, Părinții contemporani cu noi ne sfătuiesc că:

„Se cuvine deci, dacă nu vrem să ne aflăm în înșelare, ci să rămânem în adevăr în această lume trecătoare, să mărturisim, potrivit propovăduirii apostolice, că „*Iisus Hristos a venit în trup*” (1Ioan 4, 2-3; 2Ioan 1, 7). Dacă dorim să facem din biruința lui Hristos biruința noastră, va trebui să rămânem neclintiți în a nu ști nimic altceva fără numai pe „*Iisus Hristos, și pe Acesta răstignit*” (1Cor. 2, 2). Ațintirea minții la Hristos cel răstignit atrage harul mântuitor, care însoțește această pomenire cu puterea Lui și o preface în amintire vie a lui Iisus Hristos, „*Care S-a sculat din morți*” (2Tim. 2,8). Apostolul Pavel, când vorbește despre aceeași taină, așează pomenirea jertfei lui Hristos ca model al vieții noastre. Marele Pavel zice: „*Că eu am luat de la Domnul, ce am și dat vouă, că Domnul Iisus în noaptea într-o care S-a vândut a luat pâine; și mulțumind a frânt și a zis: Luați, mâncați; aceasta este trupul Meu care se frânge pentru voi; aceasta să faceți întru pomenirea Mea. Așijderea și paharul după cină, zicând: Acest pahar legea cea nouă este întru sângele Meu; aceasta să faceți de câte ori veți bea, întru pomenirea Mea. Că de câte ori veți mânca pâinea aceasta, și veți bea paharul acesta, moartea Domnului vestiți până când va veni*” (1Cor. 11, 23-26). Și Biserica, prin gura Sfântului Vasile cel Mare, „arătător al celor cerești”, adaugă că, prin această pomenire, noi nu numai că vestim moartea sa, dar mărturisim și Învierea Sa. Și aceasta este lucrarea noastră de căpătâi, „*până va veni*”, așa încât să putem rămâne neclintiți în harul răscumpărării și să ne arătăm a fi „*făptură nouă*” în Hristos, cu cuget curat, slobodă de faptele moarte ale păcatului, închinându-ne Dumnezeului celui viu „*în duh și adevăr*” (Ioan 4, 23; cf. Evr. 9, 14). Harul care ne este dat în schimbul recunoștinței cu care facem această pomenire deschide inima spre a cuprinde și un alt fapt veșnic, și anume cea de-a doua venire a lui Hristos. Hristos a venit și rămâne cu noi „*până la sfârșitul veacului*” (Matei 28, 20), dar va veni din nou cu slavă, să judece vii și morții (cf. 2Tim. 4, 1). Și evenimentul celei de-a doua veniri a lui Hristos este în parte prezent și lucrător chiar acum, dar va fi descoperit atunci în toată măreția și slava sa”<sup>86</sup>.

Din cele arătate nouă de Sfinții și Părinții Bisericii vedem clar că pentru a ne învrednici de unirea cu Dumnezeu trebuie să fim în credința Lui, dând preț întrupării Lui, întru pocăință petrecând, întru totul căutând să împlinim cuvântul Lui, întru totul ascultându-L așa precum au făcut-o ei toți. Ei nu s-au prefăcut că se pocăiesc, ci s-au pocăit cu adevărat; văzându-se păcătoși nu stăteau în nepăsare când era hulit Dumnezeu, ci mărturiseau credința lor mântuitoare cu fapta și cu cuvântul. Într-o scrisoare către un arhimandrit, Sfântul Paisie de la Neamț scria:

<sup>83</sup> *Pateric, Ziceri inedite ale Părinților pustiei, Fundația Anastasia, 2009, p. 213.*

<sup>84</sup> *Ibidem, pp. 211-212.*

<sup>85</sup> *Patericul egiptean, Pentru Avva Sisoe, cuv. 14, p. 243.*

<sup>86</sup> *Arhimandritul Zaharia, Lărgiți și voi inimile voastre!, Lucrarea mântuitoare a lui Dumnezeu și omul, pp. 135-136.*

„Au nu știi că eu deși pe toți oamenii cu păcatele am covârșit,<sup>87</sup> dar însă, dreaptă și fără prihană a Sfintei noastre Sobornicești și Apostolești a Răsăritului Biserici credința ținând, spre mila lui Dumnezeu nădăjduindu-mă, nu mă deznădăjduiesc de a mea mântuire. Dar papa cel de la apus, cu toți cei ce îi urmează lui și cu toți ereticii, pentru multele sale cele fără de număr eresuri împotriva lui Dumnezeu și împotriva sfintei noastre credințe, afurisit este, și depărtat, și ca un mădular putred tăiat de la Sfânta noastră Sobornicească și Apostolească Biserică a Răsăritului [...] Care împărtășire avem către papa și papa către noi? Care amestecare are Sfânta noastră Biserică a Răsăritului cu al Apusului papă? Au care obștire (împărtășire - n.n.) are lumina cu întunericul? Au care împărtășire are Hristos cu Veliar? Care, dar, împărtășire are dreptatea credinței noastre cele sfinte către fărădelegea eresului Romei? [...] Ereticii pentru **credința lor rea** și pentru **urmarea lor rea** asupra Sfintei Biserici sunt afurișiți și veșnicei anateme sunt dați de la Sfânta noastră Sobornicească și Apostolească Biserică a Răsăritului și de sfintele șapte Soboare a toată lumea. **Și nu le este lor nădejde de mântuire, dacă nu vor crede precum crede Sfânta noastră Biserică a Răsăritului**”.<sup>88</sup>

Iar Sfântul Ioan de Kronstadt spune:

„Necredincioșii nu vor vedea slava Ta, Hristoase, adică cei de **rea credință**, cei care nu cred drept, catolicii cei răi, luteranii cei hulitori de Dumnezeu și reformații, evreii, mahomedanii, toți budiștii și toți păgânii. Dar noi o vom vedea? Acest lucru depinde de viața, de credința și de evlavia noastră. Dacă avem Duhul lui Hristos, dacă vom fi făptură nouă în Hristos (cf. II Corințeni 5, 17), atunci, fără îndoială, vom vedea slava lui Hristos și ne vom desfăta veșnic cu ea.”<sup>89</sup>

Deci, după înțelegerea cea în adevăr a Sfinților Părinți, în afara Bisericii, a dreptei ei slăviri, nu poate fi vorba de pocăință, de creștinism, de mântuire. Și Înalț Prea Sfințitul Hierotheos Vlachos zice:

„Creștinismul se numește și este Biserică, adică adevăratul Trup al lui Hristos, ce îl are drept cap pe Hristos însuși. Biserica este unitatea tuturor lumilor, cea pământescă și cea cerească, a îngerilor și oamenilor, a celor morți și a celor vii. Noi dobândim adevărata părtășie cu Dumnezeu, participăm la energia cea necreată a lui Dumnezeu. Dumnezeu nu este izolat în cer, cârmuind istoria de acolo, ci cârmuiește lumea cu energiile Sale cele nezidite, adică prin energia Sa necreată și chivernisitoare. Noi nu încercăm să potolim mânia lui Dumnezeu, ci să ne vindecăm, astfel ca vederea lui Dumnezeu să ni se facă lumină, și nu foc. Mai mult, în Biserică experiem viața veșnică încă de acum. Nu așteptăm doar viața ce va să vie, ci ne bucurăm de ea încă de pe acum. După învățătura Părinților, împărăția lui Dumnezeu nu este viața de după moarte, ci părtășia cu Dumnezeu, vederea Luminii celei necreate...”

Pocăința adâncă înseamnă pătrunderea harului necreat al lui Dumnezeu în inima omului; el arde patimile și-l face pe om purtător al dumnezeieștii Descoperiri. Din această pricină, când citim scrierile patristice trebuie să ne desprindem de cunoștințele și ideile trecutului, spre a dobândi o înțelegere clară a Ortodoxiei”<sup>90</sup>.

În ultimul timp tot mai mulți s-au amăgit crezându-i pe cei care afirmă că ar fi mântuire și în afara Bisericii, pe cei care văd a fi în Biserică și cei care nu au dreapta ei credință, pe cei care spun că și „unii Sfinți au avut înțelegere eretică” și că unii dintre cei declarați de Sfinții Părinți, cei care au judecat în Duhul Sfânt, la Sfintele Sinoade Ecumenice, a fi eretici, nu au fost înțeleși bine și că ar fi și ei sfinți. Dar orice bine-cinstitor știe bine că Toți Sfinții au ținut, mai mult decât orice, să fie în credința Bisericii și că pentru aceasta au fost gata tot timpul să își dea viața. Și noi urmând lor, crezând Bisericii, înțelegem că toți cei care nu au căutat a avea unitatea credinței nu au avut parte de unirea cu Dumnezeu și așadar nu poate fi vorba la ei de mântuire și sfințenie, iar Toți Sfinții sunt sfinți pentru că prin viața lor dăruită cu totul lui Dumnezeu, prin credință, s-au unit cu El, au ajuns la „*unitatea credinței (eis tin enotita tis pisteos) și a cunoștinței Fiului lui Dumnezeu, întru bărbat desăvârșit, la măsura vârstei plinirii lui Hristos*” (Efes. 4, 13).

<sup>87</sup> Sfinții, având conștiința foarte trează, cu sinceritate se văd pe ei păcătoși.

<sup>88</sup> Sfântul Paisie de la Neamț, *Cuvinte și scrisori duhovnicești*, I, 1998; II, 1999.

<sup>89</sup> *Ne vorbește Sfântul Ioan de Kronstadt. Ultimul Jurnal mai-noiembrie 1908*, Carte tipărită cu binecuvântarea Prea Sfințitului Părinte Galaction, Episcopul Alexandriei și Teleormanului, Ed. Cartea Ortodoxă, Ed. Egumenița, p. 43.

<sup>90</sup> Mitropolitul Hierotheos Vlachos, *Boala și tămăduirea sufletului în tradiția ortodoxă*, p. 17-18.

Înalt Prea Sfințitul Hierotheos Vlachos, cunoscător al operelor Sfinților Părinți, ne arată că nu poate fi vorba de înțelegere eretică la Sfinți, cunoștința lui Hristos fiind cunoștința lor.

„Sfinții Părinți, zice Înalt Prea Sfinția Sa, simțeau unitatea launtrică a Bisericii. Ei aveau o învățătură de obște și o cugetare de obște...

Desigur, sunt unii care susțin că se află chiar și la Sfinții Părinți unele deosebiri, chiar în probleme dogmatice. Însă acest lucru nu este adevărat. Doar cel ce cercetează lucrurile la suprafață vede deosebiri. Cei ce susțin asemenea lucruri dau exemplul de felul cuvântului Sfântului Chiril al Alexandriei, „o fire a Cuvântului întrupat”, despre care unii susțin că ar fi fost înrâurită de monofiziți. Însă oricine cercetează cu băgare de seamă învățătura Sfântului Chiril se va încredința că, în ce privește esența lucrurilor, nu e nici o deosebire. Sfântul Chiril folosește termenii „fire” și „ipostas” ca echivalente, deoarece în teologia alexandrină firea era legată cu ipostasul, pe când în teologia cappadociană firea era legată cu ființa (*ousia*). Deosebirea e doar verbală, e o problemă de terminologie. În fapt Sfântul Chiril este foarte ortodox, cum se poate vedea și dintr-un alt exemplu. În Mărturisirea de credință a Întâiului Sobor Ecumenic se poate vedea că ființa e identificată cu ipostasul, pe când la al Doilea Sobor Ecumenic, fără a se vedea că avem de-a face cu o revizuire a primului, ființa a fost despărțită de ipostas. Nimeni nu poate spune că Părinții celui de-al Doilea Sobor Ecumenic, și mai ales cappadocienii, au schimbat învățătura atleului Ortodoxiei, Atanasie cel Mare. Astfel, de-a lungul vremii, putem avea o dezvoltare a terminologiei, dar nicidecum a descoperii dumnezeiești și a felului și meșteșugului sfințirii”<sup>91</sup>.

Tot Sfântul Chiril al Alexandriei, împreună cu Sfântul Maxim Mărturisitorul, Sfântul Ilarion de Poitiers, Sfântul Ambrozio al Milanului, Sfântul Leon cel Mare și Sfântul Grigorie cel Mare sunt prezentați, de către cei care în chip nedrept se numesc „Biserica Catolică”, că ar fi mărturisit erezia *Filioque*. Și tot Sfântul Maxim Mărturisitorul împreună cu alți Sfinții Părinți sunt aduși de aceștia ca „mărturie” că ar fi recunoscut primatul papei de la Roma; dar, după cum am văzut, de adevăr se încredințează cel ce citește cu atenție și în duhul Bisericii operele lor. În cartea sa, *Sfântul Maxim Mărturisitorul mediator între Răsărit și Apus*, Jean – Claude Larchet, care a studiat bine lucrările acestor Sfinți Părinți, aduce de față textele în care sunt bănuși de erezie acești purtători de Hristos și mai multe texte din operele lor, din care reiese că nu sunt adevărate cele spuse despre ei și se arată unitatea credinței lor.

Cu adevărat, de acest adevăr trăit și arătat de Sfinții Părinți avem nevoie noi toți, acum mai mult decât oricând. Descoperirea și trăirea lui este lucrarea ziditoare pe care am putea și ar trebui s-o facă fiecare dintre noi. Dacă cei ce studiază astăzi în „Școlile de Teologie” ar fi făcut aceasta s-ar fi putut ajuta pe ei și întreaga lume. Dar din păcate, după cum vedem, lucrurile au mers prea departe, lor li s-a dat și li se dă o altă direcție și cei mai mulți dintre „teologii noștri” o urmează, ei nu mai sunt preocupați de unitatea credinței lor, de legătura lor cu Sfinții Părinți și deci de a fi ei în unitatea Bisericii, ci mai degrabă de a uni ei Biserica lui Hristos și de o „unitate în diversitate”.

La sfârșitul acestei cărți de valoare, la sfârșitul studiului al treilea *Problema primatului Papal*, Jean-Claude Larchet, ne arată patru lucruri deosebit de importante în care s-au ținut Sfinții Părinți și în care este nevoie să ne ținem și noi toți cei ce vrem să ne mântuim.

„În concluzie, zice, am dori să subliniem patru aspecte care ne par deosebit de importante și interesante în gândirea ecleziologică a Sfântului Maxim.

a) *Mărturisirea credinței ortodoxe ca și criteriu eclesiologic*

Am putut remarca faptul că Sfântul Maxim insistă în special și în mai multe rânduri asupra mărturisirii drepte credințe.

...Mărturisirea credinței condiționează în ochii săi, așa cum am văzut rolul privilegiat pe care îl recunoaște în fapt și în principiu, Bisericii și papei de la Roma.

În esență, ea este cea care condiționează apartenența sau nonapartenența la Biserică, excluderea în afara acesteia sau reintegrarea în sânul ei, și deci comuniunea sau necomuniunea cu ea. Acest principiu este valabil atât pentru persoane în raport cu Biserica, dar și pentru

<sup>91</sup> *Cugetul Bisericii Ortodoxe*, pp. 52-53.

Bisericile locale în raport cu Biserica universală.

Dacă comuniunea mărturisește despre unire, o concretizează și o manifestă în cel mai înalt grad, unirea cu Biserica universală nu este determinată și nici condiționată de comuniune (care este o finalitate și nu un mijloc), ci de mărturisirea dreptei credințe.

Pentru Sfântul Maxim, comuniunea este comuniunea cu Hristos și în Hristos, iar această comuniune se realizează mai întâi în mărturisirea comună a dreptei credințe în El. Dacă Hristos nu este mărturisit corect, comuniunea cu El și cu cei care îl mărturisesc în mod ortodox devine imposibilă. Găsim de mai multe ori în opera Sfântului Maxim afirmația că mărturisirea adevăratei credințe condiționează în mod absolut comuniunea<sup>92</sup>, căci cel care nu îl mărturisește pe Hristos în mod corect, adică în conformitate cu Sfânta Tradiție, se plasează în afara Lui: „acela care nu primește pe apostoli, pe proroci și pe învățători, ci nesocotește expresiile și glasurile lor, acela disprețuiește pe Însuși Hristos”<sup>93</sup>. Comuniunea care se realizează și se manifestă în cel mai înalt grad de realitate și perfecțiune în împărtășirea euharistică cu Trupul și Sângele Mântuitorului, presupune încă și mai mult dreapta credință, căci dacă nu mărturisim dreapta credință, „anulăm și răsturnăm marea prealuminată și slăvita taină a ortodoxiei creștinilor”<sup>94</sup>, invocare Sfântului Duh în epicleza Sfintei Liturghii rămâne fără de răspuns și în consecință, Sfintele Daruri nu mai sunt sfințite, așadar nu se mai realizează o comuniune adevărată.<sup>95</sup>

#### b) Acordul cu Sfânta Tradiție, criteriu al ortodoxiei credinței

Dreapta credință ca și criteriu al apartenenței la Biserică nu este definit de o Biserică oarecare, de clerul său, de patriarhul și de credincioșii ei, ci de întreaga Tradiție a Bisericii universale. Criteriu ortodoxiei credinței este, cum afirmă Sfântul Maxim în nenumărate rânduri în textele pe care le-am analizat<sup>96</sup>, dar și în întreaga sa operă, acordul cu Sfânta Tradiție, așa cum este ea exprimată de învățăturile Sfintei Scripturi, ale apostolilor, sinoadelor și ale Sfinților Părinți. Nu numai pozițiile dogmatice ale papei, ale patriarhilor și episcopilor, dar și chiar sinoadele trebuie primite și aprobate în relație cu credința ortodoxă<sup>97</sup> așa cum este ea definită de Sfânta Tradiție în toate componentele ei.

În Biserică, afirmă Sfântul Maxim, învățăm „întreaga Sfântă Scriptură a Vechiului și Noului Testament, Sfinții Dascăli și Sfintele Sinoade”<sup>98</sup>. Sfânta Tradiție e constituită prin învățătura pe care a lăsat-o Hristos ucenicilor Săi și pe care aceștia au transmis-o „Părinților Bisericii Universale, învățații de Dumnezeu”<sup>99</sup>. Sfântul Maxim acordă, evident, o mare însemnatate învățăturilor Sfinților Părinți. Pentru el, așa cum remarcă J. Pelikan, „identificare doctrinei ortodoxe a Bisericii catolice înseamnă limitarea la ceea ce Părinții au transmis prin Tradiție” sau, cum notează V. Croce, „după Maxim, tradiția înseamnă esențialmente <<tradiția patristică>>”. Sfântul Maxim admite că cuvintele Părinților reprezintă „lege și canon pentru Biserică” și afirmă: „cât despre noi, noi urmăm întru-totul Sfinților Părinți”<sup>100</sup>. Este necesar spune el, ca „prin binecredincioasa cugetare și atotadevărată opinie despre Dumnezeu și umanitatea Lui [Hristos]... să întărim învățătura dreptcredincioasă a Sfinților Părinți care au predat acestea Sfințelor Bisericii universale ale lui Dumnezeu”<sup>101</sup>. În fața argumentelor aduse de eretici el spune:

„Să dovedească mai întâi acestea cu gândirea Părinților și apoi se va confirma opinia

<sup>92</sup> *Relatio motionis (Rel. mot.)*, VI, PG 90, 120CD [În românește *Audierea de la palat (655)*]. Traducere de diac. Ioan I. Ică jr. în *Sfântul Maxim Mărturisitorul și tovarășii săi întru martiriu: papa Martin, Anastasie Monahul, Anastasie Apocrisiarhul. „Vieți” – actele procesului, documentele exilului*, Editura Deisis, Sibiu, 2004, pp. 115-137]; *Disputatio Bizyae (Dis. Biz.)*, IV, PG 90, 144C-140D; XXV, PG 90, 161D-164A [În românește *Discuțiile de la Bizya și Regiune (august-septembrie 656)*]. Traducere de diac. Ioan I. Ică jr. în *Sfântul Maxim Mărturisitorul și tovarășii săi...*, pp. 137-139].

<sup>93</sup> *Ibidem*, 9, PG 90, 144C [Ibidem, p. 144].

<sup>94</sup> *Opuscula theologica et polemica (Th. Pol.)*, XI, PG 91, 140B.

<sup>95</sup> *Rel. mot.*, VI, PG 90, 120CD (8) [*Audierea de la palat (655)*...]. Sfântul Maxim Mărturisitorul și tovarășii săi..., pp. 115-137].

<sup>96</sup> *Th. Pol.*, X, 136A; *Epistula Anastasii discipuli ad monachos Calaritanos (Ep. Cal.)*, PG 90, 136B (9) [*Epistola către monahii din Cagliari (mai 658)*...]. Sfântul Maxim Mărturisitorul și tovarășii săi..., pp. 175-181]; *Dis. Biz.*, IX, PG 90, 144C (10); *XII, 145C-148A (10)*; *Discuțiile de la Bizya și Regiune (august-septembrie 656)*, Sfântul Maxim Mărturisitorul și tovarășii săi..., pp. 137-169].

<sup>97</sup> *Ibidem*, XII, PG 91, 145C-148A (10); [Ibidem, pp. 137-169].

<sup>98</sup> *Rel. mot.*, VI, PG 90, 120CD (8) [*Audierea de la palat (655)*], [Ibidem, p. 128].

<sup>99</sup> *Th. Pol.*, XV, PG 91, 160C [PSB 81, p. 263].

<sup>100</sup> *Disputatio cum Pyrrho (Pyr.)*, 296D-297B, ed. Doucet, pp. 552- 553 [Ibidem, pp. 320-356], Referitor la ultimul punct, vezi și *Th. Pol.*, XIX, PG 91, 224D- 225A; *Epistulae (Ep.)*, XIII, PG 91, 532C.

<sup>101</sup> *Th. Pol.*, XVI, PG 91, 209AB [Ibidem, p. 289].



dogmelor. Iar dacă nu le e cu putință aceasta, să se lase de acestea și să se conformeze împreună cu noi numai celor hotărâte de purtătorii de Dumnezeu Părinți ai Bisericii universale și de cele cinci sfinte Sinoade ecumenice”<sup>102</sup>.

Cel care admite ceea ce e în conformitate cu credința ortodoxă se află în acord cu Părinții; invers, „cel ce nu propovăduiește așa nu primește pe Părinții de Dumnezeu însuflați, ci e vădit cine și ce fel sunt cei pe care îi primește”<sup>103</sup>.

Mărturisirea adevăratei credințe condiționează, cum am văzut, apartenența la Biserică, împărtășirea, primirea Sfântului Duh, unirea cu Hristos și apartenența la trupul Său. Ea ne privește deci în mod vital, iar mântuirea noastră depinde de aceasta, de aceea apărarea dreptei credințe nu reprezintă pentru Sfântul Maxim o discuție dogmatică abstractă, ci o problemă de viață și moarte.

În acest sens el scrie:

„Să păzim marele și primul nostru leac, adică moștenirea cea bună a credinței, mărturisind cu sufletul și cu gura cu toată îndrăzneala cum ne-au învățat Părinții următori ei înșiși ai văzătorilor de la început ai Cuvântului”<sup>104</sup>.

Deși Sfântul Maxim afirmă că, pentru ca o afirmație dogmatică să poată fi considerată conformă dreptei credințe, ea trebuie să corespundă învățăturii „unui sinod, a unui Părinte sau a Sfintei Scripturi”<sup>105</sup>, nici una dintre componentele Tradiției neavând pentru el autoritate absolută, luată izolat, ci doar în acord cu celelalte și cu întregul. După cum subliniază J. Pelikan, pentru Sfântul Maxim, „Scriptura are o autoritate supremă, dar doar dacă ea este interpretată în manieră spirituală și ortodoxă. Părinții sunt normativi, dar doar dacă sunt în armonie cu ceilalți și cu Scriptura din care s-au hrănit. Sinoadele sunt decisive, dar numai în calitate de voce a unicei doctrine apostolice, profetice și patristice”<sup>106</sup>. Sfântul Maxim ar putea subscrie aici principiul binecunoscut enunțat de Sfântul Vicențiu de Lerini: „În Biserică catolică trebuie să avem grijă să ne limităm la ceea ce a fost crezut pretutindeni, întotdeauna și de către toți”<sup>107</sup>, principiu pe care îl enunță el însuși chiar, în formule diferite, dar cu același sens, scriind de exemplu, că norma dreptei credințe este „opinia” sau „credința comună a creștinilor”<sup>108</sup>, că această credință este ceea ce „se mărturisește pretutindeni de toți și în mod neclintit și se crede în chip drept, pe temeiul propovăduirii lor, adică al învățătorilor aleși de Dumnezeu”<sup>109</sup>, sau încă: „dezacordul cu ei este abatere de la dreapta credință, iar acordul cu ei garantează unitatea de credință”<sup>110</sup>.

### c) Ce este Biserică catolică

Un alt punct extrem de interesant al gândirii Sfântului Maxim este concepția pe care o are despre Biserică catolică. Biserică catolică nu se identifică pentru el *a priori* nici cu Biserică locală, nici cu vreo altă Biserică în special<sup>111</sup>, nici cu Biserică universală; problematica ecleziologiei moderne asupra raporturilor dintre Biserică locală și Biserică universală îi este străină, ca și concepția latină conform căreia Biserică catolică ar fi Biserică universală ca sumă sau totalitate a Bisericilor locale. „Biserică catolică” este pentru Sfântul Maxim „Biserică zidită de Dumnezeu”<sup>112</sup>, Biserică lui Hristos a cărei piatră unghiulară este (Efes. 2, 20)<sup>113</sup> sau al cărui cap îl constituie și pentru care ea reprezintă trupul (Col. 1, 18, 24)<sup>114</sup>, pe care El Însuși a stabilit-o pe temelia dreptei

<sup>102</sup> *Th. Pol.*, IX, PG 91, 128B [*Ibidem*, p. 248].

<sup>103</sup> *Th. Pol.*, XVII, PG 91, 209CD [*Ibidem*, p. 290].

<sup>104</sup> *Ep. XV*, PG 91, 465D-468A [*Ibidem*, pp. 67-68].

<sup>105</sup> *Th. Pol.*, XV, PG 91, 180C.

<sup>106</sup> „<<Council or Panther or Scripture>>: The Concep of Authority in the Teology of Maximus the Confessor”, p. 287.

<sup>107</sup> *Commonitoium*, I, 2.

<sup>108</sup> *Th. Pol.*, XXV, PG 91, 272A; 272C [PSB 81, p. 318].

<sup>109</sup> *Th. Pol.*, VII, PG 91, 73B [*Ibidem*, p. 317].

<sup>110</sup> *Th. Pol.*, XV, PG 91, 179A [*Ibidem*, p. 272].

<sup>111</sup> El distinge în felul său „Biserică catolică” de Bisericile locale, vezi: (*Th. Pol.*, VII, PG 91, 77B; X, PG 91, 136C; XIX, PG 91, 229C; XX, PG 91, 237C; *Dis. Biz.*, XIII, PG 90, 148A).

<sup>112</sup> Cf. *Epistula Anastasii discipuli ad monachos calaritanos (Ep. Cal.)*, PG 90, 136A [*Sfântul Maxim Mărturisitorul și tovarășii săi...*, pp. 175-181].

<sup>113</sup> Cf. *Quaestiones ad Thalassium (Thal.)*, 63, PG 90, 501AB, CCSG 7, p. 431 [Traducere de Părintele Dumitru Stăniloae în Sfântul Maxim Mărturisitorul, *Răspunsuri către Talasie*, colecția „Filocalia”, volumul 3 (FR 3), Editura Humanitas, București, 1999].

<sup>114</sup> Vezi *Ibidem*, PG 90, 672BC, CCSG22, p. 155.

mărturisiri a credinței în El<sup>115</sup>, și care este una și unică<sup>116</sup>. Ea se caracterizează în mod esențial, cu privire la catolicitatea ei, prin faptul că mărturisește credința ortodoxă, așa cum am putut vedea din mai multe texte pe care le-am analizat<sup>117</sup>, și mai ales prin afirmația făcută în fața patriarhului Petru și relatată în *Epistola către Anastasie*: „Biserica catolică este mărturisirea dreaptă și mântuitoare a credinței în El<sup>118</sup>”. Cea mai mare parte a celorlalte pasaje ale *corpus*-ului maximian care utilizează expresia „Biserica catolică” o fac într-un context în care prezintă credința ortodoxă în opoziție cu concepțiile eretice<sup>119</sup>. De exemplu, Sfântul Maxim evocă în maniera sa caracteristică pe cea care „stând din strămoși pe piatra nesfârșită a credinței, ca una care n-a fost învățată să respire nimic altceva decât dreapta credință în Dumnezeu propovăduită de Biserica catolică a lui Dumnezeu<sup>120</sup>”. Mai mult el scrie surorilor care trăiesc în regiunea Cartaginei, care altădată rătăciseră în erezie și reveniseră recent la dreapta credință:

„Eu socoteam că sunteți bine întărite în adevăr și că aveți temeliiile sufletului neclintite de la binecredincioasa mărturisire și din nădejdea drepte credințe nepătate și fără greșală a lui Hristos, din respectul pentru harul lui Dumnezeu, care v-a chemat pe voi și v-a unit cu trupul viu și întreg și nepătat al sfintei Biserici catolice și apostolice și v-a întărit când vă vesteja boala răcirii și a neștiinței, făcându-vă mădulare ale trupului de obște al Bisericii. Căci prin acest har se vestește cuvântul puternic și binecredincios și drept și adevărat al mântuirii<sup>121</sup>”.

Părinții care mărturisesc și apară credința ortodoxă o fac în numele Bisericii catolice și pentru păstrarea ei<sup>122</sup>, „pentru cauza Bisericii catolice” au lucrat „apostolii Lui și Sfinții Părinți care l-au urmat, și învățătorii, și mucenicii, slujind prin propriile fapte și cuvinte, prin lupte și sudori, osteneți și sângiuiri și în sfârșit, prin morțile lor violente<sup>123</sup>”. Dimpotrivă, cei care mărturisesc doctrine eretice se opun Bisericii catolice și lucrează pentru nimicirea ei<sup>124</sup>. Unuia dintre acești acuzatori, care spune: „spunând tu aceste lucruri, ai făcut schismă în Biserică!”, Sfântul Maxim răspunde: „Dacă cel ce grăiește cuvintele Sfințelor Scripturi și ale Sfinților Părinți face „schismă” în Biserică, atunci ce se va arăta făcând Bisericii cel ce se arată suprimând dogmele Sfinților, dat fiind că fără de ele nu este cu puțință însuși faptul de a exista o Biserică?<sup>125</sup>”. Putem așadar afirma că există la Sfântul Maxim o „identificare a Bisericii catolice cu adevărul de credință<sup>126</sup>”, care pentru el înseamnă „mărturisirea drepte credințe care o întemeiază și o constituie<sup>127</sup>”.

Așadar, „catolic” (καθολικός) nu înseamnă „universal” (οικουμενικός): Sfântul Maxim ca și ceilalți Părinți din vechime, distinge net între cele două noțiuni și se declară de acord cu vechea lor uzanță. Într-adevăr cum remarcă pertinent și G. Florovsky, „în documente mai vechi, termenul εκκλησία καθολική nu era niciodată folosit în sens cantitativ, pentru a desemna expansiunea geografică a Bisericii: el viza mai curând integritatea credinței sau a doctrinei, fidelitatea <<Marii Biserici>> față de întreaga Tradiție primară, în opoziție cu tendințele sectare ale ereticilor, care s-au separat de această plenitudine originală, urmând fiecare linia proprie și specifică, însemnând mai degrabă <<ortodox>> decât <<universal>>”<sup>128</sup>. Catolicitatea, distinctă

<sup>115</sup> *Epistula ad Anastasium monachum discipulum* (*Ep. An.*), PG 90, 132A (1) [*Sfântul Maxim Mărturisitorul și tovarășii săi...*, pp. 169-175].

<sup>116</sup> *Thal.*, 63, PG 90, 501AB, CCSG 7, p. 431 [*Răspunsuri către Talasie*, „Filocalia”].

<sup>117</sup> *Th. Pol.*, XII, PG 91, 144A-B (4); IX, PG 91, 140B (7); *Rel. mot.*, VI, PG 90, 120CD (8) [*Audierea de la palat (655)*, Sfântul Maxim Mărturisitorul și tovarășii săi...], pp. 175-181]; *Ep. An.*, PG 90, 132A (11) [*Ibidem.*, pp. 169-175].

<sup>118</sup> *Ep. An.*, PG 90, 132A (11) [*Ibidem.*, pp. 169-175].

<sup>119</sup> *Th. Pol.*, IX, PG 91, 140AB; VII PG 91, 84A, 88C; VIII, PG 91, 89CD, 92D; IX, PG 91, 116B, 128B; XII, PG 91, 141A, 143CD, 144A; XV, PG 91, 160C, XVII, PG 91, 209D; *Ep.*, XI, 9 PG 91, 461BC; XII, PG 91, 464D, 465AB, XIII, PG 91, 532CD, XVII, PG 91, 580C, 581CD; XVIII, PG 91, 584D-585A [PSB 81, pp. 9-175]; *Ep. Cal.*, PG 90, 136A [*Sfântul Maxim Mărturisitorul și tovarășii săi...*, pp. 175-181]; *Rel. mot.*, VI, PG 90, 120C [*Audierea de la palat (655)*, *Ibidem.*, pp. 115-137]; în *Epistulae*, XV, PG 91, Sfântul Maxim citează un pasaj din Sfântul Vasile cel Mare în care expresia are aceeași conotație.

<sup>120</sup> *Ep.*, XII, PG 91, 461BC [PSB 81, p. 65. ...Părintele Dumitru Stăniloae a evitat în traducerea sa formula καθολική Ἐκκλησία prin „Biserica catolică” probabil datorită degradării semnificației pe care a suferit-o în ultima perioadă și mai ales, datorită interpretărilor sale pur confesionale. Însă trebuie precizat că atributul catolicității sau sobornicității Bisericii este cel precizat ca atare în Simbolul niceo-constantinopolitan (n. ed.).

<sup>121</sup> *Ep.*, XVIII, PG 91, 584D-585A [*Ibidem.*, p. 149, trad. modificată].

<sup>122</sup> *Th. Pol.*, VII PG 91, 84A; IX, PG 128B; XV, PG 91, 160C.

<sup>123</sup> *Th. Pol.*, XI, PG 91, 140AB [trad. rom. Laura Enache].

<sup>124</sup> *Th. Pol.*, VIII, PG 91, 89CD; XII, PG 91, 143D.

<sup>125</sup> *Rel. mot.*, V, PG 90, 117D [*Audierea de la palat (655)*, Sfântul Maxim Mărturisitorul și tovarășii săi...], pp. 115-137.

<sup>126</sup> V. Croce, *Tradizione e ricerca, Il metodo teologico di San Massimo il Confessore*, p. 70; vezi de asemenea pp. 71-72, 79-80.

<sup>127</sup> *Ibidem.*, p. 80.

<sup>128</sup> „Le Corps du Christ vivant”, *Cahiers theologiques de l'actualite protestante*, HS 4, 1948, p. 24. Vezi, de asemenea: VI. Lossky, *A l'image et a*

de universalitate, este inclusă totuși într-un oarecare sens. Dacă Biserica catolică este universală, universalitatea ei nu este universalitate geografică, nici jurisdicțională sau de autoritate, ci o universalitate care înglobează, în spațiu și timp, ansamblul adevărilor care totdeauna și pretutindeni constituie credința ortodoxă<sup>129</sup>, și de asemenea, pe toți cei care, oriunde și oricând, continuă să mărturisească această credință<sup>130</sup>. Numai prin această mărturisire comună a aceleiași credințe în aceeași Treime și același Hristos Bisericele locale și credincioșii lor sunt uniți în aceeași Biserică catolică<sup>131</sup>; doar prin această mărturisire care unește creștinii de peste tot din lumea întregă și de peste timp, cum scrie Sfântul Maxim, [Biserica catolică] adună

„tot pământul de sub cer [...] și a adăugat la ce a fost dobândit ceea ce mai lipsește și a arătat că unul este sufletul și una limba tuturor de la o margine a pământului la alta prin Duhul, în unitatea de cuget și de grai a credinței”<sup>132</sup>.

În același timp însă, trebuie realizat că, la un moment istoric dat, când erezia s-a răspândit în toate Bisericile sau aproape în toate – ceea ce s-a văzut și probabil că și Hristos a prevăzut: „*Dar Fiul Omului când va veni, va găsi oare credință pe pământ?*” (Luca 18, 8) – Biserica catolică s-a redus la un mic număr de credincioși, chiar, putem spune, la unul singur. În acest sens scrie V. Lossky: „Fiecare parte, chiar și cea mai mică a Bisericii – fie și un singur credincios – poate fi numită <<catolică>>”. Când Sfântul Maxim, căruia tradiția bisericească îi atribuie titlul de Mărturisitorul, răspunde celor care voiau să-l forțeze să se împărtășească cu monoteiștii: „Dacă întreg universul (οικουμένη) s-ar împărtăși cu voi, eu unul nu m-aș împărtăși”, el opune catolicitatea sa unei ecumenicități presupus eretice<sup>133</sup>.

Mărturisind și apărând credința ortodoxă, Sfântul Maxim are conștiința faptului că apără și mărturisește „dogma [...] comună Bisericii catolice”<sup>134</sup>, adică credința pe care Apostolii, Părinții, Sinoadele, clerul și credincioșii au mărturisit-o mereu și pretutindeni. Cel care mărturisește credința ortodoxă se integrează sau se reintegrează Bisericii catolice și în comuniunea sa<sup>135</sup>, cel care propovăduiește o doctrină care nu este conformă cu dreapta credință se exclude singur din Biserica catolică<sup>136</sup> și trebuie chiar exclus din aceasta<sup>137</sup>. Acest principiu este valabil pentru persoane, dar și pentru Biserici: ele aparțin Bisericii catolice, sau mai curând, se identifică cu aceasta în măsura în care mărturisesc dreapta credință, și sunt excluse din ea (chiar dacă ele continuă din punct de vedere instituțional să fie Biserici și să poarte numele de Biserică) dacă mărturisesc doctrine străine credinței ortodoxe așa cum a fost ea definită de Apostoli, Părinți și Sinoade. În acest sens identifică Sfântul Maxim Biserica Romei cu Biserica catolică, pentru

---

la *la ressemblance de Dieu*, cap. IX, „Du troisieme attribut de l'Eglise”, pp.170-173. Mai mult, V. Lossky scrie: „catolicitatea ne apare ca un atribut inalienabil al Bisericii în măsura în care ea posedă Adevărul”, p. 170.

<sup>129</sup> „Admitem în general că Sfântul Maxim a adus dezvoltări importante hristologiei. El însuși are conștiința clară de a nu aduce nici o inovație dogmei creștine. Vezi: (*Th. Pol.*, XIX, PG 91, 224D-225A). La începutul uneia dintre principalele sale epistole teologice, el scrie: „Spun ceea ce am învățat de la Părinți, neschimbând nimic din învățătura lor” (*Ep.*, XV, PG 91, 544D). El subliniază că „fiecare sinod al binecredincioșilor și sfinților bărbați n-au introdus nicicând altă definiție a credinței prin introducerea unor cuvinte ale lor, cum susțineți voi, aiurii și înnebuniți la culme, ci au întărit-o ca singura pe cea leguită de cei 318 Părinți, ținând-o pe aceea și tâlcuind-o și prelucrând-o pentru cei ce o înțelegeau și o răstălmăceau pe aceea și dogmele ei în chip greșit” (*Th. Pol.*, XXII, PG 91, 274A-260C) [PSB 81, pp. 314-315].

<sup>130</sup> Sfântul Chiril' al Ierusalimului adună aceste diferite sensuri în definiția pe care o dă Bisericii catolice. *Cat.*, XVIII, 23, PG 33, 1044A; Cateheze, trad. de Părintele Dumitru Fecioru, EIBMBOR, București, 2003, p. 333.

<sup>131</sup> Referitor la mărturisirea dreptei credințe ca principiu al unității Bisericilor, vezi *Mystagogia* I, PG 91, 668A, Sotirópulos, p. 199. Traducere de Părintele Dumitru Stăniloae în Sfântul Maxim Mărturisitorul, *Mystagogia – cosmosul și sufletul, chipuri ale Bisericii*, Editura Institutului Biblic și de misiune al Bisericii Ortodoxe Române (EIBMBOR), București, 2000; (*Thal.*, 53, PG 90, 501B, CCSG 7, p. 431 [Răspunsuri către Talasié, „Filocalia”, volumul 3]; pentru Sfântul Maxim mărturisirea de credință este un principiu al unității înainte de împărțășanie, deoarece ea o condiționează pe cea din urmă (Cf. *Rel. mot.*, VI, PG 90, 120C [Audierea de la palat (655), Sfântul Maxim Mărturisitorul și tovarășii săi...], pp. 115-137]; *Dis. Biz.*, IV, PG 90, 140C-140D; XX, PG 90, 161D-164A [Discuțiile de la Bizya și Rhegium (august-septembrie 656), *Ibidem*, pp. 37-169].

<sup>132</sup> *Ep.*, XVIII, PG 91, 584A [PSB 81, p.149].

<sup>133</sup> *A l'image et a la ressemblance de Dieu*, cap. IX, „Du troisieme attribut de l'Eglise”, p. 173. Putem găsi și un alt exemplu în exclamația Sfântului Vasile cel Mare într-un moment dificil al luptei pentru dogmă: „Cine nu-i cu mine, nu e cu Adevărul”, citat de V. Lossky, *Ibidem*, p. 178.

<sup>134</sup> *Rel. mot.*, VI, PG 90, 120C [Audierea de la palat (655), Sfântul Maxim Mărturisitorul și tovarășii săi...], pp. 115-137].

<sup>135</sup> *Th. Pol.*, XII, 144B (4), referitor la Pyrrhus; *Epistulae*, XII, PG 91, 464D, 465AB (referitor la maicile refugiate în regiunea Cartaginei).

<sup>136</sup> *Th. Pol.*, XII, 144A (4).

<sup>137</sup> *Th. Pol.*, VII, PG 91, 88C [PSB 81, p.227, text modificat], unde Sfântul Maxim vorbind de eretici, scrie: „Să răsturnăm cu înțelepciune pe cei ce cugetă contrar lor și unii altora și adevărului; și să-i scoatem cu bărbăție din curtea noastră, sau din Biserica catolică și apostolică, și să nu le oferim nici o călcare a credinței drepte celor ce uneltesc să surpe hotarele ei, prin părăsirea armelor și dogmelor binecredincioase prin care se produce nimicirea și desființarea acelora”. În (*Th. Pol.*, VIII, PG 91, 92A, [*Ibidem*, p. 228] Sfântul Maxim spune că prin lupta pe care o duce, el caută „să surpe vitejește pe cei ce prin cuvinte și păreri se ridică împotriva Domnului Atoțitiitorul; și alungă nântul cel bun, care e Domnul și Dumnezeuul nostru, și una cu credința ortodoxă, temeul și ființa fermă a dogmelor adevărate”. Pământul cel bun simbolizează Biserica identificată aici în același timp cu Hristos și cu credința care îl mărturisește.

simplicul motiv că ea mărturisea credința ortodoxă<sup>138</sup> și pentru că este în perioada controversei monoteliste, singura care o mărturisește (iar când apocrisiarii romani par a fi gata a accepta învățătura eretică a patriarhului Petru, Sfântul Maxim apreciază că „lucrurile aproape întregii Biserici catolice și apostolice sunt în mare primejdie”<sup>139</sup>. Dimpotrivă, Bisericile Constantinopolului, Antiohiei, Alexandriei, Ierusalimului se află în afara Bisericii catolice și în afara comuniunii cu ea (deși sunt în comuniune între ele) din cauză că aderaseră la erezie<sup>140</sup>. Dacă, din contră, mărturisesc dreapta credință, Bisericile apar ca fiind „Sfintele Biserici catolice”<sup>141</sup>.

Dacă porțile iadului nu pot face nimic contra Bisericii zidite de Hristos, asta nu se întâmplă datorită faptului că o Biserică oarecare ar reprezenta-o și nu ar putea cădea în erezie în virtutea unei harisme, a unei puteri sau a unui privilegiu special, căci, așa cum am spus deja, nici o Biserică nu se identifică *a priori*, nici definitiv cu Biserica. Toate Bisericile, istoria a demonstrat-o, au fost la un moment sau altul, în erezie, și deci în afara Bisericii catolice. În anumite momente, toate Bisericile au fost chiar în erezie și Biserica catolică nu mai exista decât redusă la o mână de credincioși care continuau să mărturisească credința ortodoxă. Dacă, așadar, porțile iadului nu pot face nimic contra Bisericii, aceasta se întâmplă datorită harului lui Dumnezeu pe care ea îl primește în calitatea ei de trup al lui Hristos, și al cărei cap este Acesta<sup>142</sup>, sau în calitate de mireasă a lui Hristos. Sfântul Maxim scrie că „Biserica catolică, mireasa Domnului nostru”, El însuși „o ține încheagată cu voința Sa prin sângele propriu de viață făcător, ca să fim eliberați de năvala vrăjmașilor”<sup>143</sup>, Biserica catolică nu-și poate pierde integritatea, nici catolicitatea sa, pentru că, în mod fundamental, ea este o realitate mistică, care se identifică cu trupul lui Hristos. Această viziune ideală a Bisericii apare la începutul capitoului 63 din *Răspunsuri către Talasie*:

„Candelabru cu totul de aur este Biserica atotlăudată a lui Dumnezeu, curată și neîntinată, neprihănită și nealterată, nemicșorată și primitoare a adevăratei lumini. Căci se spune că aurul fiind inalterabil, dacă e scufundat în pământ nu se înnegrește și nu e ros de rugină iar dacă e ars nu se micșorează. Afară de aceea, el întărește și înnoiește prin forța sa naturală puterea văzului celor ce și-o ațintesc asupra lui. Așa este și Biserica atotslăvită a lui Dumnezeu, care întrece în chip real cea mai curată natură a aurului. Ea e nealterată, ca una ce nu are nici un amestec străin în învățătura ei tainică despre Dumnezeu, mărturisită prin credință; e curată, întrucât strălucește de lumina și de slava virtuților; e neîntinată, nefiind pătată de nici o murdărie a patimilor; e neprihănită, ca una ce nu are atingere cu nici unul din duhurile rele”<sup>144</sup>.

#### d) Conștiința ca ultim criteriu al apartenenței la Biserica catolică

Un alt aspect deosebit de important al gândirii Sfântului Maxim, a cărui originalitate a fost deja recunoscută, este concepția potrivit căreia criteriul ultim al mărturisirii dreptei credințe, și deci, criteriul ultim al apartenenței la Biserica catolică și apostolică este conștiința. Această concepție este exprimată cel mai concis în afirmația următoare: „Nu există nimic mai silnic decât o conștiință care te acuză și nimic mai îndrăzneț decât o conștiință care te apără”<sup>145</sup>. Cele afirmate până acum ne permit o mai bună înțelegere a modului în care înțelege Sfântul Maxim conștiința. Aceasta, așa cum am notat deja, nu e conștiința individuală, conștiința strâns legată de propria voință sau ceea ce Sfântul Maxim numește *gnome*, conștiința particularizată, prin care fiecare individ tinde să se pună în valoare, să-și afirme originalitatea sau superioritatea și să se opună astfel celorlalți, ceea ce constituie în rândul oamenilor sursa de scindări și opoziții<sup>146</sup>. Conștiința de care vorbește Sfântul Maxim este o conștiință duhovnicească, ale cărei valori de referință sunt cele ale Sfintei Tradiții, și care este iluminată de Dumnezeu. Sfântul Maxim subliniază în mai multe rânduri că principiile pe care le apără, spre deosebire de cele ale

<sup>138</sup> *Th. Pol.*, XII, 144A (4). Pe de altă parte, ea e desemnată ca o Biserică locală printre altele, (Vezi *Th. Pol.*, XX, 237C; *Dis. Biz.*, XIII, PG 90, 148A).

<sup>139</sup> *Ep. Cal.*, PG 90, 136A [Sfântul Maxim Mărturisitorul și tovarășii săi..., pp. 175-181].

<sup>140</sup> *Ep. An.*, PG 90, 132A (ii) [Sfântul Maxim Mărturisitorul și tovarășii săi..., pp. 169-175].

<sup>141</sup> *Th. Pol.*, VI, PG 91, 209B.

<sup>142</sup> *Thal.*, 63, PG 90, 672B-D, CCSG 22, p. 155-157 [Răspunsuri către Talasie, „Filocalia”, vol. 3].

<sup>143</sup> *Th. Pol.*, VIII, PG 91, 92D.

<sup>144</sup> *Thal.*, 63, PG 90, 672B-673D, CCSG 22, p. 155-157 [Răspunsuri către Talasie, „Filocalia”, vol. 3, p. 336].

<sup>145</sup> *Rel. mot.*, IX, PG 90, 124D (8) [Audierea de la palat (655), Sfântul Maxim Mărturisitorul și tovarășii săi..., pp. 129.

<sup>146</sup> *Ep.*, II, PG 91, 396B-400B.

ereticiiilor, nu au ca scop a se distinge, nici a se opune, nu sunt invenții individuale, nu reflectă propriile sale idei, nu urmăresc realizarea unui proiect individual<sup>147</sup>, ci sunt în întregime conforme cu Sfânta Scriptură, cu Sinoadele și cu învățătura Părinților<sup>148</sup> și dau mărturie despre o realitate care îl depășește și la care el însuși se supune. Pe scurt, conștiința personală reflectă conștiința eclezială, cea a Bisericii catolice, în spatele căreia aceasta se șterge cu umilință și față de care se face în întregime transparent. Eu, afirmă Sfântul Maxim, n-am o dogmă proprie, ci pe cea comună a Bisericii universale. Fiindcă n-am lăsat vreo expresie ca să fie numită dogma mea proprie<sup>149</sup>. Această conștiință eclezială nu este o conștiință naturală. Ea se formează în Biserica catolică, în fidelitatea învățăturilor sale, în conformarea smerită (și de care dă dovadă permanent Sfântul Maxim) față de Sfânta Tradiție, și într-o viață duhovnicească în care asceza să permită inimii și duhului să fie curățite și în consecință, să primească iluminarea harului. Sfântul Maxim, după exemplul Sfinților Părinți, subliniază că, în apărarea și ilustrarea dreptei credințe, ei au fost „de Dumnezeu insuflați”<sup>150</sup>, nemaivorbind de ei înșiși, ci de Hristos care locuia în ei, Hristos: „devenit suflet al sufletului lor, arătându-se prin toate faptele, cuvintele și cugetările lor, încât toți socoteau că cele ce pornesc din ei nu sunt ale lor, ci ale lui Hristos, Care Se substituie acelora prin har”<sup>151</sup>. Astfel încât nu se poate vorbi de o autoritate personală a Părinților, ci de cea a Adevărului care a vorbit și vorbește prin ei<sup>152</sup>.

Următoarele reflecții ale lui Vladimir Lossky exprimă foarte bine ceea ce caracterizează conștiința catolică a Părinților, conștiință la care Sfântul Maxim însuși, înconjurat de erezii, face apel ca la un ultim punct de referință: „Conștient de Adevăr este cel care nu mai e supus conștiinței sale proprii. Atunci, Adevărul pe care-l mărturisim se prezintă în obiectivitatea lui; nu ca o părere proprie, ca „propria mea teologie”, ci ceea ce este propriu Bisericii, acel *kath'olon*, ca Adevăr Catolic [...] Este conștiința unora, cele câteva conștiințe care fac să biruiască Adevărul în întregul Bisericii, pentru că ele sunt curate de orice subiectivitate: căci conștiința celor care nu vorbesc în numele lor propriu, ci în numele Bisericii, este cea care vorbește, făcând din Biserică subiectul unic al conștiințelor personale multiple. Dacă voim să aplicăm noțiunea de conștiință realității bisericești, va trebui deci să găsim mai multe conștiințe personale, dar un singur subiect de conștiință, o singură „conștiință de sine”, care este Biserica. În acest sens Părinții Bisericii și toți cei care merg în pas cu ei eliberându-se de limitările individuale sunt părinții conștiinței Bisericii”<sup>153,154</sup>.

Iată cât de clar ni se lămuresc toate în Biserica Catolică, în Biserica – Trupul lui Hristos, în Biserica Ortodoxă, în duhul și înțelegerea Sfinților Părinți. Vedem arătat în viața și cuvintele lor că în vremea când se cultivă confuzia și se propagă înșelarea prin care diavolul caută a ne rupe de Biserică, trebuie să fim cu luare aminte și să nu ne predăm oricui și oricum. Nici chiar ierarhilor sau preoților, rânduiți nouă păstori, nu se cade să ne predăm oricum, ci se cade să-i cercetăm cu foarte mare luare aminte, ca să nu fim ruși de Biserică – de Hristos. După cum am văzut, neascultând de aceștia, când ei învață împotriva Bisericii, nu înseamnă că ne rupem de Biserică. Tocmai pentru ca să nu fim ruși de Biserică ne despărțim de aceștia. Este de datoria noastră a ne păzi credincioșia față de Dumnezeu, a avea conștiința Bisericii și a nu ne pleca urechea, a nu avea legătură cu cei care își permit să spună orice, cu cei care amestecă adevărul cu minciuna. Al nostru este a asculta numai de Sfinții și de adevărații noștri Părinți în Biserică. Sfântul Ioan Scărarul ne face atenți că nu ne putem preda, pentru ascultare, oricui.

<sup>147</sup> *Th. Pol.*, XIX, PG 91, 224D-225A.

<sup>148</sup> Vezi de exemplu *Ep.*, XV, PG 91, 544D: „Nu voi spune nimic de la mine. Ci spun ceea ce am învățat de la Părinți, neschimbând nimic din învățătura lor” [PSB 81, p. 120].

<sup>149</sup> *Rel. mot.*, VII, PG 90, 120C [*Audierea de la palat (655)*, Sfântul Maxim Mărturisitorul și tovarășii săi..., pp. 125].

<sup>150</sup> *Pater*, PG 90, 881B, CCSG 23, p. 38 [Traducere de Părintele Dumitru Stăniloae în: Sfântul Maxim Mărturisitorul, *Scurtă tălcuire a rugăciunii Tatăl nostru*, colecția „Filocalia”, volumul 2 (FR 2), Editura Humanitas, București, 1999, p. 254].

<sup>151</sup> *Ambigua ad Thomam*, ProL., PG 91, 1033A [Traducere de Părintele Dumitru Stăniloae în: Sfântul Maxim Mărturisitorul, *Ambigua*, PSB 80, p. 45].

<sup>152</sup> *Ambigua ad Ioannem*, 42, PG 91, 1341A [PSB 80, p. 290].

<sup>153</sup> *A l'image et à la ressemblance de Dieu*, cap. X: „La conscience catholique”, pp. 190-192. [„Conștiința catolică. Implicații antropologice ale dogmei Bisericii” în Vladimir Lossky, *După chipul și asemănarea lui Dumnezeu*, trad. de Anca Manolache, Ed. Humanitas, București, 1998, pp. 185-187].

<sup>154</sup> Jean – Claude Larchet, *Sfântul Maxim Mărturisitorul mediator între Răsărit și Apus*, Problema primatului roman, Mărturisirea credinței ortodoxe ca și criteriu eclesiologic esențial, pp. 199-215.

„Având de gând să ne plecăm grumazul în Domnul și să credem altuia, în scopul smeritei cugetări sau al mântuirii de la Domnul, înainte de intrare (în stadion), zice, dacă se află în noi vreă neîncredere și vreun gând (de îndoială), să cercetăm pe întâistător și să-l judecăm și, ca să zic așa, să-l cercăm, ca nu cumva încredințându-ne corăbierului ca unui cârmaci și celui pătinaș ca unuia fără patimă și mării ca portului, să ne pricinuim un naufragiu sigur”<sup>155</sup>.

Și un alt Părinte din Pateric zice că: „Trebuie să-i alungăm pe toți făcătorii de nedreptate, fie ei prieteni sau chiar neamuri, chiar de vor fi preoți ori chiar prinți; căci fuga de tovărășia lor ne va aduce apropierea și prietenia lui Dumnezeu”<sup>156</sup>.

Acum, în aceste vremuri, desigur că nu este al nostru a umbla de colo colo, a căuta să găsim scăpările și căderile de la dreapta credință și de la rânduile Bisericii, ale unora și ale altora și a căuta să îi îndreptăm, amăgindu-ne pe noi înșine că am putea și că am fi un fel de mărturisitori, cum vedem pe unii având aceasta pe primul plan, căci și aceasta este o înșelare mare care ne abate de la calea cea dreaptă.

Acum înșelările sunt de multe feluri și este firesc să fie așa când până și unii din „slujitorii Bisericii” nu știu în adevăr ce este Biserica, când nu cunosc „legătura” ei și au ajuns să propage erezia împotriva ei. În aceste vremuri duplicitatea și viclenia a pus stăpânire pe mulți. Neînțelegând că a fi în Biserică, cu adevărat, înseamnă a fi în Hristos, unii din cei care se numesc mădulare al Bisericii, lăsându-se stăpâniți de mândrie se fățarnicesc, petrec în duh pervertit: acum se arată dreptcredincioși, acum negociază cu cele ale credinței, acum disprețuiesc pe ecumeniști, acum îi laudă, acum sunt cu „Da”, acum sunt cu „Nu”, sunt după placul oamenilor, sunt cu toți, nu sunt cu nici unul, nu sunt nici cu Dumnezeu. Unii înainte de a căuta sincer mântuirea, împinși și de slava deșartă, neavând conștiința Bisericii, cu conștiința lor naturală, arătându-se temători de toți și de toate și neîncrezându-se în purtarea de grijă a lui Hristos pentru mădularele Trupului Său, caută ei să-i „îndrepte” și să-i „mântuiască” pe toți, crezând minții lor și impunându-și părerile. Alții din frică și iubire de sine, căutând o pace și odihnă a lor, când e timpul mărturisirii adevărului mântuitor vin cu îndreptățirea: „să punem accentul pe fapte”, cu „discernământul”: „după roade îi veți cunoaște” și învinuiesc de tulburare pe toți cei ce fac atenți pe aproapele lor, și pe cei care doresc sincer mântuirea lor și aproapele, pe cei care cu darul lui Dumnezeu conștientizează primejdiile și mărturisesc adevărul. Dar, că nu putem învinui pe toți cei care când mărturisesc adevărul se tulbură necredincioșii, fricoșii, nepăsătorii de mântuirea lor o înțelege din viața Mântuitorului și a tuturor Sfinților. Ei când au mărturisit adevărul s-au tulburat și dezbinat noroadele și le-au gătit chiar moartea.

Deci, noi toți avem nevoie să ne cercetăm în ce duh ne aflăm, și cercetându-ne sigur ne vom afla lipsuri și păcate, vom vedea că avem mare nevoie de tămăduire prin unirea în credință cu Hristos și prin mărturisire întru credința, frica și dragostea Lui.

Numai fiind născuți duhovnicește de un Părinte cu conștiința Bisericii putem avea și noi conștiința Bisericii, conștientizăm că suntem cei mai păcătoși oameni de pe pământ, înțelegem datoria și avem îndrăzneala de a mărturisi în dragoste că mântuirea noastră și a toată lumea poate fi numai prin unirea noastră cu Hristos, în unitatea credinței, în Biserică  
– Trupul lui Hristos

Iată, noi toți ne arătăm că avem conștiință și că ascultăm glasul ei. Dar ce fel este această conștiință? Este ea conștiința Bisericii? Din păcate, cei mai mulți dintre noi ne amăgim pentru că, după cum am văzut, înainte de a căuta cu adevărat a avea conștiința Bisericii ne încredem în conștiința noastră căzută, „conștiința individuală, conștiința strâns legată de propria voință sau ceea ce Sfântul Maxim numește *gnome*, conștiința particularizată, prin care fiecare individ tinde să se pună în valoare, să-și afirme originalitatea sau superioritatea și să se opună astfel celorlalți, ceea ce constituie în rândul oamenilor sursa de scindări și opoziții”.

Sfântul Apostol Pavel ne arată că se cade nouă ca „având taina credinței întru *καθαρὰ*

<sup>155</sup> Filocalia 9, Scara, Capitolul IV, *Despre fericita și pururea pomenita ascultare*, Cuvântul 7, p. 81.

<sup>156</sup> Pateric, Ziceri inedite ale Părinților pustiei, Fundația Anastasia, 2009, p. 183.



*συνειδησει curată conștiință*<sup>157</sup> ... să ne ispitim și să ne cunoaștem mai întâi pe noi înșine, căutând să trăim cucernic, fiind neclvetitori, nelimbuți, fără de prihană, trezvitori și credincioși întru toate, știind cum trebuiește în casa lui Dumnezeu a petrece, care este Biserica Dumnezeului celui viu, stâlp și întărire a adevărului...; mărturisind că: *μέγα ἐστὶ τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον* mare este bunacinstire a tainei: Dumnezeu S-a arătat în trup, S-a îndreptat în Duhul, S-a văzut de îngeri, S-a propovăduit întru neamuri, S-a crezut în lume, S-a înălțat întru slavă”.

Sfântul Apostol, cunoscând starea în care am ajuns noi astăzi, pentru că nu am bine-cinstit această mare taină a întrupării lui Dumnezeu, a Bisericii, punându-ne în gardă zice mai departe:

*„Iar Duhul arătat grăiește, că în vremile cele de apoi se vor depărta unii de la credință, luând aminte la duhurile cele înșelătoare și la învățăturile cele drăcești ale celor ce întru fățarnicie grăiesc minciuni; arși fiind la a lor συνειδησιν conștiință...”*

*Acestea toate de le vei spune fraților, bun slujitor vei fi lui Iisus Hristos, hrănindu-te cu cuvintele credinței și ale bune învățături căreia ai urmat; iar de basmele cele spurcate și băbești te ferește și te nevoiește pe tine spre εὐσεβειαν buna-cinstire. Că nevoieța cea trupească spre puțin este folositoare, iară εὐσεβεια buna-cinstire spre toate este folositoare, făgăduință având a vieții celei de acum și a celei viitoare. Credincios este cuvântul și de toată primirea vrednic. Că spre aceasta ne și ostenim și suntem ocărâți, căci am nădăjduit întru Dumnezeul cel viu, carele este Mântuitor tuturor oamenilor, mai vărtos celor credincioși” (1Timotei 3, 9-11, 15-16; 4, 1-2, 6-10).*

Prin urmare, înțelegem că mântuirea nu stă în a ne arăta dreptcredincioși în fața oamenilor, ci în faptul de a fi dreptcredincioși cu adevărat, adică în a fi bine-cinstitori. Binecinstitorii se unesc cu Dumnezeu. În Dumnezeiasca Liturghie, înainte de a ne împărtăși cu Trupul și Sângele Domnului nostru Iisus Hristos, în Duhul Sfânt ne rugăm: *„Κύριε σῶσον τοὺς εὐσεβεῖς* Doamne mântuiește pe cei binecinstitori”.

Acum când înșelarea caută să pună stăpânire pe noi în diferite chipuri este primejdios, e înșelare a rămâne numai și a ne fali cu o dreaptă credință, pe care ne închipuim că o avem și a intra în sufletul aproapelui nostru, de aceeași credință, chipurile cu durere, găsindu-i căderi și arătându-ne mântuitori. Și iar mare înșelare este a fi nepăsător față de soarta aproapelui, fie el din Biserică sau din afara Bisericii. Una este a arăta aproapelui că mântuirea este numai în Biserică, având conștiința ei, a-l ajuta când este ispitit să cadă de la legătura vie cu Dumnezeu, și alta este a face demonstrații de dreptcredincios, intrând în sufletul aproapelui impunându-mă cu psihologia și păreriile mele. A arăta adevărul că mântuirea este numai în credința ortodoxă a Bisericii, aceasta nu este părere, acesta este adevărul Cuvântului Adevărului pe care avem nevoie să îl știm noi toți și să-l arătăm tuturor, aceasta este iubire. Un suflet care caută sincer mântuirea, niciodată nu va fi nepăsător față de aproapele său. Înțelegând că salvarea ne vine numai prin unirea cu Dumnezeu în credința ortodoxă a Bisericii, va dori, va face ce depinde de el și se va strădui să îi aducă pe toți la aceasta. Un suflet ca acesta nu se îndreptățește spunând că a lui este a-și vedea de pocăință și nu de unitatea credinței, căci el înțelege că aceasta este una și se lucrează în același duh. Nu există pocăință în afara unității de credință. După cum am văzut, în cele arătate de Sfântul Maxim Mărturisorul, toți avem nevoie să dobândim „conștiința eclesială care nu este o conștiință naturală. Ea se formează în Biserica catolică, în fidelitatea învățăturilor sale, în conformarea smerită față de Sfânta Tradiție, și într-o viață duhovnicească în care asceza să permită inimii și duhului să fie curățite și în consecință, să primească iluminarea harului”.

Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Ierotheos al Nafpaktosului arată clar că atunci „când teologia nu este adevărată de experiența duhovnicească, se ajunge la înșelare”. În cartea „Știu un om întru Hristos” vorbește despre Starețul Sofronie de la Essex, pe care la cunoscut zice: „organism duhovnicesc viu”. „Starea pe loc în viața duhovnicească, zice, înseamnă cădere, căci oare cum ar fi cu puțință să stea cineva pe loc atunci când are părtășie cu un Dumnezeu al iubirii, cu un Mire atrăgător, împodobit cu Dumnezeiască Frumusețe? Dacă stă pe loc înseamnă că nu a fost vrăjit

<sup>157</sup> *Συνειδησει* se traduce conștiință nu cunoștință precum eronat îl găsim tradus acest cuvânt în unele din cărțile noastre. *Γνώσεις* se traduce cunoștință,

încă de această Dumnezeiască Dragoste, înseamnă că nu L-a cunoscut pe Hristos ca Mire și Iubit.

Sfântul Maxim Mărturisitorul, urmând Sfântului Dionisie Areopagitul, scrie că Dumnezeu este iubire, și iubit: ca iubire se mișcă El înspre om, iar ca iubit îi atrage la Sine pe cei ce-l primesc iubirea. Hristos a spus că este „*Calea. Adevărul și Viața*”, iar nu o formalitate, un ethos și un obicei. Prima denumire a Bisericii a fost „*Calea*” (*Fapte 9, 2; 19, 8-9, 23; 22, 4, 24, 22*). Așadar, ceea ce trebuie să îl definească pe creștin este căutarea neîncetată a lui Hristos, înaintarea continuă pe Cale”.

Mai zice, Înalt Prea Sfinția Sa: „Cuvântul acesta al Starețului Sofronie: „Sunt trei lucruri pe care nu le pot înțelege: un creștinism adogmatic, nebisericesc și fără nevoință” este foarte important... Acest cuvânt reprezintă rodul Descoperirii lui Dumnezeu către Stareț...”

**Credința** este adevărul revelat, arătarea lui Dumnezeu către om. Nu este un lucru pe care l-am auzit sau l-am citit, ci este descoperirea vieții lui Dumnezeu. Apostolul Pavel, în imnul credinței cuprins în Epistola către Evrei, prezintă credința ca putere, ca lucrare. Sfântul Grigore Palama definește credința ca „vedere și înțelegere a inimii”. Când acest adevăr revelat a fost contestat de către eretici, care mai degrabă filosofau decât teologhiseau, atunci Sfinții Părinți au așezat anumite hotare ale credinței, exprimând-o prin dogme. Astfel, o credință în Dumnezeu care este în afara hotărârilor Părinților Sinoadelor Ecumenice este una mincinoasă. Căci o credință toate religiile au, până și ateii cred în ceva. Însă adevărata credință este credința Bisericii, cea formulată la Sinoadele Locale și Ecumenice.

**Biserica** este Trupul lui Hristos și comunitatea îndumnezeirii, iar creștinii mădularele Trupului lui Hristos. Biserica nu este o „corporație” omenească, ci Trupul lui Hristos; nu este un organism omenească, ci este organism teandric, Dumnezeiesc-omenească. Potrivit Sfântului Ignatie Teoforul, Biserica este strâns legată de Dreapta-credință (*Ortho-doxia*) și de Dumnezeiasca Euharistie. Aceasta înseamnă că nu poate fi vorba de Biserică în afara Ortodoxiei și a Dumnezeieștii Euharistii, nici de Ortodoxie în afara Bisericii și a Dumnezeieștii Euharistii, și nici de Dumnezeiască Euharistie în afara Ortodoxiei și a Bisericii. Astfel, creștinismul în afara Bisericii este un simplu umanism, o organizație omenească, iar Biserica nu poate fi divizată, pentru că este Una singură. Fiecare Biserică locală este, în mic, întreaga Biserică, și orice Biserică Locală care se îndepărtează de la credința ortodoxă a Sinoadelor Ecumenice cade în înșelare.

**Nevoința** înseamnă împlinirea poruncilor lui Hristos. Sfântul Vasile cel Mare spune că poruncile lui Hristos sunt poruncile mântuirii. Iar poruncile lui Hristos le aflăm scrise în întreaga învățătură a lui Hristos. De pildă, în predica de pe munte a lui Hristos aflăm cadru în care ne putem nevoi pentru a trăi creștinește. Când împlinește cineva poruncile lui Hristos – care privesc partea rațională, poftitoare și irascibilă a sufletului – atunci se tămăduiește. Încă și săvârșirea Dumnezeieștii Liturghii este o împlinire a poruncii lui Hristos, Cel ce le-a spus ucenicilor Săi: „*Aceasta să faceți întru pomenirea Mea*” (*Luca 22, 19*). Astfel, de fiecare dată când săvârșim Dumnezeiasca Euharistie, împlinim această poruncă a lui Hristos. Prin urmare, un creștinism fără nevoință este un fals creștinism, iar creștinii fără nevoință sunt ca niște monede false.

Așadar, în acest cuvânt al Starețului Sofronie se ascunde întreaga taină a vieții duhovnicești și bisericești, pentru că Ortodoxia (credința – dogmele) este strâns legată de Biserică (Tainele – Dumnezeiasca Euharistie) și de nevoință (tradiția isihastă). Fisurarea unității dintre cele trei înseamnă rătăcire de la adevăr”<sup>158</sup>.

Deci, aceasta este calea cea nerătăcitoare pe care au mers Sfinții Părinți, pe aceasta este nevoie să mergem și noi și a o mărturisi aproapei. Dar, după cum vedem, ca să mergem nerătăciți pe această cale avem nevoie să găsim și să ne găsească un Părinte duhovnicesc, cu conștiința Bisericii, deci, unit cu Hristos, care să ne nască duhovnicește, cu care unindu-ne să rămânem în unire în Hristos.

Apoi conștiința fiind că suntem păcătoși și neputincioși, că nu suntem în stare a face ce trebuie pentru aproapele, nu se cade a ne da înapoi, ci a urma râvnei și dragostei Părintelui

<sup>158</sup> Familia Ortodoxă, noiembrie, nr. 11 (58)/2013, pp. 56-59.

nostru unit cu Hristos, căutând ca cuvântul lui să fie cuvântul nostru, cuvântul lui Hristos, și viața lui să fie viața noastră, viața lui Hristos și a arăta că salvarea mea și a lui este în dreapta credință a Bisericii – Trupul lui Hristos, prin închinarea în „*duh și adevăr*”, prin unirea cu Dumnezeu, în unire cu Sfinții Părinți și cu adevăratele mădulare ale Bisericii.

Să nu ne lăsăm intimidată de nici un duh care-i robește și vorbește prin oameni, fie ei și „ai Bisericii”, ci să iubim sincer mărturisind cuvântul adevărat al celui ce este *Cuvântul și Adevărul lui Dumnezeu*, precum au făcut Sfinții Apostoli. Ei au răspuns „mai marilor Bisericii” de atunci, care le cereau să nu mai învețe adevărul: „*De este drept înaintea lui Dumnezeu a asculta pe voi mai vârtos decât pe Dumnezeu, judecați; pentru că nu putem noi cele ce am văzut și auzit să nu grăim*” (Fapte. 4, 19-20). Să nu ne lăsăm înșelați cu nici un chip de unii ca aceștia care, în vremea de acum, când suntem puși la încercare, își îndreptătesc atitudinile și caută să ne tragă la părerea lor, în duhul lor, aducând cuvinte din Sfânta Scriptură și de la Sfinții Părinți. Să nu ne lăsăm înșelați de cei care, când este vorba de erezie, când suntem ruși de Adevărul lui Dumnezeu, când suntem puși în situația de a da sau a nu da curs lucrării antihristice în viața noastră, când este nevoie să mărturisim adevărul și să acționăm în lepădare de sine, speculând și dezacordurile care se fac între oamenii iubitori de sine care judecă trupește, se grăbesc a ne învăța că este mai bine „să stăm liniștiți”, „să ne căutăm de trăirea noastră lăuntrică” și că „fapta bună aduce pace și unitate, nu tulburare”. Da, cu adevărat așa este! Dar când aduce fapta bună pace și unitate? Oare când este auzită de omul iubitor de sine, și când este chemat acesta să o împlinească? Nu, desigur, de cele mai multe ori nu. Puțini sunt aceia care auzind îndemnul la fapta bună se învinovățesc, se descoperă pe ei înșiși, se pocăiesc, primesc Har și devin liberi. Apoi, chiar dacă se mai află și între oamenii iubitori de sine unii asemenea lui Irod, despre care se zice că „*ascultându-l pe Sfântul Ioan Botezătorul, multe făcea și cu dragoste îl asculta pe el*” (Marcu 6, 20), pentru că nu caută sincer mântuirea și numai mântuirea, la vreme de ispită se găsesc asemenea acestuia, trădându-și sau ucigându-și binefăcătorul. Cei mai mulți dintre oamenii iubitori de sine când aud de lepădare de sine, când aud de jertfă, de fapta bună, *pe Domnul nu-L cheamă, se tem de frică unde nu este frică* (Ps. 52,6), intră în panică, se tulbură, se înfricoșează, se îndreptătesc, viclenesc, fac zid între ei și Dumnezeu și se pierd. Dar nu se pierd numai pe ei, ci trag și pe alții de aproape ai lor și cu cât de mult se arată a fi oameni ai Bisericii, oameni duhovnicești, cu atât sunt mai periculoși.

Sigur că îndemnul la fapta bună este bine primit și aduce pace și unitate, adică unire cu Dumnezeu, celui credincios, care caută sincer mântuirea și numai mântuirea. Iar faptă bună, cu adevărat, este cea care se săvârșește după voia lui Dumnezeu, în Duhul și Adevărul Lui, în Biserică. Numai atunci fapta bună este faptă bună și pacea și unitatea pe care o aduce ea nu cade niciodată. Deci Duhul și Adevărul lui Dumnezeu sunt pacea și unitatea noastră, care se sălășluiesc în noi după război. Domnul ne-a arătat că: „*împărăția lui Dumnezeu bine se vestește și fiecare spre aceea se silește*” (Luca 16, 16); „*împărăția cerurilor se silește, și silitorii o răpesc pe ea*” (Matei 11, 12). Iar cu păruta pace și unitate, cu care diavolul îi înșeală pe oameni, noi nu trebuie să ne lăsăm amăgiți. Domnul însuși ne-a atras atenția asupra acestui fapt zicând:

„*Au vă se pare că am venit să dau pace pe pământ? Nu, zic vouă, ci împărțire. Că vor fi de acum înainte cinci într-o casă împărțiți, trei împotriva a doi, și doi împotriva a trei. Se va împărți tatăl împotriva feciorului și feciorul împotriva tatălui; mama împotriva fetei și fata împotriva mamei; soacra împotriva nurorii și nora împotriva soacrei. Și zicea și noroadelor: când vedeți norul ridicându-se de la apus numai decât ziceți, că ploaie mare vine, și este așa. Și când austrul suflând, ziceți, că zăduf va să fie, și este. Fățarnicilor, fața cerului și a pământului știți a cerca; dar vremea aceasta cum n-o cercați? Căci nu judecați și întru voi ce este drept?*” (Luca 12, 51-57).

Deci nu ne vom putea îndreptăți la judecată că „am făcut ascultare”, că „am ascultat sfatul celui mai mare al meu”, când era pus în joc sufletul meu, după cum vedem că Mântuitorul, cunoscând aplecare noastră, ne întrebă muștrător pe noi pe toți, spune „*noroadelor*”: „*vremea aceasta cum n-o cercați?*”, „*nu judecați și întru voi ce este drept?*”.

Așadar, să nu ne amăgim cu nici un chip și să urmăm dragostei Sfântului Apostol Pavel, care când l-a văzut pe Sfântul Apostol Petru căutând o pace și unitate înșelătoare cu cei în-creștinați

dintre evrei, cei din tăierea împrejur, nu s-a îndreptățit spunând: „Cine sunt eu să îl învăț pe acesta care a fost ucenicul de aproape a lui Hristos și peste care s-a pogorât Duhul Sfânt”. Nu a zis: „Eu fac ascultare”. Sau: „Lasă că știe și el, doar Dumnezeu i-a descoperit despre chemarea neamurilor la credință (Fapte 10, 10-16), și apoi pentru faptul că a stat la masă cu cei netăiați împrejur a dat seamă înaintea Apostolilor și deci știe bine hotărârile luate cele cu privire la acestea (Fapte 11; 15, 1-29). Nu a preferat „pacea și unitatea”, nu și-a zis că a lui este a-și căuta de „faptele bune”, de „trăirea launtrică”, și l-a îndreptat după cum vedem că relatează în *Epistola către Galateni 2, 11-14*, unde arată că: „Nu se îndreptățește omul din faptele legii, ci numai prin credința lui Iisus Hristos, și noi întru Hristos Iisus am crezut, ca să ne îndreptățim din credința lui Hristos, iar nu din faptele legii; că nu se va îndreptăți din faptele legii tot trupul” (Gal. 2, 16).

Prin urmare, numai în credința și prin credința lui Iisus Hristos putem ajunge la unirea cu Dumnezeu, la mântuire. Cine caută sincer mântuirea își dă toată silința să fie și să rămână în unitatea credinței, în unire cu Dumnezeu și așa El ne va izbăvi de dezbinare și înșelare precum a făcut-o și cu Sfinții noștri Părinți. Știm că unii Sfinți precum Ioanichie cel Mare și Gherasim de la Iordan au fost înșelați de erezie în vremea lor, dar pentru că au căutat sincer mântuirea Dumnezeu nu i-a lăsat în înșelare, s-au lepădat degrabă de ea și s-au unit cu Biserica. De asemenea Cuviosul Iosif Isihastul care în viața lui a crezut, o perioadă de timp, că mai bine este să rămână pe calendarul pe stil vechi în unire cu aceia care nu l-au îndreptat, pentru că a căutat sincer mântuirea, unirea cu Dumnezeu, a fost luminat de El și înțelegând că se află în primejdia de a fi rupt de Biserică – Trupul lui Hristos, s-a îndreptat<sup>159</sup>.

Noi știm de la Sfinții Părinți că, deși instituția Bisericii se poate prăbuși, Biserica – Trupul lui Hristos însă nu se va clătina în veac. Și că grija noastră de căpetenie trebuie să fie nu atât aceea de a fi în unitate cu instituția și cu statul în care diavolul prin oamenii iubitori de sine își poate face lucrarea, nici aceea de a curma torentul stihinic al apostaziei, ci aceea de a fi uniți cu Hristos în Biserica - Trupul Său.

Sfântul Ignatie Briancianinov scria: „Nu năzuiți ca ridicând mâna voastră slabă să curmați torentul stihinic al apostaziei. Evitați-o, apărați-vă de ea și aceasta vă este de ajuns. Căutați să cunoașteți duhul vremurilor, cercetați-l ca să-i puteți evita influența oricând este cu putință. Se poate presupune că instituția Bisericii, care de multă vreme se clătina, se va prăbuși cumplit și cu grabire. Într-adevăr nimeni nu este în stare să stăvilească sau să se împotrivescă acestui lucru. Mijloacele adoptate pentru a sprijini Biserica instituțională sunt împrumutate de la stihiele (elementele) acestei lumi, lucruri care-i sunt potrivnice Bisericii, iar urmarea va fi că mai curând îi vor grăbi căderea, decât s-o împiedice. Fie ca Domnul Cel Milostiv să-i apere pe cei rămași care cred în El. Însă această rămașită este micuță și se micșorează tot mai mult”<sup>160</sup>.

Nouă, celor care prin darul și mila lui Dumnezeu ne aflăm în Biserică, Toți Sfinții ne arată și ne învață, în primul rând prin însăși viața lor, ce înseamnă a fi în Biserică, și că ea a fost, este și va fi cea în care Dumnezeu ne-a mântuit, ne mântuiește și ne va mântui, până la sfârșitul vremii acesteia, pe toți cei ce vom crede drept în ea.

După înțelegerea ortodoxă, Biserica este „Trupul lui Hristos dumnezeiesc și omenesc”, „trupul lui Hristos primit de la Maica Domnului și îndumnezeit căruia sfinții și credincioșii s-au învrednicit a-i fi mădulare”<sup>161</sup>. Biserica este cea în care Dumnezeu Tatăl prin Cuvântul lui Dumnezeu în Duhul Sfânt ne-a lucrat mântuirea și ne-o lucrează. În această Biserică sunt chemate la mântuire de către Capul ei Hristos, prin mădularele ei, toate popoarele. „*Mergeți în toată lumea, zice Domnul, și propovăduiți evanghelia la toată zidirea. Cel ce va crede și se va boteza, se va mântui; iar cel ce nu va crede, se va osândi*” (Marcu 16, 15-16). Pe această Biserică zidind-o Dumnezeu Tatăl prin și în Hristos, Fiul și „Cuvântul lui Dumnezeu” când „trup s-a făcut” (Ioan 1, 14), și organizând-o prin Duhul Sfânt, mântuirea tuturor oamenilor, prin zidirea în ea, prin unirea cu Dumnezeu în credința ei, numai în ea ne-a arătat. Mai lămurit această înțelegere o vedem exprimată prin Sfântul Apostol Pavel, în Epistola către Efeseni.

„Cela ce s-a pogorât, zice Apostolul Pavel, Gura lui Hristos, Acela este carele s-a și suit mai

<sup>159</sup> Vezi *Starețul meu Iosif Isihastul*, de Arhimandrit Efrem Filotheitul, Despre calendar, pp. 301-303.

<sup>160</sup> *Apostazia și Antihristul*, După învățăturile Sfinților Părinți, pp. 155-156.

<sup>161</sup> *Cugetul Bisericii Ortodoxe*, Mitropolitul Hierotheos Vlachos, p. 36.

presus de toate cerurile, ca să umple toate. Și Acela a dat pe unii apostoli, iar pe alții proroci, iar pe alții, evangheliști, iar pe alții păstori și dascăli, spre săvârșirea sfinților spre lucrul slujbei, spre zidirea trupului lui Hristos, până ce vom ajunge toți la unitatea credinței (εις την ενότητα της πίστεως - eis tin enotita tis pisteos) și a cunoștinței Fiului lui Dumnezeu, întru bărbat desăvârșit, la măsura vârstei plinirii lui Hristos, ca să nu mai fim prunci, învăluindu-ne și purtându-ne de tot vântul învățăturii întru amăgitura oamenilor, întru viclesug spre meșteșugirea înșelăciunii; ci adevărați fiind întru dragoste, să creștem toate întru El, care este capul, Hristos, din carele tot trupul potrivit alcătuiindu-se și încheindu-se prin toată pipăirea dării, după lucrare întru măsura fiecărui mădular, face creșterea trupului spre zidirea Sa singur întru dragoste” (Efes. 4, 10-16).

Precum în Biblia, ediția 1914, așa și în unele cărți mai vechi, cuvântul „εις την ενότητα της πίστεως” care cel mai corect se traduce „la unitatea credinței”, îl găsim tradus „la unirea credinței”, sau mai corect „la unimea credinței”.

Dar deși cel mai corect tradus ar fi „la unitatea credinței”, nu sunt rele nici cele două forme de traducere, dacă le înțelegem așa cum trebuie. Numai că, din păcate, aceste cuvinte sunt înțelese greșit de cei mai mulți dintre cei ce ne numim mădulare ale Bisericii și lăsând la o parte faptul că se vrea, de către vrăjmașii Bisericii, a nu ști noi ce înseamnă aceasta în adevăr, trebuie să recunoaștem că lucrul acesta ni se întâmplă desigur, așa după cum spune Sfântul Ioan Gură de Aur, din cauză că nu cunoaștem „cu exactitate legătura ce ne unește”, nu o trăim cum ar trebui, nu experimentăm această unire a credinței, care este unirea cu Dumnezeu în credință și prin credință. Toți Sfinții cunosc această legătură și ne arată că la unirea duhovnicească și sensibilă cu Dumnezeu nu putem ajunge decât în credință și prin credință. Cine se unește cu Dumnezeu în credință și prin credința Bisericii – Trupul lui Hristos devine „una” cu Dumnezeu și cu toți cei uniți cu Dumnezeu în Biserică, unii ca aceștia au ajuns, cu adevărat, la unitatea credinței și sunt în unitatea Bisericii. Nu este destul să zicem că credem ca să ajungem la unitatea credinței, unitatea credinței care începe la Sfântul Botez se desăvârșește prin „desăvârșita” unire cu Dumnezeu. Deci pentru a cunoaște această legătură: „unitatea credinței”, avem nevoie să credem cu adevărat, adică, să trăim credința. Numai primind cuvintele Mântuitorului, cuvintele credinței și trăindu-le în Duhul Bisericii noi ne unim cu Dumnezeu și unindu-ne cu Dumnezeu ajungem „la unitatea credinței” și la „cunoștința Fiului lui Dumnezeu, întru bărbat desăvârșit, la măsura vârstei plinirii lui Hristos”. Adică devenim „una” cu Dumnezeu, așa după cum ne-a arătat a fi voia Lui. Numai prin Cuvântul Lui Dumnezeu, în credința Lui, putem deveni una cu Dumnezeu, putem fi vii.

La noi, în românește, găsim explicat acest cuvânt „unirea credinței” și de Sfântul Ioan Gură de Aur, care în cărțile mai vechi arată astfel:

„La unirea credinței, zice, adică, până ce vom dovedi că avem o singură credință. Aceasta e unirea credinței, când toți suntem una, când toți vom cunoaște cu exactitate legătura ce ne unește; până atunci trebuie a lucra fiecare. Deci dacă pentru aceasta ai primit harul, ca pe alții să zidești, vezi ca nu cumva să te distrugi însuși invidiind pe altul. Dumnezeu te-a cinstit, și te-a pus ca să desăvârșești pe un altul, pentru că și apostolul pentru aceasta a fost dat, și profetul ca să profetizeze și să convingă, și evanghelistul ca să evanghelizeze, pentru aceasta a dat și pe păstor și dascăl; tuturor, în fine, li s-a încredințat același lucru de îndeplinit. Când cu toții credem deopotrivă, numai atunci este unire. Cum că aceasta înțelege apostolul când ne spune despre bărbat desăvârșit, este mai presus de orice îndoială”<sup>162</sup>.

Biserica - Trupul lui Hristos a fost, este și rămâne singurul loc prin care și în care unindu-ne cu Dumnezeu devenim „una” cu El și prin El cu toți cei care cred și se unesc cu El. Cei care trăiesc credința Bisericii înțeleg această legătură, care este după voia și în iubirea Sfintei Treimi, așa după cum ne-a arătat însuși Hristos, Domnul, Fiul și Cuvântul lui Dumnezeu, Mijlocitorul nostru în Rugăciunea Sa Arhierescă, când S-a rugat Tatălui zicând:

„Și nu mai sunt în lume, iar aceștia în lume sunt și Eu la Tine vin. Părinte Sfinte, păzește-i pe dânșii întru numele Tău pe care i-ai dat Mie, ca să fie una, precum și Noi. ...Ca toți una să fie;

<sup>162</sup>Sfântul Ioan Gură de Aur, *Comentariile sau Explicarea Epistolei către Efeseni*, Omilia XI, pp. 111-112.

*precum Tu, Părinte, întru Mine, și Eu întru Tine, ca și aceștia întru Noi una să fie; ca să creadă lumea că Tu M-ai trimis. Și Eu slăva care Mi-ai dat-o Mie, am dat-o lor ca să fie una, precum Noi una suntem; Eu întru ei și Tu întru Mine, ca să fie ei desăvârșit întru una, și ca să cunoască lumea că Tu M-ai trimis și i-ai iubit pe ei, precum pe Mine M-ai iubit” (Ioan 17, 11, 21-23).*

Prin urmare, din cele zise de Însuși Domnul nostru Iisus Hristos înțelegem că unitatea Bisericii este realizată în Dumnezeu și voia Lui este ca noi să fim „desăvârșit întru una”, și că prin această unitate a Bisericii se face cunoscută lumii întregi iubirea lui Dumnezeu.

Sfântul Maxim Mărturisitorul răspunzând la „Întrebarea 48”, lui Talasie ne arată, mai concret, cum se realizează unirea noastră cu Dumnezeu în credința Bisericii. Întrebarea lui Talasie este:

„A doua parte a Paralipomenelor zice despre Ozia: „A făcut ce este drept înaintea Domnului și l-a căutat pe Domnul în zilele lui Zaharia, care îl sfătuia în frica Domnului; iar Domnul i-a făcut parte de propășire... și a zidit Ozia turnuri în Ierusalim și la poarta unghiului și peste unghiul văii și peste unghiuri; și le-a întărit pe ele. Și a zidit turnuri în pustie și a săpat fântâni multe, că avea multe turme în Sefila și în câmpie și lucrători la viile din munți și din Carmel, fiindcă era lucrător de pământ” (2Paralip. 26, 4-5, 9-10). Ce sunt turnurile, ce este poarta unghiului, ce este valea și unghiul ei și ce sunt iarăși unghiurile, și turnurile din pustie? Ce sunt fântânile săpate și turmele? Ce este Sefila și câmpia? Cine sunt lucrătorii la vie și ce este muntele și Carmelul? Și ce înseamnă: „Că era lucrător de pământ?”

Răspuns

Vino, preaslăvite Cuvinte ale lui Dumnezeu, și ne împărtășește, pe măsura puterilor noastre, descoperirea cuvintelor Tale. Înlăturând grosimea învelișurilor, arată-ne, Hristoase, frumusețea înțelesurilor spirituale. Ia-ne de mâna dreaptă, adică de puterea minții noastre, și „ne călăuzește pe cale poruncilor Tale” (Ps. 119, 35). Și ne du „la locul cortului Tău cel minunat, până înlăuntrul casei lui Dumnezeu”<sup>163</sup>, în glas de bucurie și de mărturisire a zvonului de sărbătoare” (Ps. 42, 5), ca și noi, prin mărturisirea faptuirii și prin bucuria contemplației<sup>164</sup>, să fim învredniciți a veni la locul negrăit al ospățului Tău și să ne ospătam împreună cu cei ce prăznuiesc acolo duhovnicește, cântând cunoștința celor negraite cu glasurile netăcute ale minții. Și mă iartă pe mine, Hristoase, că îndrăznesc, la porunca slujitorilor Tăi celor învredniciți, ceea ce este peste puterea mea. Luminează cugetarea mea neluminată, spre înțelegerea locului de față, ca să fii și mai mult slăvit, ca unul ce dai „orbilor vedere și faci limba bâlbâților să grăiască cu claritate.

Socotesc, așadar, că precum, până la un loc, Solomon a fost chipul lui Hristos Dumnezeu, așa a fost și Ozia până la un loc chipul Mântuitorului. Căci numele lui Ozia, tălmăcit în grecește, înseamnă tăria lui Dumnezeu. Iar tăria naturală și puterea ipostatică a lui Dumnezeu și Tatăl, este Domnul nostru Iisus Hristos. Acesta s-a făcut piatra cea din capul unghiului. Iar unghiul este Biserica. Căci precum unghiul face prin sine legătura dintre două ziduri, la fel Biserica lui Dumnezeu se face unirea a două popoare, a celui dintre neamuri și a celui dintre iudei. Și această unire are ca legătură pe Hristos<sup>165</sup>. Acesta a zidit „turnurile în Ierusalim”, adică a înălțat, ca niște întărituri, „în locul de unde se vedea pacea” cele dintâi cuvinte (rațiuni) dumnezeiești și de nedărâmat ale dogmelor despre dumnezeire. Iar „la poarta unghiului” a înălțat cuvintele (rațiunile) dogmelor despre întrupare. Căci poartă și ușă a Bisericii e tot El<sup>166</sup>, fiindcă zice: „Eu sunt ușă”. Această poartă este înconjurată de turnuri, adică de întăriturile dogmelor

<sup>163</sup> Scolii: 1. Prin cortul minunat înțelege sfântul trup al lui Dumnezeu, pe care l-a luat din firea noastră, întrucât i-a dat existență în Sine însuși, fără de sămânță. Iar casa e sufletul Lui mintal, căci Cuvântul făcându-se om și-a unit Sineși, în chip negrăit, un trup înzestrat cu suflet mintal, ca să curețe ceea ce-i asemenea prin asemenea. Iar locul este însuși Cuvântul, care a fixat în Sine, după ipostas, firea noastră, în chip neschimbat. La acest cort sau trup să străbatem deci, sfîntînd trupul nostru prin virtuți. Căci prin acestea poate deveni, după harul Duhului, de aceeași formă cu trupul slavei Lui. Și să pătrundem înlăuntrul casei lui Dumnezeu, sau în contemplația curată de orice amestec, prin cunoștința simplă și neîmpărțită, ajungând la însuși sufletul mintal al Domnului, ca să avem și noi „mîntea lui Hristos” (Filip. 3, 20; 1Cor. 2, 16), cum zice Apostolul, prin împărțirea de Duhul Sfânt. Atunci vom fi devenit după har și noi pentru El, ceea ce s-a făcut El, prin fire, după iconomie, pentru noi (Prin virtuți, dar nu fără har, ajungem la trupul Domnului, adică trupul nostru se modelează după trupul Lui în toate simțurile sale; prin cunoștința simplă și nedivizată ajungem la sufletul Lui, sufletul nostru aflându-se într-o contemplare pură a lui Dumnezeu. Atunci avem „mîntea lui Hristos” cea umană, adică ne urcăm până acolo, până unde s-a coborât El, ne întâlnim cu El în punctul de intersecție al dumnezeirii cu omenitatea, în starea omului îndumnezit).

<sup>164</sup> Prin cele două trepte ale urcușului.

<sup>165</sup> 2. Piatra din capul unghiului este legătura unghiului, adică a Bisericii.

<sup>166</sup> 3. Prin poarta unghiului înțelege întruparea, care e poarta Bisericii; iar prin turnuri, dogmele drepte despre întrupare.



dumnezeiești despre întrupare, arătând că cei ce vreau să creadă drept trebuie să intre înăuntrul unghiului, adică în Biserică, prin întăriturile acestea și să fie apărați de ele. Căci cel ce e asigurat de turnurile dogmelor dumnezeiești, ca de niște întărituri ale adevărului, nu se teme de gândurile și de dracii care-l amenință cu pierzarea.

„*Și peste unghiul văii*”. Valea este trupul. Iar unghiul acestuia este unirea lui cu sufletul<sup>167</sup>, prin legătura în duh<sup>168</sup>. Peste această unire se zidesc turnurile, adică întăriturile poruncilor și învățăturile pe care le scoate dreapta socoteală din ele, ca prin acestea să se păzească nedesfăcută unirea trupului cu sufletul, ca un unghi.

„*Și a zidit turnuri peste unghiuri*”. Unghiuri poate a numit Scriptura diferitele uniri dintre făpturile despărțite, care s-au realizat prin Hristos<sup>169</sup>. Căci El a unit pe om înlăturând tainic în duh, deosebirea dintre bărbat și femeie, întrucât a eliberat în amândoi rațiunea firii de caracteristicile crescute din patimi<sup>170</sup>. A unit apoi pământul, înlăturând deosebirea dintre paradisul sensibil și pământul pe care-l locuim<sup>171</sup>. A unit de asemenea pământul cu cerul, arătând astfel firea lucrurilor sensibile ca una singură ce gravitează spre ea însăși. A unit iarăși cele sensibile cu cele inteligibile, dovedind că și firea celor create este una singură, aflându-se într-o strânsă legătură printr-o oarecare rațiune tainică, în sfârșit a unit într-un mod și după o rațiune mai presus de fire toată firea creată cu Creatorul. Și peste fiecare din aceste uniuni sau unghiuri a zidit turnurile întărite ale dogmelor dumnezeiești, care să le susțină și să le lege strâns<sup>172</sup>.

„*Și a zidit turnuri în pustie*”. Pustia este firea celor, văzute, adică lumea aceasta în care Cuvântul a zidit drept turnuri opiniile cucernice despre lucruri, dăruindu-le celor ce le cer, cu alte cuvinte a sădit în duh rațiunile juste ale dogmelor contemplației naturale.

„*Și a săpat fântâni multe, că avea multe turme în Sefila și în câmpie și lucrători la viile din munți și din Carmel, fiindcă era lucrător de pământ*”. Pustia este, cum am spus, lumea sau firea oamenilor, în aceasta a săpat fântâni, prin aceea că a scos pământul din inimile celor vrednici, le-a curățit de greutatea și de cugetul pământului și le-a lărgit ca să poată primi ploile dumnezeiești ale înțelepciunii și ale cunoștinței, ca să adape turmele lui Hristos, adică pe cei ce au nevoie, pentru pruncia sufletului, de învățatura morală<sup>173</sup>.

„*Turmele din Sefila*”. Sefila se tâlcuiește căldare strâmtă. Acestea indică pe cei ce se curățesc prin încercările fără voie și se spală de întinăciunile sufletului și ale trupului. Aceștia au nevoie să bea ca pe o apă învățatura despre răbdare<sup>174</sup>.

Iar turmele „*din câmpie*” arată pe cei ce propășesc, bucurându-se de lărgime, întrucât lucrurile cele de-a dreapta își desfășoară cursul potrivit cu dorința lor; sau pe cei ce propășesc în bine pe drumul virtuților și se lărgesc fără patimă în împlinirea poruncilor, umblând pe calea sau în legea lor. Aceștia încă au nevoie să se adape din cuvântul care îi adapă la smerenie, la comuniunea și la împreuna pătimire cu cei mai neputincioși și la mulțumirea pentru cele

<sup>167</sup> Imaginea unghiului pentru unitatea ce se realizează între două lucruri, care totuși nu se confundă, este cât se poate de potrivită. Unghiul e un întreg, în care se disting totuși părțile unite. Linia dreaptă n-ar putea exprima această nouă, ci ar arăta o contopire a celor unite.

<sup>168</sup> 4. Prin unghiul văii, înțelege unirea cea după fire a trupului cu sufletul și legătura cea după duh a sufletului cu trupul, când acesta e slujitor al virtuții.

<sup>169</sup> 5. Unghiuri numește în general diferitele uniri ale făpturilor, adică unirea diferitelor naturi mai generale între ele, spre a da o unică armonie.

<sup>170</sup> ἴων ἐν τοῖς πάθεσιν ἰδιωματών. Rațiunea firii umane e aceeași în bărbat și femeie. Dar patimile au grefat pe ea caracteristici deosebite în bărbat și femeie. De aceste caracteristici provenite din patimi curată Hristos rațiunea firii omenești, arătând-o la fel în bărbat și femeie. Dar această uniformizare se realizează numai în duh, adică numai dacă se copleşte în ei viața trupească - a simțirii - prin duhul care s-a deschis în adâncul lor prin Duhul dumnezeiesc și-a inundat toată existența lor. În duh bărbatul și femeia sunt la fel, numai trupul cu simțurile corespunzătoare îi diferențiază.

<sup>171</sup> Pământul acesta poate redeveni prin viața noastră curată și prin buna înțelegere dintre oameni paradisul sensibil, care a fost la început. Nu o graniță geografică desparte paradisul originar de pământul ce-l locuim, ci granița păcatului. Prin Hristos pământul a redevinit un paradis în potență și deci în dezvoltare, așa cum în om s-a inaugurat ordinea învierii.

<sup>172</sup> 6. Fiecare unire a făpturilor pomenite se face după o rațiune a înțelepciunii. Pe acestea Scriptura le numește turnurile unghiurilor. Căci rațiunea ființială pe care o cunoaștem în fiecare făptură (ὅ τε κατ' οὐσίαν τῆς ἐπ' αὐτῷ γνώσεω). Deci s-ar putea traduce și așa: rațiunea cea după ființă, pe baza căreia cunoaștem făptura respectivă. Fie într-un sens, fie într-altul, rațiunea oricărei făpturi e o fortificație care nu poate fi dărâmată, sau alterată. Rațiunea aceasta ține laolaltă ca un turn părțile unei făpturi. Tot așa face și rațiunea mai generală a mai multor lucruri, că acestea ca un turn al fiecăreia dintre făpturi și rațiunea care le leagă pe toate împreună într-o singură armonie, e ca o fortificație și ca un turn al fiecăreia dintre făpturi.

<sup>173</sup> 7. Fântâni a numit inimile care primesc darurile cerești ale sfintei cunoștințe, după ce au fost săpate prin cuvântul tare al poruncilor. Ele au lepădat ca pe niște bolovani, iubirea față de patimi și afecțiunea firii față de lucrurile sensibile și s-au umplut de cunoștința cea în duh, venită de sus, care spală patimile și dă viață virtuților.

<sup>174</sup> 8. Turmele din Sefila sunt cei ce învață prin multe strâmtorări filosofia morală și au nevoie de cuvintele (rațiunile) care îndeamnă la răbdare.

hărăzite lor<sup>175</sup>.

„*Lucrători la viile din munți*” sunt cei ce cultivă pe culmile contemplației rațiunea dumnezeiască și extatică a cunoștinței, care înveselește inima<sup>176</sup>. Iar „*lucrătorii la viile din Carmel*” sunt cei ce prin contemplație se exercită în chip înalt în știința desăvârșitei curățiri, cu înlăturarea totală a celor create. Căci Carmelul se tâlcuiește: „recunoașterea (acceptarea) tăierii împrejur”. Deci cel ce cultivă via în el, cultivă ideea mistică a tăierii împrejur prin cunoaștere, tăind dimprejurul minții tot ce e materie și toate cele materiale, dar fără să-și socotească în chip iudaic rușinea drept slavă<sup>177</sup>. Scriptura zice că și aceștia au trebuință de apa dumnezeieștii înțelepciuni din fântânile săpate în pustie, ca, pe măsura credinței, fiecare să primească cuvântul potrivit pentru cele crezute, adică harul prin care să învețe pe alții cuvântul mântuitor<sup>178</sup>. Căci prin acesta Domnul nostru Iisus Hristos îngrijește în chip minunat de sufletul fiecăruia, dat fiind că El este și se face fără încetare agricultorul cel bun și priceput, care lucrează toate cele spuse mai înainte pentru mântuirea noastră.

Acesta este pe scurt unul din înțelesurile cuvintelor de mai înainte. Acest înțeles are în centru pe Iisus Hristos. După alt înțeles ele se referă la mintea fiecăruia, descriind desăvârșirea celor întăriți de frica și de iubirea lui Dumnezeu<sup>179</sup>. Înainte însă de a înfățișa acest înțeles al cuvintelor, trebuie să-mi arăt mirarea că s-a putut spune de Ozia, care, potrivit istoriei, era regele Iudeii, că avea lucrători la viile din Carmel, știut fiind că acest munte nu se afla în împărăția lui Iuda, ci cădea în împărăția lui Israel, însăși capitala lui Israel fiind zidită pe vârful lui<sup>180</sup>. Dar, precum se vede, Scriptura, vrând să stârneasca cugetarea noastră leneșă la cercetarea adevărului, a amestecat în țesătura istoriei ceea ce n-a existat niciodată.

Ozia, așadar, e mintea care a dobândit tăria dumnezeiască în vederea făptuirii și a contemplației<sup>181</sup>. Căci, precum am spus, Ozia se tâlmăcește prin „*tăria lui Dumnezeu*”. „*Și l-a căutat*, zice, *Ozia pe Domnul în zilele lui Zaharia, care îl sfătuia în frica Domnului*”. Zaharia se tâlmăcește: „*pomenirea lui Dumnezeu*”. Deci mintea, până are în ea vie pomenirea lui Dumnezeu, caută prin contemplație pe Domnul. Dar nu oricum, ci în frica Domnului, adică prin împlinirea poruncilor<sup>182</sup>. Căci cel ce îl caută printr-o contemplație fără fapte, nu află pe Domnul, pentru că nu l-a căutat în frica Domnului.

„*Iar Domnul i-a făcut parte de propășire*”. Domnul hărăzește propășire oricui săvârșește fapte întru cunoștință<sup>183</sup>, învățându-l modurile poruncilor și descoperindu-i rațiunile adevărate ale lucrurilor<sup>184</sup>.

„*Și a zidit Ozia turnuri în Ierusalim*”. Cel ce propășește în căutarea Domnului prin contemplație, împreună cu frică, adică cu împlinirea poruncilor, zidește turnuri în Ierusalim, înălțând adică, în starea simplă și pașnică a sufletului rațiunile despre Dumnezeire<sup>185</sup>.

„*Și pește poarta unghiului*”. Poarta unghiului, adică a credinței bisericești, este viața evlavioasă<sup>186</sup>. Căci prin aceasta intrăm la moștenirea bunurilor. Deasupra ei mintea gnostică (ce se îndeletnicește cu cunoașterea) zidește, ca niște turnuri puternice și nebiruite, întăriturile

<sup>175</sup> 9. Turmele din câmpie sunt cei ce înaintează lesnicios pe drumul virtuților și rămân nevătămați de rău. Aceștia au nevoie de cuvintele (rațiunile) care îndeamnă la mulțumire.

<sup>176</sup> 10. Prin munți în general înțelege contemplarea înaltă a naturii în duh. Pe aceasta o cultivă cei ce au lepădat nălucirile sensibile și au străbătut la rațiuni, prin mijlocirea virtuților.

<sup>177</sup> 11. Carmelul e înălțimea recunoașterii tăierii împrejur (Înălțimea recunoașterii necesității tăierii împrejur). Iar tăierea împrejur e înlăturarea afecțiunii naturale față de cele ce se schimbă (ή τής κατά φύσιν σχέσεως προς γένεσιν αφαίρεσις. E plăcerea pentru lucrurile prinse în suvioul devenirii. Sau plăcerea pentru fenomenul apariției și creșterii lucrurilor și tristețea pentru fenomenul vestejirii și dispariției lor) și suprimarea legăturii afectuoase a minții față de fapte. Viața de vie a acestei stări este rațiunea Providenței, care hărăzește extazul sobru. Pe aceasta o cultivă bărbații sau gândurile ce se mișcă numai în jurul monadei simple și fără de început. Căci cel ce se mișcă numai spre aceasta a tăiat de la sine, ca pe un prepuț, afecțiunea care acoperă cauza creării lucrurilor.

<sup>178</sup> S-ar putea traduce și așa: „ca, pe măsura credinței, fiecare să primească rațiunea cuvenită din cele crezute, adică harul învățăturii mântuitoare”.

<sup>179</sup> 12. Alt înțeles al acestora.

<sup>180</sup> 13. Se arată cu curaj că e cu neputință să se fi petrecut istoria lucrurilor în conformitate cu acest loc.

<sup>181</sup> În vederea celor două trepte ale urcușului duhovnicesc.

<sup>182</sup> 14. Prin frica lui Dumnezeu a indicat filosofia activă, arătând sfârșitul prin început. Căci „*începutul înțelepciunii este frica lui Dumnezeu*” (Prov. 1, 7).

<sup>183</sup> Sau: oricui împreună făptuirea cu cunoștința, sau caută să pătrundă înțelesul poruncilor pe care le împlinește.

<sup>184</sup> Modurile poruncilor: modurile de aplicare practică; rațiunile lor sau ale lucrurilor: înțelesurile, rosturile lor în ansamblul Universului și al existenței.

<sup>185</sup> 15. Gândul înalt despre Dumnezeire este turn în suflet, întărit prin implicarea poruncilor.

<sup>186</sup> 16. Ce este poarta unghiului?

dogmelor despre întrupare, constând din diferite învățături, ca în tot atâtea pietre; de asemenea diferitele moduri ale virtuților, prin care se asigură împlinirea poruncilor.

„*Și peste unghiul văii*”. Valea este trupul. Iar unghiul acestuia e unirea lui cu sufletul prin legea poruncilor. Peste această unire zidește mintea, ca pe un turn, cunoștința, care supune trupul sufletului, prin legea duhului<sup>187</sup>.

„*Și peste unghiuri*”. Multe, zice, sunt unghiurile peste care mintea cea puternic întărită în Dumnezeu a zidit turnurile. Unul din aceste unghiuri este unirea celor particulare cu cele generale de aceeași fire, prin aceeași rațiune a existenței. Așa se unesc de pildă indivizii cu speciile, speciile cu genurile și genurile cu ființa. În felul acesta marginile se împreună în chip unic<sup>188</sup>. Peste aceste concretizări particulare și prin ele se străvād rațiunile generale, realizându-se, ca niște unghiuri, unirile multe și variate ale celor ce se deosebesc între ele<sup>189</sup>. Un altfel de unghi este unirea minții cu simțirea, a cerului cu pământul, a celor sensibile cu cele inteligibile și a firii cu rațiunea ei<sup>190</sup>. Peste toate acestea mintea contemplativă își înalță concepțiile adevărate prin știința ei, zidind cu înțelepciune turnurile spirituale peste aceste unghiuri, adică ridicând deasupra acestor uniuni dogmele care le susțin<sup>191</sup>.

„*Și le-a întărit pe ele, și a zidit turnuri în pustie și a săpat fântâni multe*”. Cel ce a putut să-și elibereze simțurile de patimi și să-și izbăvească sufletul din robia simțurilor, a reușit să ridice zid în calea intrării diavolului în minte prin mijlocirea simțurilor. De aceea se spune că a înalțat în pustie, adică în contemplația naturală, ca pe niște turnuri întărite, opiniile evlavioase despre lucruri, în care refugiindu-se, nu se teme de dracii, care tâlhăresc în pustia aceasta, adică în firea celor văzute și amăgesc mintea prin simțuri, trăgând-o spre întunericul neștiinței<sup>192</sup>.

„*Și a săpat fântâni multe*”, adică diferite deprinderi în cele bune, capabile să primească prin cunoștință (prin gnoză) pentru a le împărtași altora, învățăturile hărăzite de sus. „*Că avea multe turme în Sefila și în câmpie și lucrători la viile din munți și din Carmel, fiindcă era lucrător de pământ*”. Cel ce luptă după lege pentru adevăr, prin armele de-a dreapta și de-a stânga, împropătează puterea de răbdare a turmelor din Sefila, adică mișcările sufletului dedicate trupului, care se exercită în purtarea încercărilor fără de voie, adăpându-le cu temeieri de rezistență din deprinderile felurite ale virtuții și ale cunoștinței, ca niște fântâni săpate; iar pe cele din câmpie, adică mișcările sufletului care prosperă în cele de-a dreapta, sau în lărgimea virtuților, le adapă cu rațiuni (cu gânduri) de smerenie și de cumpătate, ca să nu cadă nici în cele de-a stânga și să nu fie scoase nici din cele de-a dreapta.

„*Și lucrători la viile din munți și din Carmel*”. Lucrătorii de la viile din munți sunt gândurile<sup>193</sup> evlavioase ale contemplației, care zăbovesc pe înălțime și cultivă cunoștința extatică și tainică<sup>194</sup>. Iar cei din Carmel sunt gândurile care cultivă știința nepătimirii și a curățirii desăvârșite, prin înlăturarea tuturor lucrurilor și a grijilor, ca pe prepuț ce trebuie tăiat, întrucât învăluie puterea de rodire a sufletului. Aceste gânduri taie cu totul dimprejurul minții, prin cunoștință, afecțiunea ei față de lucrurile pământești<sup>195</sup>. Căci Carmelul înseamnă „*acceptarea (recunoașterea) tăierii împrejur*”.

La sfârșit se spune de Ozia că e agricultor. Aceasta pentru că toată mintea, care a dobândit tăria lui Dumnezeu în vederea contemplației, este ca un agricultor adevărat, păzind curate de neghină semințele dumnezeiești ale celor bune, prin silința și prin îngrijirea sa, până ce are în sine pomenirea lui Dumnezeu care o susține. Căci zice: „*și era căutând pe Domnul în zilele lui Zaharia, întru frica Domnului*”. Iar Zaharia talmăcit în limba grecească, înseamnă pomenirea lui Dumnezeu. De aceea să ne rugăm neîncetat Domnului, ca pomenirea lui mântuitoare să rămână

<sup>187</sup> Cunoștința de aici nu e gnoza în general, prin care e cunoscut Dumnezeu, ci διάγνωσις, prin care omul recunoaște unirea dintre trup și suflet și drept urmare necesitatea ca trupul să se supună sufletului.

<sup>188</sup> Μοναδικός. În fiecare individ se întâlnește particularul cu universalul într-un chip unic, care nu se mai repetă.

<sup>189</sup> 17. Rațiunile celor particulare, în împreunare cu cele generale, înfăptuiesc unirile celor deosebite, deoarece rațiunile mai generale îmbrățișează în chip unitar rațiunile celor particulare, la care se referă în mod firesc lucrurile particulare.

<sup>190</sup> 18. Există și între acestea o rațiune a relației în duh, care înfăptuiește unirea lor întreolaltă.

<sup>191</sup> 19. Observă cum trebuie să se înțeleagă cuvântul „*a întărit*”.

<sup>192</sup> 20. Cel ce a dobândit o opinie cucernică despre fiecare lucru, nu se mai teme de dracii care înșeală pe oameni prin cele văzute.

<sup>193</sup> În grecește gândurile sunt de genul masculin λογισμοί.

<sup>194</sup> 21. Via face vin, vinul produce beție, iar beția extaz. Prin urmare și rațiunea activă, care este via, cultivată prin virtuți, naște cunoștința; iar cunoștința, extazul fericit, care scoate mintea din legătura cu simțirea (lucrarea simțurilor).

<sup>195</sup> Relația sau legătura minții cu lucrurile pământești.

în noi pururea, pentru ca izbânzile noastre duhovnicești să nu ne strice sufletul, făcându-l să se înalțe cu mândrie și să îndrăznească lucruri mai presus de fire, ca Ozia<sup>196</sup>.

Acum înțelegem cu toții, din cele arătate nouă de Sfinții Părinți, cât de importantă este pentru noi unirea cu Dumnezeu în credință, în unitatea Bisericii – Trupul lui Hristos și nevoia de a mărturisi întru El.

„*Tot cel ce va mărturisi în Mine<sup>197</sup> înaintea oamenilor, a zis Domul, și Fiul Omului va mărturisi în avτῶ întru dânsul înaintea îngerilor lui Dumnezeu. Iar cel ce se va lepăda de Mine înaintea oamenilor, lepădat va fi înaintea îngerilor lui Dumnezeu*” (Luca 12, 8-9).

Acum, mai mult decât oricând, prin Duhul Sfânt, în Biserică, vedem cum „*împrejur necinstitorii umblă*”, diavolul și cei roboții de el. Vedem că Papa, numindu-se a fi locțiitorul lui Dumnezeu (Vicarius Deus), a rupt de Biserică pe cei mai mulți și s-a făcut antihrist; că mulți din cei ce se numesc „slujitori ai Bisericii” înșelându-se i s-au plecat, i-au sărutat mâna; că el împreună cu cei care au pus stăpânire pe bogățiile lumii, cu înșelăciune, sunt bucuroși să controleze lumea și s-o supună. Acum înțelegem că mai mult decât orice avem nevoie a ne cunoaște pe noi înșine cât de păcătoși suntem și a ne pocăi, a nu ne tulbura, a nu deznădăjdui.

Conștiinți fiind că nimeni nu ne poate vătăma pe noi dacă mai înainte nu ne vătămăm noi înșiși (Matei 7, 13-27), avem a ne ruga cu credință lui Dumnezeu, cu conștiință trează – conștiința Bisericii, a acționa în lepădare de sine, a-L mărturisi cu răbdare, a-L slăvi împreună cu Prorocul David, în Duhul Sfânt: „*după înălțimea Ta (Crucea, Biserica – Trupul lui Hristos) ai înmulțit pe fiii oamenilor*” (Ps. 11, 8)<sup>198</sup>. „*Si ἔδωκός μοι ὑπερασπισμὸν σωτηρίας μου = mi-ai dat mie apărător mântuirea mea, și dreapta Ta (Hristos) m-a sprijinit*” (Ps. 17, 35)<sup>199</sup>.

Diavolul și slugile lui au înșelat și înșeală lumea că mântuirea vine prin oameni, prin legiurile lor, prin Antihrist, dar, creștinii cred și mărturisesc că mântuirea lor este în Biserică – Trupul lui Hristos, prin ascultare de Hristos și slujitorii Lui, cei uniți cu El, a căror viață este viața Lui, care se socotesc „*slugi netrebnice*” (Luca 17, 10). Niciodată printr-un om, chiar de ar fi el și slujitor în Biserică!

Am citit că Antihrist, întru început, se va arăta credincios Bisericii, binefăcător și că va câștiga încrederea multora din Biserică<sup>200</sup>. După cum vedem, și acum este văzută bine de unii din Biserică, mai ales, de cei care și-au făcut studiile în școli străine de ortodoxie, „ordinea” ce se face, în lume, în „*duhul lui antihrist*”. Dar, cei care caută sincer mântuirea înțeleg primejdia, aleg să se lepede de sine, aleg să-și ducă viața precum primi creștini în unire cu Dumnezeu și ajung să se bucure precum Sfinții că li s-a oferit cinstea să trăiască în aceste vremuri, nu se tem de greu, ci se tem să nu fie despărțiți în vreun chip de Hristos, Mântuitorul nostru.

*Slavă Ție Preasfântă Treime, Dumnezeul nostru, slavă Ție.  
Slavă Doamne Crucii și Învierii Tale, slavă Ție.  
Slavă Doamne Bisericii și Maicii Tale,  
icoană a Bisericii, slavă Ție.*

<sup>196</sup> Sfântul Maxim Mărturisitorul, Răspunsuri către Talasie, Filocalia 3, pp. 198-209.

<sup>197</sup> Cuvântul *ἐν* se traduce mai cu seamă *în*, *întru* și *cu*. Este foarte important aceasta, ca să ne mântuim este nevoie să mărturisim întru Hristos, uniți cu El în Biserică – Trupul Său.

<sup>198</sup> Puterea acestor cuvinte, însuflate de Duhul Sfânt, înțelegând-o diavolul a avut grijă ca prin cei *necinstitori* să le scoată și să bage în locul lor cuvintele în duhul lui antihrist: „Căci atunci când se ridică sus oamenii de nimic nelegiuirii mișună pretutindeni” (Ps. 11, 8). Este mutată nădejdea de la Dumnezeu la om. Acestea se găsesc scrise în Psaltirea ediție nouă, după 1914, care nu are ca bază de traducere Septuaginta, ci versiunea masoretică.

<sup>199</sup> Vezi tâlcuirea acestor Psalmi, în Psaltirea în tâlcuirea Sfinților Părinți, vol. 1, p. 164, 233.

<sup>200</sup> Vezi Tâlcuirea la Apocalipsă a Sfântului Ierarh Ermoghen, *Antihristul și pecetea lui*, Ed. Centrul de Misiune „Sfântul Ioan Maximovici”, pp. 53-55; *În pragul sclaviei universal sau ultima pagină din istoria libertății*, pp. 113-115.

## Învierea noastră este în Cuvântul lui Dumnezeu, în Trupul Lui - Biserica

Sfântul Atanasie cel Mare scriind împotriva ereticilor din vremea aceea ne-a înarmat și pe noi cu adevărul împotriva ereziilor de acum. Din acest cuvânt al său, pe care îl vom da mai jos, se înțelege foarte bine că nu poate fi mântuire în afara de Biserică – Trupul lui Hristos și că nu putem accepta că aceasta este dezbinată. Aceste erezii: că „poate fi mântuire în afara Credinței Ortodoxe, în afara Bisericii – Trupul lui Hristos”, că „Biserica – Trupul lui Hristos este dezbinată” tăgăduiesc Dumnezeirea lui Hristos, lucrează lepădarea de credință și gătesc calea lui Antihrist în vremea aceasta (1 Ioan 4, 1-3; 2 Tes. 2, 3-12).

Sfântul Atanasie zice: „Deci nu e dreaptă părerea că Hristos S-a numit Fiu și Dumnezeu după ce S-a făcut om. Aceasta este o născocire a iudaizanților de acum. Căci cum pot cunoaște astfel pe Dumnezeu ca Tată? Și fără Fiul cel adevărat nu poate fi nici înfiere. De aceea El însuși a zis: *«Nimeni nu cunoaște pe Tatăl, decât Fiul și cel căruia i-L descoperă Fiul»* (Matei, 10, 27). Și cum poate avea loc fără Cuvântul o îndumnezeire chiar înainte de El? Căci chiar El a spus către iudei, frații acestora, că *«i-a numit dumnezei pe cei către care a fost cuvântul lui Dumnezeu»* (Ioan, 10, 35). Iar dacă toți câți s-au numit fii ai lui Dumnezeu și dumnezei, fie pe pământ, fie în ceruri, au fost înfiați și îndumnezeiți prin Fiul, iar Fiul însuși este Cuvântul, e vădit că prin El sunt fii și dumnezei toți, iar El, înainte de toți; mai bine-zis singur El este Fiu adevărat și singur El, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat. Deci n-a primit aceste însușiri ca plată a virtuții, nici nu e altul decât acestea, ci e acestea după ființă. Căci e născut al ființei Tatălui, încât nu trebuie să se îndoiască nimeni că Cuvântul (Logosul) e neschimbător, după asemănarea Tatălui celui neschimbător.

Dar e bine să înfățișăm și cuvintele dumnezeiești ca să se dovedească și mai mult, odată cu nebunia lor, neschimbabilitatea Fiului și firea Lui neschimbătoare, una cu a Părintelui. Scriind deci către filipeni, Apostolul zice:

*«Aceasta să se cugete întru voi, ca și în Hristos Iisus care fiind în chipul lui Dumnezeu, nu răpire a socotit a fi întocmai ca Dumnezeu, ci S-a deșertat pe Sine chip de rob luând, făcându-Se întru asemănarea oamenilor. Și la înfățișare aflându-Se ca un om, S-a smerit pe Sine, ascultător făcându-Se până la moarte, iar moarte pe cruce. Pentru aceea și Dumnezeu L-a preainălțat pe El și I-a dăruit Lui nume peste tot numele, ca întru numele lui Iisus tot genunchiul să se plece, al celor cerești și al celor pământești și al celor de dedesubt. Și toată limba să mărturisească că Domn este Iisus Hristos, întru slava lui Dumnezeu»* (Filip., 2, 5-11). Ce ar putea fi mai limpede și mai vădit decât aceasta? Căci nu S-a făcut mai bun din ceva mai de jos. Ci, fiind Dumnezeu, a luat chip de rob și luând aceasta nu S-a făcut mai înalt, ci S-a smerit. Unde e deci în aceasta răsplata virtuții, sau ce sporire și îmbunătățire este în coborâre? Căci dacă Dumnezeu fiind, S-a făcut om și pogorându-Se, după aceea se zice că S-a înălțat, unde S-a înălțat, odată ce e Dumnezeu? Iar fiind vădit că Dumnezeu e prea înalt, e necesar ca și Fiul Lui să fie preainalt. Deci unde avea să fie înălțat Cel ce este întru Tatăl și este asemenea întru toate Tatălui? Prin urmare nu are nevoie de nici un adaos și nu este așa cum îl cugetă arienii. Și dacă Cuvântul S-a pogorât ca să fie înălțat - și așa s-a scris - ce nevoie era ca să Se smerească pe Sine, ca să caute să ia ceea ce avea? Și cum a primit har Dătătorul harului? Sau cum a primit un nume spre a fi închinat, Cel ce e închinat pururea întru numele Său? De fapt sfinții l se rugau și înainte de a Se fi făcut om: *«Dumnezeule, întru numele Tău, mântuiește-mă»* (Ps. 33, 1). Și iarăși: *«Acestia în care, și acestia în cai, noi însă vom fi măriți întru numele Domnului»* (Ps. 19, 8). El era închinat și de Patriarhi. Iar despre îngeri s-a scris: *«Și să se închine Lui îngerii lui Dumnezeu»* (Evr., 1, 6).

Dar și David cântă: *«Înainte soarelui este numele Lui și înainte lumii, din neam în neam»* (Ps. 71,17-5). Dar atunci, cum a luat nume Cel care era Cel preainalt înainte de a fi înălțat? Sau cum l s-a dat să l se aducă închinare Celui ce și înainte de a fi primit aceasta l se aducea pururea închinare? Nu e o enigmă, ci o taină dumnezeiască. *«La început era Cuvântul și Cuvântul era la Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvântul»* (Ioan, 1, 1). Dar acest Cuvânt S-a făcut mai pe urmă pentru noi trup. Și spusa de acum: *«L-a preainălțat»* nu indică ființa înălțată a Cuvântului. Căci aceasta era pururea și este deopotrivă cu Dumnezeu. Ci înălțarea este a omenității. Căci nu s-a

spus aceasta înainte de a Se face Cuvântul trup, ci ca să se arate că «*S-a smerit*» și «*L-a preînălțat*» se spune despre omenesc. Căci numai cele ce-i aparține smerenia îi aparține și înălțarea. Și dacă Cuvântul «*S-a smerit*» s-a scris pentru primirea trupului, e vădit că și Cuvântul «*a fost preînălțat*» s-a scris pentru aceasta. De aceasta (înălțare) avea nevoie omul, din cauza smereniei trupului și a morții. Fiind deci Cuvântul chip al Tatălui și nemuritor și luând chipul robului și răbdând pentru noi ca om în trupul Său moartea, ca să Se aducă astfel Tatălui pentru noi prin moarte, de aceea se spune că a și fost preînălțat ca om pentru noi, ca, precum prin moartea Lui noi toți am murit în Hristos, așa în același Hristos noi suntem preînălțați, ridicându-ne din morți și suindu-ne la ceruri, «*unde Iisus a intrat pentru noi ca înaintemergător*», «*nu la închipuirile celor adevărate, ci în cerul însuși, ca să se înfățișeze acum pentru noi înaintea feței lui Dumnezeu*» (Evr., 6, 20; 9, 24). Iar dacă acum Hristos a intrat pentru noi în cerul însuși, deși și înainte de aceasta este pururea Domnul și Făcătorul cerurilor, aceasta s-a scris pentru că S-a și înălțat pe Sine pentru noi. Și precum El, Care sfințește pe toți, spune iarăși că Se sfințește Tatălui pentru toți, nu ca să Se facă sfânt Cuvântul ci ca să ne sfințească în Sine pe noi pe toți, așa și prin spusa de acum: «*L-a preînălțat pe El*», nu s-a arătat că a fost înălțat El însuși, căci e pururea Cel preînălțat, ci că S-a făcut pentru noi dreptate (1 Cor., 1, 30) ca noi să ne înălțăm întru El și să intrăm prin porțile cerurilor, pe care El le-a deschis iarăși pentru noi. Căci cei ce alergau înainte ziceau: «*Ridicați, căpetenii, porțile voastre, și vă ridicați porțile veșnice și va intra împăratul slavei*» (Ps. 23, 7). Porțile nu erau închise Celui ce e Domnul și Făcătorul tuturor, ci și aceasta s-a scris pentru noi, căroră ne era închisă poarta raiului. De aceea se spune, în chip omenesc pentru El, Care purta trup: «*Ridicați porțile*» și: «*Va intra*», ca despre un om care intră. Dar se spune despre El și în chip dumnezeiesc, pentru că tot El este Cuvântul lui Dumnezeu, pentru că Acesta este și Domnul și Împăratul slavei.

Iar această înălțare săvârșită pentru noi a vestit-o mai înainte Duhul zicând: «*Și în dreptate vor fi înălțați, pentru că slava puterii lor ești Tu*» (Ps. 88, 17). Iar dacă dreptatea este Fiul, nu El are nevoie să fie înălțat, ci noi suntem cei ce suntem înălțați întru dreptate, care este El.

Dar nici cuvintele: «*I-a dăruit Lui*» nu s-au scris pentru Cuvântul. Căci era, de asemenea, închinat înainte de a Se face om, precum am mai spus, de către îngeri și de către toată zidirea, având cele ce le are și Tatăl. Ci și aceasta s-a scris despre El pentru noi și de dragul nostru. Căci precum Hristos a murit și a fost înălțat ca om, așa se spune că a luat ca om ceea ce avea pururea ca Dumnezeu, ca să ajungă la noi și acest har dăruit. Pentru că nu S-a micșorat Cuvântul luând trup, ca să ceară să ia El har, ci mai vârtos a îndumnezeit ceea ce a îmbrăcat și a dăruit aceasta și neamului oamenilor. Căci precum Cuvântul era pururea închinat, fiind și existent în chipul lui Dumnezeu, așa Același, fiind și numindu-Se și om și ca atare numindu-Se Iisus, are nu mai puțin toată zidirea sub picioarele Lui, încovoindu-și genunchii în fața Lui întru numele Lui; și mărturisind că chiar făcându-Se Cuvântul trup și răbdând moarte cu trupul, aceasta nu s-a făcut spre neslava dumnezeirii Lui, ci spre slava lui Dumnezeu. Iar slava Tatălui constă în a fi omul făcut și apoi pierdut și în a se face viu cel omorât și a fi făcut templu (biserică) al lui Dumnezeu. Într-adevăr faptul că puterile din ceruri, îngerii și arhanghelii care se închină pururea Lui, l se închină și acum Domnului în numele lui Iisus, este un har și o înălțare a noastră; căci Fiul lui Dumnezeu este închinat chiar făcut om și puterile cerești nu se smintesc văzându-ne pe toți cei de un trup cu El ridicați în ținuturile lor. Aceasta nu s-ar fi putut întâmpla, dacă Cel aflat în chipul lui Dumnezeu n-ar fi luat chip de rob și nu S-ar fi smerit îngăduind trupului Său să ajungă până la moarte.

Iată cum ceea ce pare oamenilor o nebunie a lui Dumnezeu, s-a făcut prin Cruce mai de cinstite decât toate. Căci prin aceasta s-a așezat în El învierea noastră. Și nu numai Israel, ci și toate neamurile, cum a prezis proorocul, părăsesc idolii lor și recunosc ca adevăratul Dumnezeu pe Tatăl lui Hristos și a încetat închipuirea demonilor și e închinat singur Dumnezeu cel adevărat întru numele Domnului nostru Iisus Hristos. Iar în faptul că se aduce închinare Domnului chiar venit în trup și numit Iisus și că se crede că El este Fiul lui Dumnezeu și prin El este cunoscut Tatăl, se arată, precum s-a zis, că nu Cuvântul, întrucât e Cuvânt, a primit acest har, ci noi. Căci prin înrudirea Lui cu noi după trup, am devenit și noi temple ale lui Dumnezeu și ne-am făcut fii ai lui Dumnezeu, așa încât se aduce închinare Domnului și în noi și cei ce ne privesc vestesc -

cum zice Apostolul (1 Cor., 14, 25) - că «Dumnezeu este cu adevărat în aceștia». E ceea ce spune și Ioan în Evanghelie: «Iar celor câți L-au primit pe El, le-a dat lor putere să se facă fi ai lui Dumnezeu» (Ioan, 1, 12). Iar în epistolă scrie: «Întru aceasta cunoaștem că rămâne întru noi, din Duhul Lui, din Care ne-a dat nouă» (1 Ioan, 3, 24).

E și aceasta un semn al bunătății arătate de El nouă, că am fost înălțați prin faptul că este în noi Domnul cel Preaînalt și că I s-a dat harul pentru noi, pentru că S-a făcut om ca noi Domnul care ne dă harul. Și însuși Mântuitorul S-a smerit pe Sine luând trupul nostru smerit; și a luat chip de rob, îmbrăcând trupul robit păcatului. Și n-a avut nimic de la noi spre îmbunătățire; căci El nu are nevoie de nimic și e deplin Cuvântul lui Dumnezeu. Ci mai vârtos noi ne-am îmbunătățit de la El. Căci El este «lumina care luminează pe tot omul care vine în lume» (Ioan, 1, 9). În zadar iau arienii în sprijin conjuncția «pentru aceea», fiindcă zice Pavel: «Pentru aceea și Dumnezeu L-a preaînălțat pe El». Căci n-a spus-o aceasta, ca să indice încoronarea virtuții, nici sporirea în îmbunătățire, ci cauza înălțării procurate nouă. Și ce este aceasta altceva decât că Cel ce Se afla în chipul lui Dumnezeu și era Fiul prea slăvitului Tată S-a smerit pe Sine și S-a făcut rob în locul nostru și pentru noi? Căci dacă nu S-ar fi făcut Domnul om, n-am fi înviați noi din morți, răscumpărați de păcate, ci am fi rămas morți sub pământ; nici n-am fi fost înălțați la cer, ci am zăcea în iad. Pentru noi deci și de dragul nostru s-a spus: «L-a preaînălțat» și «I s-a dăruit»<sup>201</sup>.

*Izbăvește-ne pe noi, Doamne Dumnezeul nostru de toată înșelăciunea diavolească și ne învrednicește a deveni bisericii ale Tale, în Biserica Ta. Amin.*



La credința desăvârșită, care este unitatea și părtășia omului cu Dumnezeu, deci la mântuire, vom putea ajunge numai de vom ține credința simplă-descoperirea „Cel ce se leapădă de Mine, și nu primește graiurile Mele, are pe cel ce îl judecă pe el: cuvântul care am grăit, acela îl va judeca pe el în ziua cea de apoi. Că Eu de la Mine nu am grăit; ci Tatăl Cel ce M-a trimis pe Mine, Acela poruncă Mi-a dat, ce voi zice și ce voi grăi. Și știu că porunca Lui viață veșnică este; deci cele ce grăiesc Eu, precum Mi-a zis Mie Tatăl, așa grăiesc” (Ioan 12, 48-50)

Sfinții Părinți ai Bisericii, între care se numără și Sfântul Maxim Mărturisitorul, după cum arată Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Hierotheos Vlachos în cartea sa *Cugetul Bisericii Ortodoxe*, „scot în evidență faptul că credința desăvârșită este unitatea și părtășia omului cu Dumnezeu. Credința, zice Sfântul Maxim, este „o putere de legătură sau o legătură care face să se ivească nemijlocita, desăvârșita și suprafireasca unire a credinciosului cu Dumnezeu în care crede”. Ortodoxia îl îndreaptă pe om în această direcție. Astfel Sfântul Maxim ne învață că credința are drept capăt mântuirea sufletelor. Mântuirea, ca să spunem așa, reușește atunci când omul este făcut să ajungă de la credința simplă-descoperirea la credința desăvârșită. De aceea el susține că „adevărata descoperire a ceea ce fusese crezut este capătul credinței”.

<sup>201</sup> Părinți și Scriitori Bisericești (PSB) 15, Sfântul Atanasie cel Mare, Scrieri, Partea I, Trei cuvinte împotriva arienilor, pp. 203-208.



Așa se face că dă o mare însemnătate păstrării descoperirii, adică ceea ce numim credința simplă sau începătoare. Cel ce-și păstrează credința în Hristos nevătămată „are în sine toate dumnezeieștile daruri ale harului laolaltă”. Recunoașterea adevăratei descoperiri ne dă puțința de a rămâne în adevărata perspectivă a tămăduirii. Nu e nicidecum o întâmplare că Sfântul Maxim caracterizează adevărata credință ca primul leac al mântuirii. El scrie: „Mai curând să păstrăm întâiul leac al mântuirii noastre: vreau să spun moștenirea credinței”. **Îl păstrăm mărturisind cu sufletul și cu trupul, și, într-adevăr, cu îndrăzneală ceea ce Părinții ne-au învățat și ne-au lăsat moștenire.**

După învățătura Sfântului Maxim Mărturisitorul, se vedește că cei ce pierd credința, adică ortodoxia, pierd și unirea cu Dumnezeu, puțința îndumnezeirii, și se despart de Biserică, de adevăratul Trup al lui Hristos. Ortodoxia este Biserica cea una care deține adevărul, păstrează meșteșugul adevărat al tămăduirii și poate călăuzi pe om la adevărata cunoaștere a lui Dumnezeu, care este părăsire cu Dumnezeu<sup>202</sup>.

Așadar, ca să ajungem la unitatea credinței, la credința desăvârșită, trebuie să fim ortodocși. Unitatea credinței nu înseamnă numai unitate în literă a credinței, ci înainte de toate unitate în Duhul credinței. A avea unitatea credinței nu înseamnă numai a cunoaște credința Bisericii, credința simplă-descoperirea, ci înseamnă a avea Duhul credinței, a fi în unitatea credinței prin Duhul Sfânt, a cunoaște cele ale credinței prin Duhul Sfânt. A fi în unitatea credinței înseamnă a avea credința Duhului Sfânt, credința lui Hristos, „mintea lui Hristos” (1Cor, 2, 16), înseamnă a fi în unire cu Dumnezeu. Nimeni nu poate fi în unitatea credinței în afara Duhului Sfânt. Unitatea credinței este în Duhul Sfânt, în Biserica – Trupul lui Hristos. Unitatea credinței nu poate fi despărțită de unitatea Bisericii. În credință și prin credință unindu-ne cu Dumnezeu dobândim nezdruncinată unitate a credinței, suntem în unitatea Bisericii, Împărăția cerului pe pământ (Ioan 18, 37; 17, 16). De acum, din viața aceasta, în Biserică, prin ortodoxie, suntem chemați să ajungem la unitatea credinței, la îndumnezeire, să trăim împărăția cerurilor în inimile noastre. Domnul zice că: „nu va veni împărăția lui Dumnezeu cu pândire. Nici (nu) vor zice, iat-o aici sau iat-o acolo; că iată împărăția lui Dumnezeu înlăuntrul vostru este” (Luca 17, 20-21). Și: „Amin zic vouă: oricine nu va primi împărăția lui Dumnezeu ca pruncul, nu va intra într-însa” (Luca 18, 17). Și: „Amin, amin, grăiesc vouă: cel ce ascultă cuvintele Mele și crede Celui ce M-a trimis pe Mine, are viață veșnică și la judecată nu va veni, ci s-a mutat din moarte în viață. Amin, amin, grăiesc vouă, că vine ceasul și acum este, când morții vor auzi glasul Fiului lui Dumnezeu și care vor auzi vor învia” (Ioan 5, 24-25).

La unitatea credinței s-a ajuns și se ajunge numai în Trupul lui Hristos - Biserica, a cărei unitate „mai presus de fire”<sup>203</sup> a fost, este și va fi. Cei care zic: „Haideți să refacem unitatea credinței și a Bisericii” dovedesc că au ieșit din unitatea Bisericii, că au pierdut-o și că unitatea la care caută să ajungă acum, oriunde și oricum, nu este unitatea credinței și a Bisericii. Unire nu poate fi decât în Adevărul lui Dumnezeu. Unitate nu poate fi decât în Biserică, prin Sfânta Treime.

Cine tăgăduiește unitatea Bisericii, care este Trupul lui Hristos primit de la Maica Domnului și îndumnezeit, căruia Sfinții și credincioșii îi devin mădulare, tăgăduiește venirea lui Iisus Hristos în trup, tăgăduiește Dumnezeirea Lui, hulește pe Duhul Sfânt și întreaga Sfânta Treime prin care este unitatea Bisericii, și se rup de legătura vie cu ea.

Nu tăgăduindu-se unitatea Bisericii și căutându-se „o refacere a ei” se va putea ajunge vreodată la unitatea credinței, ci mărturisind-o și slăvind pe Dumnezeu, Cel prin care aceasta este. Biserica nu are nevoie de mântuitori, ci noi avem nevoie să ne mântuim în ea, și la aceasta vom putea ajunge numai de vom rămâne adevărate mădulare ale ei și de îi vom ajuta și pe cei din afara ei să se zidească în ea. Numai fiind adevărate mădulare ale Bisericii îi putem ajuta și pe cei din afara ei să se învrednicească de unirea cu Mântuitorul nostru, Care prin Duhul Sfânt ne învață a cere: „Unitatea credinței și împărtășirea Sfântului Duh, pe noi înșine și unii pe alții și toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm” (Matei 28, 19-20; Marcu 16, 15-16; Ioan 20, 20-23; 17, 20-23; Efes. 4, 10-13).

<sup>202</sup>Mitropolitul Hierotheos Vlachos, Cugetul Bisericii Ortodoxe, Dreapta credință în învățătura Sfântului Maxim Mărturisitorul, pp. 63-65.

<sup>203</sup>Cf. Învățătura de credință Ortodoxă, întreb. 276, p. 165.

Tocmai pentru ca să ajungem la „unitatea credinței”, Mântuitorul a zidit Biserica - Trupul Său și a organizat-o, „ea continuă viața Lui și este semnul văzut al mântuirii noastre”. În Biserică se jertfește Mielul lui Dumnezeu în chip nesângeros, pe altarele bisericilor, și pentru aceasta la Sfânta Liturghie, după Epicleză, după prefacerea pâinii și vinului în Trupul și Sângele Domnului, ne rugăm în Duhul Sfânt, cerând ca să fim menținuți în unitatea credinței și să se desăvârșească această unitate. Cerem deci ca împărțășirea, această unire cu El, cu Cel pe care Îl mărturisim și cu Cel căruia ne rugăm: „Cred, Doamne, și mărturisesc, că Tu ești cu adevărat Hristos, Fiul lui Dumnezeu celui viu...<sup>204</sup>”, să ne fie spre „Unitatea credinței și părtășia Sfântului Duh...”, adică, să ne învrednicim ca prin această unire să devenim „una”.

Așadar, prin credința în Duhul Sfânt curățându-ne și unindu-ne cu Hristos și prin Hristos cu Tatăl, se împlinește voia cea plină de iubire a Sfintei Treimi, pe care a arătat-o Mântuitorul în rugăciunea Sa Arhierească.

Părintele Dumitru Stăniloae, tâlcuind cererea pentru „unitatea credinței” care se face în Liturghia credincioșilor, pentru mădularele Bisericii, pentru cei ortodocși, după transformarea pâinii și vinului în Trupul și Sângele Domnului, înainte de a ne împărțăși, zice printre altele:

„Nu ni se dă plinătatea Duhului lui Hristos și nici unitatea în credință prin împărțășire dacă nu ne dăruim pe noi înșine și unii pe alții în mod deplin lui Hristos. Unirea în credință e și ea un dar al Duhului Sfânt, dar Sfântul Duh nu intră în cei ce nu vor să se dăruiască lui Hristos, sau n-a intrat în cei ce nu se arată ca unii ce s-au dăruit lui Hristos pe ei înșiși și unii pe alții, surpând închisoarea egoismului lor. Căci Duhul Sfânt e Duhul comuniunii. Unde este El, are loc comunicare de la unul la altul. Trebuie să ne dăruim lui Hristos și unii altora ca să ni Se dăruiască Duhul Său cel Sfânt. Și nu se poate dăruii lui Hristos cel ce nu se dăruiește altora, sau viceversa. Nu ajunge să mă dăruiesc eu însumi lui Hristos ca să înfăptuiesc sau să sporesc unirea credinței cu alții și ca să primesc pe Duhul Sfânt. Comoditatea sau egoismul nu mă duce la unirea în credință sau la sporirea ei și la unitatea în Duh cu alții”<sup>205</sup>.

Deci, înțelegem că la unitatea credinței, la credința desăvârșită, la mântuire vom putea ajunge numai de ne vom ține cu Harul lui Dumnezeu în Credința Ortodoxă a Bisericii și de o vom mărturisi prin viața și cuvântul nostru.

Pe cât este de important pentru mântuire să credem că Iisus Hristos este Dumnezeu, tot atât de important este să credem că El a venit în trup și că acest trup al Său, luat din Maica Domnului și îndumnezeit, este Biserica

„Răspuns-au Iudeii și i-au zis Lui: ce semn arăți nouă, că faci acestea? Răspuns-a Iisus și a zis lor: Stricați biserica aceasta, și în trei zile o voi ridica. Și au zis Iudeii: în patruzeci și șase de ani, s-a zidit biserica aceasta, și tu în trei zile o vei ridica? Iar El zicea pentru biserica trupului Său”  
(Ioan 2, 18-21)

Sfinții Părinți ne arată că Sfântul Ioan încă de la începutul Evangheliei sale după ce descoperă direct Dumnezeuirea lui Hristos și arată caracterul de comuniune personală a lui Dumnezeu zicând: „La început era Cuvântul” și celelalte, arată imediat după aceea că: „Cuvântul trup S-a făcut și S-a sălășluit întru noi” (Ioan 1, 14), lucru care este tot atât de important pentru mântuirea noastră<sup>206</sup>.

Acest cuvânt tâlcuindu-l ei, conglăsuind, ne fac cunoscută, pe cât ne este cu putință, taina Bisericii. Ei toți ne arată că venirea Domnului nostru Iisus Hristos în trup este mântuirea noastră. Dacă Unul Născut, Fiul și Cuvântul lui Dumnezeu, nu s-ar fi făcut trup și nu ne-ar fi zidit în acest Trup al Său, care este Biserica, în care prin credință unindu-ne cu El putem ajunge „toți la unitatea credinței și a cunoștinței Fiului lui Dumnezeu, întru bărbat desăvârșit, la măsura vârstei plinirii lui Hristos”, omenirea căzută în stricăciune și moarte nu putea avea

<sup>204</sup>Rânduiala Sfintei Împărțășanii, Rugăciunea a douăsprezecea a Sfântului Ioan Gură de Aur.

<sup>205</sup>Părintele Dumitru Stăniloae, Spiritualitate și comuniune în Liturghia Ortodoxă, Liturghia credincioșilor, p. 531.

<sup>206</sup>Părinți și scriitori bisericești (PSB 15), Sfântul Atanasie cel Mare, Scrieri, Partea 1, Editura Institutului biblic și de misiune al Bisericii Ortodoxe Române (EIBMBOR), București, 1987, p. 309; PSB 41, Sfântul Chiril al Alexandriei, Scrieri, Partea a patra, p. 13, 17, 241.

nicidecum mântuire (Efes. 4, 10-19).

Sfântul Atanasie cel Mare arată lămurit în scrierile sale cât de important este faptul că Cuvântul a venit în trup, precum și că mântuirea noastră este numai în acest Trup al Său - Biserica - de care Hristos, Fiul lui Dumnezeu nu poate fi despărțit.

Părintele Dumitru Stăniloae notează că: „Sfântul Atanasie arată cum același Cuvânt, Care e totodată Rațiunea personală și Subiectul care vorbește prin toate oamenilor, văzând pe oameni căzuți de la vederea Lui și comunicare cu El prin zidire, a venit în mod mai arătat între oameni prin întrupare, ca să Se facă mai cunoscut lor. El le va vorbi acum oamenilor mai clar, dar va și curăți trupul omenesc de patimi, ca mintea oamenilor să poată vedea mai limpede prezența Lui și să audă mai vădit cuvintele Lui. Toată teologia Sfântului Atanasie este o teologie a Logosului văzut ca Persoană dumnezeiască egală cu Tatăl. Logosul ca Persoană, Care e și Rațiunea din care iradiază rațiunile tuturor lucrurilor, și Cuvânt, Care vorbește prin toate lucrurile, vrând să-i lege pe oameni de Sine, este atât Creatorul și Proniatorul lumii, cât și Mântuitorul ei. Din Cuvântul lui Dumnezeu ca Rațiune decurg sensurile tuturor; în același timp în comuniunea cu El, ca subiect al cuvintelor, au viața toate”<sup>207</sup>.

„Drept urmare, fericite și cu adevărat iubitorule de Hristos, zice Sfântul Atanasie, să istorisim, potrivit dreptei noastre credințe, și cele despre întruparea Cuvântului și să înfățișăm dumnezeiasca arătare a Lui către noi, pe care iudeii o bârfesc, iar elinii o iau în răs, dar căreia noi ne închinăm. O facem aceasta, ca din părută micșorare a Cuvântului să câștigi o și mai mare și mai dreaptă credință în El. Căci cu cât e mai luat în răs de necredincioși, cu atât dă o mai mare mărturie despre dumnezeirea Lui. Pentru că cele pe care nu le cuprind oamenii, socotind că sunt cu neputință, pe acestea le dovedește El ca fiind cu putință; și cele ce oamenii le batjocoresc, ca necuvenite lui Dumnezeu, pe acelea le face El ca întru totul cuvenite bunătății Lui; și cele pe care oamenii, făcând pe înțelepții, le iau în răs ca fiind omenești, pe acelea le arată dumnezeiești prin puterea Lui, risipind prin Cruce nălucirea idolilor, cu păruta Lui smerenie și înduplecându-i pe nevăzute, pe cei ce râd de El și nu cred, să recunoască dumnezeirea și puterea Lui.

Dar istorisirea acestora cere o reamintire a celor spuse înainte. Numai așa vei putea cunoaște cauza arătării în trup a Cuvântului celui atât de mare și atât de minunat al Tatălui și nu vei crede că Mântuitorul a purtat trup în virtutea firii, ci că fiind netrupesc prin fire și Cuvântul însuși, din iubirea de oameni și din bunătatea Tatălui Său, S-a arătat nouă, pentru a noastră mântuire, în trup omenesc.

Deci se cuvine ca, înfățișând noi această faptă a Lui, să vorbim întâi despre crearea tuturor și despre Dumnezeu, Creatorul tuturor, ca astfel să se înțeleagă că și înnoirea zidirii s-a cuvenit să se facă de către Cuvântul care a creat-o la început. Căci nu se va arăta nimic protivnic în faptul că Tatăl a lucrat mântuirea creațiunii prin Acela prin Care a și creat-o...

Poate te vei mira pentru ce, pornind să grăim despre întruparea Cuvântului, vorbim acum despre începutul oamenilor. Dar nici aceasta nu este ceva străin de scopul istorisirii. Căci e de trebuință ca, vorbind despre arătarea Cuvântului nouă, să grăim și despre începutul oamenilor, ca să cunoști că noi am fost motivul pogorării Lui, și neascultarea noastră a făcut iubirea de oameni a Cuvântului ca Domnul să vină la noi și să Se arate între oameni. Pentru că noi am fost pricina întrupării Lui și pentru a noastră mântuire S-a lăsat mișcat de iubirea de oameni ca să Se sălășluiască în trup omenesc și să Se arate în el. Căci Dumnezeu a făcut pe om și a voit să rămână în nesticăciune. Dar oamenii nesocotind aceasta și întorcându-se de la cunoașterea Lui și gândind și născocind răutatea pe seama lor, cum s-a spus mai înainte, - au căzut sub osânda morții cu care au fost amenințați mai înainte, și deci n-au mai rămas cum au fost făcuți. Ci s-au făcut stricăcioși, potrivit cu ceea ce au gândit, și moartea a pus stăpânire pe ei. Căci călcare poruncii i-a întors pe ei la starea cea după fire, ca așa cum neexistând au fost aduși la existență, așa să suporte precum se cuvine, și stricăciunea spre neființă în cursul timpului. Căci dacă având odată drept fire neființa, prin prezența și iubirea de oameni a Cuvântului au fost chemați la existență, în chip firesc, golindu-se de gândul la Dumnezeu și întorcându-se spre cele ce nu sunt - căci cele rele sunt cele ce nu sunt, iar cele bune sunt cele ce sunt - o dată ce s-au despărțit de

<sup>207</sup> PSB 15, *Cuvânt despre întruparea Cuvântului*, p. 89, nota 1.

Dumnezeu, Care este, s-au golit și de existență...

Moartea întărindu-se prin acestea tot mai mult și stricăciunea stăruind, datorită acestora, împotriva oamenilor, neamul omenesc se strica, și omul rațional, zidit după chipul lui Dumnezeu, dispărea, iar lucrarea făcută de Dumnezeu se pierdea. Căci moartea, precum am zis, se întărea împotriva noastră prin lege. Și nu era cu puțință a scăpa de această lege, dat fiind că Dumnezeu o orânduise din pricina neascultării. Astfel, ceea ce se petrecea era ceva de neînțeles, dar care trebuia să se petreacă și în același timp era ceva cu adevărat necuvenit. Era de neînțeles, dar trebuia să se producă, pentru că Dumnezeu care a grăit s-ar fi arătat că a mințit dacă, legiuind ca omul cu moarte să moară de va călca porunca, acesta n-ar fi murit după călcarea ei, ci Cuvântul Lui s-ar fi făcut deșert. Dumnezeu n-ar fi grăit adevărul, dacă spunând că noi vom muri, omul n-ar fi murit. Dar era totodată necuvenit ca cele odată create ca ființe raționale (cuvântătoare) și părtașe de Cuvântul să se piardă și să se întoarcă iarăși prin stricăciune la neexistență. Nu era potrivit cu bunătatea lui Dumnezeu să se strice cele făcute de El, datorită înșelăciunii uneltite de diavol împotriva oamenilor. De altfel era cu totul necuvenit ca măiestria arătată de Dumnezeu în ființa oamenilor să dispară, fie prin negrija lor, fie prin înșelăciunea dracilor.

Deci stricându-se și pierzându-se astfel de ființe raționale (cuvântătoare), ce trebuia să facă Dumnezeu, Care e bun? Să lase stricăciunea să se întărească împotriva lor și să stăpânească moartea asupra lor? Dar atunci ce nevoie ar mai fi fost ca aceste ființe să fi fost făcute chiar și la început? Ar fi trebuit mai bine să nu fi fost făcute decât, odată făcute, să greșească și să se piardă. Căci dacă după ce l-a făcut pe om, ar privi cu nepăsare stricare lucrului făcut, din această lipsă de grijă s-ar vedea mai mult slăbiciunea și lipsa Lui de bunătate, decât dacă nu l-ar fi făcut la început. Căci dacă nu l-ar fi făcut, nu ar fi fost cineva care să vadă slăbiciunea Lui. Dar odată ce l-a făcut și l-a creat ca să existe, era cu totul fără înțeles să se piardă lucrul Său și mai ales sub ochii Săi ca ai Celui ce l-a făcut. Deci nu putea să lase pe oameni să fie stăpâniți de stricăciune, căci acest lucru era necuvenit și nepotrivit cu bunătatea lui Dumnezeu.

Dar așa cum nu trebuia să se întâmple aceasta, tot așa nu se potrivea cu Dumnezeu nici contrariul, adică să Se arate Dumnezeu mincinos în legea cu privire la moarte. Căci era necuvenit ca pentru folosul și menținerea noastră să Se arate mincinos Dumnezeu, Părintele Adevărului. Deci ce trebuia să se întâmple, așa stând lucrurile? Sau ce trebuia să facă Dumnezeu? Să ceară oamenilor să se pocăiască pentru neascultare? Aceasta ar fi fost potrivit cu Dumnezeu, ar zice cineva, spunând că precum prin neascultare au ajuns în stricăciune, așa prin pocăință ar fi ajuns iarăși la nestricăciune. Dar pocăința nu împlinea ceea ce era potrivit cu Dumnezeu, căci El s-ar fi arătat și în acest caz mincinos, nelăsându-i pe oameni sub stăpânirea morții. Pe de altă parte, pocăința nu putea să-i ridice pe oameni din cele ale firii, căci face să înceteze doar păcatul. Dacă ar fi fost deci numai păcatul și nu și stricăciunea ca urmare a lui, ar fi fost de ajuns pocăința. Dar odată ce, după călcarea ce a premers, oamenii erau stăpâniți de stricăciunea cea după fire și erau dezbrăcați de harul de a fi după chipul lui Dumnezeu, ce trebuia să se întâmple altceva? Sau, de cine era nevoie pentru readucerea acestui har, dacă nu de Cuvântul lui Dumnezeu, Care a făcut la început toate, din cele ce nu sunt? Căci era propriu Lui să aducă iarăși pe cel stricăcios la nestricăciune și să împlinească pentru toți ceea ce se cuvenea în fața Tatălui. Căci fiind Cuvântul Tatălui și fiind mai presus de toate, era firesc că numai El avea puterea să creeze din nou toate și să pătimească pentru toți și să fie pentru toți sol vrednic pe lângă Tatăl<sup>208</sup>.

„De aceea lubitorul de oameni Cuvântul lui Dumnezeu, cu voia Tatălui a îmbrăcat trupul creat, ca pe acest trup pe care l-a omorât primul om prin neascultare, să-l facă El viu prin sângele trupului Său și să ne deschidă nouă „o cale nouă și vie”, cum a zis Apostolul, „prin catapeteasmă, adică prin trupul Său” (Evr. 10, 20). Aceasta arătând-o și în alt loc, zice: „așadar de e cineva în Hristos zidire nouă, cele vechi au trecut, iată toate noi s-au făcut” (2Cor. 5, 17). De aceea cu dreptate zice: „Domnul M-a zidit pe Mine început al căilor Sale pentru lucrurile (făpturile) Lui” (Pilde 8, 22)<sup>209</sup>. Amin.

<sup>208</sup> Ibidem, pp. 86-99.

<sup>209</sup> Ibidem, Trei cuvinte împotriva arienilor, p. 303.

Biserica - Trupul lui Hristos este întemeiată de Hristos prin jertfa Sa pe Cruce și Învierea din morți, ea este „Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolească”, ea continuă viața Lui și este semnul văzut al mântuirii noastre, în ea trebuie să credem pentru că ne unește cu Dumnezeu

„Mântuitorul nostru Iisus Hristos, zice Părintele Cleopa în Duhul Sfânt împreună cu Sfinții Părinți, a întemeiat Biserica Sa prin însași jertfa Sa pe Cruce și Învierea din morți. „Drept aceea, zice Sfântul Apostol Pavel, *luați aminte de voi și de toată turma întru care Duhul Sfânt v-a pus pe voi episcopi, ca să păstoriți Biserica lui Dumnezeu, care o a câștigat cu sângele Său*” (Fapte 20, 28). A făcut-o văzută în a cincizeca zi după învierea Sa, la Cincizecime, când a trimis pe Duhul Sfânt în chip de limbi de foc asupra sfinților Săi ucenici și apostoli, care prin Cuvântul propovăduirii lor au organizat și au întărit prima obște de credincioși. „*Ci veți lua putere, a zis Domnul nostru Iisus Hristos, Sfinților Apostoli, mai înainte de a se înălța la cer, venind Duhul Sfânt peste voi, și veți fi Mie mărturie în Ierusalim și în toată Iudeia și în Samaria și până la marginea pământului*” (Fapte 1, 8). „*Și cu alte cuvinte mai multe mărturisea și îndemna, Sfântul Apostol Petru, pe dânșii zicând: Mântuiți-vă de acest neam îndărătnic. Deci ei cu dragoste primind cuvântul lui, s-au botezat și s-au adăugat în ziua aceea suflete ca la trei mii. Și erau așteptând întru învățătura apostolilor și întru împărțășirea și întru frângerea pâinii și întru rugăciuni. Și s-a făcut peste tot sufletul frică; că multe minuni și semne prin apostoli se făceau. Și toți cei ce au crezut erau la aceeași și aveau toate de obște*” (Fapte 2, 41-44).

Biserica lui Hristos este una, deoarece Mântuitorul a întemeiat o singură Biserică. „*Și Eu zic ție, că tu ești Petru, și pe această piatră voi zidi Biserica Mea, și porțile iadului nu o vor birui pe dânsa*” (Matei 16, 18). Nu mai multe, pentru că Biserica are un singur Cap, pe Iisus Hristos, ea fiind înfățișată ca:

O singură Mireasă a lui Hristos: „*Ca să o puie înainte pe ea Luiș slăvită Biserică, neavând întinăciune, nici prihană, sau altceva de acest fel, ci ca să fie sfântă și fără de prihană*” (Efes. 5, 27).

Ca o casă a lui Dumnezeu și a lui Hristos: „*Iară Hristos ca un fiu în casa lui; a căruia casă suntem noi, numai de vom ține neclătită îndrăznirea și lauda nădejzii până în sfârșit*”. „*Drept aceea fraților, având îndrăzneală a intra întru cele sfinte prin sângele lui Iisus, pe cale nouă și vie, care o a înnoit nouă, prin catapeteasmă, adică prin trupul Său; și având preot mare peste casa lui Dumnezeu; să ne apropiem cu adevărată inimă întru deplină credință, fiind stropiți la inimi de συνειδήσεως πονηρᾶς - știința (conștiința) vicleană, și spălați la trup cu apă curată*” (Evrei 3, 6; 10, 19-22).

Ca un trup unic al lui Hristos: „*Întru același chip noi cei mulți un trup suntem întru Hristos, și fiecare unul altuia mădulare*” (Rom. 12, 5).

Ca o singură turmă: „*Și alte oi am, care nu sunt din staulul acesta; și pe acelea Mi se cade a le aduce, și glasul Meu vor auzi; și va fi o turmă și un păstor*” (Ioan 10, 16).

Biserica se numește Sfântă pentru că Sfânt este Capul ei, Mântuitorul nostru Iisus Hristos și în ea locuiește Duhul Sfânt: „*Bărbaților, iubiți-vă femeile voastre, precum și Hristos a iubit Biserica, și pe Sine S-a dat pentru dânsa, ca pe ea să o sfințească, curățindu-o cu baia apei prin grai, ca să o puie înainte pe ea Luiș slăvită Biserică, neavând întinăciune, nici prihană, sau altceva de acest fel, ci ca să fie sfântă și fără de prihană*” (Efes. 5, 25, 27).

Prin cuvintele „Biserică sobornicească”, noi arătăm că Biserica noastră are menirea de a se răspândi în toată lumea, cuprinzând pe credincioșii din toate locurile, din toate timpurile și de la toate popoarele, ca o încununare a poruncii Mântuitorului, Care a zis: „*Mergând învățați toate neamurile, botezându-i pe ei în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh*” (Matei 28, 19). Sfântul Apostol Pavel spune galatenilor și colosenilor că în Biserica lui Hristos nu se face deosebire de neam între credincioși: „*Nu mai este elin și iudeu, tăiere împrejur și netăiere împrejur, barbar, scit, rob ori slobod, ci toate și întru toți Hristos*” (Col. 3, 11; Gal. 3, 28). Biserica sobornicească înseamnă unirea tuturor cu totul. Fiecare membru și toți la un loc stau în unire cu Biserica întregă și aceasta cu fiecare membru.

Î se mai spune sobornicească pentru că învățătura ei este conformă cu întregul adevăr primit

de la Hristos, spre deosebire de sectă sau de erezie, care are numai o parte de adevăr. Ea este sobornicească sau universală (catolică) pentru că deține adevărul unic și universal. Ortodoxia nu este numai dreaptă credință, ci și deplină credință, adică adevărul întreg. De aceea i se spune sobornicească. Cu acest înțeles găsim cuvântul prima dată la Sfântul Ignatie purtătorul de Dumnezeu, care zice că: „Unde este Hristos, acolo este și Biserica sobornicească”.

Iar „apostolică” se numește Biserica Ortodoxă pentru că ea a fost întemeiată de Mântuitorul prin Sfinții Apostoli și a fost răspândită în lume și organizată de la început tot prin Sfinții Apostoli: „Dar acum întru Hristos Iisus voi care oarecând erați departe, v-ați făcut aproape prin sângele lui Hristos. Pentru că El este pacea noastră, care a făcut amândouă una, și peretele cel din mijloc al zidului a sfărâmat, vrajba în trupul Său, legea poruncilor cu dogmele stricând, ca pe amândoi să-i zidească întru Sine într-un om nou, făcând pace, și pe amândoi să-i împace într-un trup cu Dumnezeu prin Cruce, omorând vrajba întru dânsa. Și venind a vestit pace vouă celor de departe și celor de aproape. Că printr-Însul avem amândoi apropierea într-un Duh către Tatăl. Pentru aceea dar de acum nu mai sunteți străini și nemernici, ci împreună cetățeni cu Sfinții și de aproape ai lui Dumnezeu, zidiți fiind pe temelie apostolilor și a prorocilor, fiind piatra cea din capul unghiului însuși Iisus Hristos” (Efes. 2, 13-20). Apoi, pentru că păstrează neschimbată învățătura dată de Iisus Hristos și de Duhul Sfânt prin Sfinții Apostoli. Și, în sfârșit, pentru că păstrează darurile Sfântului Duh de la Sfinții Apostoli prin succesiune, adică păstrează legătura harului neîntreruptă, de la apostoli și până astăzi, succesiune numită apostolică.

Apostoliceitatea Bisericii este mărturisită atât de Sfânta Scriptură, cât și de Sfânta Tradiție; ei i se mai zice apostolică și pentru că ea este „zidită pe temelie apostolilor și a prorocilor, piatra din capul unghiului fiind însuși Iisus Hristos, întru Care toată zidirea bine alcătuită crește, întru lăcaș sfânt, în Domnul, întru carele și voi împreună vă zidiți spre lăcaș lui Dumnezeu întru Duhul” (Efes. 2, 20-22). „Deci lepădând toată răutatea și tot viclesugul și fățarniciile și pizmele și toate clevețirile, ca niște prunci de curând născuți să iubiți laptele cel cuvântător și fără de viclesug, ca printr-Însul să creșteți spre mântuire, de vreme ce ați gustat că este bun Domnul. Către Carele apropiindu-vă, Cel ce este Piatra cea vie, de oameni cu adevărat nebăgată în seamă, iar la Dumnezeu aleasă și scumpă, și voi înșivă ca niște pietre vii, vă zidiți casă duhovnicească, preoție sfântă, ca să aduceți jertfe duhovnicești, plăcute lui Dumnezeu, prin Iisus Hristos. Pentru că scris este în Scriptură: Iată pun în Sion piatră în capul unghiului aleasă, scumpă, și cel ce va crede întru dânsa nu se va rușina. Drept aceea, vouă celor ce credeți, cinstea, iar celor necredincioși, piatra care nu o au băgat în seamă ziditorii, aceasta s-a făcut în capul unghiului, și piatră de poticnire și piatră de sminteală, de care se poticnesc cei care nu se pleacă cuvântului, spre care și puși sunt. Iar voi rod ales, preoție împărătească, neam sfânt, norod spre câștigare, ca să vestiți bunătățile Celui ce va chemat pe voi dintru întuneric la minunata Sa lumină; care odinioară nu erați norod, iar acum norodul lui Dumnezeu; care erați nemiluți, iar acum miluți” (1 Petru 2, 1-10). „Și m-a dus pe mine în duh într-un munte mare și înalt, și mi-a arătat mie cetatea cea mare, Ierusalimul cel sfânt, pogorându-se din cer de la Dumnezeu, având slava lui Dumnezeu, și Luminătorul ei asemenea cu piatră prea scumpă, ca piatra iaspis ce este ca cristalul. Și având zid mare și înalt, având porți douăsprezece și la porți îngeri doisprezece și nume scrise deasupra, care sunt cele douăsprezece seminții ale fiilor lui Israel; despre răsărit porți trei, despre miazănoapte porți trei, despre miazăzi porți trei, și despre apus porți trei. Și zidul cetății avea temelii douăsprezece și într-însele numele celor doisprezece apostoli ai Mielului” (Apoc. 21, 10-14). Ea trăiește viața în Hristos, așa cum a învățat de la Sfinții Apostoli, care sunt cei mai autorizați interpreți ai cuvintelor Mântuitorului.

Sfântul Apostol Pavel îndeamnă pe credincioșii săi să se depărteze de învățătura și de învățătorii care nu se sprijină pe Sfinții Apostoli. El scrie tesalonicenilor: „Drept aceea, fraților, stați, și țineți predaniile care v-ați învățat, ori prin cuvânt, ori prin epistolia noastră” (2 Tes. 2, 15). Și lui Tit îi scrie: „De omul eretic după una și a doua sfațuire te ferește, știind că s-a răzvrătit unul ca acesta și păcătuiește, fiind singur de sine osândit” (Tit 3, 10-11)<sup>210</sup>.

<sup>210</sup> Arhimandrit Cleopa Ilie, Călăuză în credința Ortodoxă, Cap.1, Despre Biserica, pp. 111-117.

Precum Dumnezeu este Unul,  
tot așa și Biserica este una  
„Ca toți una să fie; precum Tu, Părinte, întru Mine, și Eu întru Tine, ca și aceștia întru Noi  
una să fie; ca să creadă lumea că Tu M-ai trimis” (Ioan 17, 21)

Vorbind despre Înșușirile Bisericii Sfântul Iustin Popovici arată, foarte frumos adevărul, că: „Înșușirile Bisericii sunt nenumărate, fiind de fapt înșușirile Dumnezeu-Omului Hristos, iar prin El și înșușirile Dumnezeirii celei în Treime. Însă de Dumnezeu înțelepțitii Părinți ai Soborului al doilea a toată lumea, cârmuiți și călăuziți de Duhul Sfânt, le-au concentrat, în cel de-al nouălea articol al *Simbolului de credință*, în acestea patru: „*Cred într-una, sfântă, sobornicească și apostolească Biserică*”. Aceste înșușiri ale Bisericii – unicitatea, sfințenia, sobornicitatea și apostolicitatea ei – vin din însăși firea și scopul ei. Ele hotărânesc limpede și exact caracterul Bisericii Ortodoxe a lui Hristos, prin care ea, ca așezământ și instituție și obște și comunitate Dumnezeu-omenească, se deosebește de toate așezămintele și instituțiile și obștile și comunitățile omenești”.

Iar vorbind despre unimea și unicitatea Bisericii, Sfântul Iustin zice că: „După cum Persoana Dumnezeului-Om Hristos este una și unică, tot așa și Biserica, întemeiată prin El și în El, este una și unică. Unicitatea Bisericii reiese în chip necesar din unicitatea Persoanei Dumnezeu-Omului Hristos. Biserica, fiind în mod organic unul și unicul organism Dumnezeu-omenească din toate lumile, nu are, după toate legile cerești și pământești, cum să se împartă. Orice împărțire ar însemna moartea ei. Fiind toată în Dumnezeu-Omul, ea este întâi de toate și întru totul un organism Dumnezeu-omenească și apoi o organizație Dumnezeu-omenească. În ea totul este Dumnezeu-omenească: și firea, și credința, și drago-stea, și Botezul, și Euharistia, și fiecare Taină a ei, și fiecare sfântă faptă bună a ei; și toată învățătura ei, și toată viața ei, și toată nemurirea ei, și toată veșnicia ei, și toată întocmirea ei. Da, da, da: în ea totul este unit și nedespărțit în chip Dumnezeu-omenească: și încreștinarea, și luminarea, și îndumnezeirea, și în-treimificare, și mântuirea. În ea, toate sunt unite în chip organic și haric într-un singur trup Dumnezeu-omenească, sub un singur cap - Dumnezeu-Omul Hristos. Toate mădulele ei, deși ca persoane sunt pururea întregi și neștirbite, sunt unite printr-un singur har al Duhului Sfânt și, prin mijlocirea Sfințelor Taine și sfințelor fapte bune, într-o unitate organică, alcătuiesc un singur trup și mărturisesc o singură credință, care le unește între ele și cu Domnul Iisus.

Purtătorii de Hristos Apostoli binevestesc, însuflați de Dumnezeu, unimea și unicitatea Bisericii, văzându-i temeiul în unimea și unicitatea Persoanei întemeietorului ei, a Dumnezeu-Omului Hristos: „*Fiindcă altă temelie nimeni nu poate să pună decât aceea care este pusă, care este Iisus Hristos*” (1Corinteni 3, 11).

Urmându-i pe Sfinții Apostoli, Sfinții Părinți și Dascăli ai Bisericii mărturisesc cu Dumnezeuiască înțelepciune heruvimică și râvnă serafimică unimea și unicitatea Bisericii Ortodoxe. Astfel, este de înțeles râvna fierbinte a Sfinților Părinți ai Bisericii față de orice despărțire de Biserică și cădere din Biserică și atitudinea lor aspră față de erezii și schisme. În această privință, de nespusă însemnătate Dumnezeu-omenească sunt Sfințele Soboare a toată lumea și locale. Potrivit duhului și rânduielii lor de Hristos înțelepțite, Biserica este nu numai una, ci și unică. Dat fiind că Domnul Hristos nu poate avea mai multe trupuri, în El nu pot fi mai multe Biserici. Potrivit firii sale Dumnezeu-omenești, Biserica este una și unică, precum Dumnezeu-Omul Hristos este unul și unic. Ca urmare, despărțirea sau împărțirea Bisericii este din punct de vedere ontologic cu neputință. Împărțirea a Bisericii nu a fost niciodată, nici nu poate să fie, ci au fost și vor fi căderi din Biserică, așa cum vițele care de bună voie rămân sterpe cad, uscate, din Via Dumnezeu-omenească cea veșnic vie (v. Ioan 15, 1-6). Din Biserica cea una, unică și de nedespărțit a lui Hristos, s-au despărțit și au căzut în felurite vremuri ereticii și schismaticii, și prin aceasta au încetat a mai fi mădule ale Bisericii și de un trup cu trupul ei Dumnezeu-omenească. Astfel au căzut mai întâi gnosticii, apoi arienii, pneumatomații, monofiziții, iconoclaștii, romano-catolicii, protestanții, uniții... și, pe rând, toți ceilalți care



aparțin legiunii eretico-schismatice”<sup>211</sup>.

Și Înalț Prea Sfințitul Hierotheos Vlachos în cartea sa, *Cugetul Bisericii Ortodoxe*, scrisă în duhul și înțelegerea Sfinților Părinți, vorbind despre *Caracteristicile Bisericii*, ne prezintă tot atât de frumos adevărul. Înalț Prea Sfinția Sa arată că:

„Biserica este una. Nu există mai multe Biserici. Aceasta decurge din faptul că Biserica este Trupul lui Hristos Dumnezeu și omenesc. Hristos are un singur Trup; nu poate avea mai multe trupuri. Precum Capul este unul, și Trupul este unul.

Hristos a spus Apostolului Petru, care mărturisea dumnezeirea Sa: „*Tu ești Petru, și pe această piatră voi zidi Biserica Mea*” (Matei 16, 18). Cuvântul „biserica” este pus aici la singular, nu la plural. Apostolul Pavel scrie: „*căci o pâine, un trup suntem cei mulți*” (1Cor. 10, 17)<sup>212</sup>.

Iar Sfântul Clement al Alexandriei, zice: „Pentru că este un singur Dumnezeu și un singur Domn, de aceea se cuvine laudă Bisericii pentru singularitatea ei, fiind o copie a principiului unic”.

Așadar, deși au fost și mai sunt mulți roboți de dezbinătorul diavol, urătorul mântuirii noastre, care s-au rupt de Biserica Ortodoxă și și-au dat numele de biserică, Biserica rămâne una prin dragostea Tatălui, arătată prin Hristos, Fiul lui Dumnezeu în Duhul Sfânt. Biserica fiind Trupul lui Hristos, nu a fost, nu este și nu va putea fi dezbinată și tot cel ce va fi în credința ei nu va fi rușinat. Iar pentru ca să rămânem în această credință mântuitoare a Bisericii, mai ales în aceste vremuri, este nevoie să punem în aplicare sfatul Sfântului Apostol Petru: „*Fiți treji, privegheați; pentru că potrivnicul vostru, diavolul, ca un leu răcnind umblă căutând pe cine să înghită; căruia stați împotriva întăriți fiind în credință*” (1Petru 5, 8-9).

Sfântul Clement mai arată că: „Biserica cea una este moștenitoarea Celui Care prin fire este Unul; și pe această Biserică se silesc ereziile să o împartă în multe biserici. Spunem, deci, că numai Biserica veche și universală este una și în ce privește ființa ei și în ce privește începutul ei și în ce privește superioritatea ei”.

Vedem că numai în Biserica cea una, a Unului Dumnezeu Cel în Sfânta Treime slăvit și închinat, sunt chemate să se mântuiască toate popoarele. Aceasta este voia și lucrarea lui Dumnezeu, ca întru una Biserică - Trupul Lui să aducă la unitatea credinței, deci la mântuire, pe toți cei care îi cunoaște că Îl caută cu sinceritate.

„Biserica, deci, mai zice Sfântul Clement, care-și are temeiul în Testamentele ei proprii, dar mai bine spus, într-un singur Testament, care străbate diferite timpuri, adună, prin voința unui singur Dumnezeu, prin un singur Domn, „la unitatea unei singure credințe” (Efeseni 4, 13), pe cei de pe acum rânduiți, pe cei pe care Dumnezeu mai dinainte i-a hotărât că vor fi drepiți, pentru că i-a cunoscut înainte de întemeierea lumii”.

Înțelegem, deci, de la Sfinții Părinți că Domnul nostru Iisus Hristos, Fiul și Cuvântul lui Dumnezeu, trup luând (Ioan 1,14) și pătimind pentru noi cu trupul, prin Crucea și Învierea Sa, tuturor ne dăruiește mântuire numai în Biserica aceasta, care este Trupul Său. Înțelegem de asemenea că viziunea cea bună a Sfinților vine din faptul că ei s-au unit prin credință cu Dumnezeu, s-au sfințit întru Adevărul lui Dumnezeu, au mintea Lui (Ioan 17, 17; Efes. 4,13; 1Cor. 2, 16). Domnul Însuși prin viața și cuvântul Său exprimat prin Sfântă gura Sa a arătat această voie a Tatălui (Ioan 2, 19, 21-22; 12, 44-50; 17, 9-11, 20-24) și prin Duhul Sfânt, prin Sfinții Săi ne-a descoperit că mântuire nu putem avea decât „*întru una, sfântă, sobornicească și apostolească Biserică*”, *Biserica Ortodoxă*, care este zidită pe „*Piatra credinței*”, „*Piatra cea din capul unghiului*”, „*Piatra*” pe care „*porțile iadului nu o vor birui*”, care „*Piatra*” este El Însuși „*Hristosul, Fiul lui Dumnezeu celui viu*” (Marcu 16, 15-16; Matei 16, 16-18; Simbolul credinței, art. 9).

Sfântul Clement al Alexandriei, unit fiind cu Dumnezeu, uimit fiind de slava Bisericii, spune după cele spuse mai sus: „Dar și superioritatea Bisericii ca și începutul întemeierii ei sunt ceva unic; Biserica depășește pe toate celelalte; și nu este nimic asemenea sau egal cu ea”<sup>213</sup>.

<sup>211</sup> Sfântul Iustin Popovici, *Biserica și ecumenismul*, Însușirile Bisericii, pp. 37-38.

<sup>212</sup> Mitropolitul Hierotheos Vlachos, *Cugetul Bisericii Ortodoxe*, Caracteristicile Bisericii, p. 44.

<sup>213</sup> PSB 5, Clement Alexandrinul, Scrieri, Partea a doua, trad. Părintele D. Fecioru, EIBMBOR, București, 1982, Stromata a VII-a, p. 544.

Așadar, ca să nu ne înșelăm, în vremea de acum, avem nevoie de foarte mare luare aminte. Nu toți cei ce ne numim ortodocși, suntem cu adevărat, nu tot cel ce zice că face parte din Biserica Ortodoxă și aparține acesteia. Numai trăind în credința, în Duhul și adevărul Bisericii Ortodoxe, putem fi ortodocși, adică cu alte cuvinte aceasta înseamnă să trăim viața lui Hristos în Trupul Său. Amin

### Biserica este una singură

Scrie Părintele Cleopa: „Noi nu zicem că sunt două Biserici, ci una. Dar noi mărturisim că Biserica cea una a lui Hristos se împarte în două părți: una văzută și pământească, a celor vii, și alta nevăzută sau a celor adormiți. Amândouă acestea alcătuiesc o singură Biserică, având același Cap, pe Hristos. „Că nimeni din noi luiș viază, și nimeni luiș moare. Că de viem, Domnului viem, și de murim, Domnului murim, deci sau de viem sau de murim, ai Domnului suntem. Că spre aceasta Hristos și a murit și a înviat și a viețuit, ca să stăpânească și pe cei morți și pe cei vii” (Rom 14, 7-9. „Întru carele avem răscumpărarea prin sângele Lui, și iertarea păcatelor după bogăția harului Lui pe care l-a prisosit întru noi întru toată înțelepciunea și priceperea, arătând nouă taina voii Sale, după bunăvoința Sa, care mai înainte o a rânduit întru Dânsul spre iconomia plinirii vremilor, ca toate să le unească sub un cap întru Hristos, și cele din ceruri și cele de pe pământ întru Dânsul” (Efes. 1, 7-10). „Eu sunt Dumnezeuul lui Avraam și Dumnezeuul lui Isaac și Dumnezeuul lui Iacov? Nu este Dumnezeu, Dumnezeu al morților, ci al viilor” (Matei 22, 32). „Și apropiindu-se Iisus le-a grăit lor, zicând: datu-mi-s-a toată puterea în cer și pe pământ” (Matei 28, 18). „Așa zic vouă, bucurie se face înaintea îngerilor lui Dumnezeu pentru un păcătos ce se pocăiește” (Luca 15, 10). „Ca întru numele lui Iisus tot genunchiul să se plece, al celor cerești și al celor pământești și al celor dedesubt, și toată limba să mărturisească că Domn este Iisus Hristos, întru slava lui Dumnezeu Tatăl” (Filip. 2, 10-11). „Pentru aceea dar de acum nu mai sunteți străini și nemernici, ci împreună cetățeni cu Sfinții și deaproape ai lui Dumnezeu” (Efes. 2, 19). „Și sunteți întru Dânsul plini, Carele este Capul a toată începătoria și stăpânirea” (Col. 2, 10). „Ci v-ați apropiat de muntele Sionului și de cetatea Dumnezeului celui viu, Ierusalimul cel ceresc, și de zeci de mii de îngeri, și de adunarea celor întâi născuți care sunt scriși în ceruri, și de Judecătorul tuturor, Dumnezeu, și de duhurile dreptilor celor desăvârșiți” (Evrei 12, 22-23).

Așadar, înțelege că Biserica celor vii sau pământească, văzută, se mai numește și Biserica luptătoare, fiindcă membrii ei sunt încă în luptă cu puterile vrăjmașe ale răului.

„Deci, frații mei, întăriți-vă întru Domnul, și întru puterea tăriei Lui. Îmbrăcați-vă întru toate armele lui Dumnezeu, ca să puteți sta împotriva meșteșugurilor diavolului. Căci nu este nouă luptă împotriva trupului și a sângelui, ci împotriva începătoriilor și a domniilor, și a stăpânitorilor întunerecului veacului acestuia, împotriva duhurilor vicșugului întru cele cerești. Pentru aceea, luați toate armele lui Dumnezeu, ca să puteți sta împotriva în ziua cea rea, și toate isprăvindu-le să stați” (Efes. 6, 10-13). „Iar vă zic: Cu duhul să umblați, și pofta trupului nu o veți săvârși. Că trupul pofteste împotriva Duhului, iar Duhul împotriva trupului; și aceștia se împotrivesc unul altuia, ca nu cele ce ați voi, acestea să le faceți. Iar de vă purtați cu Duhul, nu sunteți sub lege” (Gal. 5, 16-18). „Jubiților, rogu-vă ca pe niște nemernici și străini să vă feriți de poftele cele trupești care se ostenesc asupra sufletului; petrecerea voastră avându-o bună întru neamuri, ca, întru care vă clevesc pe voi ca pe niște făcători de rău, din faptele voastre cele bune văzând, să slăvească pe Dumnezeu în ziua cercetării” (1Petru 2, 11-12).

Iar prin Biserica biruitoare, noi înțelegem Biserica pe care o formează toți îngerii și Sfinții din ceruri, care au biruit puterile celui rău și au trecut în lumea cea nevăzută și cerească (Evrei 12, 23; Efes. 5, 27; Apoc. 21, 10 ș.a.).

Biserica este una singură, dar ea cuprinde pe cei vii de pe pământ, cât și pe cei care au adormit în dreapta credință, care și ei sunt vii cu sufletul și slăvesc pe Dumnezeu alături de îngeri, și se roagă pentru mântuirea lumii întregi.

Descoperirea Dumnezeiască ne arată că Mântuitorul este Capul Bisericii, iar Biserica este Trupul Lui. Așa ne învață Sfântul Apostol Pavel, zicând: „Și, mai presus de toate, L-a dat pe El

cap Bisericii, care este Trupul Lui, plinirea Celui ce plinește toate întru toți” (Efes. 1, 22-23). „El este capul trupului, al Bisericii; El este începutul, Întâiul născut din morți, ca sa fie El cel dintâi întru toate. Căci în El a binevoit (Dumnezeu) să sălășluiască toată plinirea. Și printr-Însul toate cu Sine să le împace, fie cele de pe pământ, fie cele din ceruri, făcând pace prin El, prin sângele Crucii Sale” (Col. 1, 18-20).

Același apostol al neamurilor, adresându-se romanilor și corintenilor, îi numește pe ei mădulare ale Trupului lui Iisus Hristos, adică ale Bisericii: „Că precum într-un trup multe mădulare avem, și mădularele nu au toate o lucrare, întru același chip noi cei mulți un trup suntem întru Hristos, și fiecare unul altuia mădulare” (Rom. 12, 4-5). „Dar voi sunteți trupul lui Hristos, și mădulare din parte” (1Cor. 12, 27).

Sfânta Tradiție susține de la început că Hristos este Capul Bisericii, iar aceasta este Trupul Lui<sup>214</sup>.

Trupul lui Hristos sau „Trupul Domnului” căruia Sfinții Părinții îi spun și „Trupul tainic al Domnului” este semnul văzut al mântuirii noastre, adică al întrupării Fiului lui Dumnezeu. Biserica a luat naștere prin întruparea lui Hristos. Biserica este dumnezeiască și omenească, asemenea lui Iisus Hristos, care a fost Dumnezeu și om. De aceea ea este o prelungire tainică a întrupării Domnului, ea conține viața Mântuitorului. Hristos S-a răstignit pentru noi cu trupul, pentru ca prin învierea în veac „să ridice steagul” (Isaia 5, 26), pentru Sfinții și credincioșii Săi, fie la iudei, fie la păgâni, într-un singur trup al Bisericii Sale<sup>215</sup>.

Sfântul Apostol Pavel ne arată în Epistola către Galateni, cap. 4, că noi suntem membre ale trupului lui Hristos care este Biserica.

„Dar zic, în câtă vreme moștenitorul prunc este, nimic nu se osebește de rob, măcar de este domn tuturor, ci sub epitropi și iconomi este până la vremea cea rânduită de tatăl său. Așa și noi, când eram prunci, sub stihiiile lumii eram robiți; dar când a venit plinirea vremii, a trimis Dumnezeu pe Fiul Său, cel născut din femeie, carele S-a făcut sub lege, ca pe cei de sub lege să îi răscumpere, ca să luăm moștenirea fiască. Iar căci sunteți fii, trimis-a Dumnezeu pe Duhul Fiului Său în inimile voastre strigând: Avva, Părinte. Pentru aceea nu mai ești rob, ci fiu; iar de ești fiu, și moștenitor ești lui Dumnezeu prin Iisus Hristos... Deci dar au vrăjmaș m-am făcut vouă, grăindu-vă vouă adevărul? Vă râvnesc ei pe voi, dar nu bine; ci vor să vă osebească pe voi, ca să urmați lor. Dar bine este a urma pururea în lucru bun, și nu numai când sunt de față la voi. Feții mei, pe care iarăși cu durere vă nasc, până ce se va închipui Hristos întru voi; și aș vrea să fiu acum la voi și să-mi schimb glasul meu, că nu mă pricep de voi. Spuneți-mi, cei ce voiți să fiți sub lege, legea nu o auziți? Pentru că scris este că Avraam doi feciori a avut, unul din slujnică, iar altul din cea slobodă. Ci cel din slujnică după trup s-a născut, iar cel din cea slobodă prin făgăduință. Carele au altă înțelegere; că aceștia sunt cele două legământuri, unul din muntele Sinai, ce naște spre robie, care este Agar; că Agar muntele Sinai este în Arabia; și se alătură cu Ierusalimul acest de acum, care robește cu copiii săi. Dar Ierusalimul cel de sus slobod este, care este maică nouă tuturor; că scris este: Veselește-te, cea stearpă care nu naște, glăsuiește și strigă, ceea ce nu ai durere; că mai mulți sunt copiii celei pustie, mai vărtos decât ai celeia ce are bărbat. Dar noi, fraților, după Isaac, ai făgăduinței copii suntem. Ci precum atunci cel ce se născuse după trup gonea pe cel ce se născuse după Duh, așa și acum. Dar ce zice scriptura? Gonește pe slujnică și pe feciorul ei; că nu va moșteni fiul slujnicei cu fiul celei slobode. Drept aceea, fraților, nu suntem copii ai slujnicei, ci ai celei slobode” (Gal. 4, 1-7, 16-30).

Mântuitorul Însuși ne-a anunțat că noi trebuie să ne hrănim cu Trupul Său, atunci când a întemeiat Taina Euharistiei, iar apoi ne-a arătat că El este Vița din care noi facem parte ca mlădițe.

„Eu sunt buciumul viței cel adevărat, și Tatăl Meu lucrătorul este. Toată vița care nu aduce roadă întru Mine, o scoate pe ea, și toată care aduce roadă, o curățește pe ea, ca mai multă roadă să aducă. Acum voi curați sunteți pentru cuvântul care am grăit vouă. Rămâneți întru Mine și Eu întru voi. Precum vița nu poate să aducă roadă din sine singură, de nu va rămânea în buciumul, așa nici voi, de nu veți rămânea întru Mine. Eu sunt buciumul viței, voi vițele, cela ce

<sup>214</sup> Cf. Învățătura de credință Ortodoxă, întreb. 263, p. 155.

<sup>215</sup> Sfântul Ignatie, Scrisoarea către smirneni, 1, 2, Migne, P.G., V, col. 708.

rămâne întru Mine și Eu întru el, acesta aduce roadă multă, că fără de Mine nu puteți face nimic. De nu rămâne cineva întru Mine, se scoate afară ca vița și se usucă, și o adună pe ea și în foc o aruncă și arde” (Ioan 15, 1-6). Deci noi creștinii suntem parte din trupul Domnului, care este Biserica.

Biserica prelungeste întruparea Mântuitorului prin neîntrerupta prezență a Fiului lui Dumnezeu cel întrupat în sânul ei și prin lucrarea Sfântului Duh în mădularele ei:

„Și eu voi ruga pe Tatăl și alt Mângâietor va da vouă, ca să rămână cu voi în veac; Duhul Adevărului, pe care lumea nu-l poate primi, că nu-l vede pe El, nici (nu) îl cunoaște pe El; Iar voi îl cunoașteți pe El; că cu voi petrece și întru voi va fi” (Ioan 14, 16-17).

În calitatea Lui de cap nevăzut al Bisericii, Domnul nostru Iisus Hristos conduce Biserica și este în Biserică permanent, prin continua Sa întrupare pe altarele în care se săvârșește Sfânta Liturghie. Căci Hristos este nu numai cap al Bisericii, ci și trup al ei, dându-Se pe Sine spre cuminecare credincioșilor. Iar Duhul Sfânt, ca „Domnul de viață Făcătorul” o însuflețește.

Asemenea Mântuitorului cel în două firi, Biserica are două înfățișări: una văzută, fiindcă oamenii fac parte din ea cu trupuri, și alta nevăzută, care este lucrarea Sfântului Duh al lui Hristos sau dumnezeiescul har, izvorul vieții, lucrării și unității ei. El este cel care face posibilă transformarea pâinii și a vinului euharistic în Trupul și Sângele Domnului.

Sfântul Apostol Pavel scrie efesenilor: „...Să păziți unitatea Duhului, întru legătura păcii. Este un trup și un Duh, precum și chemați ați fost la o singură nădejde a chemării voastre” (Efes 4, 3-4).

Noi ne facem membri ai Bisericii prin Harul Sfintelor Taine, îndeosebi prin Sfântul Botez și prin Sfânta Împărtășanie.

Prin Sfântul Botez noi ajungem mădulare ale Bisericii, murind și înviind în chip tainic cu Hristos. Prin Sfânta Împărtășanie ne facem purtători de Hristos, înzestrați cu puteri duhovnicești pe drumul desăvârșirii. Mântuitorul zice: „Cel ce mănâncă Trupul Meu și bea Sângele Meu, rămâne întru Mine și Eu întru el” (Ioan 6, 56).

Tâlcuind aceste cuvinte, Sfântul Chiril al Alexandriei spune: „Primind în noi Trupul, trupește și duhovnicește, pe Fiul cel după fire și adevărat unit după ființă cu Tatăl... am primit mărirea de a ne face părtași și de a ne împărtăși cu firea cea mai presus de toate...”<sup>216</sup>.

Credem în Biserică pentru că ne unește cu Dumnezeu, pentru că în ea se află neîncetat Hristos și Sfântul Duh și pentru că ea nu greșește, fiind infailibilă”<sup>217</sup>.

### Biserica este slava lui Dumnezeu

Unitatea Bisericii este slava lui Dumnezeu: „Slava care Mi-ai dat-o Mie, arată Domnul nostru Iisus Hristos, în rugăciunea Arhierescă, adresându-se Tatălui, am dat-o lor ca să fie una, precum Noi una suntem” (Ioan 17, 22).

Unitatea Bisericii este dovada clară, pentru toată lumea, că Domnul nostru Iisus Hristos este „Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat”, este dovada clară că „Hristos a venit în trup”. A zis Domnul: „Ca toți una să fie; precum Tu, Părinte, întru Mine, și Eu întru Tine, ca și aceștia întru Noi una să fie; ca să creadă lumea că Tu M-ai trimis” (Ioan 17, 21). În această unitate a Bisericii este arătată iubirea Tatălui unită cu a lui Hristos, Fiul lui Dumnezeu, unită cu a Sfântului Duh. Domnul nostru Iisus Hristos, Fiul și Cuvântul lui Dumnezeu iubindu-i pe oameni împlinește voia Tatălui celui iubitor de oameni cu credincioșie și îi unește cu El prin Duhul Sfânt în credință și prin El cu Tatăl, pe toți cei ce cred în El, în Biserică – Trupul Său. Astfel unitatea credinței nu poate fi despărțită de unitatea Bisericii. Domnul zice că prin unitatea credinței, ce se află în Biserică, poate „să cunoască lumea că Tu M-ai trimis și i-ai iubit pe ei, precum pe Mine M-ai iubit” (Ioan 17, 23). Adică, pe de o parte, poate să cunoască iubirea lui Dumnezeu creștinii din Biserică, prin unirea lor, prin credință și în credință, cu Dumnezeu, iar pe de altă parte, văzând lumea unitatea Bisericii, unitatea credinței noastre în Biserică și într-un cuvânt în tot chipul mărturisită fiind de noi, să vină și ei la această unitate a credinței, căci numai dobândind ei

<sup>216</sup> Comentariu la Evanghelia Sfântului Ioan, 11, 12, Migne, P.G., LXXIV, col. 565.

<sup>217</sup> Arhimandrit Cleopa Ilie, Călăuză în credința Ortodoxă, Cap.1, Despre Biserică, pp. 111-117.

această unitate a credinței vor putea cunoaște cu adevărat iubirea Sfintei Treimi.

Dar acum durerea cea mare este că tocmai această unitate a credinței și a Bisericii, realizată de Dumnezeu, a ajuns să fie tăgăduită chiar și de unii dintre cei ce se numesc mădulare și slujitori ai Bisericii, adică chiar de către cei prin care ea ar fi trebuit să se arate lumii. Tocmai prin unii ca aceștia, printre care, de ne vom cerceta sincer, vai că într-o oarecare măsură ne vom găsi și pe noi, s-a ajuns „să se hulească numele și Biserica lui Dumnezeu” (Apoc. 13, 6). Acum, această lucrare antihristică este văzută bună, i se zice „de refacere a Bisericii”. Slujitorii și mădularele Bisericii au ajuns în înșelarea de a căuta „refacerea unității credinței și a Bisericii” prin unirea lor cu ereticii. Ne trăind în credință ca adevărate mădulare ale Bisericii și neajungând la unitatea ei, necunoscând această „legătură”, nu s-au oprit aici, ci tăgăduind unitatea Bisericii, care este „mai presus de fire”, așa după cum o numește *Învățătura de credința Ortodoxă*, s-au apucat de o „refacere” a ei, hulind prin aceasta pe Dumnezeu cel prin care ea a fost, este și va fi. Apoi, desigur că răutatea își urmează cursul și cei care nu cred *Cuvântului lui Dumnezeu*, prin care unitatea credinței a fost, este și va fi în Biserică, se grăbesc să îi învinuiască de dezbinare pe cei care nu se fac părtași lucrării antihristice, pe cei care sunt și vor să rămână în această unitate.

Cuvântul „*εἰς τὴν ἐνότητά τῆς πίστεως*” (Efes. 4, 13) se poate traduce și înțelege foarte bine „în unitatea credinței”, prepoziția *εἰς* se traduce: în, la, pe, spre. Unitatea credinței este în Biserică – Trupul lui Hristos dintru început, este în Preasfânta Treime (Ioan 17, 22). Hristos Domnul ne-a prezentat unitatea credinței Sale cu Tatăl, cuvântul Său este cuvântul Lui; și ne-a atenționat că numai rămânând în unitatea credinței Lui putem fi vii (Ioan 12, 46-50). Biserica nu are nevoie de refacerea unității credinței Ei, ci noi toți avem nevoie să ajungem la unitatea credinței Ei. Iar, la unitatea credinței Ei ajungem numai în Ea, prin Slava Ei - Duhul și Adevărul lui Dumnezeu.

Sfinții Părinți trăind credința au ajuns la unitatea credinței și sunt în unitatea Bisericii, ei cunoscând această unitate o mărturisesc slăvind pe Dumnezeu. Între aceștia se numără Sfântul Dionisie Areopagitul și Sfântul Maxim Mărturisitorul, ei ne prezintă această minunată lucrare a lui Dumnezeu în Biserică și arată că: „*Sfânta Biserică este icoana și chipul lui Dumnezeu*”.

„Sfânta Biserică, scrie Sfântul Maxim Mărturisitorul, este așadar, cum zicea acel fericit bătrân (Sfântul Dionisie Areopagitul), după un prim înțeles spiritual, chip și icoană a lui Dumnezeu, ca una ce are aceeași lucrare ca El, prin imitare și închipuire.

Dumnezeu, după ce a făcut și a adus toate la existență cu putere nesfârșită, le susține, le adună, le cuprinde și le strânge întreolaltă și la Sine prin purtarea de grijă, atât pe cele cugetabile cât și pe cele supuse simțurilor. Ținându-le în jurul Său, ca pricină, început și scop, pe toate cele care sunt distanțate întreolaltă după fire, le face să concorde întreolaltă prin unica putere a relației față de El, ca început. Prin aceasta toate sunt aduse la identitatea nestrictă și netulburată a mișcării și a ființării, nici un lucru nerăzvrătindu-se și nedezbinându-se la început față de altul în temeiul deosebirii după fire sau mișcare. Toate există în împreunare cu toate fără confuzie, în temeiul legăturii unice și indisolubile în care le ține începutul și cauza unică, și al pazei, căci legătura aceasta domolește și acoperă toate relațiile particulare văzute în toate după firea fiecărui lucru, nu alterându-le și desființându-le și făcându-le să nu mai fie, ci covârșindu-le și arătându-se mai presus de toate cum apare întregul față de părți, sau mai bine zis cauza întregului, în temeiul căreia se arată și există atât întregul cât și părțile întregului. Acestea arată întreaga cauză strălucind mai presus de ele și precum soarele supraluminos acoperă firea și lumina stelelor, așa cauza acelora le acoperă existența lor, ca a unor lucruri cauzate. Căci precum părțile există propriu-zis și se cunosc din întreg, așa există și se cunosc din cauză cele cauzate, și particularitatea lor ia odihnă când, fiind îmbrățișate de referința față de cauză, sunt străbătute de ea și primesc cu totul calificare ei, prin puterea cea unică a relației față de ea, precum s-a spus. Astfel Dumnezeu, Care este în măsură infinită mai presus de toate, fiind toate în toate, va fi numai El singur văzut de cei curați la înțelegere, când mintea, cugetând contemplativ sensurile lucrurilor, va sfârși la Dumnezeu Însuși, ca la cauza, începutul și scopul ultim al nașterii și devenirii tuturor, și ca la sânul adânc și nedepărtat al întregului cuprins.

În același chip și Sfânta Biserică a lui Dumnezeu ni se arată făcând aceleași lucruri cu noi ca și Dumnezeu, imitându-L cum imită o icoană modelul său. Căci sunt mulți și nesfârșiți la număr cei ce fac parte din ea și sunt renăscuți și recreați în Duh: bărbați, femei și copii, despărțiți și

foarte deosebiți după gen și înfățișare, după neamuri și graiuri, după viață, vârstă, păreri, meșteșuguri, chipuri, moravuri și aptitudini, după știință și slujbe, după soartă, caracter și deprinderi. Dar tuturor Biserica le dă deopotrivă o singură formă și numire dumnezeiască, adică existența și numele de la Hristos; și o sigură și neîmpărțită relație prin credință, simplă și fără părți, care nu lasă să fie cunoscute relațiile cele multe ale fiecăruia, nici măcar că sunt, din pricina raportării și concentrării universale a tuturor spre ea. În temeiul acestuia nici unul nu este câtuși de puțin despărțit prin nimic de ceea ce-i comun, ca să fie de sine. Toți există împreună unii cu alții și sunt uniți prin unicul Har și unica putere simplă și neîmpărțită a credinței. „Căci era în toți, zice, o inimă și un suflet” (Fapte 4, 32), precum din felurite mădulare este și se cunoaște un singur trup, vrednic de Hristos Însuși, Care este cu adevărat Capul nostru; „în Care, zice dumnezeiescul apostol, nu este bărbat, nici femeie, nici iudeu, nici elin, nici tăiere împrejur, nici netăiere împrejur, nici barbar, nici scit, nici rob, nici slobod, ci toate și în toate El” (Gal. 3, 28). Acesta le închide toate în Sine prin unica putere simplă și nesfârșit de înțeleaptă a bunătății, ca un centru al unor linii drepte pornite din El, în calitatea de cauză și putere unică și simplă, nelăsând să se despartă începuturile lucrurilor odată cu capetele lor finale și circumscriind în cerc extinderile lor și adunând la Sine Însuși distincțiile lucrurilor făcute de El. Și aceasta o face ca să nu se înstrăineze cu totul între ele și să se învrăjbească creaturile și făpturile aceluiași Dumnezeu, nemaivând în jurul a ce și unde să-și arate iubirea și pacea și identitatea întreolaltă, și să fie primejdie ca însăși existența lor să cadă în neființă, prin despărțirea de Dumnezeu.

Prin urmare, Sfânta Biserică este icoană a lui Dumnezeu, precum s-a spus, ca una ce înfăptuiește aceeași unire ca Dumnezeu între cei credincioși, chiar dacă cei unificați în ea prin credință sunt deosebiți după însușirile lor și sunt din diferite locuri și feluri. Este aceeași unire pe care o înfăptuiește și Dumnezeu Însuși în chip neamestecat între ființele lucrurilor, îndulcind și aducând la identitate deosebirea dintre ele, precum s-a arătat, prin raportarea lor la El și prin unirea cu El, ca pricină, început și scop”<sup>218</sup>.

### În afară de Biserică nu este mântuire

Zice Părintele Cleopa: „Sfântul Ciprian susține că în afară de Biserică nu este mântuire și cel ce nu are Biserica drept mamă, nu poate avea pe Dumnezeu de Tată”<sup>219 220</sup>.

Biserica lui Hristos este una, fiindcă Unul este întemeietorul și capul ei, Iisus Hristos, Care a numit-o „Biserica Mea” (Matei 16, 18). El i-a pus temelie pentru toate veacurile și nimeni altul nu mai poate pune altă temelie. „Că altă temelie nimenea poate să puie, afară de ceea ce este pusă, care este Iisus Hristos” (1 Cor. 3, 11).

Pe El Dumnezeu L-a dat cap Bisericii, ca una ce este „Trupul” Lui, fiind o turmă și un păstor. „Și toate le-a supus sub picioarele Lui, și pe El l-a dat Cap mai presus de toate Bisericii, carele este Trupul Lui, plinirea celui ce toate într-o toți plinește”. „Căci bărbatul este cap femeii precum și Hristos este Cap Bisericii” (Efes. 1, 22-23; 5, 23). „Și El este Capul trupului Bisericii; carele este începătură, întâiu născut din morți, ca să fie într-o toate El cel întâiu” (Col. 1, 18). „Eu sunt Păstorul cel bun, și cunosc pe ale Mele, și mă cunosc de ale Mele. Precum mă cunoaște pe Mine Tatăl, și Eu cunosc pe Tatăl; și sufletul Meu îmi pun pentru oi. Și alte oi am, care nu sunt din staulul acesta; și pe acelea Mi se cade a le aduce, și glasul Meu vor auzi; și va fi o turmă și un păstor” (Ioan 10, 14-16). „Întru același chip noi cei mulți un trup suntem într-o Hristos, și fiecare unul altuia mădulare” (Rom. 12, 5). „Drept aceea, lepădând minciuna, grăiți adevărul fiecare cu aproapele lui, căci suntem unul altuia mădulare” (Efes. 4, 25).

Așa a fost bunăvoința întemeietorului ei, ca toți să fie una. „Și nu mai sunt în lume, iar aceștia în lume sunt și Eu la Tine vin. Părinte Sfinte, păzește-i pe dânșii într-o numele Tău pe care i-ai

<sup>218</sup> Sfântul Maxim Mărturisitorul, *Mistagogia Duhului Sfânt*, Capitolul 1, Cum și în ce chip Sfânta Biserică este icoana și chipul lui Dumnezeu?, pp. 6-8.

<sup>219</sup> Sfântul Ciprian, *Scrisoarea 73*, 21, C.V, 3,2, p. 605.

<sup>220</sup> Arhimandrit Cleopa Ilie, *Călăuză în credința Ortodoxă*, Cap.1, Despre Biserică, p. 117.

dat Mie, ca să fie una, precum și Noi”. „Ca toți una să fie; precum Tu, Părinte, întru Mine, și Eu întru Tine, ca și aceștia întru Noi una să fie; ca să creadă lumea că Tu M-ai trimis. Și Eu slava care Mi-ai dat-o Mie, am dat-o lor ca să fie una, precum Noi una suntem; Eu întru ei și Tu întru Mine, ca să fie ei desăvârșit întru una și ca să cunoască lumea că Tu M-ai trimis și i-ai iubit pe ei, precum pe Mine M-ai iubit”. „Iar unul dintr-înșii, Caiafa, arhiereu fiind al anului aceleuia, a zis lor: voi nu știți nimic. Nici (nu) gândiți că este de folos nouă să moară un om pentru norod, și nu tot neamul să piară. Iar aceasta nu de la sine a zis-o; ci arhiereu fiind al anului aceleuia, a prorocit că vrea Iisus să moară pentru norod; și nu numai pentru norod, ci și ca pe fiii lui Dumnezeu cei risipiți să-i adune într-una” (Ioan 17, 11, 21-23; 11, 49-52). „Un Domn, o credință, un botez” (Efes. 4, 5). „Că oricâți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați îmbrăcat. Nu este Iudeu nici Elîn, nu este rob nici slobod, nu este parte bărbătească nici femeiască; că voi toți unul sunteți întru Hristos Iisus” (Gal. 3, 27-28). „Căci o pâine, un trup cei mulți suntem; că toți dintr-o pâine ne împărtășim” (1Cor. 10, 17).

Biserica este sfântă pentru că întemeietorul ei este sfânt și izvorul sfințeniei noastre. „Ei nu sunt din lume, precum și Eu nu sunt din lume. Sfințește-i pe ei întru Adevărul Tău; cuvântul tău adevăr este” (Ioan 17, 17). „Că s-a arătat harul lui Dumnezeu cel mântuitor tuturor oamenilor învățând pe noi, ca lepădând *τὴν ἀσέβειαν* necinstirea și poștele cele lumești, cu întreagă înțelepciune, și cu dreptate, și cu *εὐσεβῶς* bună-cinstire să viețuim în veacul de acum, așteptând fericita nădejde și arătarea slavei marelui Dumnezeu și Mântuitorului nostru Iisus Hristos Carele S-a dat pe Sine pentru noi, ca să ne mântuiască pe noi de toată fărădelegea, și să curățească Luiș norod ales, râvnitor de fapte bune” (Tit 2, 11-14). „Iară Acesta, pentru că rămâne în veac, are preoție veșnică. Pentru aceea și a mântui desăvârșit poate pe cei ce vin prin El la Dumnezeu, pururea trăind ca să se roage pentru dânșii. Pentru că arhiereu ca acesta se cuvenea să fie nouă, cuvios, fără de răutate, fără de spurcăciune, osebit de cei păcătoși, și mai înalt decât cerurile fiind; Carele nu are în toate zilele nevoie, ca alți arhierei, întâi pentru ale sale păcate a aduce jertfe, apoi pentru ale norodului; că aceasta o a făcut o dată pe Sine aducându-se. Că legea pe oameni pune arhierei care au neputințe, iar cuvântul jurământului celui ce a fost în urma legii, pe Fiul în veac desăvârșit”. „Cu cât mai vârtos sângele Lui Hristos, carele prin Duhul cel veșnic pe Sine s-a adus fără de prihană lui Dumnezeu, va curăți știința voastră de faptele cele moarte, ca să slujiți Dumnezeului celui viu? Și pentru aceasta este mijlocitor așezământului de lege celui nou, ca făcându-se moartea spre răscumpărarea greșalelor ce erau în așezământul de lege cel dintâi, să ia cei chemați făgăduința moștenirii celei veșnice”. „Întru care voie suntem sfințiți prin jertfirea trupului lui Iisus Hristos o dată. Și tot preotul stă în toate zilele slujind și aceleași jertfe de multe ori aducând, care niciodată nu pot să curățească păcatele; iar Acesta o jertfă aducând pentru păcate, pururea a șezut de-a dreapta lui Dumnezeu; de aceea așteptând până se vor pune vrăjmașii Lui așternut picioarelor Lui. Că cu o jertfă a săvârșit pururea pe cei ce se sfințesc” (Evrei 7, 24-28; 9, 14-15; 10, 10-14). „Bărbaților, iubiți-vă femeile voastre, precum și Hristos a iubit *τὴν ἐκκλησίαν* biserica, și pe Sine S-a dat pentru dânsa, ca pe ea să o sfințească, curățindu-o cu baia apei prin grai, ca să o poată înaintea pe ea Luiș *ἐνδοξον τὴν ἐκκλησίαν* slăvită biserică, neavând întinăciune, nici prihană, sau altceva de acest fel, ci ca să fie sfântă și fără de prihană” (Efes. 5, 25-27).

Biserica este sobornicească, pentru că ea are menirea de a se întinde peste toată lumea și de a cuprinde în sânul ei toate neamurile. „Și grăiesc vouă, că mulți de la răsărit și de la apus vor veni și se vor odihni cu Avraam și cu Isaac și cu Iacob, întru împărăția cerurilor”. „Amin grăiesc vouă: ori câte veți lega pe pământ, vor fi legate în cer; și ori câte veți dezlega pe pământ, vor fi dezlegate în cer. Iarăși amin grăiesc vouă, că dacă doi din voi se vor uni pe pământ pentru tot lucrul ce vor cere, va fi lor de la Tatăl Meu, care este în ceruri. Că unde sunt doi sau trei adunați întru numele Meu, acolo sunt și Eu în mijlocul lor” (Matei 8, 11; 18, 18-20). „Și a zis lor: așa este scris și așa trebuia să pătimească Hristos, și a treia zi să învieze din morți; și să se propovăduiască întru numele Lui pocăința și iertarea păcatelor în toate neamurile, începând de la Ierusalim” (Luca 24, 46-47). „Eu sunt Păstorul cel bun, și cunosc pe ale Mele, și mă cunosc de ale Mele. Precum mă cunoaște pe Mine Tatăl, și Eu cunosc pe Tatăl; și sufletul Meu îmi pun pentru oi. Și alte oi am, care nu sunt din staulul acesta; și pe acelea Mi se cade a le aduce, și glasul Meu vor auzi; și va fi o



turmă și un păstor” (Ioan 10, 14-16). „Iar ei adunându-se, au întrebat pe Dânsul, zicând: Doamne, au întru acest an vrei să așezi împărăția lui Israil? Iar El a zis către dânșii: Nu este al vostru a ști anii sau vremile, carele Tatăl le-a pus întru a sa stăpânire, ci veți lua putere, venind Duhul Sfânt peste voi, și veți fi Mie mărturii în Ierusalim și în toată Iudeea și în Samaria și până la marginea pământului” (Fapte. 1, 6-8). „Că erați întru acea vreme fără de Hristos, înstreinați de petrecerea lui Israil și străini de așezământurile făgăduinței, nădejde neavând, și fără de Dumnezeu în lume. Dar acum întru Hristos Iisus voi care oarecând erați departe, v-ați făcut aproape prin sângele lui Hristos. Pentru că El este pacea noastră, care a făcut amândouă una, și peretele cel din mijloc al zidului a sfărâmat, vrajba în trupul Său, legea poruncilor cu dogmele stricând, ca pe amândoi să-i zidească întru Sine într-un om nou, făcând pace, și pe amândoi să-i împace într-un trup cu Dumnezeu prin Cruce, omorând vrajba întru dânsa” (Efes. 2, 12-16). „Că zice scriptura: Tot cel ce crede întru El nu se va rușina. Că nu este osebite iudeului și elinului, pentru că același este Domnul tuturor, care îmbogățește pe toți cei ce-l cheamă pe El; că tot oricare va chema numele Domnului, se va mântui”. „Ci zic: Au doară nu au auzit? Că în tot pământul a ieșit vestirea lor, și la marginile lumii graiurile lor” (Rom. 10, 11-13, 18). „Nu graiți minciună unul către altul, dezbrăcându-vă de omul cel vechi dimpreună cu faptele lui și îmbrăcându-vă întru cel nou, carele se înnoiește spre cunoștință după chipul Celui ce l-a zidit pe el, unde nu este elin și iudeu, tăiere împrejur și netăiere împrejur, varvar, scit, rob și slobod; ci toate și întru toți Hristos” (Col. 3, 9-11). „Iar cum că nu se îndreptățește nimeni înaintea lui Dumnezeu prin lege, arătat este: că dreptul din credință va fi viu; dar legea nu este din credință, ci omul care va face acestea va fi viu întru ele. Hristos ne-a răscumpărat pe noi din blestemul legii, făcându-se pentru noi blestem, pentru că scris este: Blestemat este tot cel spânzurat pe lemn, ca întru neamuri binecuvântarea lui Avraam să se facă prin Hristos Iisus, ca făgăduința Duhului să o luăm prin credință. Fraților, ca un om grăiesc; că și așezământul omului cel întărit, nimeni nu-l strică sau îl mai adaugă. Dar lui Avraam s-au grăit făgăduințele și sămânței lui. Nu zice: și sămânțelor, ca de mulți, ci ca de unul: și sămânței tale, carele este Hristos. Și aceasta zic: pe așezământul cel întărit mai înainte de la Dumnezeu întru Hristos, legea care după patru sute și treizeci de ani s-a făcut nu-l leapădă, ca să strice făgăduința. Că de este din lege moștenirea, nu mai este din făgăduință; iar lui Avraam prin făgăduință i-a dăruit Dumnezeu. Ce este dar legea? Pentru călcările de porunci s-a adaos, până când era să vie sămânța căreia s-a dat făgăduința, rânduită fiind prin îngeri cu mâna mijlocitorului. Iar mijlocitorul al unuia nu este, dar Dumnezeu unul este. Au doară legea este împotriva făgăduințelor lui Dumnezeu? Să nu fie; că de s-ar fi dat lege care să poată învia, adevărat din lege ar fi dreptatea. Ci a închis scriptura toate sub păcat, ca făgăduința din credința lui Iisus Hristos să se dea celor ce cred. Dar mai înainte de venirea credinței sub lege eram păziți, închiși fiind spre credința care era să se descopere. Pentru aceea legea învățătoare ne-a fost nouă spre Hristos, ca din credință să ne îndreptățim. Dar dacă a venit credința, nu mai suntem sub învățător. Că toți fii ai lui Dumnezeu sunteți prin credință întru Hristos Iisus; că oricâți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați îmbrăcat. Nu este iudeu nici Elin, nu este rob nici slobod, nu este parte bărbătească nici femeiască; că voi toți unul sunteți întru Hristos Iisus” (Gal. 3, 11-28). „Și vor umbla regi întru lumina ta și neamuri întru strălucirea ta. Ridică împrejur ochii tăi și vezi, că toți se adună și se îndreaptă către tine. Fiii tăi vin de departe și fucele tale sunt aduse pe umeri”. „Dar Eu vin ca să strâng la un loc popoarele și toate limbile. Ele vor veni și vor vedea slava Mea, și le voi da un semn. Și pe cei scăpați cu viață îi voi trimite către popoarele din Tarsis, Put, Lud, Meșec, Roș, Tubal, Iavan, către ținuturile cele mai depărtate care n-au auzit despre Mine și nu au văzut slava Mea. Și la aceste neamuri vor vesti slava Mea. Și din toate neamurile vor aduce pe frații voștri prin os Domnului: pe cai, în căruțe, pe paturi, pe catâri și pe cămile, până la muntele cel sfânt al Meu, la Ierusalim, zice Domnul, precum fii lui Israel aduc prinoase în vase curate pentru templul Domnului. și din ei voi lua preoți și leviți, zice Domnul. Într-adevăr, precum cerul cel nou și pământul cel nou pe care le voi face, zice Domnul, vor rămânea înaintea Mea, așa va dăinui totdeauna seminția voastră și numele vostru. Și din lună nouă în lună nouă și din zi de odihnă în zi de odihnă vor veni toți și se vor închina înaintea Mea, zice Domnul. Și când vor ieși, vor vedea trupurile moarte ale celor care s-au răzvrătit împotriva Mea, că viermele lor nu va muri

și focul lor nu se va stinge. Și ei vor fi o sperietoare pentru toți” (Isaia 60, 3-4; 66, 18-24).

Această Biserică Sobornicească se conduce de soboare (Sinoade Ecumenice la care au participat episcopii următori Sfinților Apostoli). Vezi: „Drept aceea, luați aminte de voi și de toată turma întru care Duhul Sfânt v-a pus pe voi episcopi, ca să păstoriți Biserica Domnului și Dumnezeu, care o a câștigat cu sângele Său” (Fapte. 20, 28). „Acestea scriu ție, având nădejde că voi veni la tine fără zăbavă; iară de voi zăbovi, ca să știi cum trebuiește în casa lui Dumnezeu a petrece, care este Biserica Dumnezeului celui viu, stâlpi și întărire a adevărului. Și cu adevărat mare este τῆς εὐσεβείας μυστήριον taina bunei-cinstiri: Dumnezeu s-a arătat în trup, s-a îndreptat în Duhul, s-a văzut de îngeri, s-a propovăduit întru neamuri, s-a crezut în lume, s-a înălțat întru slavă” (1Tim. 3, 1-16).<sup>221</sup>”

Credem în Sfânta Treime și „întru una, sfântă sobornicească și apostolească Biserică”, singura adevărată<sup>222</sup>, și mărturisim într-un Duh cu toți Sfinții că această Biserică nu a fost, nu este și nu poate fi dezbinată

Vedem cum Sfinții Apostoli și toți Sfinții urmând Celui care este „Calea, Adevărul și Viața” (Ioan 14, 6), cuvântul lor a fost cuvântul Lui. Adevărați fiind ei întru dragoste au propovăduit cuvântul Lui, după voia Lui. Domnul a zis „Fie Cuvântul vostru: Da, da; Nu, nu; iar ce este mai mult decât aceasta, ἐκ τοῦ πονηροῦ (poniru) ἐστὶν de la cel viclean este” (Matei 5, 37). Ei slăveau pe Dumnezeu, crezând și mărturisind că Dumnezeu își ține făgăduința și nu se plecau duhului duplicitar, precum îl vedem și pe Sfântul Apostol Pavel arătând aceasta.

„Iar credincios este Dumnezeu, zice, că cuvântul nostru care a fost către voi n-a fost Da-și-Nu. Că Fiul lui Dumnezeu, Iisus Hristos, cel propovăduit întru voi prin noi, prin mine și prin Siluan, și prin Timotei, n-a fost Da-și-Nu, ci Da întru El a fost. Căci câte sunt făgăduințele lui Dumnezeu întru El sunt Da, și întru El amin, spre slava lui Dumnezeu prin noi” (2Cor. 1, 18-20).

Deci, creștinii adevărați, urmând credinței și ascultării Sfinților Apostoli și Tuturor Sfinților, care în Trupul lui Hristos s-au sfințit, cred și mărturisesc că Dumnezeu își ține făgăduința și nu admit erezia că Biserica are nevoie de refacere.

Hristos Domnul a arătat că Biserica este Trupul Lui și casa Lui până la sfârșitul vremii, când a zis celor din *Vechiul Legământ* ce lucrau la dărâmarea Bisericii și cereau semn: „Au nu este scris: casa Mea, casă de rugăciune se va chema, întru toate neamurile? Iar voi ați făcut peșteră tâlharilor” (Marcu 11, 17), „nu faceți casa Tatălui Meu casă de negoțatorie... Stricați biserica aceasta, și în trei zile o voi ridica”. Iar că aici a arătat că Biserica este trupul Lui o face mai lămurit Evanghelistul scriind: „Iar El zicea pentru biserica trupului Său” (Ioan 2, 16-21).

Citind comentariul Sfântului Chiril la aceste cuvinte găsim în ele folos și asemănare, între cele întâmplate atunci și cele ce se întâmplă acum cu noi. Noi cei care ne-am învrednicit de atâtea daruri ale harului Duhului Sfânt și de o cinste mai mare și de negrăit în Biserica Trupul lui Hristos, suntem ispitiți tot prin unii din „întâi-stătătorii noștri”, de același duh viclean ce luptă împotriva Bisericii dintotdeauna. Sfântul Chiril scrie că:

„Sunt certați iarăși iudeii care disprețuiesc legile date lor și nu trag nici un folos din scrierile lui Moise, căutând numai la iubirea de câștig. Căci Legea poruncește ca cei ce vor să intre în templul dumnezeiesc să se curățească în diferite feluri. Dar zarafii sau schimbătorii de bani și alții de felul acesta, a căror grijă erau lăcomia și câștigul, și pofta îmbogățirii (căci tot scopul negustorilor stă în aceasta), nu încetau să murdărească sfintele curți, intrând cu picioarele nespălate în ele, îngăduind aceasta înșisi cei ce puteau să o împiedice. Aceasta, ca Dumnezeu să Se arate, spunând adevărul despre ei, când zice: „păstori mulți au stricat via Mea, au spurcat moștenirea Mea, au făcut partea cea dorită a Mea pustie, neumblată, a fost făcută să piară” (Ier. 12, 10). Căci a fost stricată cu adevărat via Stăpânului, fiind învățată să nesocotească închinarea lui Dumnezeu și, prin dorința de câștig urât a întâi-stătătorilor, fiind dusă la toată neștiința.

Se mânie pe drept cuvânt Mântuitorul pe iudei. Căci nu trebuia să facă templul dumnezeiesc casă de negoțorie, ci casă de rugăciune. Căci așa s-a scris (Matei 21, 13). Și nu arată mișcare în

<sup>221</sup> Călăuză în credința Ortodoxă, cap. 39, Despre Biserică, p. 452.

<sup>222</sup> Simbolul credinței, art. 9.

cuvinte simple, ci prin lovituri. Și cu biciul îi alungă din curțile sfinte, aplicându-le cu dreptate acelora o pedeapsă potrivită robilor. Căci nu voiau să recunoască pe Fiul care-i eliberează. Privește ca într-un chip ceea ce se descrie prin spusa lui Pavel: „*De strică cineva templul lui Dumnezeu, strică-l va pe el Dumnezeu*” (1Cor. 3, 17).

Poruncește ca un Stăpân, călăuzește spre ceea ce se cuvine ca un învățător, descoperă greșelile ce aduc pedeapsa, rușinează pe cel pedepsit pentru ele, nelăsându-l să le sporească. E de observat că numește iarăși în chip singular pe Dumnezeu Tatăl Său, ca Cel ce e singur prin fire din El și născut din El cu adevărat. Dacă nu este așa, ci Cuvântul este fiu ca unul dintre noi, adică prin alegere și numai prin voința Tatălui, pentru ce motiv își răpește Sieși ceea ce e comun și poate fi o laudă a tuturor, zicând: „*Nu faceți casa Tatălui Meu,*” și nu zice mai degrabă: casa Tatălui nostru? Era mai potrivit să spună aceasta dacă Se știa și pe Sine unul dintre cei ce nu sunt fii după fire. Dar, deoarece Cuvântul nu Se știe pe Sine între fiii după har, ci fiind din ființa lui Dumnezeu-Tatăl, Se situează în afara celorlalți, numind pe Dumnezeu Tată propriu. Căci e potrivit celor chemați la calitatea de fii și care au această demnitate dobândită, să se roage, zicând: „*Tatăl nostru, Care ești în ceruri.*” Dar Unul-Născut, fiind unic și numai El din Unul, numește cu dreptate pe Dumnezeu Tată propriu. Iar de trebuie să mai adăugăm ceva la cele de față, se va potrivi să mai spunem și acestea, explicând textul și altfel: „*și a aflat în templu pe cei ce vindeau boi și oi*” și cele următoare.

Privește iarăși modul întreg al iconomieii celei pentru noi, țesut din două laturi. Căci Hristos șade și Se întâlnește la masă și cu cananeenii din Galileea și, făcându-și comeseni pe cei ce-L chemau pe El, prin aceasta îi cinstește și-i folosește prin minuni, împlinind ceea ce le lipsește, spre bucuria lor; și le dăruiește cu îmbelșugare bunătățile Sale și prin aceasta învață că va și primi pe locuitorii Galileii, adică neamurile, chemat fiind la ele prin credința lor. Și îi va introduce în cămara cerească, adică în Biserica celor întâi născuți, îi va odihni cu Sfinții (căci ședea cu ei la masă și Sfinții ucenici), și vor participa la dumnezeiasca și duhovniceasca sărbătoare, cum spune și El însuși: „*că mulți de la răsărituri și de la apusuri vor veni și vor șede la masă cu Avraam, cu Isaac și cu Iacob*” (Matei 8, 11). Și nu vor fi lipsiți de nici o bucurie: „*veselie veșnică va fi peste capul lor*” (Is. 51, 11). Dar pe iudeii ce nu cred în El îi va scoate din locurile sfinților și-i va alunga din sfintele curți ale sfinților. Ba nu-i va primi nici aducând cele de jertfă, ci îi va supune mai degrabă pedepsei și biciului, fiind strânși în lanțurile păcatelor lor. Căci auzi-L zicând: „*Scoateți acestea de aici,*” ca să înțelegeți iarăși acelea pe care le-a spus odinioară prin glasul prorocului Isaia: „*Arderile-de-tot ale berbecilor și seul mieilor și sângele vițelilor și al țapilor nu le voiesc. Nici să veniți să vă arătați Mie. Căci cine a cerut acestea din mâinile voastre? Nu veți mai călca în curtea Mea. De veți aduce Mie făină, tămâie în deșert, urâciune îmi este. Lunile cele noi ale voastre și sâmbetele și ziua cea mare nu le voi suferi; postul și nelucrarea și sărbătorile voastre le urăște sufletul Meu. Făcutu-v-ați Mie spre sațiu, nu voi mai suferi păcatele voastre?*” (Is. 1, 11-14).

„*Și și-au adus aminte ucenicii Lui că este scris: „Râvna casei Tale Mă mistuie. Au răspuns deci iudeii și I-au zis: Ce semn ne arăți că faci acestea?”* (Ioan 2, 17-18).

Ucenicii câștigă pe încetul cunoștința desăvârșită și, comparând cele scrise cu împlinirile, arată multa sporire în cele bune.

Se miră mulțimea iudeilor de puterea Lui neobișnuită și se supără foarte cei ce șed în templu, pentru că sunt lipsiți de câștiguri nenumărate. Și nu pot să-l răspundă că nu face bine poruncind să nu transforme templul dumnezeiesc în casă de negustorie. Dar se împotrivesc totuși plecării negustorilor, declarând că nu trebuie să asculte de El, nici să-L socotească drept Fiul lui Dumnezeu pe Cel nemărturisit de nici un semn.

„*Răspuns-a Iisus și le-a zis: Dărâmați templul acesta și în trei zile îl voi ridica. Deci au răspuns iudeii: în patruzeci și șase de ani s-a zidit templul acesta! Și Tu îl vei ridica în trei zile*” (Ioan 2, 19-20).

Celor ce cer cu o bună alegere cele bune, Dumnezeu le dăruiește îndată. Dar celor ce vin cu ispite, nu numai că le refuză darul cerut, ci le și mustră viclenia. Astfel, pe fariseii care cer semn, în alte locuri ale Evangheliilor, Mântuitorul i-a certat, zicând: „*Neam viclean și curvar cere semn, și semn nu i se va da decât semnul lui Iona prorocul. Căci, precum a fost Iona în pântecele*

chitului trei zile și trei nopți, așa va fi și Fiul Omului în pântecul pământului trei zile și trei nopți” (Matei 12, 39-40). Deci, ceea ce le-a spus acelora, aceasta le-o spune acestora puțin schimbat. Căci cer ca și aceia, ispitindu-L. Deci nu le-ar fi dat celor ce gândeau așa nici acest semn dacă nu trebuia să o facă pentru mântuirea noastră, a tuturor. Și e de știut că aceia au făcut din acest răspuns un motiv de învinuire, spunând lui Ponțiu Pilat în chip mincinos ceea ce n-au auzit de la El: „Acesta a spus: Pot să dărâm templul lui Dumnezeu” (Matei 26, 61). De aceea a zis despre ei Hristos în Psalmi: „S-au sculat martori nedrepti și de cele ce nu știam M-au întregat” (Ps. 34, 10). Și iarăși: „S-au ridicat împotriva Mea martori nedrepti și nedreptatea a mințit sieși” (Ps. 26, 18). Și nu-i îndeamnă pe ei la ucidere, când zice: „Dărâmați templul acesta,” ci, fiindcă știa că vor lucra fără răspundere, mai degrabă dă de înțeles ceea ce se va întâmpla în chip lipsit de moralitate.

Râd de semn, neînțelegând adâncimea tainei. De aceea, fac din boala neștiinței lor un prilej binevenit de a nu-L asculta, și din greutatea înțelegerii lucrului, un cuvânt deșert, în loc să vadă în el făgăduința celor la care ar putea ajunge, ca să li se arate adevărat ceea ce s-a scris: „Să se întunece ochii lor ca să nu vadă și spinarea lor pururea o gârbovește” (Ps. 68, 27), ca într-un anumit fel ea să fie pururea încovoiată și ei să se îngrijească de lucrurile de pe pământ și să nu primească nici o vedere a dogmelor drepte credințe în Hristos, neîngăduindu-le Dumnezeu, Cel de oameni iubitor, acestea, ci pedepsindu-i mai degrabă cu o judecată egală pe cei ce săvârșesc păcatele nesuferite de El.

Căci privește cât de fără de minte disprețuiesc și nesocotesc sufletul lor, pentru că Domnul nostru Iisus Hristos îl numea pe Dumnezeu Tatăl Său, zicând: „Nu faceți casa Tatălui Meu casă de negustorie.” Iar ei, trebuind să-L cugete ca Fiu și Dumnezeu pe Cel ce S-a născut din Tatăl, cred că El este om simplu și unul dintre noi. De aceea îi spun și timpul cheltuit pentru zidirea templului, zicând: „În patruzeci și șase de ani s-a zidit templul acesta! Și Tu îl vei ridica în trei zile?” Dar, o, voi, îmbătați de toată nebunia, cum socotesc că ar trebui să li se spună pe drept cuvânt, dacă locuiește în voi mintea înțeleaptă și credeți că templul care este la voi este casa lui Dumnezeu, cum n-ar trebui să înțelegeți că este Dumnezeu Cel ce a îndrăznit să spună fără primejdie: „Nu faceți casa Tatălui Meu casă de negustorie?” Apoi, spune-mi, cum l-ar trebui timp atât de lung în clădirea unei singure case? Sau cum e atât de slab în a face ceva Cel ce numai într-un număr de șapte zile a clădit cu negrăită putere acest univers și singură voința Lui are toată puterea? Acestea ar fi trebuit să le cugete poporul care se socotea cunoscător al Sfințelor Scripturi.

„Iar El vorbea despre templul trupului Său. Deci, când S-a sculat din morți, ucenicii Lui și-au adus aminte că a spus aceasta și au crezut Scripturii și cuvântului pe care îl spusese Iisus” (Ioan 2, 21-22).

E ușor de primit de către cel înțelept cuvântul înțelepciunii, și cunoștința învățăturilor e primită repede de cei înțelegători. Și precum în ceara moale se întipărește bine chipul celor voite, așa se întipărește cuvântul dumnezeiesc în inimile neînvârtoșate ale oamenilor. De aceea cel rău se numește și învățat la inimă. Deci, ucenicii cei buni se înțelepțesc în deprinderi și pătrund cuvintele dumnezeieștii Scripturi, hrănindu-se cu ele spre cea mai exactă cunoștință a lor, și vin prin aceasta la cea mai neclintită credință. Și deoarece trupul lui Hristos s-a numit și templu, cum n-ar fi Dumnezeu după fire Cuvântul Unul-Născut care locuiește în el, dacă nu se poate spune că locuiește în el cel ce nu este Dumnezeu? Sau să aibă cineva îndrăzneala să spună: trupul căruia dintre sfinți s-a numit vreodată templu? Dar socotesc că nu poate dovedi cineva aceasta. Deci spun ceea ce aflu că e adevărat, cercetând exact dumnezeiasca Scriptură, că nici unuia dintre sfinți nu i se cuvine o astfel de cinste...<sup>223</sup>

Deci, înțelegem că nu ne putem pleca urechea nimănui, nici chiar „întâi-stătătorilor noștri”, când ei lucrează împotriva Bisericii, împotriva lui Hristos. Înalț Prea Sfințitul Mitropolit Hierotheos Vlachos, un adevărat întâi-stătător al nostru, zice:

„Adevărul este că, după învățătura Sfinților Părinți avem Biserica de la zidirea îngerilor și a omului. Urmează apoi căderea lui Adam și a Evei, și totuși Biserica în Vechiul Legământ dăinuie

<sup>223</sup> PSB 41, Comentariu la Evanghelia Sfântului Ioan, pp. 159-166.

prin proroci și oamenii cei îndumnezeiți. Însă prin întruparea lui Hristos Biserica dobândește un trup. Este Trupul lui Hristos. Sfântul Ioan Gură de Aur observă că, prin întruparea Sa, Hristos „a luat carnea Bisericii”. Sfântul Clement Romanul spune: „Mai înainte de soare și lună s-a zidit ce era duhovnicesc; însă duhovnicescul s-a făcut arătat în carnea lui Hristos”.

Biserica este o taină, aflată în legătură cu Hristos și fiind Trupul Său, ea nu e un așezământ omenesc, ci dumnezeiesc și omenesc. În același timp, Biserica nu este, așa cum se spune de obicei, Trupul mistic al lui Hristos, deoarece creștinii, care sunt mădularele Bisericii, sunt în chip real mădulare ale Trupului lui Hristos. Deci nu putem vorbi de un trup mistic care să fie abstract și perceput duhovnicește, ci de Trupul real al lui Hristos.

Faptul că Biserica este Trupul lui Hristos nu înseamnă că ea se identifică în chip ontologic cu Hristos, a doua persoană a Sfintei Treimi. Și nici firea dumnezeiască în Hristos nu se identifică ontologic cu Capul ei, ci este strâns legată de Hristos.

În *Sfânta Scriptură* și în scrierile patristice se spune în principal că Biserica este Trupul lui Hristos și părtășia îndumnezeirii. Hristos este Capul Bisericii, iar Biserica este Trupul Său cel proslăvit. Și tot așa cum nu putem da o definiție lui Hristos, care este Capul, decât spunând că este Hristosul dumnezeiesc și omenesc, la fel nu putem da o definiție potrivită Bisericii, decât că este Trupul Hristosului dumnezeiesc și omenesc. De altfel, așa cum arată cuvântul grecesc, definirea este mărginită. Deci nu putem da alte definiții Bisericii, decât că este blagoslovitul Trup al Hristosului dumnezeiesc și omenesc. Este trupul pe care Hristos l-a primit de la Maica Domnului și la îndumnezeit, iar sfinții se fac mădularele acestui trup<sup>224</sup>.

Iată, dar, cât de importantă este pentru noi venirea lui Iisus Hristos în trup și faptul de a crede, trăi și mărturisi că acest trup al Său este Biserica!

La „unitatea credinței” putem ajunge numai în  
Biserică – Trupul lui Hristos  
„Când a împărțit Limbi de Foc, Cel Preaînalt, în unitate pe toți l-a chemat”

Mulți sunt aceia care nu înțeleg cererile pe care le facem la Dumnezeiasca Liturghie, mai cu seamă cele mai importante, „Pentru unirea tuturor” și „unitatea credinței”.

Părintele Florin Botezan explică în *Duhul Adevărului* cererea:

„Υπὲρ ἅπαντων ἰρημίας ἰρήνης irinis pacea τοῦ τοῦ σύμπαντος simbandos κόσμου, cosmu, a toată lumea, εὐσταθείας evstathias bună starea (statornicia) τῶν τῶν ἁγίων ἁγίων sfintelor τοῦ τοῦ Θεοῦ Θεοῦ lui Dumnezeu Ἐκκλησιῶν Eklision Biserici καὶ ke și τῆς τῆς τῶν τῶν πάντων πάντων pandon ἐνώσεως, enoseos pentru unirea tuturor, τοῦ τοῦ Κυρίου Κυρίου Domnului δεηθῶμεν. deithomen. să ne rugăm”.

Zice, sfinția sa: „Pentru pacea a toată lumea ... - pacea lui Hristos să cuprindă întreaga lume, sălășluindu-se în inimile tuturor, pentru ca toți să se bucure de cunoașterea Împărăției lui Dumnezeu.

*Pentru bunăstarea sfintelor lui Dumnezeu Biserici ...* - Biserica este una pentru că Adevărul este Unul și este Hristos iar Hristos are un singur Trup, o singură Mireasă. Credem și mărturisim că această unică Biserică este Biserica Ortodoxă care fuzionează în lume în chipul Bisericilor Ortodoxe locale. „Biserica locală ca entitate având un statut eclesiologic plenar este dioceză episcopală”. Bisericile locale trebuie să se afle în comuniune deplină între ele. Această comuniune, pe lângă mărturisirea aceleiași credințe și existența unor structuri care facilitează comuniunea, se manifestă în aceea că problemele și preocupările tuturor Bisericilor locale fac obiectul rugăciunilor și responsabilității active ale fiecărei Biserici locale în parte. În acest sens, în ectenia mare, ne rugăm ca Bisericile Ortodoxe locale să aibă starea cea bună înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor mărturisindu-L pe Hristos și Împărăția Sa.

*Și pentru unirea tuturor, Domnului să ne rugăm!* - Departe de a fi o rugăciune „ecumenică” pentru unirea diverselor confesiuni creștine (textul grecesc este clar în această privință), cererea se referă la unirea „fiilor lui Dumnezeu cei împărățiați” (Ioan 11, 52) în Biserică pentru „ca toți să fie una, după cum Tu, Părinte, întru Mine și Eu întru Tine, așa și aceștia în Noi să fie una, ca

<sup>224</sup> Mitropolitul Hierotheos Vlachos, Cugetul Bisericii Ortodoxe, pp. 106-107; „Definiția” și caracteristicile Bisericii, pp. 35-38.



*lumea să creadă că Tu M-ai trimis*” (Ioan 17, 21)<sup>225</sup>.

Și Părintele Petru Pruteanu arată că cererea pentru „Unirea tuturor sfințelor lui Dumnezeu Biserici” nu este nici pe departe o cerere cu substrat ecumenist, așa cum au înțeles-o unii. Din moment ce Bisericile se numesc „sfințele lui Dumnezeu Biserici”, este clar că e vorba doar de Biserica Ortodoxă „răspândită în întreaga lume” așa cum se exprimau Sfinții Părinți, adică de Bisericile Ortodoxe locale<sup>226</sup>.

Deci, această cerere este limpede, ne rugăm „Pentru pacea a toată lumea”... pentru ca toți să se bucure de cunoașterea Împărăției lui Dumnezeu”, adică, liniștiți fiind oamenii, neînșelați, netulburați de patimi și războaie să-și poată da seama cei cu ei și să vină la cunoștința lui Dumnezeu în „sfințele lui Dumnezeu Biserici”, în Biserica Ortodoxă.

Vedem că după această cerere: „Pentru pacea a toată lumea,” avem virgulă, dar, după cererea: „Pentru bunăstarea (statornicia) sfințelor lui Dumnezeu Biserici” nu mai avem virgulă. Așadar, „bunăstarea (statornicia) sfințelor lui Dumnezeu Biserici” înseamnă tocmai „unirea tuturor” prin credința și în credința Bisericii Ortodoxe, ajungerea tuturor la „unitatea credinței” prin Ea, în Ea.

Aceasta este cererea Mântuitorului, Capul Bisericii, pentru Biserică, în rugăciunea Sa Arhierescă. Pentru bunăstarea Bisericii - Trupul Său – Biserica Ortodoxă și pentru unirea tuturor în Ea se roagă Domnul, zicând: „Și nu numai pentru aceștia (apostoli) Mă rog, ci și pentru cei ce vor crede întru Mine prin cuvântul lor; ca toți una să fie; precum Tu, Părinte, întru Mine, și Eu întru Tine, ca și aceștia întru Noi una să fie; ca să creadă lumea că Tu M-ai trimis” (Ioan 17, 20-21).

Pentru aceasta S-a pogorât Duhul Sfânt, ὅτε τοῦ πυρὸς τὰς γλώσσας διένειμεν (ὁ Ὑψιστος), εἰς ἐνότητα πάντας ἐκάλεισε *că împărțind Limbi de Foc (Cel Preaînalt), la (în) unitate pe toți l-a chemat*<sup>227</sup>.

Acesta este scopul Bisericii, arătat cel mai clar de Sfântul Apostol Pavel în Epistola către Efeseni.

Domnul nostru Iisus Hristos, Fiul și Cuvântul lui Dumnezeu este „Cel ce S-a pogorât, Acela este care S-a și suit mai presus de toate cerurile, ca să umple toate. Și Acela a dat pe unii apostoli, iar pe alții proroci, iar pe alții, evangheliști, iar pe alții păstori și dascăli, spre săvârșirea sfinților spre lucrul slujbei, spre zidirea trupului lui Hristos, până ce vom ajunge toți εἰς τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως la (în) unitatea credinței și a cunoștinței Fiului lui Dumnezeu, întru bărbat desăvârșit, la măsura vârstei plinirii lui Hristos, ca să nu mai fim prunci, învăluindu-ne și purtându-ne de tot vântul învățaturii întru amăgitura oamenilor, întru viclesug spre meșteșugirea înșelăciunii; ci adevărați fiind întru dragoste, să creștem toate întru El, Care este Capul, Hristos, din care tot trupul potrivit alcătuiindu-se și încheindu-se prin toată pipăirea dării, după lucrare întru măsura fiecărui mădular, face creșterea trupului spre zidirea Sa singur (însuși) întru dragoste” (Efes. 4, 10-16).

Așadar, este arătat luminat, că unirea tuturor se poate realiza numai în unitatea Bisericii Ortodoxe - Trupul lui Hristos. Nu este nevoie de refacerea unității Bisericii, nu este nevoie de refacerea unității credinței, aceasta a fost, este și va fi nezdruccinată în Biserică – Trupul lui Hristos (Matei 16, 18; Cf. Inv. de credință Ortodoxă, întreb 261, p 154). Al nostru, al tuturor, este numai a veni întru această unitate. Pentru ca să ajungem la ea ne rugăm, „Pe noi înșine și unii pe alții și toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm”.

Părintele Petru Pruteanu arată drept cele cu privire la cererea:

Τὴν ἐνότητα τῆς Πίστεως, Tin enotita tis Pisteos, Unitatea credinței, καὶ τὴν κοινωνίαν ke tin kinonian și împărțirea τοῦ Ἁγίου Πνεύματος tu Aghiu Pnevmatos Sfântului Duh αἰτησάμενοι, etisameni, cerând, εαυτούς eastus pe noi înșine καὶ ἀλλήλους ke alilus și unii pe alții καὶ πᾶσαν ke pasan și toată τὴν ζωὴν tin zoin viața ἡμῶν, imon, noastră Χριστῷ τῷ Θεῷ Hristo to Theo lui Hristos Dumnezeu παραδώμεθα. parathometha. să o dăm.

„Τὴν ἐνότητα se traduce cu „unitatea”, nu cu „unirea”. Este o situație diferită față de ectenia

<sup>225</sup> Părintele Florin Botezan, Explicarea Sfintei Liturghii.

<sup>226</sup> Ieromonah Petru Pruteanu, Liturghia Ortodoxă, Istorie și actualitate, Ed. a 2-a, rev. – București, Editura Sofia, 2013, Nota23, p. 224.

<sup>227</sup> Vezi Condacul Praznicului Cincizecimii.

mare, unde avem *ἑνώσεως* = unire („unirea tuturor”). Se pare că greșeala de traducere a acestui text a fost preluată din limba slavonă. În *Slujebnicele* vechi de până la NIKON întâlnim adesea o variantă ceva mai bună, deși mai corect ar fi fost *unitate*. Atunci însă când slavi au tradus cu *unire* și românii au fost tentați să procedeze la fel, cu excepția lui DOSOFTEI, care folosește cuvântul *uniciunea*, ce-i drept, chiar și atunci când ar trebui „unire”.

Dogmatic nu putem să cerem *împărtășirea Sfântului Duh*, dacă nu am ajuns mai întâi la *unitatea credinței* – credința având aici sensul de *adevăr mărturisit*, nu de virtute morală<sup>228</sup>.

Deci, această cerere este precum cea despre care am cercetat mai înainte, ea nu se face în duh ecumenist, nu se face după cum găsim „explicat” de unii. Ei spun că „Îi cerem lui Dumnezeu să ne dăruiască și *unitatea de credință*... Biserica lui Hristos, cea una, sfântă, sobornicească și apostolească, se menține dezbinată și fărâmițată până în ziua de astăzi. Mișcarea ecumenistă și-a propus refacere unității bisericești... Unitatea Bisericii nu e posibilă fără refacerea unității de credință, aceea care a existat pe durata primului mileniu...”.

Biserica este trupul pe care Hristos l-a primit de la Maica Domnului și la îndumnezeit (Ioan 2, 21). Noi prin unire cu Hristos, în credința Bisericii-Trupul Său, devenim mădulare ale Bisericii (Rom. 12, 4-5; Efes. 5, 30-31). Biserica nu poate fi dezbinată de nimeni (Matei 16, 18). Unitatea Bisericii este mai presus de fire (Ioan 17, 21; Cf. Inv. de credință Ortodoxă, întreb 261, p 154). Nu este nevoie de refacerea unității credinței Bisericii, ci noi toți avem nevoie să ajungem la unitatea credinței Ei în Ea (Efeseni 4, 10-13). Tăgăduirea unității Bisericii înseamnă tăgăduirea venirii lui Hristos în trup și a Dumnezeirii Lui (Ioan 17, 21-23; I Ioan 4, 1-3), lepădare de credință, lucrarea „*duhului lui Antihrist*” (Ioan 17, 21-23; I Ioan 4, 3; II Tes. 2, 3-12).

Această cerere pentru „*Unitatea credinței și părtășia Sfântului Duh*...”, din *Liturghia credincioșilor*, nu se face pentru cei din afara Bisericii, nu se face pentru „unirea credințelor”, nici pentru catehumeni (cei chemați, care se pregătesc să primească Botezul), deoarece pentru ei se roagă Biserica, la timpul potrivit, la sfârșitul *Liturghiei catehumenilor*, când sunt trimiși din biserică prin cuvintele: „*cei chemați ieșiți*”. Pentru că nu sunt botezați, aceștia nu se pot uni cu Hristos.

„Sfântul Ioan Gură de Aur, scrie Părintele Florin Botezan, arată că catehumenii nu răspund la cererile ecteniei și sunt trimiși apoi din biserică înainte de începerea Liturghiei euharistice (a credincioșilor) deoarece ei, nefiind botezați, sunt în afara cămărilor împărătești, rugăciunea lor nu este cea a lui Hristos (Ioan 14, 13), nu au libertate filială și trebuie ca alții să le fie mijlocitori”<sup>229</sup>,<sup>230</sup>

Pentru catehumeni (cei chemați, cei care se pregătesc pentru Sfântul Botez) s-a zis, la timpul potrivit:

„*Cei credincioși, pentru cei chemați să ne rugăm, ca Domnul să-i miluiască pe dânsii. Să-i învețe pe dânsii cuvântul adevărului. Să le descopere lor Evanghelia dreptății. Să-i unească pe dânsii cu Sfânta Sa Sobornicească și Apostolească Biserică*”.

Deci, cei chemați au nevoie să-i miluiască Domnul, să-i învețe pe dânsii cuvântul adevărului, să le descopere Evanghelia dreptății și să-i unească pe dânsii cu adevărata Biserică, în care se pot învrednici de „*unitatea credinței și părtășia Sfântului Duh*”, singurul loc în care pot ajunge la „*unitatea credinței (eis tin enotita tis pisteos) și a cunoștinței Fiului lui Dumnezeu, întru bărbat desăvârșit, la măsura vârstei plinirii lui Hristos*”.

„Unitatea Bisericii, mai zice Părintele Florin Botezan, ca trăire anticipată a Împărăției cerurilor este atât o unitate de credință cât și de iubire<sup>231</sup>. De aceea mărturisirea unității de credință prin rostirea Crezului este legată de sărutul păcii, ritualul care exprimă unitatea de iubire. *Propriu-zis dreapta credință este rațiunea de a fi a iubirii și temeiul neclintit al unității. Iubirea nu e de conceput fără dăruire deci fără dar. Iar darul iubirii autentice este adevărul; în Biserică adevărul credinței. Astfel unitatea deplină e posibilă în credința cea una, absolută, revelată a Prea Sfintei Treimi prin Hristos în Duhul Sfânt*<sup>232</sup>”.

<sup>228</sup> Ibidem, Nota 3, p. 255.

<sup>229</sup> Sfântul Ioan Gură de Aur, Omilii 2 Corinteni 2, PG 61, 399.

<sup>230</sup> Părintele Florin Botezan, Explicarea Sfintei Liturghii 1.

<sup>231</sup> Sfântul Ignatie al Antiohiei, Epistola către Magnezieni, 1, 2, în Scrierile Părinților Apostolici, București, 1995, p. 198.

<sup>232</sup> Părintele Constantin Galeriu, Mărturisirea dreptei credințe prin Sfânta Liturghie, Ortodoxia, an XXXIII (1981), nr.1, p. 36.



Invitația diaconului la dăruirea sărutului păcii și răspunsul credincioșilor scoate în evidența faptul că unitatea de iubire se împlinește în unitatea de credință: *Să ne iubim unii pe alții ca într-un gând să mărturisim!* Numai uniți prin iubire putem să mărturisim *într-un gând* dreapta credință comună: *Pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh, Treimea cea de o ființă și nedespărțită.* Acest răspuns este o primă mărturisire sintetică a credinței în Sfânta Treime, întărită de actul concret al sărutului păcii<sup>233</sup>.

Deci, această cerere pentru „Unitatea credinței și părtășia Sfântului Duh...” se face pentru cei care în dreapta credință fiind, mădulare ale Bisericii, urmează să se împărtășească cu Trupul și Sângele Domnului lor și să devină „una” cu Dumnezeu și între ei, se face spre desăvârșirea unității credinței lor.

Părintele Grigorie, de la Mănăstirea Cutlumuș, din Sfântul Munte Athos, comentând această cerere zice:

„De obște sunt toate în Biserică: de obște credința noastră, de obște nădejdea, de obște dragostea noastră. *Sfânta Biserică*, scrie Sfântul Maxim Mărturisitorul, *este tip și icoană a lui Dumnezeu, și precum Acesta ca un Creator ține unită creația cu infinita putere și înțelepciunea Lui, așa și aceasta legă într-o unitate credincioșii, chemați să conglăsuiască într-un har și o credință*”<sup>234</sup>.

Aceasta legătură a credincioșilor a fost născută la Sfântul Botez, a fost sfințită la Sfânta Mirungere, este hrănită și sporește prin dumnezeiasca Împărtășanie.

Unitatea credinței este condiția necesară pentru a ne putea face părtași unității dumnezeieștii Euharistii. De aceea înainte de a înainta spre Sfântul Potir (to potirion tis Zois - Potirul Vieții), cerem de la Domnul să ne păstreze în unitatea credinței. Biserica este una Trupul lui Hristos. De aceea trebuie să aibă un suflet, o inimă, o gură. „Pentru că aceasta este unitatea credinței: atunci când toți suntem una, când toți înțelegem în același chip „legătura” credinței și a dragostei”<sup>235</sup>.

Credința cea una ne dă putință să ne hrănim cu cea una Pâinea vieții. Scrie purtătorul de Dumnezeu Ignatie: „Să vă adunați într-o credință și întru numele lui Iisus Hristos... sfințind una Pâinea, care este leacul nemuririi”. Această una, sfântă și apostolească credință după ce a primit-o Biserica, „o păzește cu grijă... crede întru aceasta, în același chip ca și cum ar avea un suflet și o inimă. Propovăduiește, învață și transmite mai departe potrivit cu această credință ca și cum ar avea o singură gură... Cum soarele aceasta, zidire a lui Dumnezeu, este unul și același în toată lumea, astfel și propovăduirea adevărului strălucește pretutindeni și luminează pe toți oamenii ce vor să vină la cunoștința adevărului”<sup>236</sup>.

...La Cina cea de Taină pot să șadă doar aceia ce aparțin unității credinței. Biserica refuză să dea hrana nestrăcaciunii celor nebotezați, deoarece cunoaște cum că, „dacă cineva nesupus se ascunde pe sine și se va împărtăși, va mânca judecata veșnică spre pedepsirea lui”. Nu pot să se împărtășească de Viață toți aceia ce nu sunt părtași Adevărului. Nu au părtășie cu Duhul Sfânt toți cei ce nu participă la unitatea credinței: „Credința noastră este pe potriva Euharistiei iar Euharistia adevărește credința”<sup>237</sup>. Potirul comun presupune o credință comună.

Pentru același motiv câți au tăgăduit sau s-au întors de la dreapta credință în Hristos nu pot să se împărtășească de El. Sfânta Împărtășanie nu se dă nici celor nebotezați, nici eterodocșilor: „Nu este permis celor de alt neam să se apropie de dumnezeiasca Euharistie. Și de alt neam este considerat acela ce este încă necredincios și nebotezat și de asemenea cel ce (s-a întors) a îmbrățișat o cugetare eterodoxă și neconformă cu credința Sfinților”. Biserica interzice participarea ereticilor la Cina Domnului: „Nu ne vom face părtași la Sfânta și dătătoarea de viață Jertfă cu cei ce s-au obișnuit să cugete unele dogme diferite de cea dreaptă și adevărată, ci cu cei

<sup>233</sup> Părintele Florin Botezan, Explicarea Sfintei Liturghii I.

<sup>234</sup> Πρβλ. Μυσταγωγία 24, PG 91, 705B [Sfântul Maxim Mărturisitorul, *Mistagogia Duhului Sfânt*, Capitolul I, Cum și în ce chip Sfânta Biserică este icoana și chipul lui Dumnezeu?, p. 8].

<sup>235</sup> Ιερός Χρυσόστομος, *Εἰς Εφεσίους* Sfântul Ioan Gură de Aur, Efeseni 11, 3, PG 62, 83. Πρβλ. Άγιος Νικόδημος Αγιορίτης Sfântul Nicodim Aghioritul, *Ερμηνεία εις τὰς ἰδ' Ἐπιστολάς*, τόμος β', Θεσσαλονίκη Erminia eis tas id' Epistolas, tomos B', Thesaloniki Tâlcuire la Epistola a 11-a către Tesalonicensi 1990, σελ. sel p. 434.

<sup>236</sup> *Πρός Εφεσίους* Pros Efesios 20, B 2, 268. Πρβλ. Prbl. PG 5, 661A - Άγιος Ειρηναίος, Κατά αιρέσεων Sfântul Irineu, Kata ereseon 1, 10, 2, SC 264, 159-160.

<sup>237</sup> *Πρός Εφεσίους* Pros Efesios 20, B 2, 268. Πρβλ. Prbl. PG 5, 661A - Άγιος Ειρηναίος, Κατά αιρέσεων Sfântul Irineu, Kata ereseon 1, 10, 2, SC 264, 159-160.

de aceeași cugetare și frații noștri cu care avem unitate în Duh și identitate de credință”<sup>238</sup>.

Sfânta Biserică refuză să primească pe eretici la dumnezeiasca Împărtașire. Refuză de asemenea părtășia cultică cu cei de altă credință, adică împreună rugăciunea cu ei. Unii văd în acest lucru o oarecare duritate și nu pricep dragostea Maicii Biserici. Ea însă dorește și se roagă pentru întoarcerea întru pocăință a fiecărui om și cunoaște că o „împărtașire” de suprafață va vătăma pe eterodocși și va clătina în credință pe unii credincioși.

Câți trăiesc în unitatea credinței simt iubirea de oameni a Bisericii. Aud inima ei maternă cum bate cu durere pentru fiecare om și o văd arzând de dragoste pentru toți: pentru cei necredincioși și pentru catehumeni, pentru cei departe de credință și pentru cei apropiați”<sup>239</sup>.



În aceste vremuri suntem chemați să mărturisim adevărul că Biserica este zidită pe Piatra Hristos, Fiul lui Dumnezeu Celui viu și nu poate fi dezbinată

„Zis-a lor Iisus: dar voi cine-Mi ziceți că sunt? Și răspunzând Simon Petru, a zis: Tu ești Hristosul, Fiul lui Dumnezeu celui viu. Și răspunzând Iisus a zis lui: fericit ești Simone fiul lui Iona, că trup și sânge nu ți-a descoperit ție, ci Tatăl Meu cel din ceruri. Și Eu zic ție, că tu ești Petru, și pe această Piatră voi zidi Biserica Mea, și porțile iadului nu o vor birui pe dânsa” (Matei 16, 16-18).

Sfântul Atanasie cel Mare arată că datorită faptului că lucrul diavolului este a-i aduce pe oameni la tăgăduirea Dumnezeirii lui Hristos, El Însuși, a avut grijă să ne întrarameze împotriva lui prin întrebarea pe care o pune Sfinților Apostoli și prin răspunsul dat de Sfântul Apostol Petru, descoperit de Dumnezeu Tatăl și prin cuvântul Său de mai sus referitor la Biserică. Așadar, Domnul, „Piatra cea din capul unghiului”, „Capul Bisericii”, își dovedește Dumnezeirea în Trupul Său Biserica și strică toate uneltirile lui până la sfârșitul veacului.

„S-a scris, zice Sfântul Atanasie, deci: „Dumnezeu a întemeiat pământul întru înțelepciune (întru Hristos)” (Ps. 107, 19). Dar dacă pământul s-a întemeiat întru înțelepciune, cum se face temelie Cel ce pune temelie? Deoarece și acest lucru este spus printr-o imagine, trebuie căutat înțelesul lui. Aceasta s-a spus ca să cunoaștem că Tatăl creează întru înțelepciune și întemeiază pământul în Ea, ca să fie neclintit și să persiste în Ea. Iar înțelepciunea însăși S-a întemeiat în noi ca să fie început și temelie a noii noastre făpturi și înnoiri. De aceea n-a spus nici că: „M-a făcut înainte de veac, Cuvânt sau Fiu”, ca să nu aibă un început al facerii. Căci aceasta trebuie să se caute înainte de toate: dacă e Fiu; și aceasta trebuie să o cercetăm în primul rând în Scripturi. Și la aceasta răspunde și Petru zicând, când au fost întrebați apostolii: „Tu ești Hristos, Fiul lui Dumnezeu celui viu” (Matei 16, 16). Aceasta a întreat-o în primul rând și tatăl ereziei ariene: „De ești Fiul lui Dumnezeu” (Matei 4, 6). Căci știa că acesta este adevărul și punctul principal al

<sup>238</sup> Άγιος Κύριλλος Αλεξανδρείας Σφάντλ Chiril al Alexandriei, Περὶ τῆς ἐν Πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ προσκυνήσεως Peri tis en Pnevmati ke alithia proskiniteos 11 kai ke 17, PG 68, 761D kai ke 1077C.

<sup>239</sup> Ἱερομονάχου Γρηγορίου Ιερομοναῆ Grigorie, Ἡ Θεία Λειτουργία ἡ Θία Dumnezeiasca Liturghie, Σχόλια Sholia Comentar, pp. 306-309.

credinței noastre. Și dacă El este Fiul, tirania diavolului va ajunge la sfârșit. Iar dacă e creatură și unul dintre cei ce provin din Adam cel înșelat de șarpe, nu avem nici un interes de el. De aceea și iudeii s-au înfuriat că Domnul S-a numit pe Sine Fiul lui Dumnezeu și zicea că Dumnezeu este Tatăl Său propriu. Căci dacă ar fi zis de Sine că e una dintre creaturi, că „sunt făptură”, nu s-ar fi înfuriat, auzindu-L, nici n-ar fi socotit aceste cuvinte blasfemie, știind că și odinioară au venit unii îngeri la Părinții lor. Dar fiindcă Se numea pe Sine Fiu, și-au dat seama că aceasta nu e o însușire a creaturii, ci a dumnezeirii și a firii Tatălui<sup>240</sup>”.

Sfântul Ioan Maximovici în Cuvântul său *Biserica este trupul lui Hristos* zice:

„El (Hristos) este capul trupului, al Bisericii” (Col. 1, 18), „Care este trupul Lui, plinirea Celui ce plinește toate întru toți” (Efeseni 1, 23).

„Nu o singură dată, în Sfânta Scriptură, Biserica este numită Trupul lui Hristos. „Mă bucur în suferințele mele pentru voi..., pentru trupul Lui, adică Biserica” (Col. 1, 24), scria despre sine Sfântul Apostol Pavel. Apostolii, prorocii, binevestitorii, păstorii și învățătorii - ne spune tot el - sunt dați de Hristos „la lucrul slujirii, la zidirea trupului lui Hristos” (Efeseni 4, 12).

În același timp, în Trupul și Sângele lui Hristos se transformă pâinea și vinul la dumnezeiasca Liturghie și credincioșii se împărtășesc cu ele. Așa a rânduit însuși Hristos, Care i-a împărtășit pe apostolii Săi la Cina cea de taină, spunându-le: „Luați, mâncați, acesta este trupul Meu... Beți dintru acesta toți, că acesta este Sângele Meu, al Legii celei noi (Matei 26, 26-28).

Cum se poate ca, în același timp, Trupul lui Hristos să fie și Biserica, și Sfintele Taine? Cum se poate ca, în același timp, credincioșii să fie mădulare ale Trupului lui Hristos - Biserica - și, totodată, să se împărtășească cu Trupul lui Hristos în Sfintele Taine?

În ambele situații, denumirea „Trupul lui Hristos” nu este folosită în sens figurat, ci în sensul cel mai propriu și real al acestui cuvânt. Noi credem că Sfintele Taine, păstrând înfățișarea pâinii și a vinului, sunt adevăratul Trup și adevăratul Sânge al lui Hristos. De asemenea, credem și mărturisim că Hristos, Fiul Dumnezeului Celui Viu, venind în lume să-i mântuiască pe păcătoși, a devenit Om adevărat și carnea Lui, primită de la Fecioara Maria, a fost carne omenească adevărată; credem că, cu trupul și cu sufletul, Hristos a fost Om adevărat, asemenea întru toate celorlalți oameni, afară de păcat, rămânând în același timp și Dumnezeu adevărat. Fiul lui Dumnezeu nu și-a împușinat și nu și-a schimbat firea dumnezeiască la întrupare, după cum nici firea omenească nu s-a schimbat, ci și-a păstrat în întregime însușirile ei omenești.

Dumnezeirea și omenitatea s-au unit neschimbător și neamestecat, pe vecie, „neparat și nedespărțit”, într-o singură persoană a Domnului Iisus Hristos.

Fiul lui Dumnezeu s-a înomenit, pentru ca pe oameni să-i facă părtași dumnezeieștii firi (II Petru 1, 4), pentru ca pe omul căzut în păcat și în moarte să-l slobozească de acestea și să-l facă nemuritor.

Unindu-ne cu Hristos, noi primim harul dumnezeiesc, care dă firii omenești putere de biruință asupra păcatului și a morții, Domnul Iisus Hristos, prin învățătura Sa, le-a arătat oamenilor calea biruirii păcatului și le-a dăruit viața veșnică, făcându-i, prin învierea Sa, părtași ai veșnicei Sale împărății. Ca să primim de la El acest har dumnezeiesc, este nevoie să fim în cea mai strânsă părtașie cu El. Atrăgându-i la Sine pe toți prin dragostea Sa dumnezeiască și unindu-i cu Sine, Domnul i-a unit între ei pe cei ce L-au iubit și au venit la El, reunindu-i într-o singură Biserică.

Biserica este unitatea în Hristos, este unirea cea mai strânsă cu Hristos a tuturor celor ce cred cu dreptate în El și îl iubesc și este unirea tuturor acestora prin Hristos.

Biserica este alcătuită dintr-o parte pământescă și o parte cerească. Fiul lui Dumnezeu a sosit pe pământ și S-a făcut om, pentru ca pe om să-l înalțe la cer, să-l facă iarăși locuitor al raiului, redându-i starea de neprihănire și integritate dintru început și ca să-l unească cu Sine. Aceasta se înfăptuiește prin lucrarea harului lui Dumnezeu, care este dat prin Biserică, dar este nevoie și de strădania omului. Dumnezeu își mântuiește creația căzută prin iubirea Sa față de ea, dar este necesară și iubirea omului față de Ziditorul său, fără de care nu poate să se mântuiască. Năzuind către Dumnezeu și lipindu-se de Domnul prin smerita lui iubire, sufletul omului primește o

<sup>240</sup>PSB 15, Sfântul Atanasie cel Mare, Scrieri, Partea I, Trei cuvinte împotriva arienilor, p. 313.

putere curățitoare de păcate, care îl întărește în lupta cu păcatul până la biruință deplină. La această luptă ia parte și trupul, care astăzi este vas și armă a păcatului, dar este menit să devină armă a dreptății și vas al sfințeniei.

Dumnezeu l-a zidit pe om suflând duh asemeni celui dumnezeiesc în trupul însufletit, pe care l-a zidit la început din pământ. Trupul trebuia să fie o armă a duhului supusă lui Dumnezeu. Prin trup, duhul omului se manifestă în lumea materială.

Prin mijlocirea trupului și a părților lui separate, duhul omului își descoperă însușirile și calitățile primite de la Dumnezeu, în calitatea lui de chip al lui Dumnezeu - fapt pentru care și trupul, ca manifestare a chipului lui Dumnezeu, este și se numește „frumusețea noastră cea după chipul lui Dumnezeu zidită” (stihiră la înmormântare).

Când primii oameni au căzut cu duhul de la Ziditorul lor, trupul, care până atunci era supus duhului, ascultându-i poruncile prin mijlocirea sufletului, nu s-a mai supus duhului și voi să-și fie singur stăpân. În locul Legii lui Dumnezeu, în om a pus stăpânire legea cărnii.

Păcatul, care l-a smuls pe om de la Izvorul vieții - Dumnezeu, l-a scindat și pe om. Unitatea dintre duh, suflet și trup s-a tulburat, moartea a pătruns în el. Sufletul, readăpându-se din izvoarele vieții, nu mai avea cum să le transmită pe acestea trupului. Astfel, trupul a devenit stricăcios, iar chinul a devenit soarta duhului.

Hristos a venit pe pământ ca să restaureze chipul căzut al omului și să-i redea unirea cu Acela al Cărui chip este. Unindu-l cu Sine, Dumnezeu îl restaurează pe om în toată plinătatea bunătății sale dintru început. Dăruind har și sfințire duhului, Hristos curățește, întărește, vindecă și sfințește și sufletul, și trupul. „*Cel ce se alipește de Domnul este un duh cu El*” (1Cor. 6, 17).

Așadar, trupul omului care s-a unit cu Domnul trebuie să fie o armă a Domnului, să slujească împlinirii voii Sale și să devină parte a Trupului lui Hristos. Pentru deplina sfințire a omului, trupul robului lui Dumnezeu trebuie să se unească cu Trupul lui Hristos, și aceasta se săvârșește în Taina împărtășirii. Adevăratul Trup și adevăratul Sânge al lui Hristos, pe care le primim, se transformă într-o parte a marelui Trup al lui Hristos.

Desigur, pentru a ne uni cu Hristos nu este suficientă doar unirea trupului nostru cu Trupul lui Hristos. Gustarea Trupului lui Hristos este binefăcătoare atunci când omul își ațintește duhul către El și se unește cu El. Primirea Trupului lui Hristos, în timp ce cu duhul îl respingem, este asemenea atingerii lui Hristos de cei care L-au bătut, L-au ocărât și L-au răstignit. Atingerea lor de El nu le-a fost spre mântuire și spre vindecare, ci spre osândă.

Iar cei ce se împărtășesc cu cucernicie, cu dragoste, fiind gata să vină și să-i slujească, aceia se unesc strâns cu El și devin armă a voinței Lui dumnezeiești.

„*Cel ce mănâncă trupul Meu și bea sângele Meu rămâne întru Mine și Eu întru el*” - grăit-a Domnul (Ioan 6, 56).

Unindu-se cu Domnul cel înviat și, prin El, cu întreaga Treime Cea Pururi-Fiitoare, omul absoarbe putere din Ea pentru viața veșnică și devine el însuși nemuritor.

„*Precum M-a trimis pe Mine Tatăl cel viu și Eu viez pentru Tatăl, și cel ce Mă mănâncă pe Mine va trăi prin Mine*” (Ioan 6, 57).

Toți cei ce cred în Hristos și s-au unit cu El, predându-se Lui și primind harul lui Dumnezeu, alcătuiesc laolaltă Biserica lui Hristos, al cărei Cap este însuși Hristos, iar cei care intră în ea sunt mădularele ei.

Nevăzut ochiului trupesc, Hristos Se arată în mod real pe pământ prin Biserica Sa, așa cum duhul nevăzut al omului se arată prin lucrările trupului său. Biserica este Trupul lui Hristos deoarece, în primul rând, părțile ei sunt unite cu Hristos prin dumnezeieștile Taine și, în al doilea rând, întrucât prin ea Hristos lucrează în lume.

Noi ne împărtășim de Trupul și sângele lui Hristos (în Sfintele Taine), pentru ca noi înșine să fim părți ale Trupului lui Hristos (ale Bisericii). Acest lucru nu se produce dintr-o dată. Neconținută petrecere în Biserică arată deja o stare de biruire a păcatului și de deplină curățire de păcat. Tot ce este păcătos ne scoate, într-o anumită măsură, afară din Biserică și ne îndepărtează de Biserică. Iată de ce, la rugăciunea pentru spovedanie, deasupra capului fiecărui om care se căiește se citește: „Primește-l și unește-l cu Sfânta Ta Biserică”. Prin pocăință, creștinul

se curățește, se unește mai strâns cu Hristos în împărțășirea cu Sfintele Taine, dar apoi iarăși peste sufletul lui se așterne praful păcatului și-l îndepărtează de Hristos și de Biserică, motiv pentru care din nou este nevoie de pocăință și de împărțășanie.

Cât timp nu se sfârșește viața pe pământ, chiar până la ieșirea sufletului din trup, în om continuă lupta dintre păcat și dreptate. Oricât de înaltă ar fi starea duhovnicească și morală la care ar ajunge cineva, este totuși posibil ca, treptat sau fulgerător, să cadă adânc în bezna păcatului. De aceea, fiecăruia îi este de trebuință împărțășania cu Sfântul Trup și Sânge al lui Hristos, care ne întăresc comuniunea cu El și ne udă cu șuvoaiele harului dătător de viață al Sfântului Duh, care curg prin trupul Bisericii. Cât de importantă este împărțășania cu Sfintele Taine, ne arată viața Cuviosului Onufrie cel Mare, căruia, ca și altor pustnici aflați în pustia aceea, îngerii îi aduceau sfânta împărțășanie; ca și viața Cuvioasei Maria Egipteanca, a cărei ultimă dorință, după mulți ani de viață în însingurare, a fost să primească Sfintele Taine; sau ca viața Cuviosului Savatie al Solovețului și a multor altora. Căci nu degeaba grăit-a Domnul:

*„Adevărat, adevărat zic vouă, dacă nu veți mânca trupul Fiului Omului și nu veți bea sângele Lui, nu veți avea viață în voi” (Ioan 6, 53).*

Împărțășania cu Trupul și Sângele lui Hristos este primirea în noi a Hristosului înviat, biruitorul morții, Care le dăruiește celor ce sunt cu El biruință asupra păcatului și a morții.

Păstrând în noi darul haric al sfintei împărțășanii, avem în noi zalogul și începătura fericitei vieți veșnice a trupului și a sufletului.

Lupta dintre păcat și dreptatea lui Dumnezeu - atât în fiecare om, cât și în întreaga omenire - se va continua chiar până în „Ziua lui Hristos”, până la a doua Sa venire, până la Judecata întregii lumi.

Biserica pământească îi reunește pe toți cei renăscuți prin botez, care și-au luat în spate crucea luptei cu păcatul și îi urmează începătorului nevoinței acestei lupte, Care este Hristos.

Dumnezeiasca Euharistie, aducerea Jertfei celei fără de sânge și împărțășirea cu ea îi sfințește și îi întărește pe cei ce participă la ea, făcându-i pe cei ce gustă din Trupul și Sângele lui Hristos mădulare adevărate ale Trupului Bisericii Sale. Dar abia o dată cu moartea omului se stabilește dacă acesta a rămas până la ultima lui suflare mădular adevărat al Trupului lui Hristos, ori dacă păcatul a triumfat în el, izgonind harul primit în Sfintele Taine și care îl lega de Hristos.

Adormit întru har, ca un mădular al Bisericii pământești, omul trece din Biserica pământească în cea cerească, iar cel căzut din Biserica pământească nu va intra în Biserica cerească, întrucât partea pământească a Bisericii este calea spre cea cerească.

Cu cât omul se află mai mult sub lucrarea harului sfintei împărțășanii și cu cât se unește mai strâns cu Hristos, cu atât mai mult se va desfăta de părtășia cu Hristos și în împărăția Lui, ce va să vină.

Dar întrucât păcatul continuă să lucreze în sufletul omului până la moarte, trupul său este supus urmărilor păcatului, purtând în sine sămânța bolii și a morții de care se va elibera doar după moarte, când trupul se va descompune și când, în fine, se va ridica eliberat de ele, la învierea obștească.

Cel ce s-a unit cu duhul și cu trupul cu Hristos în viața aceasta va fi împreună cu El cu duhul și cu trupul și în viața viitoare. Șuvoaiele harice ale de-viață-dătătoarelor Taine ale Trupului și Sângelui lui Hristos sunt izvoarele bucuriei noastre veșnice în comuniunea cu Hristos Cel înviat și în vederea față către față a slavei Sale.

Aceleași urmări ale păcatului, încă neizgonit definitiv din seminția omenească, lucrează nu doar individual, în fiecare om, ci, prin oameni, ele se manifestă și în activitatea pământească a unor întregi părți ale Bisericii. Tot timpul apar erezii, schisme, neorânduiri care îndepărtează o parte a credincioșilor. Neînțelegerile dintre Bisericile locale sau dintre unele părți ale lor au tulburat din vechime Biserica, și în timpul slujbelor auzim neconținut rugăciuni pentru încetarea lor.

„Ne rugăm pentru împreună-cugetarea Bisericilor”, „pentru unirea Bisericilor” (canonul treimic al învierii, glasul al 8-lea), „curmă schismele Bisericii”, „Potolește despărțirile Bisericii” (slujba Arhanghelilor, 8 noiembrie, 26 martie, 13 iulie) și alte rugăciuni asemenea acestora sunt înălțate de Biserica Ortodoxă de-a lungul veacurilor. Chiar și în Sâmbăta Mare, în fața sfântului

epitaf, Biserica înalță chemarea: „Ceea ce ai născut Viața, Neprihănită, Preacurată Fecioară, liniștește smintelile din Biserică și pace dăruiește-ne, ceea ce ești bună” (sfârșitul paragrafului al 2-lea).

Abia când Se va ivi Hristos pe nori va fi nimicitorul și vor dispărea toate înșelările și amăgirile. Atunci se va încheia lupta dintre bine și rău, dintre viață și moarte, și Biserica pământească se va contopi cu Biserica Triumfătoare, în care Dumnezeu va fi toate în toți (1Cor. 15, 28).

În viitoarea împărăție a lui Hristos nu va mai fi nevoie de împărțirea cu Trupul și Sângele Domnului, întrucât toți cei ce s-au învrednicit [de aceasta] vor fi în cea mai strânsă împărțire cu El și se vor desfăta de preaveșnica lumină a Treimii Celei de-viață-începătoare, gustând o fericire cerească de negrăit cu cuvântul și de necuprins cu mintea noastră cea slabă. De aceea, după împărțirea cu Sfintele Taine ale lui Hristos, după Liturghie, în altar se înalță întotdeauna rugăciunea care se cântă în zilele Peștelui: „O, Pastile cele mari și preasfințite, Hristoase! Dă-ne nouă mai cu râvnă să ne împărțășim cu Tine și în ziua cea neînserată a împărăției Tale!”<sup>241</sup> Amin.



Biserica este moștenitoarea

*„Și biserică nu am văzut întru dânsa, că Domnul Dumnezeu Atotțiitorul este biserică ei și Mielul. Și cetatea nu are trebuință de soare nici de lună ca să lumineze întru ea, că slava lui Dumnezeu a luminat-o pe ea, și luminătorul ei este Mielul. Și neamurile cele ce se mântuiesc întru lumina ei vor umbla, și împărații pământului aduc slava și cinstea lor întru dânsa... Și vor aduce slava și cinstea neamurilor întru dânsa. Și nu va intra întru dânsa tot ce este spurcat și face spurcăciune și minciună, fără numai cei scriși în cartea vieții Mielului” (Apocalipsa 21, 22-27)*

Sfinții Părinți tâlcuind Psalmul 15, a cărui suprascriere este *Inscripția pe stâlp a lui David*, ne face lămurită legătura Mântuitorului cu Biserica. Ei spun că „În loc de stâlpi (adică de monumente) și de statui, psalmul acesta s-a afierosit biruitorului Hristos, care a biruit cu sulita Crucii moartea și pe Diavolul, care avea stăpânirea morții. Că de vreme ce Domnul a fost fără de păcat, pentru aceasta nici sufletul nu l-a putut lăsa în iad<sup>242</sup>, ci mai vârtos l-a prădat, nici trupul Său n-a văzut stricăciunea, pentru că a treia zi S-a sculat din mormânt. Drept aceea, Apostolul și corifeul Petru a pomenit despre aceasta în cartea Faptelor, potrivit psalmul acesta la Hristos și zicând: „*Bărbați frați (...)* Proroc fiind David, și mai înainte văzând, despre învierea lui Hristos a zis că nu s-a lăsat sufletul Său în iad, nici trupul Lui n-a văzut stricăciune (Fapte 2, 29, 31). Deci Iisus Hristos a ridicat monumentul acesta și psalmul pentru vitejiile și isprăvile Sale, prin limba Prorocului David, pe care Duhul cel Sfânt l-a insuflat și l-a pornit spre aceasta. [Deci] psalmul pomenește de sfârșitul biruinței

<sup>241</sup> Sfântul Ierarh Ioan Maximovici, *Predici și îndrumări duhovnicești*, pp. 101-104.

<sup>242</sup> Sau: nici iadul n-a putut ține sufletul Său.



Domnului, și de cele ce s-au făcut mai-nainte de ducerea Lui”<sup>243</sup>.

„Aici, mai-nainte vestește Patima Stăpânului și Învierea și mântuirea celor ce au crezut întru Dânsul. Iar deasupra-scrierea, pe lângă moarte, a arătat și biruința, căci stâlpul nu se pune numai la morminte, ci se ridică și celor ce fac biruință, și se scrie ca să-i învețe acea biruință pe cei ce nu știu. Deci aceasta însemnează titlul scrierii stâlpului.

*Păzește-Mă, Doamne, că spre Tine am nădăjduit. Zis-am Domnului: Domnul Meu ești Tu, bunătățile Mele nu-Ți trebuie.*

Psalmul acesta s-a zis de către fața Mântuitorului. S-a zis însă după firea Sa omenească, după cum aflăm multe ca acestea și întru *Sfintele Evanghelii*. Una este: „Părinte, de este cu puțință, treacă paharul acesta de la Mine. Însă nu după cum Eu voiesc, ci precum Tu voiești.” Și: „Mă duc către Tatăl Meu și Tatăl vostru, și Dumnezeuul Meu și Dumnezeuul vostru.” Așa îl aflăm pe Dânsul rugându-Se adeseori și genunchii plecându-i. Iar că acestea sunt ale firii omenești, și nu ale Dumnezeuirii, ce nu are trebuință de ele, Apostolul ne învață arătat. Și zice așa, în *Epistola către Evrei*: „El, în zilele trupului Său, a adus, cu strigăt și cu lacrimi, cereri și rugăciuni către Cel ce putea să-L mântuiască din moarte, și auzit a fost pentru evlavie Sa. Și, măcar că era Fiu, a învățat ascultarea din cele ce a pățimit. Și, desăvârșindu-Se, S-a făcut tuturor celor ce-L ascultă pricină de mântuire veșnică.” Cu Dumnezeu-Cuvântul, Cel ce este desăvârșit mai înainte de veci, s-a desăvârșit însă și chipul robului<sup>244</sup>, care s-a făcut fără de patimă și stricăciune și fără de moarte. Deci a zis că Domnul a făcut acestea „în zilele trupului Său”, când avea trupul muritor: ele sunt toate omenești, și nu cuvenite lui Dumnezeu. Drept aceea, și în Psalmul acesta Mântuitorul cere să fie păzit și de Sine Se păzește; că cere ca om, și dă cererea ca Dumnezeu, binevoind și împreună-lucrând Tatăl Său. Iar acest cuvânt: „Zis-am Domnului: Domnul Meu ești Tu”, se aseamănă cu: „Mă duc către Dumnezeuul Meu și Dumnezeuul vostru”<sup>245</sup>.

„Cuvintele acestui psalm s-au zis cu omenească cuviință ca din partea Domnului, întrucât nu ca Dumnezeu, ci ca om S-a luptat împotriva Diavolului și l-a biruit, ca să ne învețe pe noi că el [Diavolul] este lesne biruit de oamenii treji și cu luare aminte. Însă psalmul pomenește și chipurile prin care diavolul a fost înfrânt de Domnul, ca să ne lase nouă pildă<sup>246</sup> de urmat. Deci Domnul se roagă ca om lui Dumnezeu, căci în *Evanghelie* se zice despre Domnul că se ruga în diferite chipuri. Pentru ca să fie păzit de toată vrăjmașia arătată și ascunsă, Domnul se roagă astfel, zicând: „Păzește-Mă Tu, căci numai spre Tine am nădăjduit, fără să cutez a căuta [vreo nădejde] în altă parte, fiindcă știu că mântuiești pe cei care nădăjduiesc spre Tine”.

„Eu, zice, am zis Tatălui, Domnului tuturor, că Tu ești Domn al Meu, nu atât după Dumnezeuire, cât după aceea că sunt om, și pentru aceasta păzește-Mă de toată împotrivirea”; căci Domnul, ca om, avea trebuință să fie păzit de Dumnezeu, de aceea zice despre fața Sa și altundeva așa: „*Supune-te Domnului și roagă-l pe El*” (Ps. 36, 7).

Zice Sfântul Chiril: „Domn numește pe Tatăl, pentru că El [Hristos] a luat chip de rob, iar a se păzi o cere pentru Biserică, Care este trup al Lui, iar dacă Biserica este trup al Său, și cere a se păzi, potrivit s-ar zice *păzirea* și în fața Lui”. [Deci și Biserica ar putea cere Tatălui a fi păzită întru numele lui Hristos.]

„Eu am zis încă, zice, și aceasta către Tine, Părintele Meu, că Ție nu-Ți trebuie darurile Mele, ca să Ți le-aduc Ție, și pentru acelea să Te câștig ajutor pentru Mine”. Deoarece, deși Dumnezeu primește cele ce l se aduc cu binecinstitoare socotință, El le primește nu că ar avea trebuință de ele, ci pentru că judecă cum că acelea sunt o dovadă a socotinței mulțumitoare a oamenilor, de aceea le și întrebuintează ca pricină, pentru ca să le dea înapoi celui ce aduce mai multe daruri.

Iar Sfântul Isihie potrivește zicerea aceasta la Biserică, zicând: „Vezi buna cunoștință a Bisericii? Că a mărturisit atât sărăcia Sa, cât și bogăția Mirelui. „Am zis Domnului, adică lui Hristos, „*Domnul meu ești Tu*”, nu ești simplul om, ci Domn, fiindcă pe roabă o ai luat întru împărțășire de nuntă, pe cea e era lepădată”.

Zice dumnezeiescul Chiril: „Vezi dar că însușirea singurului Dumnezeu este a nu avea trebuință

<sup>243</sup> Psaltirea în tâlcuirile Sfinților Părinți, vol. 1, pp. 183-184.

<sup>244</sup> „Chipul robului” - firea cea omenească pe care a luat-o Mântuitorul (vezi *Acatistul Domnului*).

<sup>245</sup> Fericitul Teodorit al Cirului, Tâlcuire a celor o sută cincizeci de Psalmi ai Prorocului Împărat David, pp. 50-51.

<sup>246</sup> Παράδειγμα. Hristos este modelul, paradigma de urmat pentru toți cei care vor să-l urmeze. Adam ne-a lăsat cu sămânța și slăbiciunea care duc la moarte. Hristos, prin harul Său [sămânța, izvorul vieții], ni se dă cu totul ca putere spre viață veșnică.



de nimic, iar ceilalți care sunt numiți dumnezei au trebuință de cele ce li se aduc de cei de sub stăpânirea lor... Deci Hristos pune aceasta ca semn de dovadă că Tatăl este cu adevărat Domn, că nu are trebuință de bunătățile cele ce se aduc de la El, adică de la trupul Său, care este Biserica”. Și deci, fie că Fiul Se roagă, fie Se cucerește [cheamă, imploră], Tatăl nu are trebuință de astfel de bunătăți, că toate știindu-le, nici de rugăciune nu are trebuință, nici de cuvinte prorocesti”<sup>247</sup>.

„Că nelipsit ești, zice, și de dreptatea omenească nu ai trebuință, și orice bunătate ar face cineva, tot el se folosește, iar Ție nici un câștig nu îți este de aici.

*Sfinților celor din pământul Lui minunate a făcut Domnul, toate voile Sale întru dânșii.*

Aici, îi însemnează pe Apostoli și pe cei ce au crezut prin aceia, cărora zice că s-au făcut arătate minunile lui Dumnezeu, fiindcă au împlinit - zice - toate poruncile Mele”<sup>248</sup>.

„Iar prin pământ trebuie să înțelegem Biserica lui Hristos, după Sfântul Atanasie, întru care Sfinții Apostoli și creștinii umblă [ca cetățeni] și petrec împreună. În continuare Prorocul David pune pricina [temeiul] pentru care Domnul a făcut lucruri minunate sfinților Săi.

„Întru care oamenii, zice, se lucrează și se săvârșesc minunile Sfântului Dumnezeu, în aceia cu adevărat și Dumnezeu se află, păzindu-i de tot răul, ori ocărmuind viața lor spre înaintare, adică spre o mai mare sporire.”

Dumnezeiescul Atanasie zice că: „Sfinți sunt cei sfințiți cu Duhul, iar pământ Biserica lui Hristos. Expresia *minunate a făcut* se ia în loc de „a arătat”, iar pronumele *Lui* îl însemnează pe Tatăl, ca totul să fie așa: „Celor sfinți în credință le-a făcut cunoscută voia Tatălui”, de aceea se și cheamă „Înger al sfântului celui mare” (Isaia 9, 5).

Stihul îl poți înțelege și astfel: „I-a minunat Dumnezeu pe sfinți”. Pentru ce? Pentru că toate voile Sale erau într-înși și de dânșii se făceau”<sup>249</sup>.

*Înmulțitu-s-au οι ἀσθενεῖαι slăbiciunile lor după acestea s-au sârguit; nu voi aduna τὰς συναγωγὰς adunările lor din αἱμάτων, sângiuiri, nici nu voi pomeni numele lor prin buzele Mele.*

Zice: Multe s-au ridicat dinspre toate părțile: năpădiri de noroade și de povățuitori de noroade, de împărați și de voievozi. Însă, biruindu-i pe toți, drumul l-au săvârșit cu prea-multă grabire și scopul l-au atins. Și se aseamănă acesta cu graiul apostolesc: „Când voi fi slab, atunci sunt puternic.”

Iar pe aceștia - zice - care s-au sculat asupra lor, îi voi da la pedepse și voi ascunde pomenirea lor cu uitarea, încât înseși numirile lor să nu se mai știe cu totul.

*Domnul este partea της κληρονομίας moștenirii μου Mele și τοῦ ποτηρίου a paharului μου: Meu; Tu ești Cel ce iarăși ἀζει τὴν κληρονομίαν moștenirea μου Mea ἐμοί Mie.*

Se cuvine a ne aduce aminte de cele dintru al doilea Psalm, pentru că și acolo tot omenește a zis Tatăl către Dânsul: „Cere de la Mine, și îți voi da Ție neamurile - moștenirea Ta, și biruința Ta - marginile pământului.” Iar în *Sfintele Evanghelii*, El Însuși a zis către Tatăl Său pentru Sfințiții Apostoli: „Părinte, aceia pe care Mi i-ai dat Mie ai Țăi erau și Mie pe dânșii Mi i-ai dat. Și nici unul dintre dânșii n-a pierit, fără numai fiul pierzării.” Ci, precum aici, rugându-Se, vorbește omenește, așa arată în alte părți că El este Stăpânul tuturor, că zice: „Oile Mele aud glasul Meu, și Eu le cunosc pe ele, și ele îmi urmează Mie și Eu le dau lor viață veșnică”. Și iarăși: „Încă și alte oi am, care nu sunt din turma aceasta. Și pe acelea Mi se cade Mie a le aduce, și glasul Meu vor auzi și se vor face o turmă și un Păstor.” Și omenește zice încă în Psalmul de față: „Domnul este partea moștenirii Mele și a paharului Meu”, numind „moștenire” împărăția neamurilor, iar „pahar” - moartea pe care a răbdat-o pentru noi. Așa zicea și în *Sfintele Evanghelii*: „Părinte, de este cu putință, treacă de la Mine paharul acesta.” Mai descoperit, ar fi zis: Domnul este partea Mea și a Bisericii Mele, care este moștenirea Mea. Domnul este încă și parte a paharului Meu, adică a morții.

N-a zis: „Cel ce Mi-ai dat-o”, ci: „Cel ce iarăși azezi moștenirea Mea”. Fiindcă omul, îndată ce s-a zidit, a luat stăpânirea tuturor și avea viață fără de moarte, iar după călcarea poruncii a căzut dintru amândouă: și din stăpânire, și din viață. Stăpânul face cererea pentru firea omenească, rugându-Se omenește ca aceea să-și ia înapoi viața și stăpânirea.

*Funii au căzut mie întru cei puternici, și că ἡ κληρονομία moștenirea μου Mea κρατίστη μοί puternică-Mi este.*

<sup>247</sup> Psaltirea în tâlcuirile Sfinților Părinți, vol. 1, pp. 184-185.

<sup>248</sup> Fericitul Teodorit al Cirului, Tâlcuire a celor o sută cincizeci de Psalmi ai Prorocului Împărat David, p. 51.

<sup>249</sup> Psaltirea în tâlcuirile Sfinților Părinți, vol. 1, pp. 185-186.

Pentru moștenirea aceasta - zice - am primit vrăjmașiile și bântuierile de acum - că „funii” îi numește pe vrăjmași. Așa zice și într-un alt Psalm: „*Funiile păcătoșilor s-au înfășurat împrejurul Meu, și Eu legea Ta n-am uitat.*” Deci zice: Pentru „moștenirea aceasta prea-tare” și pentru mântuirea oamenilor rabd vrăjmașiile și bântuierile de față.

*Bine voi cuvânta τὸν Κύριον pe Domnul Cel ce M-a înțelepțit pe Mine καὶ încă și până în noapte ἐπαίδευσάν με M-au pedepsit οἱ νεφροί μου rărunchii mei.*

Înțelepțindu-Mă de la Domnul, voi birui noaptea Patimii. Că „noapte” a numit scârba cea întunecoasă a ispitelor. Și să nu socotească nimeni că este nepotrivit lucru a Se înțelepți Stăpânul Hristos după firea omenească, auzind noi pe dumnezeiescul Luca: „Iar Iisus sporea cu înțelepciunea și cu darul înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor.” Și să-l auzi iarăși pe acesta zicând că Ingerul, venind, L-a întărit pe El când S-a înfricoșat în vremea Patimii și a asudat picături de sânge. Iar dacă a avut trebuință de ajutor îngeresc ca să arate firea chipului robului, apoi cu mult mai vărtos Se înțelepțea cu adevărat de la Dumnezeirea ce locuia întru Dânsul: căci, fiind om și Dumnezeu, Se înțelepțea ca om, dar era izvor al înțelepciunii ca Dumnezeu.

*Mai-nainte am văzut pe Domnul înaintea Mea pururea, că de-a dreapta Mea este, ca să nu Mă clatin. Pentru aceasta s-a veselit inima mea, și s-a bucurat limba mea, încă și ἡ σάρξ μου trupul meu κατασκηνώσει se va sălășlui ἐπ’ ἐλπίδι, spre nădejde, că nu vei lăsa sufletul Meu în iad, nici nu vei da pe Cel cuvios al Tău să vadă stricăciune. Cunoscute Mi-ai făcut căile vieții; umplea-Mă-vei de veselie cu fața Ta, cu bucurie dreapta Ta întru sfârșit.*

De prisos este să le mai tâlcuim noi pe acestea, după ce a făcut-o dumnezeiescul Petru, cel ce a primit descoperirea și de la Tatăl, și de la Fiul, și de la Sfântul Duh. Că, făcând cuvânt între Iudei și aducând în mijloc această mărturie, el a zis așa: „*Bărbați frați, se cade să zic cu îndrăzneală către voi pentru Patriarhul David că a și murit, s-a și îngropat, și mormântul lui este între noi până în ziua de astăzi. Că, fiind Proroc și știind că Dumnezeu s-a jurat cu jurământ ca din rodul coapsei lui să ridice pe Hristos după trup, mai-înainte văzând, a grăit pentru Învierea Lui că «nu s-a lăsat în iad sufletul Lui, nici trupul Lui n-a văzut stricăciune.»*” Și, la alt loc: „*David, slujind neamului său, a murit și a văzut stricăciune, iar Acela pe Care Dumnezeu L-a sculat nu a văzut stricăciune.*” De nevoie lucru este a le grai pe acestea celor ce îndrăznesc a tâlcui rău, încă și Iudeilor, pentru că au mustrare vădită a trăsirii Iudeilor.

Deci Stăpânul Hristos zice, și aici, omenește: Întărindu-Mă totdeauna de dumnezeiasca fire, Mă apropii de mântuitoarea Patimă și Mă veselesc cu nădejdea Învierii: că nici sufletul Meu nu se va lăsa în iad, nici trupul Meu nu va pătimi stricăciunea după fire, ci degrab voi dobândi învierea și Mă voi întoarce la viață, arătând această cale tuturor oamenilor.

Apropiindu-Se la Patimă, zicea: „*Întristat este sufletul Meu până la moarte.*” Iar aici, pomenind Învierea, a folosit după cuviință aceste cuvinte, învățându-ne că, în locul mâhnirii aceleia, va fi întru necurmată veselie și dulceață, fără de patimă și neschimbător, făcându-Se nemuritor și după firea omenească. Căci ca Dumnezeu așa era de-a pururea și, îndată ce S-a plăsmuit în pânțele, l-ar fi fost lesne a dăru-i nepătimirea, neschimbarea și nemurirea și firii Lui omenești. A slobozit însă firea pe care a luat-o asupra-Și a călători prin patimi, pentru ca, pierzând silnicia păcatului, să curme într-acest chip tirania diavolului, și să piardă stăpânirea morții și să dea tuturor oamenilor pricină de a învia a doua oară. Deci ca un om ia nestrăciunea și nemurirea<sup>250</sup>.

„Fața Părintelui este Fiul, pentru că cel ce vede pe Fiul, acela vede și pe Tatăl, precum a zis Însuși Fiul: „*Cel ce M-a văzut pe Mine a văzut pe Tatăl*” (Ioan 14, 10). Pentru aceasta, Fiul este atât caracter, cât și chip al Tatălui. „Deci, zice, voiește, o Părintele Meu, să Mă veselești pe Mine, omul, Cel luat în Fiul și Cuvântul Tău, Cel ce M-a luat Luiși după înviere...” , pentru că, mai-nainte de înviere, Domnul Se întrista și lacrima și Se nevoia după legea firii oamenilor. „*Cu fața Ta se mai zice în loc de „cu Tine”, în mod perifrastic – căci omul cel luat era unit după ipostas cu Fiul, iar Fiul era unit după ființă cu Părintele, și se împărtășea de o bucurie comună pentru mântuirea oamenilor, pe care a lucrat-o moartea pe Cruce a Domnului.*”

Ori după un alt tâlcuitor, zicerea „*umplea-Mă-vei de veselie cu fața Ta*” însemnează că „pe Trupul Meu, adică pe Biserică, o vei umplea de veselie cu fața Ta, adică cu Mine, cu Fiul Tău, Care sunt fața

<sup>250</sup> Fericitul Teodorit al Cirului, Tâlcuire a celor o sută cincizeci de Psalmi ai Prorocului Împărat David, pp. 51-52.

Ta”.

Iar altul, tâlcuind zicerea aceasta, zice: „Aici însemnează că sfinții, după ce vor învia în ziua învierii de obște, vor fi întru bucurii și veselii îndelungate, însă această bucurie și veselie, care este una cu nestrăcăriunea, o vor lua de la Hristos, care este dreapta Tatălui”.

Dreapta Părintelui este Fiul, și tot El este și braț, și putere a Părintelui. „Deci „bucurie, zice și veselie va fi Mie, Fiului Tău, întru sfârșit, adică totdeauna, căci am ridicat la Mine pe oamenii cei căzuți, și am dobândit moștenirea Mea, adică pe toți cei ce au crezut în Mine”<sup>251</sup>.

„Totodată, Psalmul acesta muștră și vătămarea de minte a lui Arie, și pe a lui Evnomie și pe a lui Apolinarie”<sup>252</sup>.

Iar acum, în vremea noastră, Preasfântul Duh, prin acest Psalm, rușinează pe cei ce hulesc pe Dumnezeu și Biserica Sa. Dumnezeu cel în Sfânta Treime slăvit și închinat nu poate fi rușinat, nu poate fi înșelat, legătura Sa cu Biserica este de nezdruccinat. Nimeni nu poate aduce cuvânt de hulă împotriva Bisericii. Biserica – Trupul lui Hristos a fost este și rămâne „moștenitoarea”, iar al nostru este a fi în ea. A fi în Biserică înseamnă a fi în Hristos. Dar câți dintre noi putem spune acum „Cine ne va despărți pe noi de dragostea lui Hristos?” și toate celelalte zise de Sfântul Apostol Pavel și de toți cei s-au dovedit a fi adevăratele mădulare ale Bisericii.

Iată dar, și noi suntem chemați a mărturisi, să nu ne arătăm netrebniți, că și al nostru este darul și nouă ni s-a dat credința și în noi a sădit Dumnezeu dragostea. „Ce vom zice dar către acestea? De este Dumnezeu pentru noi, cine este împotriva noastră?” (Rom. 8, 31-39).

*Dumnezeului nostru slavă în Biserica cea întru Hristos Iisus  
în toate neamurile veacului veacurilor. Amin.*



<sup>251</sup> Psaltirea în tâlcuirile Sfinților Părinți, vol. 1, pp. 193-194.

<sup>252</sup> Fericitul Teodorit al Cîrului, Tâlcuire a celor o sută cincizeci de Psalmi ai Prorocului Împărat David, p. 52.



2. NIMENI NU NE POATE VĂTĂMA PE NOI DACĂ MAI ÎNAINTE NU NE  
VĂTĂMĂM NOI ÎNȘINE



### Biserica și Cultura, Politica, Știința în Istoria omenirii

*„A fost oprit Adam în rai să culeagă pomul vieții, împărtășindu-se de pomul cunoștinței, dar s-a izbăvit de moarte, Născătoare de Dumnezeu, culegând din tine nemurirea”<sup>253</sup>*

Istoria<sup>254</sup>, cultura<sup>255</sup>, politica<sup>256</sup> și știința<sup>257</sup> sunt în adevăr, sau în minciună, precum oamenii, pe ele își pun amprenta duhul din oameni. Dacă acestea sunt în „Adevărul lui Dumnezeu” (Ioan 17, 17) sunt ce se numesc, dar dacă sunt în minciună sunt tocmai împotriva și nu se cade a se numi cu aceste nume. Dacă oamenii sunt în „Duhul Adevărului” (Ioan 16, 13; 1 Ioan 4, 6), sunt liberi (Ioan 8, 32), manifestările lor pe plan social își arată pecetea „Adevărului lui Dumnezeu” (Rom. 1, 25; 1 Ioan 2, 27; 4, 6), și lucrările lor rămân ziditoare până în sfârșit. Cultura oamenilor o cunoaștem după oameni și oamenii se cunosc după cultura lor. Omul cel unit cu Dumnezeu aduce roadă bună! Dar, cel despărțit de Dumnezeu, cel căzut din starea de om (Ioan 19, 5. 6, 70; 8, 44; Ps. 1, 1; Ps. 48, 12, 21), ce roadă bună va putea aduce vreodată?

Însuși Domnul nostru Iisus Hristos ne învață a judeca în adevăr, în primul rând pe noi înșine, pentru a ne îndrepta, dar și oamenii și lucrurile<sup>258</sup>, pentru a nu pierde unirea cu El, zicând „Că nu este pom bun care face roadă rea, nici pom rău care face roadă bună; că tot pomul din roada sa se cunoaște. Că nu se adună smochine din mărarăcini, nici din rug nu culeg struguri. Omul cel bun din vistieria cea bună a inimii sale scoate cele bune, și omul cel rău din vistieria cea rău scoate cele rău. Că din prisosul inimii grăiește gura lui” (Luca 6, 43-45).

Știm că omul, cel dintru început, lăsându-se înșelat de diavolul, nu a ascultat sfatul cel bun a lui Dumnezeu, a preferat să cunoască binele și răul și să fie Dumnezeu și a căzut din unirea în adevăr care o avea cu Dumnezeu, a pierdut cunoștința binelui care-i venea din această unire, a murit. Sfinții Părinți arată că: „Omul mai întâi a înnebunit și apoi a căzut”<sup>259</sup>. Nu sa încrezut în Dumnezeu; auzind sfatul șarpelui, cel împotriva lui Dumnezeu, nu sa îndepărtat, ci sa apropiat,

<sup>253</sup> Sfântul Ioan al Efnaitelor, Noul Teotokarion, al Sfântului Nicodim Aghioritul, Joi seara, Cântarea 1, Glasul al 5-lea, p. 260.

<sup>254</sup> Cuvântul istorie vine de la cuvântul latin historia, și este arătat, de Dicționarul Explicative al Limbii Române (DEX,Ro), ca fiind: „1. Procesul de dezvoltare a fenomenelor naturii și societății. 2. Știință care studiază dezvoltarea complexă a societății, a unui popor e.t.c.”

<sup>255</sup> Cuvântul cultură vine din latină și este arătat de DEX.Ro ca însemnând: „Totalitatea valorilor materiale și spirituale create de omenire și a instituțiilor necesare pentru comunicarea acestor valori”.

<sup>256</sup> Cuvântul politică vine de la cuvântul πολιτικός, din neo greacă și ar însemna: „arta de a administra bine”, dar el este arătat de DEX.Ro, în primul rând, ca însemnând: „Totalitatea de scopuri și obiective urmărite de clasele sau grupurile sociale în lupta pentru interesele lor, precum și metodele și mijloacele cu ajutorul cărora se ating aceste scopuri și obiective”.

<sup>257</sup> Cuvântul vine din franceză, și este arătat de DEX.Ro ca însemnând: „Faptul de a avea cunoștință (de ceva), de a fi informat; cunoaștere”.

<sup>258</sup> A judeca oamenii, pentru faptele lor, aceasta nu trebuie să fie lucrarea noastră, lucrul acesta este a lui Dumnezeu, îndrăznind noi aceasta ne facem antihriști (Matei 7, 1). Al nostru este a judeca în frica lui Dumnezeu, în adevărul descoperit nouă de El și a nu lua drept exemplu de urmat pe cei care se despart de Dumnezeu și faptele lor, pe care lumea le laudă. Deci trebuie să judecăm, pentru mântuirea noastră, nu trebuie să ne încredem în judecata lumii (Matei 7, 6, 1 Ioan 4, 1-3).

<sup>259</sup> Vezi: Alfa vita suflătească.

a cercetat, a ajuns să creadă „că bun este pomul de mâncat și plăcut ochilor la vedere, și cum că frumos este a cunoaște” (Fac. 3, 6), așa a ajuns să cunoască stricăciunea și moartea (Fac. 2, 16-17; 3).

Dar, după cum arată Însuși Mântuitorul în cuvântarea Sa către Nicodim, Dumnezeu - Tatăl atât de mult ne-a iubit încât pe Fiul Său, Cel Unul-Născut, la trimes ca să ia trup omenesc, să pătimească cu el, să moară, să învie, să-l îndumnezeiască și în El - Biserica să ne mântuiască.

Dacă Dumnezeu nu făcea lucrul acesta noi omenii nu mai avea cum să cunoaștem Viața (Ioan 14, 6; I Ioan 1, 2; 2, 25; 5, 12-13)<sup>260</sup>, nu mai aveam de ce să mai petrecem pe pământul acesta (Ioan 3, 16; II Tes. 2, 16; I Ioan 4, 10), viața noastră nu putea fi decât un iad veșnic. Nu se putea ca omul să dispară, odată adus de Dumnezeu la existență nu se poate întâmpla așa ceva<sup>261</sup>. După cum vedem și acum, viața fără Dumnezeu nu este viață; cu cât se împuținează numărul celor credincioși pământul se transformă în iad, și cu cât se înmulțesc viața pe pământ devine mai frumoasă.

Toți, cei de la facerea lumi și până în prezent, chiar și antihriști, sau născut și se nasc din dragostea lui Hristos, cu nădejdea mântuirii lor în Biserică – Trupul Său. „Cuvântul lui Dumnezeu trup s-a făcut” spre a se sălășlui întru noi, spre a ne îndumnezei, spre a ne mântui pe toți (Ioan 1, 14; Efes. 2, 5; 5, 1, 25). Mântuirea și tot binele numai întru dragostea Lui, în Trupul Său – Biserica, pot fi (Ioan 15, 9).

Cei care nu au vrut și nu vor să înțeleagă mesajul Mântuitorului nostru, dat și prin aleșii Săi, Sfântul Ioan Înaintemergătorul, Sfinții Apostoli, Biserica, „Plinitu-s-a vremea și împărăția lui Dumnezeu s-a apropiat. Pocăiți-vă și credeți în Evanghelie!” (Marcu, 1, 15). Pocăiți-vă, că s-a apropiat împărăția cerurilor!” (Matei 3, 2; 4, 17; 10, 7; Luca 10, 9; Fapte 2, 38) nu au putut și nu pot scăpa din robia patimilor, a diavolului și a morții, nu au putut și nu pot dobândi cunoștința lui Dumnezeu; iar lucrarea lor omenească și în „duhul lui antihrist” (I Ioan 4, 3) deși este numită de ei „culturală”, „politică”, „științifică”...ș.a. este descoperită de cei ce au Duhul lui Dumnezeu (Efes. 5, 13; I Timotei, 5, 24-25) că este tocmai împotrivă. Sfinții Părinți, mădularele Bisericii – Trupul lui Hristos, în Duhul Sfânt, arată că „politică este lucrare drăcească arătată”<sup>262</sup> și că cei care au drept cult Eu lor, a căror slujire sunt patimile egoiste, nu pot crea niciodată ceva bun.

„Curăția sufletului, zice Sfântul Atanasie cel Mare, e în stare să odihnească în sine pe Dumnezeu, precum zice și Domnul: „Fericiți cei curați cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu” (Matei, 5, 8).

Deci, precum s-a spus, așa a făcut Ziditorul neamul oamenilor și așa a voit ca el să rămână. Dar, oamenii, nesocotind cele mai bune și lenevind-se cu înțelegerea, au căutat mai vârtos cele mai apropiate de ei. Iar mai aproape le-a fost trupul și simțurile acestuia. De aceea și-au despărțit mintea lor de cele inteligibile și au început să se privească pe ei înșiși. Iar privindu-se pe ei înșiși și cunoscându-și trupul și celelalte lucruri sensibile și lăsându-se amăgiți de ele, au căzut în poftele lor, alegând cele ale lor în locul contemplării lui Dumnezeu. Și petrecând în acestea și nevrând să se despartă de cele mai apropiate, și-au închis în plăcerile trupului sufletul lor tulburat și tăvălit în toate poftele<sup>263</sup>...

Despărțindu-se de contemplarea celor inteligibile și folosindu-se rău de lucrările diferite ale trupului<sup>264</sup> și îndulcindu-se de privirea trupului și socotind că plăcerea este un bine, s-a folosit rău de numele binelui amăgindu-se și socotind că însăși plăcerea este binele adevărat<sup>265</sup>. E ca și când

<sup>260</sup> Sfântul Atanasie cel Mare, Părinți și Scriitori Bisericești (PSB) 15, Scrieri Partea I, Cuvânt despre întruparea Cuvântului.

<sup>261</sup> Sfântul Atanasie cel Mare, Părinți și Scriitori Bisericești (PSB) 15, Scrieri Partea I, Cuvânt despre întruparea Cuvântului.

<sup>262</sup> Vezi: *Kiriakodromion*, Nikiforu Theotoki.

<sup>263</sup> Sfântul Atanasie cel Mare, Părinți și Scriitori Bisericești (PSB) 15, Scrieri Partea I, p. 32.

<sup>264</sup> Aceste patru note, care urmează, sunt ale Părintelui Dumitru Stăniloae.

Din aceste ultime cuvinte se vede că privirea la trup, de care au început oamenii să fie preocupați, era, după sfântul Atanasie, privirea spre mădularele lor care se aprind de poftă. Înainte de aceea trăiau trupul ca și când nu-1 aveau. Această rușinare de goliciunea ce și-au descoperit-o în urma poștei trezite se datora însă faptului că se despărțiseră de gândul la Dumnezeu, Care ținea în frâu sensibilitatea trupului. Pentru explicarea acestui fapt poate că trebuie să presupunem că simțirea intensă a plăcerii (sau a durerii) produsă de contactul trupului nostru cu cele materiale, e implicată în puterea de simțire aflată virtual în natura trupului și în contactul lui cu cele materiale. Dar legătura trupului cu sufletul și, prin suflet, cu Dumnezeu - Spiritul suprem - poate ține în frâu această simțualitate, convertind-o într-un mijloc de sesizare a celor spirituale și de simțire curată a lor. Însăși cugetarea la cele materiale intensifică în trup simțirea față de ele. Iar aceasta e o dovadă că simțirea aflată virtual în natura trupului nu e despărțită de capacitatea lui de a fi frânat de către raționalitatea lui intensificată de cugetarea purtătorului trupului la Dumnezeu și la cele spirituale.

<sup>265</sup> Plăcerea, precum o arată numele, fiind plăcută, apare ca un bine, ba chiar ca adevăratul bine. S-a spus că răul trebuie să ia masca



cineva slăbit la minte ar cere o suliță și ar folosi-o împotriva celor pe care-i întâlnește, socotind că aceasta este o faptă înțeleaptă. Iar iubind plăcerea a început s-o caute pe felurite căi. Căci firea, fiind ușor mișcătoare, nu încetează de se mișca, chiar dacă se întoarce de la cele bune. Dar ea nu se mai mișcă pe calea virtuții, nici ca să vadă pe Dumnezeu, ci, gândind la cele ce nu sunt, prefăce ceea ce e în puterea ei, folosindu-se rău de aceasta pentru poftele ce le-a născocit, dat fiind că a fost creată și cu voie liberă<sup>266</sup>. Căci, precum poate înclina spre cele bune, așa poate să se și întoarcă de la cele bune. Iar întorcându-se de la bine, se gândește numaidecât la cele potrivnice. Căci nu poate să nu se miște deloc, fiind prin fire ușor mișcătoare. Și cunoscând libertatea ei, se vede pe sine putând să se folosească de mădularele trupului atât spre cele ce sunt, cât și spre cele ce nu sunt. Iar cele ce sunt sunt cele bune, și cele ce nu sunt sunt cele rele. Și zic că cele bune sunt, pentru că au modelele (paradigmele) lor în Dumnezeu, Care este. Iar cele rele zic că nu sunt, pentru că nu sunt, dar au fost plâsmuite prin gândurile omenesti<sup>267, 268</sup>.

Deci, este limpede că omul nefiind prin sine nu poate crea nimic ziditor despărțit de Dumnezeu (Ps. 13, 1; 48, 10; 52, 1), că dacă nu se mișcă spre Dumnezeu, dacă nu se silește (Matei 11, 12), se mișcă spre rău și pierde libertatea.

Cei care i s-au închinat și i se închină lui Dumnezeu „în duh și adevăr”, (Ioan 4, 23-24) al căror cult este în „Duhul și Adevărul lui Dumnezeu” sunt uniți cu Dumnezeu și cu aproapele lor și manifestările lor, în ori ce domeniu, sunt lucrarea lui Dumnezeu. Cultura lor poate fi numită Cultură, căci izvorăște din cult – din închinarea lor „în duh și adevăr” lui Dumnezeu.

De asemenea Politică, acest cuvânt care în grecește se scrie și se citește aproximativ la fel ca și cuvântul cultură<sup>269</sup>, nu este nevoie să fie făcută de oameni. Dacă ascultăm sfatul Mântuitorului „Pocăiți-vă și credeți în Evanghelie!” (Marcu, 1, 15), precum au făcut primi creștini, ne uneam cu El, în Biserica – Trupul Lui, „împărăția lui Dumnezeu” era înlăuntrul nostru (Luca 17, 21), dezlipiți de lumea aceasta, capabili de jertfă din dragoste de Dumnezeu și de aproapele toate mergeau bine, „nimeni nu era între noi lipsit” (Fapte 4, 34)<sup>270</sup>, vedeam Raiul pe pământ.

Dar pentru că n-am ascultat de Dumnezeu ni sau întâmplat atâtea rele. Istoria dovedește că lumea a dat mai multă crezare oamenilor nebuni, care nu au crezut în Dumnezeu. Iar acum vedem că după toate cele întâmplate, marea parte a omenirii, continuă încă să se mai încreadă în ei înșiși și în oameni mai mult decât în Dumnezeu. Și dacă ne-am cerceta cu luare aminte, noi cei care zicem că credem în Dumnezeu, vai nouă, ne găsim și noi printre aceștia și chiar mai răi, mai vrednici de bătaie (Luca 12, 47), decât toți, pentru că pe noi ne-a învrednicit Dumnezeu de mare har în Biserica – Trupul Său.

Știm din Descoperirea Dumnezeiască, și am ajuns să vedem cu ochii noștri, că marea parte a oamenilor, deși vor vedea dezastrul care la adus neîncrederea lor în Dumnezeu, încrezându-se în ei înșiși, până la urmă, vor sfârși cu încrederea în Antihrist și cu pierzarea lor împreună cu el și

---

binelui ca să ispitească pe om. Dar puțința plăcerii, sau a sensibilității trupesti excesive de a apărea ca bine, se explică din faptul că e implicată în capacitatea raționalității trupului de a se realiza nu numai plastic, ci și sensibil. Cele materiale sunt plasticizările și sensibilizările unor rațiuni gândite de Dumnezeu Cuvântul.

<sup>266</sup> Sfântul Maxim Mărturisitorul va demonstra că mișcarea e de la Dumnezeu, pentru ca omul să înainteze de la starea inițială în care e creat, spre desăvârșire și deci spre Dumnezeu. Prin aceasta combate origenismul, care socotea mișcarea ca produs al păcatului sau al plictiselii sufletelor de fericirea din pleroma. Sfântul Atanasie insistă aci și asupra faptului că mișcarea e așa de legată de fire, adică chiar de minte, încât, când nu se mișcă spre Dumnezeu sau spre bine, se mișcă spre rău. Aceasta provine din faptul că omul e înzestrat și cu libertate. El își poate duce mișcarea spre bine, dar folosind-o rău o poate duce și spre rău. Fără îndoială mișcarea spre rău e mai puțin liberă decât cea spre bine.

<sup>267</sup> Cele bune există pentru că au temeiul în modelele sau rațiunile lor gândite de Dumnezeu Cel ce este. Dacă Dumnezeu este, atunci și gândurile Lui, după care sunt create lucrurile, există real în El, iar Dumnezeu nu gândește decât cele bune. Dimpotrivă, cele rele nu există propriu-zis, pentru că nu-și au temeiul în Dumnezeu Cel ce este, ci în gândurile omului. Dar atunci gândirea omului nu poate crea decât lucruri neconsistente și rele? Aceasta nu se poate spune decât de o gândire omenească despărțită de Dumnezeu, de o cugetare care dă chipuri celor rele. Propriu-zis chipurile rele însele nu pot fi fără un suport în cele ce sunt, deci în cele bune. Ele strâmbă realitățile existente și deci bune. Chipul rău este inconsistent, pentru că orice realitate tinde prin sine să revină la forma ei firească, creată și susținută de rațiunea ei din Dumnezeu și să se dezvolte în această direcție. Chipul rău nu se menține decât prin stăruirea libertății în a orienta ființa spre o gândire opusă lui Dumnezeu și binelui. Răul are baza nu în ființă, ci într-o imaginație produsă de o libertate rău folosită. Iar libertatea rău folosită are pe de o parte baza în ființă, dar pe de alta, această rea folosire nu are baza în ființă. Aici e tendința ei spre nimicul din care a fost creat omul. Libertatea nu se rezamă numai pe nimic cum zice Berdeaev, dar poate tinde spre nimic, însă având existență și având un suport în ființă și lucrând cu cele ce sunt, își poate da iluzia că susține ființa.

<sup>268</sup> Sfântul Atanasie cel Mare, Părinte și Scriitor Bisericesc (PSB) 15, Scrieri Partea I, pp. 33-34.

<sup>269</sup> Πολιτισμός - cultură; πολιτική - politică.

<sup>270</sup> Vezi Viețile Sfinților, luna iunie, ziua 11.



cu toți demoni. Lumea se încrede în ea însăși, așteaptă izbăvirea de la oameni și caută fericirea în lucrurile acestei lumi.

Lumea suntem și noi, lumea este în noi, dar noi învredniciți fiind a fi mădularele Trupului lui Hristos, de la Sfântul Botez, avem puterea ca să ne izbăvim de lucrurile cele rele lumești și datorita de a duce o viață în credință, dragoste și smerenie, așa încât văzând lumea unirea noastră cu Dumnezeu să vină și ea la această unitate a credinței. Aceasta este voia lui Dumnezeu, cu noi cu toți, pentru aceasta S-a rugat Domnului nostru Iisus Hristos în rugăciunea Sa Arhierască către Dumnezeu - Tatăl.

*„Arătat-am, zice, numele Tău oamenilor pe care l-ai dat Mie din lume; ai Tăi erau și Mie l-ai dat pe ei; și cuvântul Tău l-au păzit. Eu pentru aceștia mă rog; nu pentru lume mă rog, ci pentru aceștia care l-ai dat Mie; că ai Tăi sunt. Și nu mai sunt în lume, iar aceștia în lume sunt și Eu la Tine vin. Părinte Sfinte, păzește-i pe dânșii întru numele Tău pe care l-ai dat Mie, ca să fie una, precum și Noi. Eu am dat lor cuvântul Tău, și lumea i-a urât pe ei, căci nu sunt ei din lume, precum Eu nu sunt din lume. Nu mă rog ca să-i iei pe ei din lume, ci ca să-i păzești pe ei de cel viclean. Ei nu sunt din lume, precum și Eu nu sunt din lume. Sfintește-i pe ei întru adevărul Tău; cuvântul Tău adevăr este. Precum pe Mine M-ai trimis în lume, și Eu i-am trimis pe ei în lume. Și pentru dânșii Eu mă sfântesc pe Mine însumi, ca și ei să fie sfințiți întru adevăr. Și nu numai pentru aceștia mă rog, ci și pentru cei ce vor crede întru Mine prin cuvântul lor; ca toți una să fie; precum Tu, Părinte, întru Mine, și Eu întru Tine, ca și aceștia întru Noi una să fie; ca să creadă lumea că Tu M-ai trimis. Și Eu slava care Mi-ai dat-o Mie, am dat-o lor ca să fie una, precum Noi una suntem; Eu întru ei și Tu întru Mine, ca să fie ei desăvârșit întru una și ca să cunoască lumea că Tu M-ai trimis și l-ai iubit pe ei, precum pe Mine m-ai iubit. Părinte, pe care l-ai dat Mie voiesc ca unde sunt Eu și aceia să fie împreună cu Mine; ca să vadă slava Mea, care ai dat-o Mie, pentru că M-ai iubit pe Mine mai înainte de întemeierea lumii. Părinte drepte și lumea pe Tine nu te-a cunoscut, iar Eu te-am cunoscut, și aceștia au cunoscut, că Tu M-ai trimis pe Mine. Și am arătat lor numele Tău, și-l voi arăta, ca dragostea cu care mai iubit pe Mine, întru dânșii să fie și Eu întru ei” (Ioan 17, 6, 9, 11, 14-26).*

Acum cunoscut este faptul că cei care nu caută, mai mult decât orice, unirea cu Dumnezeu prin Credința Ortodoxă și Dragostea lui Iisus Hristos nu pot fi liberi cu adevărat și că, mai mult sau mai puțin, fac lucrare antihristică prin diavolul care îi stăpânește (Ioan 8, 12-59). Sfântul Ilarion Noul Mărturisitor, care a biruit în acest război, arată foarte clar lucrul acesta.

„Istorisirea biblică despre Turnul Babilonului, zice Sfântul, are un înțeles deosebit de adânc. În Biblie, primele reușite ale omenirii păcătoase în domeniul culturii și societății sunt povestite chiar înainte de această întâmplare. Era vremea când omul începea a construi cetăți de piatră. Atunci Domnul a amestecat limbile celor ce viețuiau pe pământ, astfel că ei au încetat a se mai înțelege unii cu alții și s-au răspândit pe întregul pământ (Fac. 17, 4 și 7-8). Această „zidire a turnului Babilonului” ne înfățișează un tip general de societate cetățenească sau politică întemeiată pe norme legale exterioare.

Iată cum definea legea filosoful rus V.S. Soloviov: „Legea este o cerință constrângătoare pentru realizarea unui nivel minim de bine sau ordine, care nu îngăduie anumite manifestări ale răului”<sup>271</sup>. Chiar dacă acceptăm această definiție a legii, este vădit că ea nu va corespunde niciodată cu morala creștină. Legea atinge aspectul exterior, ocolind esența omului. O societate creată pe temeuri legaliste nu va putea nicicând să contopească oamenii în unitate. Unitatea se nimicește prin iubire de sine și egoism, căci legea nu nimicește egoismul. Ba dimpotrivă, legea nu face decât să-l întărească, apărându-l de încălcările ce vin din partea egoismului celorlalți.

Scopul unui stat întemeiat pe lege este acela de a crea, pe cât e cu putință, o ordine în care egoismul fiecărui membru să-și poată afla satisfacție fără a încălca interesele altora. Singura cale de a crea o astfel de ordine este aceea de a pune o oarecare opreliște egoismului membrilor individuali. Iată insolubilă contradicție a legii: ea afirmă egoismul, dar îi pune opreliști. Deci o societate alcătuită pe temeuri legaliste poartă mereu în sine sămânța propriei descompuneri, fiindcă apără egoismul care neconținut îi subminează orice unitate. Soarta Turnului Babilonului

<sup>271</sup> Îndreptățirea Binelui, 1899, p. 462.

este soarta societății legaliste. Într-o astfel de societate se va produce destul de des câte o „amestecare a limbilor”, atunci când oamenii nu se mai înțeleg unii cu alții deși vorbesc aceeași limbă. Ordinea legalistă dă loc adeseori unor groaznice dezordine.

Societatea creștină – Biserica – este exact opusul unei astfel de societăți legaliste și cu totul vremelnice. „Iar când a împărțit Limbi de Foc, într-o unire pre toți l-a chemat”<sup>272</sup>. Hristos nu a făurit Biserica ca mijloc de apărare a egoismului omenesc, ci ca mijloc de nimicire deplină a acestuia.

Temeiul unității Bisericii nu cuprinde principiile legale ce apără egoismul personal, ci dragostea, care este tocmai opusul egoismului personal. În convorbirea de rămas bun Hristos le-a spus ucenicilor Săi: „*Poruncă nouă vă dau vouă, ca să vă iubiți unul pe altul; precum Eu v-am iubit pe voi, ca și voi să vă iubiți unul pe altul. Întru aceasta vor cunoaște toți că ai Mei ucenici sunteți, de veți avea dragoste întru voi*” (Ioan 13, 34-35)<sup>273</sup>.

Acum, când tot mai mulți aleg să fie pe placul lumii, este nevoie de mare luare aminte pentru a nu pierde Credința Ortodoxă și Duhul Sfânt primit la Sfântul Botez, prin care putem cerceta toate în ce duh sunt, așa după cum ne învață Domnul nostru Iisus Hristos, prin iubitorul Său Ucenic, Apostol și Evanghelist Ioan (1 Ioan 4, 1-3). De vom căuta să ne „cultivăm” cu lucrările<sup>274</sup> acestui „neam viclean și preacurvar” (Matei 16, 4; Marcu 8, 38; 1 Cor. 6, 9), de vom îndrăzni să vedem și să auzim lucrurile făcute în duhul vicleniei, al preacurviei, în duhul lui antihrist, nu vom mai putea scăpa niciodată de viclenia și preacurvia care este într-un fel în noi, de la naștere, și ne tiranizează sufletul (Ps. 50. 6). Lucrurile văzute și auzite de noi, fie bune, fie rele, își pun pecetea lor pe noi, ne colorează mintea. Cele rele ne pervertesc și ne robesc păcatului și morții, iar cele bune făcute în credință și frica lui Dumnezeu ne ajută să ne curățim sufletele noastre de tot păcatul și să ne unim cu Dumnezeu.

După cum ne arată Duhul Sfânt, cine alege să devină cult în felul acesta, înșelându-se cu vederea, auzirea și lucrarea în duhul lumii în care au fost făcute aceste lucrări este robit de patimi, se face rob diavolului (Ioan 8, 12-59), cade din starea de om (Ioan 19, 5. 6, 70; 8, 44; Ps. 1, 1; Ps. 48, 12, 21). Mântuitorul a arătat aceasta și când le-a spus iudeilor care se credeau cunoscători și se contraziceau cu El. „*Pentru ce, zice, glasul Meu nu-l cunoașteți? Căci nu puteți să auziți cuvântul Meu. Voi din tatăl diavolul sunteți, și poftele tatălui vostru voiți să faceți. Acela ucigător de oameni a fost din început, și întru adevăr n-a stătut, că nu este adevăr întru dânsul; când grăiește minciună, dintru ale sale grăiește; că mincinos este, și tatăl ei. Iar Eu căci adevărul grăiesc, nu credeți Mie*” (Ioan 8, 43, 45).

Omul cult este acela a cărui viață este Hristos, care este pildă de urmat pentru cei ce-l văd (Matei 5, 16). Filozoful Petre Țuțea a studiat mult și s-a convins până la urmă că numai prin credința în Adevărul Lui Dumnezeu aflăm adevăratul răspuns la întrebările care ne frământă pe noi oamenii. „Filozofia, zice, nu e o cale spre mântuire. E o comoditate mintală orientatoare, să zicem, în timp și spațiu, în relațiile interumane. Fără credință, viața universală ar fi un pustiu dezgustător și de nesuportat. Nu ești liber și senin decât în biserică sau păstrând în tine imaginea ei și a preotului. Toți ateii sunt jalnici. Ei renunță la absolut, limitându-se la ei înșiși. Un savant ateu, care se bazează doar pe supoziții, se deosebește de vulpe doar prin faptul că vorbește articulat și face supoziții. Dacă adevărul există, atunci trebuie să fie unul, iar pe acesta îl afli trăind, prin credință. Babele evlavioase merg la absolut rugându-se, iar filozoful trâncănind silogisme.

Dacă ai întrebări fundamentale, esențiale, dar răspunsuri neconcludente, joci pe foc. Ești chinuit. La întrebările pe care și le pune omul, el poate răspunde util, relativ, inutil sau nociv. Jocul vieții și al morții este fundamental și încurcă toate socotelile. De ce ne naștem? De ce creștem? De ce ne realizăm trecător? Și - de ce murim? Sunt întrebări la care răspunsurile sunt aleatorii, adică neconcludente. Sub raportul adevărului, un om modern, care are conștiință teoretică dar nu și religioasă, nu se deosebește de un primitiv care când trăsnește și fulgeră pe cer cade cu fundul în sus. Nu e departe! Știința nu răspunde la nici un „de ce”, ci constată - util sau

<sup>272</sup> Condacul la Pogorârea Sfântului Duh.

<sup>273</sup> Creștinismul sau Biserica, Sfântul Ilarion cel Nou Mărturisitorul, pp. 9-10.

<sup>274</sup> Scrieri, filme, muzică...e.t.c.

eronat.

Înlocuirea religiei cu știința! Fără credință și Biserică, omul rămâne un simplu animal rațional și muritor, raționalitatea având doar caracterul unei mai mari puteri de adaptare la condițiile cosmice decât restul dobitoacelor. Când zici că omul e un animal rațional, atributul raționalității îl distinge de restul vietăților, nescotându-l din perspectiva morții absolute. Moartea devine relativă, ca o trecere, numai prin religie - știința, oricât de savantă, nescotând omul decât aparent din regnul animal. Nici o consolare că eu mă deosebesc de elefant sau de capră pentru că fac silogisme, dacă apar și dispar în mod absurd din natură<sup>275</sup>.

Dar deși, Petre Țuțea, a aflat multe răspunsuri la problemele care ne frământă, după cum și el recunoaște, nu a ajuns la cunoștința duhovnicească, nu este un teolog, a mai judecat lucrurile și cu mintea, cum sunt tentați să o facă cei care studiază mult, în multe duhuri, și i-a mai scăpat adevărul. „Ortodoxia și romano-catolicismul, zice el, sunt două surori egale. Nu seamănă cu protestanții, care sunt socotiți din punctul nostru de vedere eretici. Îmi place catolicismul ca ordine. Ortodoxia are însă taine, chiar dacă nu are și ordine. Catolicismul organizează viața aceasta după modelele religioase, care sunt un joc între absolut și relativ. De aceea, ortodocșii îi socotesc pe catolici mai puțin religioși decât ei, adică nu sunt stăpâniți de mister, cum sunt stăpâniți ortodocșii”<sup>276</sup>.

După cum vedem la el, ca de altfel la mulți omeni „culți”, „Ortodoxia și romano-catolicismul sunt două surori egale”. Iată, recunoaște că îi place catolicismul pentru „ordine”. Dar, după cum am văzut mai sus, foarte bine arătat de Sfântul Ilarion Noul Mărturisitor, tocmai această „ordine legalistă” a omului nu-i dă voie lui Dumnezeu să lucreze.

„Biserica este una, sfântă, sobornicească și apostolească”, așa după cum mărturisim în Simbolul Credinței. Nu pot fi două Biserici adevărate, „surori”, cu două credințe diferite. Biserica – Trupul lui Hristos este una și cei care țin adevărul Lui sunt în Ea.

„Eu, zice Domnul, lumină în lume am venit, ca tot cel ce crede întru Mine, întru întuneric să nu rămână. Și de va auzi cineva graiurile Mele, și nu va crede, Eu nu-l judec pe el; că n-am venit ca să judec lumea, ci ca să mântuiesc lumea. Cel ce se leapădă de Mine, și nu primește graiurile Mele, are pe cel ce îl judecă pe el: cuvântul care am grăit, acela îl va judeca pe el în ziua cea de apoi. Că Eu de la Mine nu am grăit; ci Tatăl cel ce M-a trimis pe Mine, acela poruncă Mi-a dat, ce voi zice și ce voi grăi. Și știu că porunca Lui viață veșnică este; deci cele ce grăiesc Eu, precum Mi-a zis Mie Tatăl, așa grăiesc” (Ioan 12, 46-50).

Acum, din păcate, majoritatea cercetătorilor, politicienilor, scriitorilor, muzicienilor, artiștilor de ori ce fel, chiar și a teologilor, dacă pot fi numiți așa, neavând credință, au cedat în fața celor care au pus stăpânire pe bogățiile lumii și își impun „cultul” lor, ei înșelând lumea, cu lucrările lor, pe iei înșiși se înșeală (II Timotei 3, 13), căzând pradă diavolului și morții. De la aceștia, despre care lumea spune că sunt oameni culți, că au multă știință, poți auzi nebunii de genul: „Nu există Dumnezeu”; sau: „Toate credințele sunt adevărate”; sau: „Adevărul este în Talmud și în Coran precum este și în Biblie”; sau: „Adevărul este relativ, el nu se află în nici o credință desăvârșit, așa că nu mai spuneți că Credința Ortodoxă este cea adevărată și că numai în ea aflu mântuirea”; sau: „Haideți să ne unim noi toți, cu toate credințele noastre, ca să fie ordine și pace în lume”; sau: „Să avem un Guvern mondial, un conducător peste toată lumea și fiecare să respecte credința celuilalt, nu are voie nimeni să spună că cutare, sau cutare lucru este păcat”. Și desigur că ei nu numai că vorbesc, ci își fac și lucrarea, se impun, constrâng, chipurile „respectând dreptul omului”. Așa a lucrat și lucrează *duhul lui antihrist* în cei care pierzându-și credința au pierdut și știința cea în adevăr și stăpânirea de sine. Din această cauză acum sunt tot mai puțini cei care pot să ofere ceva ziditor lumii.

Revista *Familia Ortodoxă* este una din puținele publicații care pot oferi ceva folositor. Legat de cele scrise, mai sus, găsim în paginile ei observația, că Ion Luca Caragiale, la vremea lui, spunea cu ironie profetică: „Noi suntem oameni moderni. Mătură-se dărâmăturile bisericilor, ca să se deschidă locuri largi, piețe vaste, pe cari, după cerințele progresului, să se zidească oțeluri mărețe și cluburi politice, teatre de varietăți și burse de comerț! Și nu care cumva să-ndrăznească

<sup>275</sup> Radu Preda, Jurnal cu Petre Țuțea.

<sup>276</sup> Idem.

a ridica glasul cineva! În cazul cel mai bun pentru dânsul, ar fi un om ridicul. E destul că Biserica e tolerată!...”

„Și în Rusia a existat un curent occidentalist și reformist, cu atât mai pregnant cu cât venea încă de la reformele impuse de Țarul Petru cel Mare (1672-1725), care au afectat profund toată societatea, inclusiv viața Bisericii. Cine are curiozitatea să citească „Jurnalul de scriitor” al lui F.M. Dostoievski (care cuprinde, de fapt, publicistica scriitorului), poate să observe că a te manifesta ca un gânditor ortodox pe chestiuni publice, cotidiene, era o raritate care făcea din el un caz aproape unic și constituia act de curaj, care mergea împotriva curentului pozitivist-european al epocii”<sup>277</sup>.

Iată, acum vedem, unde am ajuns noi, cei care nu am vrut să primim sfatul Mântuitorului: „Plinitu-s-a vremea și împărăția lui Dumnezeu s-a apropiat. Pocăiți-vă și credeți în Evanghelie!” (Marcu, 1, 15). Pocăiți-vă, că s-a apropiat împărăția cerurilor!” (Matei 3, 2; 4, 17; 10, 7; Luca 10, 9; Fapte 2, 38). Vedem unde am ajuns încrezându-ne mai mult în noi decât în sfatul iubitorului de Dumnezeu Ioan: „Nu iubiți lumea, nici cele ce sunt în lume. Dacă cineva iubește lumea, iubirea Tatălui nu este întru el; pentru că tot ce este în lume, adică pofta trupului și pofta ochilor și trufia vieții, nu sunt de la Tatăl, ci sunt din lume. Și lumea trece și pofta ei, dar cel ce face voia lui Dumnezeu rămâne în veac” (1 Ioan 2, 15, 17). Aceasta este criza „χριστις – judecata” noastră, în care am ajuns noi cu cultura, politica și știința noastră, cea în iubire de sine. Cu ele ne-am legat de pământ și din oameni am devenit fiare. Ba, și mai rău, am ajuns să ne facem rău unul altuia cum nici draci nu pot să ne facă”<sup>278</sup>. Căutând un trai mai bun pe pământ, iubind desfătarea în cele de aici și dorind slava noastră în această lume ne-am făcut vrăjmași nouă înșine, unul altuia și lui Dumnezeu (1 Ioan 3, 8).

Acum vedem că măsurile luate de oameni, pentru ieșirea din criza - judecata în care au intrat, prin lucrarea împotriva lui Dumnezeu, nu sunt pocăința, ci sunt mai diabolice decât cele de până acum. Realizarea științei lor le pun în slujba lui Antihrist, prin ele este ajutat să controleze și să stăpânească, chipurile, să facă ordine și pace în lume”<sup>279</sup>.

Sfinții, deși cei mai mulți dintre ei, o perioadă din viața lor, au fost amăgiți cu lucrurile acestei lumi, nu s-au lăsat înșelați până în sfârșit. Ei unindu-se cu Dumnezeu au dobândit libertatea, pacea și toate darurile Duhului Sfânt, prin El vedeau și judecau toate în adevăr, și noi numai urmând lor ne putem bucura de viață. Prin Sfinți ne vorbește Dumnezeu, dar câți sunt „proști” să-i creadă. Unul dintre ei, Sfântul Nil Athonitul, Izvorătorul de Mir, prorocea, pe la anul 1600, că: „Va va izvedi diavolul un meșteșug încât: vor ajunge oamenii să poată vorbi de la un capăt la altul al pământului; vor zbura prin aer ca păsările; și vor umbla prin apă ca pești”<sup>280</sup>. Care dintre oameni putea să-l creadă atunci pe acest Sfânt? Desigur că numai cei credincioși. Dar câți sunt acum cei care îl cred pe acest Sfânt, când văd că cele prorocite de el ca fiind „izvodirea diavolului”, ne sunt nouă atât de „utile”?

Viețile Sfinților sunt răspunsurile la toate problemele noastre. Dumnezeu ne-a chemat pe toți, prin Cuvântul Adevărului, Domnul nostru Iisus Hristos, dar numai ei sau „lepădat de sine” (Matei 16, 24; Luca 9, 23), și-au dus crucea lor, sau unit cu Dumnezeu. Ei s-au lepădat de toate, nu au viclenit, nu sau îndreptățit. Când Dumnezeu le-a arătat, ce este bun, frumos și de folos nu au ales ce le place precum fac eu. Ei nu sau îndreptățit, nu au viclenit, nu au spus la nu vreau nu pot, precum fac eu. Dacă urmam sfatul lui Dumnezeu lucrurile pe care le-au făcut ei le făceam și noi. Ei aveau cunoștința lui Dumnezeu, vedeau cu duhul, unii dintre ei din dragoste de Dumnezeu și de aproapele acum erau aici acum erau la capătul pământului, toate le puteau face fiind în Dumnezeu și Dumnezeu în ei. Și noi, toți oamenii de pe pământ, dacă nu alegeam să ne îndreptățim, să viclenim, aceasta avea să fie viața noastră. Dacă ne-am lepăda de vicleșug, adică, dacă nu ne-am mai îndreptățit păcatele noastre și ne-am pocăi din tot sufletul, unindu-ne cu Hristos în Sfântă Biserica Sa, Dumnezeu ar putea transforma pământul acesta în Rai într-o

<sup>277</sup> Familia Ortodoxă, Nr. 10, Octombrie, 2012, Ioan Bucur, Secularizarea, Între mistificare și adevăr, pp. 42, 45.

<sup>278</sup> Sf. Nicolae Vladimirovici, Proloagele de la Orhida, vol. 2, Mărturisirea demonului cel legat, de Sf. Andrei, cu numele lui Dumnezeu, Editura Egumenița, pp. 464-465.

<sup>279</sup> Vezi: La apusul libertății, Ierom. Hristodul Aghioritul; Proiectul L.U.C.I.D., Texte Marrs, Ce ne rezervă viitorul? Bancherii internaționali domină globul pământesc. Puterea lor stă în neștiința maselor, Rolland Tessier.

<sup>280</sup> Vezi: Minunile și vedeniile Sfântului Părintelui nostru Nil, Izvorătorul de mir, cel din Sfântul Munte Athos.

clipită (Luca 12, 49). Desigur, numai noi, prin viclenie, prin îndreptățirea în păcatele noastre, nu-l dăm voie lui Dumnezeu să transforme acum acest pământ în Rai.

Deci și acum, ca și până acum, ferice de cel ce a înțeles îndemnul Mântuitorului, cel dat și prin Sfântul Apostol Pavel: „*Leșiți din mijlocul lor și vă osebiți, zice Domnul, și de ce este necurat să nu vă atingeți și Eu vă voi primi pe voi, și voi fi vouă Tată, și veți fi Mie fii și fiice*” (II Cor. 6, 17-18).

Ferice de cel ce nu și-a luat îndrăzneala de a privi deșertăciunile mincinoase ale acestei lumii, care nu și-a pervertit simțirile trupului și ale sufletului cu ele. „*Fericit bărbatul, zice Duhul Sfânt prin Prorocul David, a cărui nădejde este numele Domnului și nu a privit la deșertăciuni și nebunii mincinoase*” (Ps. 39, 4). Și, vai mie celui ce nu m-am încrezut în Domnul, celui ce am căutat fericirea în putoarea păcatului. Vai mie de nu voi recunoaște vina mea, de nu mă voi pocăi, de nu voi scăpa din robia, întunecarea și nebunia care mi-a venit prin lucrarea păcatului, de nu mă va izbăvi Dumnezeu cu Harul și mila Lui,

Îndreptează-mă Doamne, ca să nu aud până în sfârșit:

„*Ce te fălești întru răutate puternice, fărădelege toată ziua? Nedreptate a gândit limba ta; ca un brici ascuțit ai făcut viclesug. Iubit-ai răutatea, mai mult decât bunătatea; nedreptatea mai vărtos decât a grăi dreptate. Iubit-ai toate cuvintele pierzării, limbă vicleană. Pentru aceasta Dumnezeu te va sfârâma până în sfârșit; smulge-te-va și te va muta de la locașul tău, și rădăcina ta din pământul celor vii. Vedea-vor dreptii și se vor teme, și de dânsul vor râde și vor zice: Iată omul, care nu a pus pe Dumnezeu ajutorul luiși, ci a nădăjduit spre mulțimea bogăției sale, și s-a întărit întru deșertăciunea sa*”.

Învrednicește-mă Doamne și pe mine a zice:

„*Iar eu ca un măslin roditor în casa lui Dumnezeu; nădăjduit-am spre mila lui Dumnezeu în veac și în veacul veacului. Mărturisi-mă-voi Ție în veac, că ai făcut, și voi aștepta numele Tău, că este bun înaintea cuvioșilor Tăi*” (Ps. 51, 7-8).

Dă-ne Doamne a împlini toți bunul Tău sfat:

„*Jertfește lui Dumnezeu jertfă de laudă, și dă Celui Preaînalt rugile tale; și Mă cheamă pe Mine în ziua necazului tău, și te voi scoate și Mă vei proslăvi*”.

Și să nu aud eu, nevrednicul, groaznicul cuvânt:

„*Pentru ce tu povestești dreptățile Mele și iei Așezământul Meu de lege prin gura ta? Iar tu ai urât învățătura și ai lepădat cuvintele Mele înapoi. De vedeai furul, alergai cu el, și cu cel preacurvar partea ta puneai. Gura ta a înmulțit răutatea, și limba ta a împletit viclesuguri; sezând, împotriva fratelui tău ai clevetit, și împotriva fiului maicii tale ai pus sminteală. Acestea ai făcut și am tăcut; ai socotit fărădelege, că voi fi ție asemenea; mustra-te-voi și voi pune înaintea feței tale păcatele tale*”.

Mulțumim Cuvântule al Adevărului, Doamne Iisuse Hristoase, și ne dă nouă să împlinim povața Ta:

„*Înțelegeți dar acestea, cei ce uitați pe Dumnezeu, ca nu cumva să răpească, și nu va fi cel ce izbăvește; jertfă laudei<sup>281</sup> Mă va slăvi, și acolo este calea în care voi arăta lui mântuirea lui Dumnezeu*” (Ps. 49, 14-23)<sup>282</sup>.

Sfântul Porfirie, care în toată viața a slăvit pe Dumnezeu, ne arată din experiență că:

„*Omul este o taină. Purtăm înlăuntru nostru o moștenire de veacuri, tot binele pe care l-au trăit proroci, sfinții, mucenicii, apostolii și, mai cu seamă, Domnul nostru Iisus Hristos; dar, de asemenea purtăm răul care există în lume de la Adam și până astăzi. Toate sunt înlăuntru nostru și instinctele și totul, și se cer hrănite. Dacă nu le hrănim, cândva se vor răzbuna, fără numai dacă nu le îndreptăm altundeva, mai sus, la Dumnezeu...*”

Fără Hristos este cu neputință să ne îndreptăm pe noi înșine; nu ne putem dezlega de patimi. Singuri nu putem să ne facem buni. „*Fără de Mine nu puteți face nimic*” (Ioan 15, 5). Oricât ne-am strădui, nimic nu vom izbândi. Un singur lucru trebuie să facem: să ne întoarcem la El și să-

<sup>281</sup> Jertfă laudei este rugăciunea inimii, este slavoslovul lui Dumnezeu, este dobândirea Tainelor. Rugăciunea este „arta artelor și știința științelor” (vezi Sbornicul).

<sup>282</sup> „Mântuirea lui Dumnezeu”, așa se află scris în Septuagintă. Și Dumnezeiescul Chiril, tâlcuind, zice: „Mântuirea lui Dumnezeu este Hristos, și legiuirile Acestuia și poruncile, precum zice Isaia: *Și va fi acolo cale curată, și cale sfântă se va chema* (Isaia 35, 8). Și Ieremia: *Stați în căile Domnului, și întrebați de cărările Domnului cele veșnice, și vedeți care este calea cea bună, și umblați într-însa, și veți afla curățirea sufletelor voastre* (Ieremia 6, 16)”. Vezi: Nota 75, Psaltirea în tâlcuirile Sfinților Părinți, vol. 1, p. 595.

L iubim „din tot sufletul” (Marcu 12, 30). Cea mai bună tămăduire a patimilor este numai iubirea lui Hristos.

Dumnezeu a pus în sufletul omului o putere; de om atârnă cum o întrebuițează, pentru bine sau pentru rău. Dacă asemănăm acea putere cu apa, binele cu o grădină plină de flori, copaci și iarbă, iar răul cu o grădină plină de spini, atunci se poate întâmpla aceasta: când îndreptăm apa spre grădina cu flori, atunci toate înverzesc, cresc, înfloresc, învie; în același timp, spinii, pentru că nu sunt udați, se usucă și pier. Și invers.

Nu-i nevoie, deci, să vă îngrijiți de spini. Nu vă lăsați prinși de urmărirea răului. Așa ne vrea Hristos, să nu ne îngrijim de patimi și de vrăjmașul. Îndreptați apa, adică toată puterea sufletului vostru, către flori, și atunci vă veți bucura de frumusețea, mireasma și răcoarea lor.

Nu ajungeți Sfinți vânând răul. Lăsați răul. Să priviți către Hristos, iar El vă va mântui. În loc să stați în afara uși și să alungați răul, mai bine disprețuiți-l, nebăgându-l în seamă. Năvălește asupra voastră răul? Voi dăruți-vă toată puterea lăuntrică binelui, adică lui Hristos. Rugați-vă: „Doamne Iisuse Hristoase, miluiește-mă”. Știe El cum să vă miluiască, în ce chip. Și când vă umpleți de bine, nu vă mai întoarceți spre rău. Deveniți, prin harul lui Dumnezeu, buni. Unde să mai afle răul loc atunci? Se risipește!...

Îndată ce pătrundem în viața duhovnicească, îndată ce pătrundem în Hristos, toate se schimbă... Încetează păcatul și trăiește Hristos. Astfel zicea și Apostolul Pavel: „Nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăiește în mine”.

Libertatea nu se câștigă dacă nu ne slobozim lăuntric din legături și din patimi. Iar asta, firește, numai cu Hristos se face. La Hristos este bucuria. Hristos preface patima în bucurie.

Aceasta este Biserica noastră, aceasta este bucuria noastră, aceasta este totul pentru noi. Acesta este creștinismul nostru. Înălțime, măreție, har, bucurie, veselie! Cât le trăia pe acestea Prorocul David! El zicea: „Dorește și se sfârșește sufletul meu după curțile Domnului” (Ps. 83, 8). Ce frumos!<sup>283</sup>

Slavă Ție Preasfântă Treime, în Sfântă Biserica Ta, Dumnezeul nostru slavă Ție.

Pentru a nu ne pierde sufletul cel mântuit de Domnul nostru Iisus Hristos noi toți avem trebuință să ne cunoaștem pe noi înșine, să „cercetăm duhurile de unde sunt” (1 Ioan 4, 1-3)  
„Eu sunt buciumul viței, voi vițele, cel ce rămâne întru Mine și Eu întru el, acesta aduce roadă multă, că fără de Mine nu puteți face nimic” (Ioan 15, 5)

După cum bine știm nimeni nu poate scăpa de înșelare, de robia celui viclean, nu se poate mântui, nu poate ajunge nici măcar sincer decât prin Hristos Domnul, în unitatea credinței Lui, în Trupul Său - Biserica. Sfinții Părinți, trăind viața lui Hristos (Gal. 2, 20), arată că: sinceritatea, curăția, nestrăciunea în toate, viața întru sfințenie nu le poate dobândi decât cel rezidit în Trupul lui Hristos - Biserica<sup>284</sup>. Nimeni niciodată nu se va putea cunoaște pe sine în adevăr și nu va putea scăpa din robia duhurilor celor viclene rămânând în afara Bisericii. Din această cauză invidia cea mai mare a diavolului este îndreptată împotriva Bisericii și împotriva binecinstitorilor ei. El vrea, în primul rând, să ne lipsească de unitatea credinței Bisericii, ca să poată face orice cu noi, ca să nu mai fim dovadă a unității credinței lui Hristos spre mântuirea celor din afara Bisericii (Ioan 17, 21). Cu acest scop a izvodit și înșelăciunea că Biserica este dezbinată și că este nevoie de refacerea unității credinței Ei.

Fiind în Biserică, după cum ne-a arătat Însuși Mântuitorul și Dumnezeul nostru, prin harul lui Dumnezeu putem ajunge robii, prietenii, fiii, și chiar frații Lui, dar în afara ei, întrucât nu putem scăpa de robia păcatului, nu putem fi decât robi diavolului.

„Amin, amin, grăiesc vouă, adică: așa este, așa să fie, a zis Domnul iudeilor și este adevărat pentru întreaga omenire, tot cela ce face păcatul, rob este păcatului. Robul nu rămâne în casă în veac; iar Fiul rămâne în veac. Deci dacă vă va slobozi pe voi Fiul, cu adevărat slobozi veți fi.... De

<sup>283</sup> Ne vorbește Părintele Porfirie, *Despre lupta duhovnicească*, Editura Egumenița, 2003, pp. 225-227, 239-240.

<sup>284</sup> PSB 41, Sfântul Chiril al Alexandriei, Comentariu la Evanghelia Sfântului Ioan, pp. 1056-1057.

ar fi Dumnezeu Tatăl vostru M-ați fi iubit pe Mine; că Eu de la Dumnezeu am ieșit și am venit; că n-am venit de la Mine însumi, ci Acela M-a trimis.... Voi din Tatăl diavolul sunteți, și poftele Tatălui vostru voiți să faceți. Acela ucigător de oameni a fost din început, și într-adevăr n-a stătut, că nu este adevăr într- dânsul, când grăiește minciuna dintre ale sale grăiește; că mincinos este, și tatăl ei.... Căla ce este de la Dumnezeu graiurile lui Dumnezeu ascultă; pentru aceasta voi nu ascultați că nu de la Dumnezeu sunteți” (Ioan 8, 34-36, 42, 44, 47).

Așadar, grija de căpetenie a celui care prin mila și darul lui Dumnezeu se află în Biserică este de a se cunoaște pe sine, de a se pocăi; dorirea și vederea lui este cea a Sfântului Proroc și Împărat David: „fărădelegea mea eu o cunosc și păcatul meu înaintea mea este pururea” (Ps. 50, 4). Înțelege, după cum arată Sfinții Părinți, că: „mai mare decât cel care învie morții este cel care își vede păcatele și și-le plânge”.

În prima Sa predică Mântuitorul nu ne îndeamnă la nimic altceva decât la pocăință, și aceasta pentru a ne învrednici de unirea cu El. Unirea noastră duhovnicească și sensibilă cu Dumnezeu nu se poate realiza decât în pocăință, în unitatea credinței, în Biserică, prin harul Duhului Sfânt<sup>285</sup>. Noi toți avem nevoie să ajungem la „unitatea credinței (eis tin enotita tis pisteos) și a cunoștinței Fiului lui Dumnezeu, într- un bărbat desăvârșit, la măsura vârstei plinirii lui Hristos” (Efes, 4, 13). Aceasta înseamnă: „Pocăiți-vă și credeți în Evanghelie” (Marcu 1, 15), „Pocăiți-vă, că s-a apropiat împărăția cerurilor” (Matei 4, 17). Pe Domnul ascultându-L și urmându-L Sfinții Apostoli asemenea au învățat. În prima predică, după pogorârea Duhului Sfânt, Sfântul Apostol Petru zice, către cei ce-i întrebau „Ce vom face bărbați frați?” „Pocăiți-vă și să se boteze fiecare dintre voi întru numele lui Iisus Hristos spre iertarea păcatelor, și veți lua darul Sfântului Duh”... Deci ei cu dragoste primind cuvântul lui, s-au botezat și s-au adăugat în ziua aceea suflete ca la trei mii. Și erau așteptând într- un învățătura apostolilor și într- un împărțășirea și într- un frângerea pâinii și într- un rugăciuni. Și s-a făcut peste tot sufletul frică; că multe minuni și semne prin apostoli se făceau. Și toți cei ce au crezut erau la aceeași și aveau toate de obște și moșiile și averile le vindeau și le împărțeau pe ele tuturor după cum fiecare avea lipsă; și în toate zilele așteptând cu un cuget în Biserică și frângând prin case pâine, primeau hrană cu bucurie și cu bunătatea inimii laudând pe Dumnezeu și având har către tot norodul. Iar Domnul adăuga pe cei ce se mântuiau în toate zilele la Biserică. (Fapte 2, 37-38, 41-47).

În concluzie, nici pocăință, nici roade vrednice de pocăință nu putem avea, cu adevărat, dacă nu credem în Evanghelie, în Biserică - Trupul lui Hristos care este Împărăția cerului pe pământ. În Biserică, în credința ei, prin Duhul Sfânt primit în ea la Sfântul Botez, unindu-ne cu Hristos Domnul și în El unindu-ne unii cu alții trăim Evanghelia (Bunavestire) - Împărăția cerurilor încă din lumea aceasta în inimile noastre (Ioan 18, 36; Luca 17, 20-21; 18-17).

Cei din afara Bisericii prin Biserică înțeleg că se află în înșelare, iar în Biserică, cu ajutorul Harului lui Dumnezeu, primit la Sfântul Botez, în primul rând, ne putem cunoaște pe noi înșine, în adevăr, cine suntem. Înțelegem că suntem înșelați. Iar ca să putem fi izbăviți de înșelare este nevoie să ne cunoaștem tot timpul că „suntem nimic și nu putem nimic”. „Fără de Mine nu puteți face nimic” (Ioan 15, 5), a zis Domnul. Aceasta este prima armă cu care trebuie să ne înarmăm în războiul pe care îl avem de dus „împotriva începătorilor și a domniilor, și a stăpânitorilor întinericului veacului acestuia, împotriva duhurilor răutății într- cele cerești” (Efeseni 6, 12), după cum ne învață Sfântul Nicodim Aghioritul în cartea sa Războiul ne-văzut. Numai înarmați fiind cu prima armă, care, după cum am văzut, se dobândește prin cunoașterea de sine, ne putem înarma și cu a doua, care este „toată nădejdea să ne-o punem în Dumnezeu”. Cine nu se cunoaște pe sine cât de înșelat este, cine nu se cunoaște că este nimic și că nu poate nimic, cine are o părere cât de cât bună despre sine însuși, cine se încrede câtuși de puțin în el însuși, nu se poate înarma cu a doua armă. Cine se cunoaște pe sine că este nimic și nu poate nimic, nu se încrede în el și nici nu-și pune nădejdea în oameni, înțelege că „Blestemat este omul care-și pune nădejdea în om” (Ier. 17, 5). Unul ca acesta urmează Sfântului Apostol Pavel care zice: „Stați deci tari, având mijlocul vostru încins cu adevărul și îmbrăcându-vă cu platoșa dreptății, și încălțați picioarele voastre, gata fiind pentru Evanghelia păcii. În toate luați pavăza

<sup>285</sup> Sfântul Simeon Noul Teolog, *Imnele iubirii dumnezeiești*, Imnul 30 (Z. 1), p. 536.



*credinței, cu care veți putea să stingeți toate săgețile cele arzătoare ale vicleanului. Luați și coiful mântuirii și sabia Duhului, care este cuvântul lui Dumnezeu. Faceți în toată vremea, în Duhul, tot felul de rugăciuni și de cereri, și întru aceasta priveghind cu toată stăruința și rugăciunea pentru toți sfinții” (Efes. 6, 14-18).*

Prin urmare, cel care se cunoaște pe sine că este nimic și că nu poate nimic, nu se pleacă sfatului și slavei lumii, nu se lasă intimidat și dus de valurile ei, ci acela se încrede numai în Dumnezeu. Iar încrederea lui în Dumnezeu o dovedește prin faptul că „se roagă și se luptă”, aceasta fiind de astfel a treia armă cu care trebuie să ne înarmăm. Iar a patra armă, arătată de Sfântul Nicodim Aghioritul, este „unirea cu Dumnezeiescul Trup și Sânge al lui Hristos”.

Deci, cine se pocăiește se cunoaște pe sine și cine se cunoaște pe sine se pocăiește, unul ca acesta numai în Dumnezeu nădăjduiește, se roagă Lui, cu ajutorul Lui luptă, cu El se unește, prin El biruiește, se mântuiește. Amin.

Pacea și unitatea le putem avea numai prin unirea  
în credință cu Dumnezeu

*„Pace las vouă, pacea Mea dau vouă; nu precum dă lumea, dau Eu vouă. Să nu se tulbure inima voastră, nici să se înspăimânteze” (Ioan 14, 27)*

Din păcate, cei mai mulți dintre noi, iubitori de sine fiind, nu căutăm și nu cunoaștem pacea și unitatea cea adevărată. De cele mai multe ori căutăm să fim în pace și unitate cu lumea, în duhul lumii, ceea ce este vrăjmășie cu Dumnezeu. „*Precurvarilor și preacurvelor, ne zice Sfântul Apostol Iacov, au nu știți că dragostea lumii acesteia vrajbă este către Dumnezeu? Deci oricare va vrea să fie prieten lumii, vrăjmaș lui Dumnezeu se face*” (Iacov 4, 4). „*Iar roada dreptății cu pace se seamănă celor ce fac pace*” (Iacov 3, 18).

Nu putem avea pace și a fi făcători de pace nefiind uniți în credință cu Hristos - Pacea noastră. El ne-a atenționat: „*Să nu socotiți, zice, că am venit să pun pace pe pământ; n-am venit să pun pace, ci sabie*” (Matei 10, 34).

Duhul Sfânt arată că cel care alege să trăiască în duhul lumii, în vreme de ispită, când este chemat să se lepede de sine, să se jertfească, pe Domnul nu-L cheamă, se teme de frică unde nu este frică (Ps. 52, 6), intră în panică, se tulbură, se înfricoșează, se îndreptățește, viclenește, alege pacea cu lumea și cu diavolul, face zid între el și Dumnezeu și se pierde. Domnul zice acestora: „*Cel ce este de la Dumnezeu, graiurile lui Dumnezeu ascultă; pentru aceasta voi nu ascultați, că nu sunteți de la Dumnezeu*” (Ioan 8, 47). Aceștia nu se pierd numai pe ei, ci trag și pe alții de aproape ai lor și cu cât de mult se arată a fi oameni ai Bisericii, oameni duhovnicești, cu atât sunt mai periculoși.

Îndemnul la fapta bună este bine primit și aduce pace și unitate, adică unire cu Dumnezeu, celui credincios, care caută sincer mântuirea și numai mântuirea. Iar faptă bună, cu adevărat, este cea care se săvârșește după voia lui Dumnezeu, în Duhul și Adevărul Lui, în Biserică. Numai atunci fapta bună este faptă bună și pacea și unitatea pe care o aduce ea nu cade niciodată. Duhul și Adevărul lui Dumnezeu sunt pacea și unitatea noastră, care se sălășluiesc în noi după război. Domnul ne-a arătat că: „*împărăția lui Dumnezeu bine se vestește și fiecare spre aceea se silește*” (Luca 16, 16); „*împărăția cerurilor se silește, și silitorii o răpesc pe ea*” (Matei 11, 12).

Cu păruta pace și unitate, cu care diavolul îi înșală pe oameni, noi nu trebuie să ne lăsăm amăgiți. Nu ne vom putea îndreptăți la judecată că „am făcut ascultare”, că „am ascultat sfatul celui mai mare al meu” și așa am pierdut credința, sau că m-am făcut părtași lucrării antihristice ca „*să pot cumpăra sau vinde*” (Apoc. 13, 17). Să urmărim dragostea Sfântului Apostol Pavel, care văzându-l pe Sfântul Apostol Petru căutând o pace și unitate înșelătoare cu cei încreștinați dintre evrei, cei din tăierea împrejur, nu s-a îndreptățit spunând: „Cine sunt eu să-i stau împotriva acestuia care a fost ucenicul de aproape a lui Hristos și peste care s-a pogorât Duhul Sfânt?”. N-a zis: „Eu fac ascultare”. Sau: „Lasă că știe și el, doar Dumnezeu i-a descoperit despre chemarea neamurilor la credință (Fapte 10, 10-16), și, apoi pentru faptul că a stat la masă cu cei netăiați împrejur a dat seamă înaintea Apostolilor și deci știe bine hotărârile luate cu privire la acestea” (Fapte 11; 15, 1-29). Nu a preferat „pacea și unitatea”, nu și-a zis că a lui este a-și căuta de

„faptele bune”, de „trăirea launtrică”, și l-a îndreptat, după cum vedem că relatează în *Epistola către Galateni 2, 11-14*. A arată că: „Nu se îndreptățește omul din faptele legii, ci numai prin credința lui Iisus Hristos, și noi întru Hristos Iisus am crezut, ca să ne îndreptăm din credința lui Hristos, iar nu din faptele legii; că nu se va îndreptați din faptele legii tot trupul” (*Gal. 2, 16*).

Noi știm de la Sfinții Părinți că, deși instituția Bisericii se poate prăbuși, Biserica – Trupul lui Hristos însă nu se va clătina în veac. Și că grija noastră de căpetenie trebuie să fie nu atât aceea de a fi în unitate cu instituția și cu statul în care diavolul prin oamenii iubitori de sine își poate face lucrarea, ci aceea de a fi uniți cu Hristos în acest Trup al Său.

Sfântul Ignatie Briancianinov scria: „Nu năzuți ca ridicând mâna voastră slabă să curmați torentul stihinic al apostaziei. Evitați-o, apărați-vă de ea și aceasta vă este de ajuns. Căutați să cunoașteți duhul vremurilor, cercetați-l ca să-i puteți evita influența oricând este cu putință. Se poate presupune că instituția Bisericii, care de multă vreme se clătina, se va prăbuși cumplit și cu grabire. Într-adevăr nimeni nu este în stare să stăvilească sau să se împotrivescă acestui lucru. Mijloacele adoptate pentru a sprijini Biserica instituțională sunt împrumutate de la stihiele (elementele) acestei lumi, lucruri care-i sunt potrivnice Bisericii, iar urmarea va fi că mai curând îi vor grăbi căderea, decât s-o împiedice. Fie ca Domnul Cel Milostiv să-i apere pe cei rămași care cred în El. Însă această rămașiță este micuță și se micșorează tot mai mult”<sup>286</sup>.

Nouă, celor care prin darul și mila lui Dumnezeu ne aflăm în Biserică, Toți Sfinții ne arată și ne învață, în primul rând prin însăși viața lor, ce înseamnă a fi în Biserică, și că ea a fost, este și va fi cea în care Dumnezeu ne-a mântuit, ne mântuiește și ne va mântui, până la sfârșitul vremii acesteia, pe toți cei ce vom crede drept în ea.

După înțelegerea ortodoxă, Biserica este „Trupul lui Hristos dumnezeiesc și omenesc”, „trupul lui Hristos primit de la Maica Domnului și îndumnezeit căruia sfinții și credincioșii s-au învrednicit a-i fi mădulare”<sup>287</sup>. Biserica este cea în care Dumnezeu Tatăl prin Cuvântul lui Dumnezeu în Duhul Sfânt ne-a lucrat mântuirea și ne-o lucrează. În această Biserică sunt chemate la mântuire de către Capul ei Hristos, prin mădularele ei, toate popoarele. „Mergeți în toată lumea, zice Domnul, și propovăduiți evanghelia la toată zidirea. Cel ce va crede și se va boteza, se va mântui; iar cel ce nu va crede, se va osândi” (*Marcu 16, 15-16*). Pe această Biserică zidind-o Dumnezeu Tatăl prin și în Hristos, Fiul și „Cuvântul lui Dumnezeu” când „trup s-a făcut” (*Ioan 1, 14*), și organizând-o prin Duhul Sfânt, mântuirea tuturor oamenilor, prin zidirea în ea, prin unirea cu Dumnezeu în credința ei, numai în ea ne-a arătat. Mai lămurit această înțelegere o vedem exprimată prin Sfântul Apostol Pavel, în Epistola către Efeseni.

„Cela ce s-a pogorât, zice Apostolul Pavel, Gura lui Hristos, Acela este carele s-a și suit mai presus de toate cerurile, ca să umple toate. Și Acela a dat pe unii apostoli, iar pe alții proroci, iar pe alții, evangheliști, iar pe alții păstori și dascăli, spre săvârșirea sfinților spre lucrul slujbei, spre zidirea trupului lui Hristos, până ce vom ajunge toți la unitatea credinței (*εις την ενότητα της πιστεως*- *eis tin enotita tis pisteos*) și a cunoștinței Fiului lui Dumnezeu, întru bărbat desăvârșit, la măsura vârstei plinirii lui Hristos, ca să nu mai fim prunci, învâluindu-ne și purtându-ne de tot vântul învățaturii întru amăgitura oamenilor, întru vicșug spre meșteșugirea înșelăciunii; ci adevărați fiind întru dragoste, să creștem toate întru El, care este capul, Hristos, din carele tot trupul potrivit alcătuindu-se și încheindu-se prin toată pipăirea dării, după lucrare întru măsura fiecărui mădular, face creșterea trupului spre zidirea Sa singur întru dragoste” (*Efes. 4, 10-16*).

Precum în Biblia, ediția 1914, așa și în unele cărți mai vechi, cuvântul „*εις την ενότητα της πιστεως*” care cel mai corect se traduce „la unitatea credinței”, îl găsim tradus „la unirea credinței”, sau mai corect „la unimea credinței”.

Dar deși cel mai corect tradus ar fi „la unitatea credinței”, nu sunt rele nici cele două forme de traducere, dacă le înțelegem așa cum trebuie. Numai că, din păcate, aceste cuvinte sunt înțelese greșit de cei mai mulți dintre cei ce ne numim mădulare ale Bisericii, și lăsând la o parte faptul că se vrea, de către vrăjmașii Bisericii a nu ști noi ce înseamnă aceasta în adevăr, trebuie să recunoaștem că lucrul acesta ni se întâmplă desigur, așa după cum spune Sfântul Ioan Gură de

<sup>286</sup> *Apostazia și Antihristul*, După învățăturile Sfinților Părinți, pp. 155-156.

<sup>287</sup> *Cugetul Bisericii Ortodoxe*, Mitropolitul Hierotheos Vlachos, p. 36.

Aur, din cauză că nu cunoaștem „cu exactitate legătura ce ne unește”, nu o trăim cum ar trebui, nu experimentăm această unire a credinței, care este unirea cu Dumnezeu în credință și prin credință. Toți Sfinții cunosc această legătură și ne arată că la unirea duhovnicească și sensibilă cu Dumnezeu nu putem ajunge decât în credință și prin credință. Cine se unește cu Dumnezeu în credință și prin credința Bisericii – Trupul lui Hristos devine „una” cu Dumnezeu și cu toți cei uniți cu Dumnezeu în Biserică, unii ca aceștia au ajuns, cu adevărat, la unitatea credinței și sunt în unitatea Bisericii. Nu este destul să zicem că credem ca să ajungem la unitatea credinței, unitatea credinței care începe la Sfântul Botez se desăvârșește prin „desăvârșita” unire cu Dumnezeu. Deci pentru a cunoaște această legătură: „unitatea credinței”, avem nevoie să credem cu adevărat, adică, să trăim credința. Numai primind cuvintele Mântuitorului, cuvintele credinței și trăindu-le în Duhul Bisericii noi ne unim cu Dumnezeu și unindu-ne cu Dumnezeu ajungem „la unitatea credinței” și la „cunoștința Fiului lui Dumnezeu, întru bărbat desăvârșit, la măsura vârstei plinirii lui Hristos”. Adică devenim „una” cu Dumnezeu, așa după cum ne-a arătat a fi voia Lui. Numai prin *Cuvântul Lui Dumnezeu*, în credința Lui, putem deveni una cu Dumnezeu, putem fi vii.

La noi, în românește, găsim explicat acest cuvânt „unirea credinței” și de Sfântul Ioan Gură de Aur, care, în cărțile mai vechi, arată astfel:

„La unirea credinței, zice, adică, până ce vom dovedi că avem o singură credință. Aceasta e unirea credinței, când toți suntem una, când toți vom cunoaște cu exactitate legătura ce ne unește; până atunci trebuie a lucra fiecare. Deci dacă pentru aceasta ai primit harul, ca pe alții să zidești, vezi ca nu cumva să te distrugi însuși invidiind pe altul. Dumnezeu te-a cinstit, și te-a pus ca să desăvârșești pe un altul, pentru că și apostolul pentru aceasta a fost dat, și profetul ca să profetizeze și să convingă, și evanghelistul ca să evanghelizeze, pentru aceasta a dat și pe păstor și dascăl; tuturor, în fine, li s-a încredințat același lucru de îndeplinit. Când cu toții credem deopotrivă, numai atunci este unire. Cum că aceasta înțelege apostolul când ne spune despre *bărbat desăvârșit*, este mai presus de orice îndoială”<sup>288</sup>.

Biserica - Trupul lui Hristos a fost, este și rămâne singurul loc prin care și în care unindu-ne cu Dumnezeu devenim „una” cu El și prin El cu toți cei care cred și se unesc cu El. Cei care trăiesc credința Bisericii înțeleg această legătură, care este după voia și în iubirea Sfintei Treimi, așa după cum ne-a arătat Însuși Hristos, Domnul, Fiul și Cuvântul lui Dumnezeu, Mijlocitorul nostru în *Rugăciunea Sa Arhierescă*, când S-a rugat Tatălui zicând:

„Și nu mai sunt în lume, iar aceștia în lume sunt și Eu la Tine vin. Părinte Sfinte, păzește-i pe dânșii întru numele Tău pe care i-ai dat Mie, ca să fie una, precum și Noi. ...Ca toți una să fie; precum Tu, Părinte, întru Mine, și Eu întru Tine, ca și aceștia întru Noi una să fie; ca să creadă lumea că Tu M-ai trimis. Și Eu slava care Mi-ai dat-o Mie, am dat-o lor ca să fie una, precum Noi una suntem; Eu întru ei și Tu întru Mine, ca să fie ei desăvârșit întru una, și ca să cunoască lumea că Tu M-ai trimis și i-ai iubit pe ei, precum pe Mine M-ai iubit” (Ioan 17, 11, 21-23).

Prin urmare, din cele zise de Însuși Domnul nostru Iisus Hristos, înțelegem că unitatea Bisericii este realizată în Dumnezeu și că voia Lui este ca noi să fim „desăvârșit întru una”. Prin această unitate a Bisericii sa făcut și se va face cunoscută lumii întregi iubirea și slava lui Dumnezeu. Amin.

Nu este pe pământ cinste mai mare decât aceea de a fi mădular al Bisericii - Trupul lui Hristos și nu este pagubă mai mare decât aceea de a fi despărțit de ea  
„Cel ce nu este cu Mine, împotriva Mea este, și cel ce nu adună cu Mine, risipește”  
(Matei 12, 30)

Pentru că cel mai mare dar este a fi unit cu Dumnezeu în Sfântă Biserică Sa, și Sfântul Proroc și Împărat, pus de Dumnezeu, David îl cere prin Duhul Sfânt, și pe noi ne învață a-l căuta zicând:

„Una am cerut de la Domnul, aceasta voi căuta, ca să locuiesc în casa Domnului, în toate zilele

<sup>288</sup> Sfântul Ioan Gură de Aur, *Comentariile sau Explicarea Epistolei către Efeseni*, Omilia XI, pp. 111-112.

vieți mele. Ca să văd frumusețea Domnului și să cercetez Biserica cea Sfântă a Lui...” (Ps. 26, 7-8). Și în alt loc zice: „Cât de iubite sunt locașurile Tale, Doamne al puterilor! Dorește și se sfârșește sufletul meu după curțile Domnului; inima mea și trupul meu s-au bucurat de Dumnezeu Cel viu... Altarele Tale, Doamne al puterilor, Împăratul meu și Dumnezeu meu. Fericiți care locuiesc în casa Ta, în vecii vecilor Te vor lauda” (Ps. 83, 1-2, 4-5).

Aceste biserici de care dorește Sfântul Proroc, nu sunt altele decât acestea ale noastre, ale creștinilor, ale binecinstitorilor de acum, locașurile în care se adună cei care fac parte din Biserica – Trupul lui Hristos, după cum Sfinții Părinți tâlcuind au arătat-o zicând:

„Fiindcă mai sus dumnezeiescul David a dorit să intre în bisericile și în locașurile Domnului, însă după ani, era departe, pentru aceasta fericește aici pe acei creștini ce urmează să locuiască într-însele”.

Tot aici Duhul Sfânt prin Prorocul David face arătată și unitatea Bisericii.

„Că prin casa a lui Dumnezeu trebuie să înțelegem bisericile lui Hristos; însă fără osebite a zis casa cu număr singular, deoarece, după așezarea prin osebite locuri, casele lui Hristos sunt multe, iar după împărtășirea buneii-cinstiri și după unitatea de credință, o casă a lui Dumnezeu se numesc toate. Zice însă și după urmare pentru ce sunt fericiți cei ce vor locui în bisericile lui Hristos, pentru că, zice, într-însele vor slavoslovi pe Hristos totdeauna cu neîncetate cântări de laudă”<sup>289</sup>.

Este de reținut că „după împărtășirea buneii-cinstiri și după unitatea de credință o casă a lui Dumnezeu se numesc toate bisericile”. Acestea deci, buna-cinstire și unitatea credinței, sunt cele care vădesc unitatea Bisericii. Și toți cei care vor să fie cu Dumnezeu, în vecii vecilor laudându-L, se țin în acestea două, care nu pot fi despărțite una de alta. Ei trăiesc viața lor bine și cinstit în „unitatea credinței”. Noi toți avem nevoie a ne petrece toată viața noastră în pocăință, în bună-cinstire, aproape de sfintele altare, aproape de Sfintele Taine, care ne unesc cu Dumnezeu pentru a putea zice împreună cu Prorocul: „Pe piatră m-a înălțat, și acum iată a înălțat capul meu peste vrăjmașii mei” (Ps. 26, 10). Iar dacă zice „pe piatră” se înțelege Piatra credinței, „Piatra cea din capul unghiului”, pe care a zidit Dumnezeu Biserica (Ps. 116, 21-22; Matei 16, 16-18; 21, 42; Efes. 2, 20; Is. 28, 16). Hristos este „Piatra credinței”, cu care se laudă și pe care o laudă Biserica în tot felul de cântări. Una dintre ele fiind și aceasta:

„Pe piatra credinței întărindu-mă Tu ai deschis gura mea asupra vrăjmașilor mei; că s-a veselit duhul meu a cânta Ție: „Nu este Sfânt ca Dumnezeuul nostru și nu este drept afară de Tine, Doamne” (Irmos).

Numai cei zidiți pe Piatra credinței, în credința Bisericii - Trupul lui Hristos, pot fi binecinstitori. Vedem că Sfântul Proroc David, prin Sfântul Duh, nu căuta multe, ci una căuta, și pe noi ne învață a face asemenea. Și în Psalmul 9 el se roagă zicând:

„Miluiește-mă, Doamne, vezi smerenia mea, de către vrăjmașii mei, Cel ce mă înalți din porțile morții, ca să vestesc toate laudele Tale în porțile fiicei Sionului; bucura-mă-voi de mântuirea Ta” (Ps. 9, 13-14).

Sfântul Proroc nu cere să fie miluit și izbăvit din moarte pentru altă pricină, ci, zice, numai pentru „ca să propovăduiesc, în porțile Sionului, toate slavosloviile ce Ți se cuvin, pentru însușirile care se cuvin numai Ție, adică pentru că toate le-ai făcut prin Pronia Ta, prin înțelepciunea Ta, prin dreptatea și prin înomenirea Ta, deoarece pentru fiecare din acestea se cuvine a slavoslovi. Iar prin Sion numește aici Biserica Sfinților care este în ceruri, iar porțile ei sunt numite, după Fericitul Teodorit, bisericile din tot pământul, prin care, ca prin niște uși, să se poată sui cineva la Sionul cel de sus, căci creștinii care pătimeau pentru Hristos, adunându-se în Biserici, propovăduiau minunile lui Dumnezeu, prin acestea întărind pe frații lor întru credință... Zicând veseli-ne-vom de mântuirea Ta, prin mântuire a arătat înomenirea lui Hristos și moartea Lui, deoarece acestea s-au făcut pricinuitoare mântuirii oamenilor, precum le-a numit și Dreptul Simeon, zicând: ...că a văzut ochii mei mântuirea Ta (Luca 2, 30)”<sup>290</sup>.

Așadar aceasta este bucuria noastră, „prin aceste cuvinte, zice și Sfântul Chiril al Alexandriei, se bucură cei dintre neamuri, pentru iconomia pe care a făcut-o Dumnezeu Tatăl în Hristos,

<sup>289</sup>Psaltirea în tâlcuirile Sfinților Părinți, vol. II, pp.175-176.

<sup>290</sup>Psaltirea în tâlcuirile Sfinților Părinți, vol. I, p. 138.

Mântuitorul și Izbăvitorul, arătându-L tuturor că bine a voit ca toate să se încheie [*ἀνακεφαλαιώσασθαι* = recapituleze, unifice, vezi și Efes. 1, 10] în Hristos – atât cele din ceruri, cât și cele de pe pământ<sup>291</sup>.

Sfinții și toți cei care se mântuiesc s-au bucurat și se bucură numai de unirea cea întru Hristos, în Sfântă Biserica Sa și pe aceasta o fac cunoscută aproapelui lor, cu viața și cuvântul lor. Ei ne arată că:

„Ereziile fiind fapte trupești, roade ale cugetării trupești, sunt născocite de către duhurile căzute. „Fugiți de ereziile cele fără de Dumnezeu”, spune Sfântul Ignatie Teoforul, „căci sunt născocire a diavolului, a șarpelui, începătorului răutății”<sup>292</sup>. Nu trebuie să ne mirăm de asta: duhurile căzute s-au coborât din înălțimea vredniciei duhovnicești și au căzut în cugetarea trupească mai mult decât oamenii. Oamenii au putință să treacă de la cugetarea trupească la cea duhovnicească; duhurile căzute sunt lipsite de această putință. Oamenii nu sunt supuși unei atât de puternice înrâuriri a cugetării trupești, fiindcă în ei binele cel firesc nu a fost nimicit, precum în duhuri, de cădere. În oameni, binele este amestecat cu răul, și ca atare este netrebnic; în duhurile căzute domnește și lucrează numai răul. Cugetarea trupească a dobândit în privința duhurilor dezvoltarea cea mai cuprinzătoare și deplină pe care o putea atinge. Păcatul lor de căpetenie este ura înverșunată față de Dumnezeu, ce se vedește printr-o înfricoșătoare și neconținută hula împotriva Lui. Ele s-au trufit înaintea lui Dumnezeu însuși; au prefăcut supunerea față de Dumnezeu, care este firească pentru zidire, într-o neîncetată lucrare împotriva Lui, într-o neîncetată vrăjmășie. Din această pricină, căderea lor este adâncă și rana morții veșnice cu care sunt ele rănite este cu neputință de tămăduit. Patima lor de căpetenie este trufia; ele au o monstruoasă și prostească slavă deșartă; află plăcere în toate felurile păcatului, petrec neconținut în acestea, trecând de la un păcat la altul. Ele se târăsc și în iubirea de argint, și în îmbuibarea pânteceleului, și în preacurvie<sup>293</sup>. Neavând putință de a săvârși păcatele trupești cu trupul, duhurile căzute le săvârșesc cu închipuirea și cu simțirea; ele au impropriat firii netrupești păcatele proprii trupului; ele au dezvoltat în sine păcatele ce nu sunt proprii firii lor neasemuit mai mult decât pot fi acestea dezvoltate între oameni (Sfântul Vasile cel Mare îl numește pe duhul căzut părinte al slăbiciunilor pătimase trupești. Vezi rugăciunile pentru întinare din Molitfelnic). „A căzut, din cer, spune Prorocul despre heruvimul căzut, *luceafărul cel ce răsare dimineața, zdrobitu-s-a pe pământ. Tu ai zis întru cugetul tău: în cer mă voi sui, deasupra stelelor cerului voi pune scaunul meu... fi-voi asemenea Celui Preaînalt. Iar acum în iad te vei pogori, și în temelile pământului... fi-vei lepădat în munți ca un mort...*” (Is. 14, 12-15,19).

Duhurile căzute, purtând în sine temeiul tuturor păcatelor, se străduiesc să-i atragă în toate păcatele pe oameni, cu scopul și cu setea de a-i da pierzării. Ele ne atrag în felurita desfățare a trupului, în iubirea de câștig, în iubirea de slavă, zugrăvind-ne în culorile cele mai vii și mai atrăgătoare obiectele acestor patimi. Ele se străduiesc să ne atragă mai ales în trufie, din care odrăslesc precum verdețurile din semințe vrăjmășia față de Dumnezeu și hula împotriva Lui. Păcatul hulei împotriva lui Dumnezeu, care alcătuieste miezul tuturor ereziilor, este păcatul cel mai greu, care este propriu duhurilor căzute și alcătuieste însușirea lor cea mai aparte. Duhurile căzute se străduiesc să acopere toate păcatele cu o mască plăcută, numita în scrierile ascetice ale Părinților îndreptățiri<sup>294</sup>. Ele fac asta cu scopul ca oamenii să fie amăgiți mai lesne, să se învoiască mai ușor la primirea păcatului. La fel fac ele și cu hula împotriva lui Dumnezeu: se străduiesc să o acopere cu nume mare, cu o retorică pompoasă, cu o filosofie elevată. Cumplită armă sunt în mâinile duhurilor ereziile! Ele au pierdut popoare întregi, răpindu-le fără ca acelea să bage de seamă creștinismul, înlocuind creștinismul cu o învățătură hulitoare, împodobind această învățătură ucigașă cu numele de creștinism purificat, adevărat, restaurat. Erezia este un păcat săvârșit, în primul rând, cu mintea. Acest păcat, fiind primit de minte, se împărtășește duhului, se revărsă asupra trupului, spurcă chiar trupul nostru, ce are putință de a primi sfințire din împărtășirea cu harul Dumnezeiesc și de a se spurca și molipsi prin împărtășirea cu

<sup>291</sup> *Ibidem*.

<sup>292</sup> Sfântul Ignatie Teoforul, Epistola I către Tralieni.

<sup>293</sup> *Ibidem*, Epistola către Filipeni.

<sup>294</sup> Preacuviosul Avva Dorotei, Învățătura despre aceea că nu se cade să își alcătuiască omul înțelegerea sa.

duhurile căzute. Acest păcat este cu greu băgat de seamă și anevoie priceput pentru cei care nu cunosc bine creștinismul, și ca atare prinde lesne în cursele sale simplitatea, neștiința, mărturisirea nepăsătoare și superficială a creștinismului. Au fost prinși de erezie pentru o vreme Preacuviosii Ioanichie cel Mare, Gherasim de la Iordan și alți câțiva bineplăcuți lui Dumnezeu. Dacă Sfinții bărbați care și-au dus viața numai și numai cu grija mântuirii nu au putut pricepe dintr-o dată hula ascunsă sub o mască frumoasă, ce să mai spunem de cei care-și duc viața în griji lumești, având despre credință o concepție neîndestulătoare, cu totul neîndestulătoare? Cum să recunoască aceștia erezia aducătoare de moarte, dacă ea li se înfățișează sub masca înțelepciunii, dreptății și sfințeniei? Iată pricina pentru care obști creștine întregi și popoare întregi s-au plecat lesne sub jugul ereziei! Din aceeași pricină este foarte anevoioasă întoarcerea din erezie la Ortodoxie, cu mult mai grea decât întoarcere din necredință și idolatrie. Ereziile care sunt mai aproape de ateism sunt mai lesne recunoscute și oprite decât cele mai puțin îndepărtate de credința ortodoxă și, ca atare, mai ascunse. Împăratul roman cel întocmai cu Apostolii, Marele Constantin, i-a scris o epistolă Sfântului Alexandru, patriarhul Alexandriei, cel care l-a dat în vileag pe ereziarhul Arie, îndemnându-l să înceteze cearta ce strică pacea din pricina unor cuvinte deșarte. Prin aceste cuvinte pe care Constantin le-a numit deșarte era tăgăduită Dumnezeirea Domnului nostru Iisus Hristos, era nimicit creștinismul<sup>295</sup>. Astfel, și într-un bărbat sfânt, râvnitor al dreptei credințe, neștiința a fost amăgită printr-o cursă a ereziei pe care el nu a putut să o priceapă.

Erezia, fiind păcat greu, păcat de moarte, se vindecă ușor și hotărâtor - ca păcat al minții - prin darea ei nefățarnică, din toată inima, anatemei. Sfântul Ioan Scărarul a zis: „Sfânta Biserică sobornicească îi primește pe eretici când ei dau anatemei fără fățarnicie erezia lor<sup>296</sup>, și îndată îi învrednicește de Sfintele Taine; iar pe cei căzuți în curvie, chiar dacă își mărturisesc și părăsesc păcatul, poruncește, urmând apostoleștilor rânduieli să fie despărțiți de Sfintele Taine pentru mulți ani<sup>297</sup>. Urma lăsată de păcatul trupesc rămâne în om și după mărturisirea păcatului, și după părăsirea lui; urma lăsată de erezie e nimicită îndată după lepădarea ei. Fără această doctorie, otrava hulei împotriva lui Dumnezeu rămâne în duhul omenesc și nu încetează a-l clătina cu nedumeriri și îndoieli pricinuite de împreună-simțirea netăiată din rădăcină față de erezie; rămân gânduri ce se ridică împotriva înțelegerii lui Hristos, ce fac anevoioasă mântuirea pentru cel ținut în legăturile lor, ținut în legăturile nesupunerii și împotrivirii față de Hristos, pentru cel ce rămâne în împărtășire cu satana<sup>298</sup>.

*Doamne Dumnezeul nostru izbăvește-ne pe noi, pe toți, de toată înșelăciunea diavolească și ne învrednicește a Te slavi în Biserică cea întru Hristos Iisus, Domnul nostru, în vecii vecilor.*

*Amin.*



<sup>295</sup> Istoria bisericească a lui Fleury, vol. 1, cartea 10, cap. 42.

<sup>296</sup> Sfântul Ioan Scărarul, Scara, Cuvântul 15, cap. 49.

<sup>297</sup> Sinodul din Laodiceea, canonul 6.

<sup>298</sup> Sfântul Ignatie Briancianinov, Predică în Duminica Ortodoxiei.

Nu este suficient să ne numim ortodocși,  
avem nevoie să fim ortodocși  
*„Nu tot cel ce-Mi zice: Doamne! Doamne! va intra întru împărăția cerurilor, ci, cel ce face voia  
Tatălui Meu Care este în ceruri” (Matei 7, 21)*

Vedem că precum s-a petrecut în *Vechiul Legământ*, așa a fost în tot decursul istoriei Bisericii, așa se întâmplă și acum. Precum atunci, deși unii dintre arhierii, cărturarii, fariseii și poporul spuneau că fac parte din Biserică, dar în realitate trăiau în iubire de sine și lucrau la dărâmarea ei, așa este și acum. Atunci celor care stricau Biserica, care la vremea aceea era „*adunarea credincioșilor*”, le-a zis Domnul: „*Stricați biserica aceasta, și în trei zile o voi ridica. ...Iar El, (după cum ne lămurește, mai departe, Evanghelistul), zicea pentru biserica trupului Său*” (Ioan 2, 16-21). Atunci aceluia le venea mai greu să înțeleagă această taină. Dar nouă acum, când vedem că această Biserică, *ridicată în trei zile*, este arătată clar, de însuși Domnul nostru Iisus Hristos, ca fiind trupul Lui primit de la Maica Domnului și îndumnezeit, căruia Sfinții și credincioșii îi devin mădulare, ce lămurire ne mai trebuie? Acum când, de trăim credința, înțelegem că această Biserică este zidită pe „*Piatra cea din capul unghiului*” (Ps. 117, 22: Is. 28, 16; Matei. 21, 42; Marcu. 12, 10-11), - Iisus Hristos Fiul și Cuvântul lui Dumnezeu cel viu, Cel ce a zis „...pe această piatră, voi zidi Biserica Mea și porțile iadului nu o vor birui pe dânsa” (Matei 16, 16-18), de ce lămurire mai avem nevoie?

Această Biserică fiind Trupul lui Hristos, condusă de Hristos, Capul său (Col. 1, 18), fără întreruperi (Matei 16, 18; 28, 20), este clar că nu are cum să aibă nevoie de „reîntemeiere”, nu are nevoie de vreo „refacere” făcută de oameni, ci noi toți oamenii suntem chemați să ne refacem, zidindu-ne pe noi înșine și unii pe alții, în ea. Dacă cei din *Vechiul Legământ*, care lucrau la dărâmarea Bisericii (adunarea credincioșilor), au reușit aceasta în oarecare măsură (și atunci nu au reușit să facă aceasta cu cei adevărați credincioși), acest lucru este cu neputință de realizat acum, când Biserica este Trupul lui Hristos. Chiar de ar fi mulți aceia care, pierzând credința, se rup de Biserică, ea rămâne unită și întreagă pentru că este Trupul lui Hristos.

Unitatea Bisericii este tocmai dovedirea lucrării Sfintei Treimi în ea și arată superioritatea ei. Această unitate nu poate fi pusă la îndoială de nimeni. Nu se poate vorbi de o refacere a unității Bisericii, prin unirea ei cu adunările eretice care și-au dat numele de biserici. Nu tăgăduindu-se unitatea Bisericii, ci crezând-o, trăind-o, mărturisind-o și slăvind prin aceasta pe Dumnezeu, Cel prin care ea este, ne mântuim noi toți cei ce suntem în ea și toți cei din afara ei de vor veni la această unitate.

Deci Biserica nu a fost, nu este și nu poate fi ruptă de nimeni, de ea s-au rupt și se rup toți cei ce nu cred în ea ca fiind Trupul Dumnezeiesc și omenesc al lui Hristos, singurul loc în care unindu-ne cu Dumnezeu suntem în unitatea credinței. Unitatea credinței o au cei ce cred și trăiesc în unitatea Bisericii. Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Hierotheos Vlachos vorbind despre aceasta zice printre altele:

„Vorbind despre unimea Bisericii, avem în vedere două lucruri de căpetenie. Mai întâi că, în ciuda mulțimii mădularelor, există un singur Trup, iar al doilea, că acesta este unicul loc al mântuirii omului.

Fiecare Biserică locală nu este doar una din multele așa-numite Biserici, ci Biserica lui Hristos. Și nici parohiile nu rup unitatea Bisericii, căci fiecare parohie este Biserica în mic. Este cam la fel cum se întâmplă cu Sfântul Agneț, Trupul lui Hristos. Pe Sfânta Masă, Hristos este „sfărâmat și nu despărțit”, astfel că atunci când ne împărțășim cu Preacuratele taine nu mâncăm doar o parte a lui Hristos, ci pe Hristos întreg, deoarece Hristos „se împarte nedespărțit în părți”. Astfel, în ciuda existenței multor Biserici locale și parohii, unitatea Bisericii nu este ruptă. Ruperea se ivește prin erezie. De fapt nu are loc ruperea Bisericii, ci despărțirea unor mădulare ale Bisericii și retragerea lor din ea. Unimea Bisericii nu se pierde, însă mădularele eretice sunt îndepărtate din unime, nu mai aparțin Trupului unit al lui Hristos.

Unitatea Bisericii este launtrică. Ea porcede din legătura cu Hristos: înainte de toate din credința de obște, care este viață, din slujirea de obște și din locul de obște al vindecării omului. ...Toate mădularele folosesc același meșteșug de tămăduire. Și, firește, prin aceasta se arată a fi



adevărate mădulare ale Bisericii.

Mai mult, Biserica este singurul loc al mântuirii. În Biserică avem încredințarea că vom ajunge la părtășia și unirea cu Hristos, și ne vom face adevărate mădulare ale Sale, putând astfel ajunge la îndumnezeire. Desigur că și în afara Bisericii există puțința părtășiei cu harul, precum în *Vechiul Legământ*, dar numai în Biserică poți deveni mădular al Trupului lui Hristos, poți să mănânci Trupul și să bei Sângele lui Hristos.

Cei ce se despart de Biserică nu îi rup unitatea, ci ei înșiși, așa cum am spus, se desprind de ea și pierd puțința de a mai fi uniți cu Trupul dumnezeiesc și omenesc al lui Hristos. De aceea Sfântul Maxim Mărturisitorul spune: „Să păzim mai curând marele și cel dintâi leac al mântuirii noastre, vreau să spun moștenirea cea bună a credinței, mărturisind-o cu îndrăznire în suflet și trup, așa cum Sfinții Părinți ne-au învățat”.

În Biserică se pot trăi toate virtuțile evanghelice. De aceea fără dreapta credință nu este adevărată dragoste, nici adevărată dreptate și pace. Deci, cea dintâi datorie a creștinului este aceea de a se ține unit cu Biserica, de a-și mărturisi, dar și de a-și trăi credința, spre a putea să aibă și toate virtuțile evanghelicești.

Este adevărat că sunt unii astăzi care vorbesc despre unirea Bisericilor, dar termenul e lipsit de sens. Din punct de vedere teologic. Nu putem vorbi despre Biserici ce sunt despărțite și se străduiesc să ajungă la adevăr și unire, ci despre Biserica unită de-a pururi cu Hristos, fără să fi pierdut vreodată adevărul, și despre oamenii care s-au rupt de ea.

Unii oameni care vorbesc despre unirea Bisericilor folosesc până la sațietate rugăciunea arhierască a lui Hristos din *Evanghelia după Ioan*, și mai ales locul unde Hristos cere Tatălui ca ucenicii „să fie una” și „ca toți una să fie” (Ioan 17, 20-22). Dar dacă citiți întregul text cu băgare de seamă veți descoperi că Hristos nu vorbește despre o unire a bisericilor ce se va împlini în viitor, ci despre unirea ucenicilor ce se va împlini în ziua Cincizecimii, când vor primi Duhul Sfânt. Textul vorbește despre proslăvirea apostolilor ce s-a petrecut la Cincizecime. De fapt, la Cincizecime, apostolii au devenit mădularele Trupului lui Hristos, au văzut slava lui Dumnezeu, au ajuns la îndumnezeire și astfel au ajuns să fie împreună în unicul Trup al lui Hristos. Oricine experiază Cincizecimea în viața sa ajunge la această unitate. Apostolul Pavel, deși nu fusese de față cu apostolii în ziua Cincizecimii, este zugrăvit de către Biserică în icoana Pogorârii Sfântului Duh, deoarece și el a ajuns la vederea lui Hristos, fiind astfel unit cu ceilalți apostoli<sup>299</sup>.

Sfântul Ignatie Teoforul adresându-se drept-slăvitorilor creștini din Efes, laudă unitatea lor în Biserică și arată cum au dobândit-o pe aceasta.

„Bisericii Efesului celei vrednice de fericire, zice, cele binecuvântate în măreția și plinătatea lui Dumnezeu Tatăl, Bisericii celei mai dinainte rânduită a fi pururea în slavă nestrămutată și a fi unită fără schimbare și aleasă prin patima cea adevărată, prin voința Tatălui și a lui Iisus Hristos Dumnezeuul nostru, multe salutări, cu neprihănită bucurie, în Iisus Hristos.

Fie ca pururea să mă bucur de voi, dacă sunt vrednic. Se cuvine, dar, să slăviți în tot chipul pe Iisus Hristos, Cel ce v-a slăvit pe voi, ca uniți într-o singură ascultare, supuși episcopului și preoțimii, să fiți sfințiți în toate.

...De aceea și voi trebuie să mergeți împreună cu voința episcopului, lucru pe care îl și faceți. Că venerabila voastră preoțime, vrednică de Dumnezeu, este așa de unită cu episcopul ca și coardele cu chitara. De aceea este cântat Iisus Hristos în unirea voastră și în armonioasa voastră dragoste. Fiecare din voi deci să fiți un cor; și în armonia înțelegerii dintre voi, luând în unire melodia lui Dumnezeu, să cântați prin Iisus Hristos cu un glas Tatălui, ca să vă audă și să vă cunoască prin faptele bune pe care le faceți, că sunteți mădulare ale Fiului Său. Vă este, dar, de folos să fiți într-o unire fără prihană, pentru ca să aveți pururea parte și de Dumnezeu.

Dacă eu, în scurtă vreme, am avut o legătură ca aceasta cu episcopul vostru, nu omenească, ci duhovnicească, cu cât mai mult vă fericesc pe voi, că sunteți atât de uniți cu el, cum e unită Biserica cu Iisus Hristos și cum e unit Iisus Hristos cu Tatăl, pentru că toate să fie de acord în unire? Nimeni să nu se înșele! Dacă cineva nu-i înăuntru, unde este jertfelnicul, este lipsit de „pâinea lui Dumnezeu” (Ioan 6, 33)”.

<sup>299</sup> Mitropolitul Hierotheos Vlachos, *Cugetul Bisericii Ortodoxe, Caracteristicile Bisericii*, pp. 44-47.

Iată dar că Sfântul laudă unitatea lor, aceea ce o au în Biserică, prin ascultarea și unirea cu marii lor, care sunt uniți cu Iisus Hristos în credință, și totodată le atrage atenția să nu se lase înșelați în vreun chip. Și mai departe Sfântul Ignatie îi pune în gardă și îi laudă pentru atitudinea lor pe care au avut-o și trebuie s-o aibă față de lupii îmbrăcați în piei de oi. „Sunt unii oameni, zice, care obișnuiesc să poarte numele (de creștin) cu viclenie condamnabilă, făcând și alte fapte nevrednice de Dumnezeu; de aceștia trebuie să fugiți ca de fiare, pentru că sunt câini turbați, care mușcă pe furis, trebuie să vă feriți de ei, că mușcăturile lor sunt greu de vindecat. Un singur doctor este, trupesc și duhovnicesc, născut și nenăscut, Dumnezeu în trup, în moarte viață adevărată, din Maria și din Dumnezeu, mai întâi pătimitor și apoi nepătimitor, Iisus Hristos, Domnul nostru.

...Am aflat că au trecut pe la voi unii, care aveau o învățătură rea. Pe aceștia nu i-ați lăsat să semene între voi; v-ați astupat urechile, ca să nu primească cele semănate de ei, pentru că sunteți pietre ale templului Tatălui, pregătiți pentru zidirea lui Dumnezeu Tatăl, ridicați la înălțime cu unealta lui Hristos, care este Crucea, folosindu-vă de Duhul cel Sfânt, ca de o funie. Credința vă este povățuitor spre înălțime, iar dragostea cale, care urcă la Dumnezeu. Sunteți, așadar, cu toții și tovarăși de drum și purtători de Dumnezeu și temple și purtători de Hristos și purtători de cele sfinte, în toate împodobiți cu poruncile lui Iisus Hristos; de care și eu bucurându-mă, am fost învrednicit, să vorbesc cu voi prin cele ce vă scriu, și să mă bucur împreună cu voi, că voi, ducând o altă viață, nu iubiți nimic altceva decât numai pe Dumnezeu<sup>300</sup>.

Preacuviosul Părintele nostru Porfirie, cel care a trăit unitatea Bisericii și a dorit să o trăiască toți, cel ale cărui ultime cuvinte au fost cele ale rugăciunii arhieresti a Domnului, „ca toți să fie una” (Ioan 17, 27), pe care le iubea și le repeta adeseori, spune cu privire la aceasta:

Capul Bisericii este Hristos, iar noi oamenii, creștinii, suntem trupul. Spune Apostolul Pavel: „El este capul trupului, al Bisericii” (Col. 1, 18). Biserica și Hristos sunt una. Trupul Bisericii se hrănește, se sfințește, trăiește cu Hristos. Acesta este Domnul, atotputernicul, atotcunoscătorul, Cel ce pretutindenea este și pe toate le plinește, sprijinitorul nostru, prietenul nostru, fratele nostru. Stâlpuț și temelie Bisericii. El este Alfa și Omega, începutul și sfârșitul, temelie, totul. Fără Hristos nu există Biserica. Mirele este Hristos, iar mireasă – fiecare suflet.

Hristos a unit trupul Bisericii cu cerul și cu pământul; cu îngerii, cu oamenii și cu toate făpturile, cu întreaga zidire a lui Dumnezeu, cu animalele și cu păsările, cu fiecare floricecă sălbatică, cu fiecare insectă. Astfel, Biserica a devenit „plinirea Celui ce plinește toate într-o toți” (Efes. 1, 23), adică a lui Hristos. Toate în Hristos și cu Hristos. Aceasta este taina Bisericii.

Hristos se descoperă în unirea dintre noi și în iubirea Lui, în Biserică. Biserica nu sunt numai eu, ci și voi împreună. În trupul Bisericii sunt cuprinși toți. Suntem toți una, iar Hristos – capul. Un trup, trupul lui Hristos: „Voi sunteți trupul lui Hristos și mădulare fiecare în parte” (1Cor. 12, 27). Suntem toți una, pentru că Dumnezeu este Tatăl nostru și este pretutindeni. Când trăim aceasta, suntem înăuntrul Bisericii. Ei, aceasta numai prin har o poate înțelege cineva. Trăim bucuria unității, a iubirii. Și devenim una cu fiecare nenorocit și îndurerat și păcătos.

Nimeni nu trebuie să vrea să se mântuiască de unul singur. Este o greșală a se ruga cineva pentru sine, ca să se mântuiască el. Pe ceilalți trebuie să-i iubim, și să ne rugăm să nu se piardă nimeni, să intre toți în Biserică. Acest lucru este de preț. Cu dorirea aceasta trebuie să plece cineva din lume, pentru a merge la mănăstire sau la pustie.

Când ne separăm pe noi înșine, nu suntem creștini. Creștini adevărați suntem atunci când simțim adânc că suntem mădulare ale tainicului trup al lui Hristos, ale Bisericii, într-o necurmată legătură a iubirii. Atunci când trăim uniți în Hristos, adică atunci când trăim unitatea înăuntrul Bisericii Sale, cu simțământul că suntem una. Pentru aceasta, Hristos Se roagă Tatălui „ca toți să fie una”. O spune și o repetă, iar Apostolii stăruie asupra acestui lucru pretutindeni. Este adâncimea cea mai mare, cel mai înalt înțeles pe care îl are Biserica. Aici se află taina: să se unească toți precum un singur om în Dumnezeu. O altă asemenea religie nu există. Nici o religie nu spune astfel de lucruri. Spun ceva, dar nu această taină, această subțirime a tainei pe care o cere Hristos, zicându-ne că așa trebuie să devenim, că voiește să fim ai Lui<sup>301</sup>. Amin.

<sup>300</sup> PSB, vol. 1, Scrierile Părinților Apostolici, Sfântul Ignatie Teoforul, Epistole, Către Efeseni, pp.157-160.

<sup>301</sup> Ne vorbește Părintele Porfirie, *În Biserică suntem toți una, iar Hristos este capul*, pp.151-154.

Părintele Cleopa ne face atenți să nu dăm crezare duhului antihristic care prin tăgăduirea unității Bisericii lovește în Hristos - „*Piatra cea din capul unghiului*”, tăgăduiește venirea lui Hristos în trup și Dumnezeirea Lui

Părintele Cleopa, ne-a făcut atenți să nu dăm crezare duhului antihristic care pune stăpânire pe cei ce tăgăduiesc unitatea Bisericii, tăgăduiesc venirea lui Hristos în trup, tăgăduiesc Dumnezeirea Lui, hulesc pe Duhul Sfânt și întreaga lucrare a Sfintei Treimi în lume.

„Biserica, zice Sfinția Sa, prelungeste întruparea Mântuitorului prin neîntrerupta prezență a Fiului lui Dumnezeu cel întrupat în sânul ei și prin lucrarea Sfântului Duh în mădularele ei:

„*Și Eu voi ruga pe Tatăl și alt Mângâietor va da vouă, ca să rămână cu voi în veac; Duhul Adevărului, pe care lumea nu-l poate primi, că nu-l vede pe El, nici (nu) îl cunoaște pe El; Iar voi îl cunoașteți pe El; că cu voi petrece și întru voi va fi*” (Ioan 14, 16-17).

În calitatea Lui de cap nevăzut al Bisericii, Domnul nostru Iisus Hristos conduce Biserica și este în Biserică permanent, prin continua Sa întrupare pe altarele în care se săvârșește Sfânta Liturghie. Căci Hristos este nu numai cap al Bisericii, ci și trup al ei, dându-Se pe Sine spre cuminecare credincioșilor. Iar Duhul Sfânt, ca „*Domnul de viață Făcătorul*” o însuflețește.

„Despărțirea bisericii apusene de Biserica răsăriteană n-a atins unitatea Bisericii; pentru că această unitate nu se poate destrăma niciodată, oricare ar fi numărul și calitatea ereticilor care se smulg de la sânul Bisericii. Ezeziile și schismele, oricât de multe și de mari ar fi ele, nu pot împărți Biserica cea una, pentru că ea stă strâns unită cu Capul ei, care este Iisus Hristos. Unitatea Bisericii este mai presus de fire și ea nu poate fi zdruncinată de nimeni<sup>302</sup>, căci Mântuitorul a zis lui Petru: „... pe această piatră voi zidi Biserica Mea și porțile iadului nu o vor birui pe dânsa” (Matei 16, 18). Porțile iadului după mărturia Sfântului Atanasie cel Mare, sunt gurile ereticilor, care niciodată nu vor putea să biruiască Biserica lui Hristos cea dreptslăvitoare<sup>303</sup>.

„Frații mei, în țara noastră sunt o seamă de secte autorizate; o seamă sunt tolerate, ca fracțiuni religioase și o seamă din ele sunt și netolerate, subversive, care sunt și contra statului și a Bisericii. Dar oricare sectă ar fi, să știți că toate se cheamă „neghinele țarinii”.

Dumneavoastră ați auzit pilda din Evanghelie cu neghinele țarinii, că a întrebat pe Stăpânul: „*Doamne, n-ai semănat sămânță bună în țarina Ta? De unde are zăzani?*” (Matei 27, 25). Adică, de unde are neghine?

Și a zis Stăpânul țarinii: „*un om vrăjmaș a făcut aceasta*”. Ai auzit? Adică diavolul. Țarina este toată lumea – cum spune Mântuitorul. În această țarină mare, satana a semănat neghine, ca să nu fie grâul curat, adică credința dreaptă. Și această neghină sunt sectele. Ele sunt niște buruieni care au crescut la umbra Bisericii, la temelie Bisericii, și nu trebuie ca noi să dăm grâul pe neghină sau să amestecăm grâul cu neghina.

Voi, care v-ați născut creștini, care ați crescut creștini din părinți creștini, din strămoși creștini, este o mare rușine și un mare păcat să lăsați rădăcina voastră și să vă duceți la vrăjmașii lui Dumnezeu, care nu cinstesc pe Maica Domnului, pe sfinți și sfintele moaște; care hulesc icoanele, Sfânta Cruce, cele șapte Sfinte Taine și tot ce este sfânt în Biserica drept măritoare a lui Iisus Hristos.

...Așa au să vină și pe timpul lui Antihrist. Băgați de seamă, poate eu sunt în groapă. Voi fi putred pe atunci. Să vă aduceți aminte când învățam eu aici. Să vă însemnați cu Sfânta Cruce, cea mai puternică armă, de care se cutremură tot iadul, și nu veți fi biruiți de nimic.

Auzi cum cântă Biserica la Sfântul Maslu: „*Doamne, armă asupra diavolului, Crucea Ta o ai dat nouă, că se scutură și se cutremură, nesuferind a căuta spre puterea ei; că moartea ai călcat și morții ai sculat. Pentru aceasta ne închinăm îngropării Tale și Învierii*”.

Nici o vedenie să nu primiți. Vedenia, știți care este? Ai auzit care-i vedenia noastră? Care o spune Sfântul Efrem Sirul: „*Așa, Doamne, împărate, dăruiește-mi ca să-mi văd păcatele mele, să nu osândesc pe fratele meu, că binecuvântat ești*”. Și iarăși ceea ce spune Duhul Sfânt prin Prorocul David: „*că fărădelegea mea eu o cunosc și păcatul meu, înaintea mea este pururea*”

<sup>302</sup> Cf. Învățătura de credință Ortodoxă, întreb. 276, p. 165.

<sup>303</sup> Călăuză în credința Ortodoxă, Cap.1, Despre Biserică, pp. 111-118.

(Ps. 50, 4). Să ne vedem păcatele, nu vedenii. Că Sfântul Isaac Sirul spune: „De mii de ori mai fericit este cel ce-și vede păcatele, decât cel ce vede vedenii; că vedeniile pot fi draci și te duc la pieire vremelnic și veșnic”. Să ne vedem păcatele noastre, să petrecem în smerenia minții și a inimii și să nu ne socotim vrednici că putem vedea vedenii, că asta este cea mai mare mândrie și cutezanță.

Dacă de pe acum crezi în vedenii, când va veni Antihrist, ce-ai să faci atunci? Că spune la 2 Tesaloniceni, cap. 2, 9, despre venirea lui Antihrist: „a cărui venire este întru toată puterea satanei, făcând semne și minuni mari, de va putea să înșele și pe cei aleși”.

Sfântul Andrei al Cezareei, în tâlcuirea Apocalipsei, spune: „Când vor veni ucenicii lui Antihrist, vor face pe femei și bărbați să zboare pe sus”. Ai să vezi tu atunci! Când vei vedea că din paie uscate de grâu îți face pâine proaspătă și, din viță uscată de vie, îți face să curgă vinul cel mai bun.

Vor face multe minuni cu puterea satanei, încât cei care nu sunt întemeiați în credință vor zice: „Măi, ăștia sunt de la Dumnezeu!”

Luați aminte! Să nu credeți în prorocii mincinoși, că fac minuni cu puterea satanei și pe cei slabi în credință o să-i înșele. Ei lucrează cu satana, iar noi suntem cu Hristos!

Atunci ce-ai să faci, dacă începi a crede de pe acum în vrăji, în descântece și în ghicitorii de tot felul?

Eu umblu prin credință, nu prin vedere. Așa ne învață Biserica în Simbolul Credinței. N-am nevoie să văd. Că zice Hristos: „*Fericiți cei ce n-au văzut și au crezut!*” (Ioan 20, 29). Așa este.

Acum aproape de sfârșitul lumii vor apare mulți hristoși mincinoși și proroci mincinoși să înșele lumea. Voi țineți-vă de mama voastră spirituală, Biserica Ortodoxă, care v-a născut prin apă și prin Duh! Nimic să nu primiți de la sectanți. Când vine un sectant sau cineva la tine, întâi pune-l să facă cruce și să spună Crezul; „Cred Într-Unul Dumnezeu, Tatăl Atotțiitorul, Făcătorul cerului și al pământului...”.

Dacă spune Crezul, vorbește cu el; dacă nu, zi-i: „Fugi, satană, că nu ești fiu al Bisericii, ci ești al lui Antihrist!”

Spune Evanghelistul Ioan: Fiilor, ați auzit că vine Antihrist? Tot duhul care nu mărturiseste pe Iisus Hristos că este Dumnezeu, antihrist este! (1Ioan 4, 3) Deci înainte mergătorii lui Antihrist tăgăduiesc dumnezeirea lui Hristos.

Să nu ne speriem! Noi una să știm: că Piatra Hristos este temelia Bisericii și porțile iadului nu o vor birui. Ai văzut ce spune Sfântul Atanasie cel Mare: „Vezi căderea iudeilor din credință? Câți prorocii au avut ei până la Sfântul Ioan Botezătorul! Iar de atunci nici unul! „Că Legea și prorocii până la Ioan Botezătorul sunt”.

S-a ridicat Duhul Sfânt de la ei, să nu mai aibă prorocii până la sfârșit. Tot el spune: „Să nu vă temeți când se vor înmulți vrăjmașii Bisericii! Că și în vremea sfârșitului și oricând Hristos va sprijini pe cei credincioși”.

Și zice: „Dacă are să împărătească antihrist 1260 de zile, 3 ani și jumătate, pentru cei aleși se vor scurta zilele”. Are să ți se pară că a trecut într-o lună împărăția lui antihrist. Ce? Dumnezeu nu știe pe cei aleși, ca să-i cruțe?

Deci, totdeauna să țineți credința cu statornicie. „*Un Domn, o credință, un botez!*” (Efes. 4, 5). În ceea ce ne-am născut, în aceea să murim!<sup>304</sup>

„Numai creștinii care slujesc lui Dumnezeu întru adevăr, aceia se vor mântui, după cum spune Duhul Sfânt: „*Aproape este Domnul de toți cei ce-L cheamă pe El întru adevăr*” (Ps. 144, 18). Despre oamenii care nu au primit credința în Dumnezeu nu putem zice că se mântuiesc, deoarece apostolul ne învață: „*Este un Domn, o credință și un botez*” (Efes. 4, 5; 1Cor. 12, 12). Și iarăși: „*Pace peste cei ce vor umbla cu dreptarul aceasta*” (dreapta credință) (Gal. 6, 16) și în alt loc: „*Cine nu se luptă după lege, nu se încununază*” (2Timotei 2, 5)<sup>305</sup>.

Deci, Părintele Cleopa arată, foarte clar, că izbânda noastră până la sfârșit este legată de credința în Biserică. Să credem în ea precum mărturisim în „Crez”, să credem și să mărturisim în ea „un botez întru iertarea păcatelor”, și în ea să așteptăm „învierea morților și viața veacului

<sup>304</sup>Ne vorbește Părintele Cleopa, *Prorocii mincinoși*, vol. 7, pp. 110-111, 117-121.

<sup>305</sup>*Ibidem*, vol. 10, p. 135.

ce va să fie. Amin” (Simbolul credinței, art. 9-12). Făcându-ne atenți să nu cădem de la dreapta credință ne pune la adăpost de toate căderile, căci de vom rămâne în Biserică, prin harul Duhului Sfânt, cu puterea lui Dumnezeu, putem trece peste toate cursele vrăjmașului. Sfinția sa ne îndeamnă la mărturisirea credinței așa precum au făcut-o toți sfinții care nu țineau seama nici chiar de viața lor.

„Nu cumva, zice, socotind noi că iubim pe aproapele, să ne lăsăm călcați de cei străini de dreapta credință în Hristos, care voiesc a ne depărta pe noi de la Ortodoxie și a ne impune credința lor cea strâmbă și eretică. Iar dacă voiesc a ne ataca credința noastră cea sfântă sau Sfânta Tradiție a Bisericii Ortodoxe, atunci trebuie să o apărăm cu toată puterea până la moarte, după cum zice Sfântul Nicodim Aghioritul în *Războiul nevăzut*.

Se cade, așadar, oricărui preot ortodox și oricărui creștin al Bisericii noastre dreptslăvitore, să fie un bun ostaș al lui Hristos cu toată evlavie și cu mânie bărbătească și tare să apere, prin cuvânt și prin scris, adevărul dreptei noastre credințe. Nu se cuvine a fi blând acolo unde nu trebuie a te purta cu blândețe. Același lucru ne învață și Sfântul Pimen cel Mare, zicând: „Se cade nouă a răbda toate, măcar de ne-ar scoate cineva și ochii sau ne-ar tăia mâna noastră cea dreaptă, iar dacă cineva voiește a ne depărta și a ne despartă pe noi de Dumnezeu, atunci să ne mâniem” (Pateric, Cuvântul 118). Și iarăși zice: „Întâia oară fugi, a doua oară fugi, a treia oară fă-te sabie cu cel ce vrea să te despartă pe tine de dreapta credință.

Auzi ce spune apostolul? „*Biserica este Trupul lui Hristos. Cap al Bisericii este Hristos*”. Toate sectele mistice și raționaliste, care s-au despărțit de Biserică, s-au despărțit de Hristos<sup>306</sup>.

„Să nu ne speriem! Noi una să știm: că Piatra Hristos este temeliea Bisericii și porțile iadului nu o vor birui.” „Să nu vă temeți când se vor înmulți vrăjmașii Bisericii! Că și în vremea sfârșitului și oricând Hristos va sprijini pe cei credincioși”.

Cei care caută să fie sinceri cu ei înșiși, cu Dumnezeu și cu aproapele lor sunt izbăviți  
din înșelăciunile vicleanului diavol și se bucură de unirea în Hristos,  
în Biserică

„Suntem una chiar și cu oameni care nu sunt aproape de Biserică, zice Părintele Porfirie. Ei sunt departe din neștiință. Să ne rugăm ca Dumnezeu să-i lumineze și să-i schimbe, ca să vină și ei la Hristos. Noi vedem lucrurile omenește, ne mișcăm în alt fel și socotim că îl iubim pe Hristos. Însă Hristos, Care „*plouă peste cei dreapți și peste cei nedreapți*” (Matei 5, 45), ne spune: „*Iubiți pe vrăjmașii voștri*” (Matei 5, 44). Să ne rugăm să fim toți împreună, toți împreună în Dumnezeu. Atunci, dacă trăim acesta, vom dobândi roade pe măsură, vom fi toți în dragoste și în unire.

Pentru oamenii lui Dumnezeu nu există depărtare, chiar dacă se află la mii de kilometri unii de alții. Oriunde ne-am afla, suntem toți împreună. Oricât de departe s-ar afla aproapele nostru, trebuie să-i venim în ajutor...

Atunci când ne leagă Hristos, nu mai există distanțe. Când voi pleca din această viață va fi mai bine. Voi fi mai aproape de voi<sup>307</sup>.

Iată dar, acestea sunt cuvintele celui care a iubit pe Dumnezeu și pe aproapele său și a trăit această unitate a Bisericii. Pe alocuri, pentru unii, cuvintele Părintelui par a se contrazice unele pe altele și că ar arăta că este mântuire și în afara Credinței Ortodoxe a Bisericii; odată zice că: „Hristos a unit trupul Bisericii cu cerul și cu pământul; cu îngerii, cu oamenii și cu toate făpturile, cu întreaga zidire a lui Dumnezeu, cu animalele și cu păsările, cu fiecare floriceică sălbatică, cu fiecare insectă”, că „suntem una chiar și cu oameni care nu sunt aproape de Biserică”, iar altă dată zice: „Să ne rugăm să fim toți împreună, toți împreună în Dumnezeu”, „să se unească toți precum un singur om în Dumnezeu”, căci „în afara Bisericii, departe de Sfânta Treime, am pierdut Raiul, totul. Însă în afara Bisericii nu există mântuire, nu există viață”. „Dumnezeu în neșarmurita Lui iubire, ne-a unit iarăși cu Biserică Sa în persoana lui Hristos”.

<sup>306</sup> *Ibidem*, pp. 132-133.

<sup>307</sup> Ne vorbește Părintele Porfirie, *În Biserică suntem toți una, iar Hristos este capul*, pp.151-154.

„Când trăim în Biserică, Îl trăim pe Hristos”. „Biserica este viață nouă în Hristos”. „În Biserică, prin Tainele care ne mântuiesc, nu există deznădejde”. „Cel ce intră în Biserică se mântuiește, devine veșnic. Viața este una, o curgere fără de sfârșit în care nu există moarte. Cel ce urmează poruncilor lui Hristos nu moare niciodată. Moare după trup, după patimi, dar se învrednicește a trăi încă din această viață în Rai, în Biserica noastră, iar apoi în veșnicie”.

Dar, Sfinția sa, ne lămurește și într-un capitol mai sus căci: „când trăim în Biserică Îl trăim pe Hristos. Aceasta este o temă foarte delicată, n-o putem înțelege. Numai Duhul Sfânt ne poate învăța”, numai prin Duhul Sfânt, în Biserică ne putem mântui. Deși prin Biserică suntem uniți toți, nu numai oamenii, ci și întreaga zidire, când este vorba de viața veșnică, de mântuire, de ea au parte, ne arată Părintele, cei ce se unesc cu Dumnezeu prin Duhul Sfânt, cei ce Îl trăiesc pe Hristos în Biserică. Pentru aceasta este nevoie să ne ajutăm unul pe altul și deci și pe cei departe de Biserică și în afara Bisericii - Trupul lui Hristos, pe cei cu care Dumnezeu ne-a pus în oarecare unire să vie „în Biserica noastră”. Părintele spunând că „Suntem una chiar și cu oameni care nu sunt aproape de Biserică” nu spune că se poate mântui cineva în afara Bisericii, ci că avem o legătură și că este de datoria noastră a ne ruga ca să vină și ei la unirea cu Dumnezeu în Biserică. Acum vedem și noi, că și cel mai mare vrăjmaș al Bisericii trăiește prin Biserică. Dacă nu ar fi fost Biserica, el nu ar fi avut cum să se nască și să trăiască, dar acum poate trăi și se poate chiar îndrepta și mântui prin Biserică. Toți ne putem mântui, prin legătura pe care o avem unii cu alții, prin Biserică. Domnul nostru Iisus Hristos ne-a mântuit pe toți, ne-a unit, ne-a cuprins în Biserică, dar rămâne acum ca fiecare dintre noi să fim mântuiți, de vom vrea, prin unirea cu El în Biserica - Trupul Său. Deci Dumnezeu prin Biserica cea una sfântă a Sa, cea care este „plinirea Celui ce plinește toate întru toți” (Efes. 1, 23), ne-a mântuit și ne mântuiește în ea prin unirea cu El pe toți cei bine-cinstitori. Dumnezeu Tatăl, prin întruparea Unuia-Născut Fiului Său, ne-a unit și, de vom vrea desăvârșit, ne unește, ne-a mântuit, și de vom vrea desăvârșit, ne mântuiește. Bunul Dumnezeu ne-a unit și ne-a mântuit pe toți, numai că noi, de nu vom vrea să primim acest har, de nu vom vrea să deveni mădulare ale Trupului Său, nu avem cum să trăim această unire, nu avem cum să ne mântuim. Noi vedem acum cum, tot mai mult, pierd legătura cu Dumnezeu și cu cei de aproape ai lor și trăiesc într-un haos, cei ce nu caută unirea cu Dumnezeu în Biserica - Trupul Său. Sfântul Ioan Evanghelistul ne arată în Evanghelia sa că Sfântul Ioan Botezătorul „mărturisea pentru Dânsul (pentru Hristos), și striga grăind: Acesta era pentru care am zis: Cel ce după mine vine, mai înainte de mine s-a făcut, că mai înainte de mine a fost. Și din plinirea Lui noi toți am luat xai xáριv ávτι xάριτος și har pentru har” (Ioan 1, 15-16).

Deci deși Dumnezeu ne-a unit și ne-a mântuit, noi nu putem să trăim aceasta decât în Biserica cea una sfântă care este Trupul Său, în Credința Sa Ortodoxă. Cu privire la aceasta mai spune Părintele Porfirie:

„Prin slujirea lui Dumnezeu trăiești în Rai. Îndată ce-L cunoști și-L iubești pe Hristos, trăiești în Rai. Raiul începe de aici. Biserica este Raiul pământesc, aidoma cu cel ceresc. Raiul, care este în cer, același este și aici pe pământ. În el toate sufletele sunt una, precum Sfânta Treime este trei Persoane, Care sunt însă unite și astfel sunt una.

Întâia noastră grijă este să ne dăruim lui Hristos și să ne unim cu Biserica. Dacă intrăm în iubirea lui Hristos, intrăm în Biserică. Dacă nu intrăm în Biserică, dacă nu devenim una cu cea de aici, cu Biserica pământească, există teama că o vom pierde și pe cea cerească. Și când spunem cerească, să nu socotiți că vom afla în cealaltă viață grădini cu flori, munți, ape și păsări. Nu sunt acolo frumusețile pământești; este altceva, ceva mult mai înalt. Dar pentru a ajunge la acel altceva, trebuie să trecem prin acestea, prin pământestile priveliști și frumuseți.

Cel care-L trăiește pe Hristos se face una cu El, cu Biserica Lui. Trăiește o nebunie! Această viață este diferită de viața celorlalți oameni. Este bucurie, este lumină, este fericire, este înălțare. Aceasta este viața Bisericii, viața Evangheliei, Împărăția lui Dumnezeu. „Împărăția lui Dumnezeu este înlăuntrul vostru” (Luca 17, 21). Înlăuntrul nostru vine Hristos, iar noi suntem înlăuntrul Lui. Se întâmplă ca și cu o bucată de fier care, așezat în foc, devine foc și lumină. Scos afară din foc, este iarăși fier întunecat, întuneric.

În Biserică se săvârșește dumnezeiasca împreunare, devenim îndumnezeiți. Când suntem cu Hristos, suntem în lumină, iar când trăim în lumină, acolo nu există întuneric. Lumina, însă, nu

este veșnică; de noi depinde. Se întâmplă ca și cu fierul, care în afara focului devine întunecat. Întunericul și lumina nu pot viețui împreună. Niciodată nu putem avea întuneric și lumină în același timp. Ori lumină, ori întuneric. Când aprinzi lumina, se mistuie întunericul.

Pentru a păstra unitatea dintre noi, mai spune Părintele Porfirie, trebuie să facem ascultare de Biserică, de episcopii ei. Ascultând de Biserică, ascultăm de Hristos Însuși. Hristos voiește să fim o turmă și un păstor (Ioan 10, 16).

Să ne doară pentru Biserică. Să o iubim mult. Să nu îngăduim a fi judecați reprezentanții ei. În Sfântul Munte duhul pe care l-am învățat a fost cel ortodox, adânc, sfânt, tăcut, fără dezbinări, fără certuri și judecăți. Să nu-i credem pe cei ce judecă cele sfinte. Și chiar de am vedea cu ochi noștri vreun lucru rău săvârșit de un sfințit slujitor, să nu o credem, să nu ne gândim la asta, nici să o transmitem mai departe. Același lucru este valabil și pentru mădularile laice ale Bisericii, pentru fiecare om. Toți suntem Biserica. Cei ce judecă Biserica pentru greșelile reprezentanților ei, chipurile pentru a ajuta la îndreptare, fac o mare greșală. Aceștia nu iubesc Biserica. Și firește, nici pe Hristos. Iubim Biserica atunci când îmbrățișăm fiecare mădular al ei și facem tot ceea ce face Hristos. Ne jertfim, priveghem, facem totul ca și Acela, Cel care „*ocărât fiind, nu răspundea cu ocară; suferind, nu amenința*” (1Petru 2, 23).

Să luăm aminte și la rânduială. Să trăim Tainele, îndeosebi Taina Sfintei Împărtășanii. În ele se află Ortodoxia. Hristos Se aduce pe Sine Bisericii prin Taine, și mai ales prin Sfânta Împărtășanie.

...La Cincizecime s-a revărsat harul lui Dumnezeu nu numai peste Apostoli, ci și peste întreaga lume ce se afla împrejurul lor. I-a înrâurit și pe cei credincioși și pe cei necredincioși. Ce spun *Faptele?* „*Și când a sosit ziua Cincizecimii, erau toți împreună în același loc. Și s-a făcut fără de veste din cer sunet ca de suflare de vifor ce vine repede... și s-au umplut toți de Duhul Sfânt, și au început a grăi într-alte limbi, precum le da lor Duhul a grăi... și s-a adunat mulțimea și s-a turburat, căci fiecare îi auzea pe ei grăind în limba sa*” (Fapte 2, 1-6).

În vreme ce Apostolul Petru vorbea în limba lui, această limbă se preschimba chiar în același timp în mintea celor ce îl ascultau. În chip tainic, Duhul Sfânt îi făcea să înțeleagă cuvintele sale în limba lor, tainic, pe nesimțite. Aceste lucruri minunate se săvârșesc prin lucrarea Sfântului Duh... Era un fel de străvedere; auzeau în propria lor limbă. Sunetul lovea în ureche, însă lăuntric, prin luminare de la Dumnezeu, cuvintele se auzeau în limba celor care ascultau...

Mai jos se spune: „*Și tot sufletul era cuprins de teamă...*” (Fapte 2, 43). Această *teamă* nu era teamă, era altceva, ceva străin, ceva neînțeles, ceva ce nu poate fi spus. Era frica sfântă, era umplerea, era harul. Era umplerea de către harul dumnezeiesc. La Cincizecime, oamenii s-au aflat într-o asemenea stare de îndumnezeire, încât s-au pierdut pe sine. Astfel, atunci când harul dumnezeiesc i-a adumbrit, i-a înnebunit pe toți – în înțelesul cel bun – i-a înflăcărat. Asta m-a impresionat mult. Era ceea ce numesc eu câteodată „stare”. Era înflăcărare. Starea unei nebunii duhovnicești.

„*Și frângând pâinea în casă, luau împreună hrana întru bucurie și întru curăția inimii, laudând pe Dumnezeu și având har la tot poporul. Iar Domnul adăuga zilnic Bisericii pe cei ce se mântuiau*” (Fapte 2, 46-47).

„Frângerea pâinii” era Sfânta Împărtășanie. Și se înmulțeau neconținut cei ce se mântuiau, de vreme ce vedeau pe creștini „*întru bucurie și întru curăția inimii laudând pe Dumnezeu*”. Acest „*întru bucurie și întru curăția inimii*” este asemenea cu acel „*și tot sufletul era cuprins de teamă*”. Aceasta este înflăcărare, după cum este și nebunie. Eu, când trăiesc asta, o simt și plâng. Acesta este dumnezeiescul har. Aceasta este și iubirea către Hristos.

Ceea ce trăiau Apostolii între ei, și simțeau deplin această bucurie, s-a petrecut cu toți, prin înrâurire. Adică se iubeau, se bucurau unul de altul, se uniseră unul cu altul. Acest fel de viețuire strălucește, și îl trăiesc și ceilalți.

„*Iar inima și sufletul mulțimii celor ce au crezut erau una, și nici unul nu zicea că este al său ceva din averea sa, ci toate le erau de obște*” (Fapte 4, 32). *Faptele* vorbesc despre viața de obște. Aici este taina lui Hristos. Este Biserica. Mai bune cuvinte pentru Biserica cea dintru început nu



există<sup>308</sup>.

Așadar, după cum vedem, aceasta trebuie să fie și dorirea noastră, a păcătoșilor, a celor pe care Bunul Dumnezeu ne-a învrednicit a fi, în aceste vremuri, în Biserica cea una, sfântă a Sa.

Sfântul Iustin Popovici referitor la aceasta zice:

„Dar e o realitate evanghelică în cursul istoriei: Biserica e plină și prea-plină de păcătoși. Nu cumva aflarea lor în Biserică micșorează, vatămă, desființează sfințenia ei? Nu, nicidecum și în nici un fel. Fiindcă neîmpuținată și neschimbată este sfințenia Domnului Iisus - capul ei, și a Duhului Sfânt - sufletul ei, și a Dumnezeieștii ei învățături, și a Tainelor ei, și a faptelor ei bune. Biserica îi rabdă pe păcătoși, îi acoperă sub aripile ei și îi învață, ca să-i trezească și să-i îndemne la pocăință, la însănătoșire și schimbare la față duhovnicească; iar ei nu împiedică Biserica să fie sfântă. Numai păcătoșii nepocăiți, care se îndărătnicesc în rău și în răutatea cea de a sa voie luptătoare împotriva lui Dumnezeu, sunt tăiați din Biserică, fie prin lucrarea văzută a autorității Dumnezeu-omenesti a Bisericii, fie prin lucrarea cea nevăzută a judecății dumnezeiești, pentru că în felul acesta să fie păzită sfințenia Bisericii. *Scoateți afară pe cel rău dintre voi înșivă (1Corinteni 5, 13)*”<sup>309</sup>.

Înțelegem deci, din cele arătate nouă de Sfinții Părinți, că nu poate fi pusă la îndoială unicitatea și unitatea Bisericii, tot așa cum nu poate fi pusă la îndoială sfințenia Ei și că nu este nevoie să refacem noi unitatea credinței Ei, ci avem nevoie s-o trăim. Iar dacă sunt unii care spun că sunt în Biserică și acceptă erezia că Biserica este dezbinată dovedesc că au pierdut harul Duhului Sfânt și se plasează în afara ei, chiar fără să se pronunțe cineva împotriva lor. Până la urmă, credința sau necredința noastră este cea care ne îndreptățește sau ne condamnă (Matei 25. 21-23; Luca 19, 17). Sfântul Apostol Pavel zice: „*Drept aceea îndreptățiți fiind din credință, pace avem către Dumnezeu prin Domnul nostru Iisus Hristos*” (Rom. 5, 1). „*Ci măcar și noi, sau înger din cer de va binevesti vouă afară de ceea ce am binevestit vouă, anatema să fie. Precum am zis mai înainte și acum iarăși zic: oricine de vă va binevesti afară de ceea ce ați luat, anatema să fie*” (Gal. 18-9). Amin.

### Cei sinceri sunt izbăviți din cursele dezbinătorului

Vedem arătat de Sfinții Părinți, în viețile și cuvintele lor, că în vremea când se cultivă confuzia și se propagă înșelarea prin care diavolul caută a ne rupe de Biserică, trebuie să fim cu luare aminte și să nu ne predăm oricui și oricum. Nici chiar ierarhilor sau preoților, rânduiți nouă păstori, nu se cade să ne predăm oricum, ci se cade să-i cercetăm cu foarte mare luare aminte, ca să nu fim ruși de Biserică – de Hristos. Neascultând de aceștia, când ei învață împotriva Bisericii, nu înseamnă că ne rupem de Biserică. Tocmai pentru ca să nu fim ruși de Biserică nu ascultăm de ei. Este de datoria noastră a ne păzi credincioșia față de Dumnezeu, a avea conștiința Bisericii și a nu ne pleca urechea, a nu avea legătură cu cei care își permit să spună orice, cu cei care amestecă adevărul cu minciuna (Ps. 1, 1). Al nostru este a asculta numai de Sfinții și de adevărații noștri Părinți în Biserică. Sfântul Ioan Scărarul ne face atenți că nu ne putem preda, pentru ascultare, oricui.

„Având de gând să ne plecăm grumazul în Domnul și să credem altuia, în scopul smeritei cugetări sau al mântuirii de la Domnul, înainte de intrare (în stadion), zice, dacă se află în noi vreo neîncredere și vreun gând (de îndoială), să cercetăm pe întâistătător și să-l judecăm și, ca să zic așa, să-l cercăm, ca nu cumva încredințându-ne corăbierului ca unui cărmaci și celui pățimaș ca unuia fără patimă și mării ca portului, să ne pricinuim un naufragiu sigur”<sup>310</sup>.

Și un alt Părinte din Pateric zice că: „Trebuie să-i alungăm pe toți făcătorii de nedreptate, fie ei prieteni sau chiar neamuri, chiar de vor fi preoți ori chiar prinți; căci fuga de tovărășia lor ne va aduce apropierea și prietenia lui Dumnezeu”<sup>311</sup>.

Acum, în aceste vremuri, desigur că nu este al nostru a umbla de colo-colo, a căuta să găsim

<sup>308</sup> *Ibidem*, pp.155-160.

<sup>309</sup> Sfântul Iustin Popovici, *Biserica Ortodoxă și ecumenismul*, Înșușirile Bisericii, p.39.

<sup>310</sup> *Filocalia* 9, Scara, Capitolul IV, *Despre fericita și pururea pomenita ascultare*, Cuvântul 7, p. 81.

<sup>311</sup> *Pateric*, Ziceri inedite ale Părinților pustiei, Fundația Anastasia, 2009, p. 183.

scăpările și căderile de la dreapta credință și de la rânduile Bisericii, ale unora și ale altora și a căuta să îi îndreptăm, amăgindu-ne pe noi înșine că am putea și că am fi un fel de mărturisitori, cum vedem pe unii având aceasta pe primul plan, căci și aceasta este o înșelare, nu mică, care ne abate de la calea cea dreaptă. Acum înșelările s-au înmulțit și este firesc să fie așa când până și unii din „slujitorii Bisericii” nu știu în adevăr ce este Biserica, când nu cunosc „legătura” ei și au ajuns să propage erezia împotriva ei. În aceste vremuri duplicitatea și viclenia a pus stăpânire pe mulți. Neînțelegând că a fi în Biserică, cu adevărat, înseamnă a fi în Hristos, cel care se numește mădular al Bisericii, lăsându-se stăpânit de mândrie se fățarnicește, petrece în duh pervertit: acum se arată dreptcredincios, acum negociază cu cele ale credinței, acum disprețuiește pe ecumeniști, acum îi laudă, acum este cu „Da”, acum este cu „Nu”, este după placul oamenilor, este cu toți, nu este cu nici unul, nu este nici cu Dumnezeu. Iar alții înainte de a căuta sincer mântuirea, împinși și de slava deșartă, neavând conștiința Bisericii, cu conștiința lor naturală, arătându-se temători de toți și de toate și neîncercându-se în purtarea de grijă a lui Hristos pentru mădularele Trupului Său, caută ei să-i „îndrepte” și să-i „mântuiască” pe toți, crezând minții lor și impunându-și părerile.

Iată, noi toți ne arătăm că avem conștiință și că ascultăm glasul ei. Dar ce fel este această conștiință? Este ea conștiința Bisericii? Din păcate, cei mai mulți dintre noi ne amăgim. Înainte de a căuta cu adevărat a avea conștiința Bisericii ne încredem în conștiința noastră căzută, „conștiința individuală, conștiința strâns legată de propria voință sau ceea ce Sfântul Maxim numește *gnome*, conștiința particularizată, prin care fiecare individ tinde să se pună în valoare, să-și afirme originalitatea sau superioritatea și să se opună astfel celorlalți, ceea ce constituie în rândul oamenilor sursa de scindări și opoziții”<sup>312</sup>.

Sfântul Apostol Pavel ne arată că se cade nouă ca „având taina credinței întru *καθαρῶ συνειδησει* curată conștiință”<sup>313</sup> ... să ne ispitim și să ne cunoaștem mai întâi pe noi înșine, căutând să trăim cucernic, fiind neclevetitori, nelimbuți, fără de prihană, trezvitori și credincioși întru toate, știind cum trebuie în casa lui Dumnezeu a petrece, care este Biserica Dumnezeului celui viu, stâlp și întărire a adevărului...; mărturisind că: *μέγα ἐστὶ τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον* mare este bunacinstire a tainei: Dumnezeu S-a arătat în trup, S-a îndreptat în Duhul, S-a văzut de îngeri, S-a propovăduit întru neamuri, S-a crezut în lume, S-a înălțat întru slavă”.

Sfântul Apostol, cunoscând starea în care am ajuns noi astăzi, pentru că nu am bine-cinstit această mare taină a întrupării lui Dumnezeu, a Bisericii, punându-ne în gardă zice mai departe:

„Iar Duhul arătat grăiește, că în vremile cele de apoi se vor depărta unii de la credință, luând aminte la duhurile cele înșelătoare și la învățăturile cele drăcești ale celor ce întru fățarnicie grăiesc minciuni; arși fiind la a lor *συνειδησιν* conștiință...”

Acestea toate de le vei spune fraților, bun slujitor vei fi lui Iisus Hristos, hrănindu-te cu cuvintele credinței și ale bune învățături căreia ai urmat; iar de basmele cele spurcate și băbești te ferește și te nevoiește pe tine spre *εὐσεβειαν* buna-cinstire. Că nevoia cea trupească spre puțin este folositoare, iară *εὐσεβεια* buna-cinstire spre toate este folositoare, făgăduință având a vieții celei de acum și a celei viitoare. Credincios este cuvântul și de toată primirea vrednic. Că spre aceasta ne și ostenim și suntem ocărăți, căci am nădăjduit întru Dumnezeu cel viu, carele este Mântuitor tuturor oamenilor, mai vărtos celor credincioși” (1 Timotei 3, 9-11, 15-16; 4, 1-2, 6-10).

Prin urmare, înțelegem că mântuirea nu stă în a ne arăta dreptcredincioși în fața oamenilor, ci în faptul de a fi dreptcredincioși cu adevărat, adică în a fi bine-cinstitori, în a primi cuvântul lui Dumnezeu și a ne osteni. Pentru aceasta și Duhul Sfânt, prin Sfinții Părinți, în Sfânta Liturghie, a rânduit a ne ruga: „*Κύριε σώσον τοὺς εὐσεβεῖς* Doamne mântuiește pe cei bine-cinstitori”. Este primejdios și înșelare a rămâne numai și a ne fali cu o dreaptă credință, pe care ne închipuim că o avem și a intra în sufletul aproapelui nostru, de aceeași credință, chipurile cu durere, găsindu-i căderi și arătându-ne mântuitori. Și, iar mare înșelare este a fi nepăsător față

<sup>312</sup> Jean – Claude Larchet, *Sfântul Maxim Mărturisitorul mediator între Răsărit și Apus*, Problema primatului roman, Mărturisirea credinței ortodoxe ca și criteriu ecleziologic esențial, pp. 199-215.

<sup>313</sup> *Συνειδησει* se traduce conștiință nu cunoștință precum eronat îl găsim tradus acest cuvânt în unele din cărțile noastre. *Γνώσεις* se traduce cunoștință,

de soarta aproapelui, fie el din Biserică sau din afara Bisericii. Una este a arăta aproapelui că mântuirea este numai în Biserică, având conștiința ei, a-l ajuta când este ispitit să cadă de la legătura vie cu Dumnezeu, și alta este a face demonstrații de dreptcredincios, intrând în sufletul aproapelui impunându-mă cu psihologia și păreri mele. A arăta adevărul că mântuirea este numai în credința ortodoxă a Bisericii, aceasta nu este părere, acesta este adevărul Cuvântului Adevărului pe care avem nevoie să îl știm noi toți și să-l arătăm tuturor, aceasta este iubire. Un suflet care caută sincer mântuirea, niciodată nu va fi nepăsător față de aproapele său. Înțelegând că mântuirea este numai în unirea cu Dumnezeu prin Credința Ortodoxă a Bisericii, va dori și va face tot ce depinde de el ca să ajungă la aceasta toți (Efes. 4, 10-19). Un suflet ca acesta nu se îndreptățește spunând că a lui este a-și vedea de a sa pocăință, el înțelege că prin păcat a pierdut unirea credinței cu Dumnezeu și că pocăința este tocmai trăirea acestei legături. Nu există pocăință în afara unității de credință, în afara Bisericii. Sfântul Maxim Mărturisitorul arată că toți avem nevoie să dobândim „conștiința eclesială care nu este o conștiință naturală. Ea se formează în Biserica catolică (sobornicească), în fidelitatea învățăturilor sale, în conformarea smerită față de Sfânta Tradiție, și într-o viață duhovnicească în care asceza să permită inimii și duhului să fie curățite și în consecință, să primească iluminarea harului”. Aceasta este calea cea nerătăcitoare pe care au mers Sfinții Părinți, pe aceasta este nevoie să mergem și noi și a o arăta aproapelui.

Deci, noi acum, neputincioși fiind, nu putem face mai mult pentru aproapele decât a-i arăta că mântuirea este numai în Ortodoxia Bisericii – Trupul lui Hristos, prin închinarea în „*duh și adevăr*”, prin unirea cu Dumnezeu, în unire cu Sfinții Părinți și cu adevăratele mădulare ale Bisericii.

Numai în credința lui Iisus Hristos putem ajunge la unirea cu Dumnezeu, la mântuire (Ioan 12, 46-50). Cine caută sincer mântuirea își dă toată silința să fie și să rămână în unitatea credinței, în unire cu Dumnezeu. Așa El ne va izbăvi de dezbinare și înșelare precum a făcut-o și cu Sfinții noștri Părinți. Știm că și unii Sfinți, precum Ioanichie cel Mare și Gherasim de la Iordan au fost înșelați de erezie în vremea lor, dar pentru că au căutat sincer mântuirea Dumnezeu nu i-a lăsat în înșelare, s-au lepădat degrabă de ea și s-au unit cu Biserica<sup>314</sup>. De asemenea, Cuviosul Iosif Isihastul care în viața lui a crezut, o perioadă de timp, că mai bine este să rămână pe calendarul pe stil vechi, pentru că a căutat sincer mântuirea, unirea cu Dumnezeu, a fost luminat de El și înțelegând că se află în primejdia de a se rupe de Biserica – Trupul lui Hristos, s-a îndreptat<sup>315</sup>.

În aceste vremuri nu trebuie să ne lăsăm intimidați și robiți de nici un duh înșelător, care caută să pună stăpânire pe noi prin oameni, fie ei și „ai Bisericii”, ci să iubim sincer, mărturisind cuvântul adevărat al celui ce este *Cuvântul și Adevărul lui Dumnezeu*, precum au făcut Sfinții Apostoli. Ei au răspuns „mai marilor Bisericii” de atunci, care le cereau să nu mai învețe adevărul: „*De este drept înaintea lui Dumnezeu a asculta pe voi mai vărtos decât pe Dumnezeu, judecați; pentru că nu putem noi cele ce am văzut și auzit să nu grăim*” (Fapte. 4, 19-20). Să nu ne lăsăm înșelați, cu nici un chip, în vremea de acum, când suntem puși la încercare. Unii, mai periculoși decât alții, ne învață a ne îndreptăți slăbiciunile cu o închipuită trăire duhovnicească, aducând cuvinte răstălmăcite din Sfânta Scriptură și de la Sfinții Părinți. Să nu ne lăsăm înșelați de cei care, când este vorba de erezie, când se caută ruperea noastră de Adevărul lui Dumnezeu, când suntem puși în situația de a da sau a nu da curs lucrării antihristice în viața noastră, când este nevoie să mărturisim adevărul și să acționăm în lepădare de sine, speculând și dezacordurile care se fac între oamenii iubitori de sine care judecă trupește, se grăbesc a ne învăța că este mai bine „să stăm liniștiți”, „să ne căutăm de trăirea noastră launtrică” și că „fapta bună aduce pace și unitate, nu tulburare”. Dar când aduce fapta bună pace și unitate și la cine? Desigur că cei sinceri îmbrățișează fapta bună și se bucură de pacea lui Hristos, precum Apostolii, iar cei iubitori de sine se tulbură auzind că trebuie împlinită, ajung chiar să spună că ea este aducătoare de tulburare, precum făceau iudeii. Iar, să ne rugăm, să nu ne asemănăm cu Irod, care în încercare s-a dovedit, despre care se zice că mai-nainte „*ascultându-l pe Sfântul Ioan*

<sup>314</sup> *Apostazia și Antihristul*, După învățăturile Sfinților Părinți, pp. 155-156.

<sup>315</sup> *Vezi Starețul meu Iosif Isihastul*, de Arhimandrit Efrem Filotheitul, Despre calendar, pp. 301-303.

*Botezătorul, multe făcea și cu dragoste îl asculta pe el” (Marcu 6, 20).*

Așadar, numai Dumnezeu ne poate izbăvi de toată înșelăciunea; al nostru este a căuta sincer mântuirea, „*împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui*” (Matei 6, 33), a fi credincioși Mirelui nostru Hristos.

### Cu Biserica Ortodoxă Mântuitorul S-a făgăduit că va rămâne până la sfârșitul veacurilor

„Cu această Biserică Dreptslăvitoare condusă de episcopii următori ai Sfinților Apostoli, zice Părintele Cleopa, Mântuitorul înainte de a se înălța la cer, S-a făgăduit că va rămâne până la sfârșitul veacurilor. „*Și apropiindu-se Iisus le-a grăit lor, zicând: Datu-mi-s-a toată puterea în cer și pe pământ. Drept aceea mergând învățați toate neamurile, botezându-i pe ei în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. Învățându-i pe dânșii să păzească toate câte am poruncit vouă; și iată Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârșitul veacului; amin*” (Matei 28, 18-20).

Biserica este apostolică, este zidită pe temelia apostolilor, piatra cea din capul unghiului fiind Însuși Hristos. „*Și zidul cetății avea temelii douăsprezece și într-însele numele celor doisprezece apostoli ai Mielului*” (Apoc. 21, 14). „*Zidiți fiind pe temelia apostolilor și a prorocilor, fiind piatra cea din capul unghiului însuși Iisus Hristos, întru carele toată zidirea alcătuiindu-se, crește întru lăcaș sfânt întru Domnul, întru Carele și voi împreună vă zidiți spre lăcaș lui Dumnezeu întru Duhul*” (Efes. 2, 20-22).

Ea s-a răspândit în lume de către Apostoli (Matei 28, 19-20);

Se conduce după normele rânduite de Sfinții Apostoli. „*Ca să vă aduceți aminte de cuvintele cele mai înainte grăite de Sfinții proroci și de porunca Domnului și Mântuitorului, dată prin apostolii voștri*” (2Petru 3, 2). „*Voi, însă, iubitorilor, aduceți-vă aminte de cuvintele zise mai dinainte de către apostolii Domnului nostru Iisus Hristos*” (Iuda 1, 17).

Preoția ei are continuitate apostolică neîntreruptă de la Sfinții Apostoli și până azi.

Dumnezeu Însuși a fost Acela Care – în vremurile profetice, cu șapte sute de ani înainte de Hristos – a arătat că va veni vremea când El își va alege preoții, nu numai din seminția lui Levi și din urmașii lui Aaron, ci, în general, dintre credincioși: „*iată, vin să strâng la un loc popoarele și toate limbile. Ele vor veni și vor vedea slava Mea, și le voi da un semn (Sfânta Cruce). Și pe cei scăpați cu viață îi voi trimite către popoare... și ei (Sfinții Apostoli) vor vesti neamurilor slava Mea și din toate neamurile vor aduce pe frații voștri prinos Domnului... în sfânta cetate a Ierusalimului... și din ei vor lua preoți și leviți, zice Domnul (Isaia 66, 18–21).*

...Hristos fiind sfârșitul Legii (Rom. 10, 4), venind în lume a așezat mai întâi noua preoție, pentru că odată fiind schimbată preoția, numaidecât trebuia să aibă loc și schimbarea Legii (Evrei 7, 12). Deci întâi preoția s-a rânduit și apoi Legea. Dar iată cum a instituit și așezat Hristos ierarhia preoției Legii Darului (Noului Testament). El și-a ales din mulțimea ucenicilor mai întâi doisprezece ucenici pe care i-a chemat apostoli (Luca 6, 13-16; Matei 10; Marcu 3, 13-19) și apoi alți șaptezeci de ucenici (Luca 10, 1-24). Iar mai pe urmă apostolii au așezat în Biserică și șapte diaconi (Fapte 6, 3-6).

Pe cei doisprezece apostoli, Mântuitorul i-a învățat cum să boteze și ei botezau poporul chiar în timpul când Domnul propovăduia Evanghelia, căci se spune: „*Deși Iisus nu boteza El Însuși, ci ucenicii Lui*” (Ioan 4, 1-2). Pe acești doisprezece apostoli i-a învățat cum să unșă pe bolnavi cu untdelemn și să scoată din oameni pe demoni (Marcu 6, 7-13; Iacov 5, 14-15). Pe cei doisprezece apostoli i-a învățat cum să se roage și să facă frângerea pâinii – Liturghia de astăzi (Matei 26, 26-28; Marcu 14, 22-23; Luca 22, 19-20). La acești doisprezece apostoli pe care și-l alesese (Fapte 1, 2), li S-a arătat adeseori după Învierea Sa, timp de 40 de zile, și i-a învățat cele pentru împărăția lui Dumnezeu, adică felul cum să facă slujbele (Fapte 1, 3). Peste acești doisprezece apostoli, în ziua întâi a săptămânii (Duminică) la cincizeci de zile după Înviere (Cincizecime), S-a pogorât Duhul Sfânt în chip de limbi de foc, îmbrăcându-i cu putere de sus, spre a propovădui Evanghelia (Fapte 2, 1; Luca 24, 48-49; Fapte 1, 5).

Pe acești doisprezece apostoli i-a trimis, după Înviere, să facă ucenici din toate neamurile, să-i boteze în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh și să-i învețe să păzească cele ce lor le-a

poruncit (Matei 28, 19–20). După pogorârea Duhului Sfânt, înmulțindu-se numărul creștinilor, Sfinții Apostoli – din îndemnul Duhului Sfânt – au rânduit, prin rugăciune către Dumnezeu și prin punerea mâinilor pe capul celor aleși – hirotonie – darul diaconiei, al preoției și al episcopiei (arhieria), ei mai numindu-se prezbiteri sau bătrâni (Fapte 6, 1–6; 8, 14–17; 13, 1–3; 14, 3; 20, 17–28; 1Petru 5, 1–4; Apoc. 1, 6; 5, 10; 2Tim. 1, 6; 1Tim. 4, 14).

Episcopilor hirotoniți (Filip. 1, 1) li s-a poruncit să hirotonească dintre creștini pe unii diaconi și preoți, iar pe alții la treapta episcopiei (Tit 1, 5; 1Tim. 5, 21–22; 3, 1–13; Tit 1, 6–7). Pe acești episcopi și preoți îi numește Dumnezeu și «slujitori» și «iconomi (ispravnici) ai Tainelor lui Dumnezeu» (1Cor. 4, 1; Tit 1, 7), robi puși peste alți robi (Matei 24, 45). Acești apostoli, numiți episcopi și preoți, sunt lucrătorii cărora le-a încredințat Domnul via – lumea creștină – să o lucreze în locul celor din Legea Veche (Matei 21, 33–43). Acești episcopi și preoți sunt slugile ce pregătesc masa și amestecă vinul și cheamă lumea la mântuire (Pilde. 9, 2–6; Matei 22, 1–14). Aceștia se mai numesc și Părinți și învățători întru Hristos (1Cor. 4, 15).

De aceștia au creștinii poruncă să asculte și să facă cele ce îi învață, căci aceștia vor da socoteală pentru sufletele lor (Evrei 13, 17; 1Tes. 5, 12–13). Pe acești episcopi și preoți îi numește Domnul Hristos «sarea pământului» (Matei 5, 13).

Acestora le-a dat Hristos Dumnezeu puterea de a ierta păcatele celor ce vor mântuirea sufletelor (Ioan 20, 19–23; Fapte. 19, 18). Aceștia au cheile împărăției cerurilor și puterea să încuie și să descuie, să lege și să dezlege (Matei 16, 18–19). Acestora le este dat să cunoască tainele împărăției cerurilor (Matei 13, 10–11). Despre acești episcopi și preoți s-a prorocit că vor fi preoți ai lui Dumnezeu, îmbrăcați cu mântuire (Ps. 131, 16; Isaia 66, 21; Ier. 23, 3–5). Cu aceștia S-a făgăduit Domnul Hristos a fi în toate zilele, până la sfârșitul veacului. Amin! (Matei 28, 20).

Biserica are două părți: una văzută sau pământească (a celor vii) și alta nevăzută sau cerească (a celor morți). Amândouă laolaltă alcătuiesc o singură Biserică având același cap, pe Iisus Hristos. „*Eu sunt Dumnezeuul lui Avraam și Dumnezeuul lui Isaac și Dumnezeuul lui Iacov? Nu este Dumnezeu, Dumnezeu al morților, ci al viilor*”. „*Și apropiindu-se Iisus le-a grăit lor, zicând: Datu-mi-s-a toată puterea în cer și pe pământ*” (Matei 22, 32; 28, 18). „*Așa zic vouă, bucurie se face înaintea îngerilor lui Dumnezeu pentru un păcătos ce se pocăiește*” (Luca 15, 10). „*Că nimeni din noi luiș viază, și nimeni luiș moare. Că de viem, Domnului viem, și de murim, Domnului murim, deci sau de viem sau de murim, ai Domnului suntem. Că spre aceasta Hristos și a murit și a înviat și a viețuit, ca să stăpânească și pe cei morți și pe cei vii*” (Rom. 14, 7–9). „*Bine este cuvântat Dumnezeu și Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos, carele au blagoslovit pe noi cu toată blagoslovenia duhovnicească întru cele cerești întru Hristos, precum au ales pe noi întru Dânsul mai înainte de întemeierea lumii, ca să fim noi sfinți și fără de prihană înaintea Lui și întru dragoste; mai înainte rânduind pe noi spre moștenirea fiască prin Iisus Hristos către Sine, după buna voință a voii Sale, spre lauda slavei harului Său, cu carele ne-au dăruit pe noi întru Cel iubit. Întru Carele avem răscumpărarea prin sângele Lui, și iertarea păcatelor după bogăția harului Lui pe care l-au prisosit întru noi întru toată înțelepciunea și priceperea, arătând nouă taina voii Sale, după bunăvoința Sa, care mai înainte o a rânduit întru Dânsul spre iconomia plinirii vremilor, ca toate să le unească sub un cap întru Hristos, și cele din ceruri și cele de pe pământ întru Dânsul*” (Efes. 1, 3–10). „*Ca întru numele lui Iisus tot genunchiul să se plece, al celor cerești și al celor pământești și al celor dedesubt*” (Filip. 2, 10). „*Că printr-Însul avem amândoi apropierea într-un Duh către Tatăl. Pentru aceea dar de acum nu mai sunteți străini și nemernici, ci împreună cetățeni cu Sfinții și deaproape ai lui Dumnezeu*” (Efes. 2, 18–19). „*Căci întru El locuiește toată plinirea Dumnezeirii trupește, și sunteți întru Dânsul plini, Carele este capul a toată începătoria și stăpânirea*” (Col. 2, 9–10). „*Că ai înmultit mila Ta, Dumnezeule, iar fiii oamenilor în umbra aripilor Tale vor nădăjdui. Sătura-se-vor din grăsimea casei Tale și din izvorul desfătării Tale îi vei adăpa pe ei. Că la Tine este izvorul vieții, întru lumina Ta vom vedea lumină*” (Ps. 35, 7–9). „*Ci v-ați apropiat de muntele Sionului și de cetatea Dumnezeului celui viu, Ierusalimul cel ceresc, și de zeci de mii de îngeri și de adunarea celor întâi născuți care sunt scriși în ceruri, și de Judecătorul tuturor, Dumnezeu, și de duhurile dreptilor celor desăvârșiți*” (Evrei 12, 22–23). În baza acestor texte ale Sfintei Scripturi se dovedește că noi alcătuim o singură lume cu îngerii și cu duhurile dreptilor.

Biserica celor vii sau pământească, văzută, se mai numește și Biserica luptătoare, fiindcă membrii acestei Biserici sunt în luptă cu puterile vrăjmașe ale răului. „Că în trup umblând, nu ne oștim trupește” (2Cor. 10, 3). „Îmbrăcați-vă întru toate armele lui Dumnezeu, ca să puteți sta împotriva meșteșugurilor diavolului. Căci nu este nouă lupta împotriva trupului și a sângelui, ci împotriva începătorilor și a domniilor, și a stăpânilor în tunecul veacului acestuia, împotriva duhurilor vicșugului întru cele cerești. Pentru aceea, luați toate armele lui Dumnezeu, ca să puteți sta împotriva în ziua cea vicleană, și toate isprăvindule să stați” (Efes. 6, 11-13). „Iar vă zic: Cu duhul să umblați, și pofta trupului nu o veți săvârși. Că trupul pofteste împotriva Duhului, iar Duhul împotriva trupului; și aceștia se împotrivesc unul altuia, ca nu cele ce ați voi, acestea să le faceți” (Gal. 5, 16-17). „Această poruncă încredințez ție, fiule Timotee, după prorociile care s-au făcut mai înainte spre tine, ca să oștești într-însele bună oștire” (1Tim. 1, 18). „Iubiților, vă îndemn ca pe niște străini ce sunteți și călători aici pe pământ, să vă feriți de poftele cele trupești care se războiesc împotriva sufletului” (1Petru 2, 11).

Cealaltă parte a Bisericii, cerească sau a Sfinților, se mai numește Biserica triumfătoare (biruitoare), fiindcă membrii ei au încetat lupta cu puterile răului, biruindu-le. „Lupta cea bună m-am luptat, călătoria am săvârșit, credința am păzit; de acum s-a gătit mie cununa dreptății, care îmi va da mie Domnul, judecătorul cel drept, în ziua aceea; și nu numai mie, ci și tuturor celor ce au iubit arătarea Lui” (2Tim. 4, 7-8). „Să păzești tu porunca nespurcată și nevinovată, până la arătarea Domnului nostru Iisus Hristos, pe care în vremile Sale o va arăta, cel fericit și singur Puternic, Împăratul împăraților și Domnul domnilor; Carele singur are nemoarte, întru neapropiată lumină lăcuind; pe Carele nu l-a văzut nimenea din oameni, nici a-l vedea poate, Căruia cinstea și stăpânirea veșnică, Amin” (1Tim. 6, 14-16). „Ca să o puie înainte pe ea Lui slavită Biserica, neavând întinăciune, nici prihană, sau altceva de acest fel, ci ca să fie sfântă și fără de prihană” (Efes. 5, 27; Evrei 12, 22-23). „Și a venit către mine unul din cei șapte îngeri carii aveau cele șapte cupe care erau pline de cele șapte rane cele mai de pe urmă, și a grăit cu mine zicând: Vino, să-ți arăt mireasa, femeia Mielului, și m-a dus pe mine în duh într-un munte mare și înalt, și mi-a arătat mie cetatea cea mare, Ierusalimul cel sfânt, pogorându-se din cer de la Dumnezeu, având slava lui Dumnezeu, și Luminătorul ei asemenea cu piatră prea scumpă, ca piatra iaspis ce este ca cristalul” (Apoc. 21, 9-11).

Biserica luptătoare se compune din păstoriți și păstorii lor, adică turmă și păstori. „Și a zis Domnul: oare cine este iconomul cel credincios și înțelept, pe care îl va pune domnul peste slugile sale, ca să le dea la vreme măsura de grâu. Fericită este sluga aceea, pe care venind domnul lui îl va afla făcând așa. Adevărat grăiesc vouă, că-l va pune pe dânsul peste toate avuțiile sale. Iar de va zice sluga aceea întru inima sa: zăbovește domnul meu a veni, și va începe a bate pe slugi și pe slujnice, și a mânca și a bea și a se îmbăta; veni-va domnul slugii aceea în ziua întru care nu gândește și în ceasul întru care nu știe, și-l va tăia pe el în două, și partea lui cu necredincioșii o va pune” (Luca 12, 42-46). „Drept aceea, luați aminte de voi și de toată turma întru care Duhul Sfânt v-a pus pe voi episcopi, ca să păstoriți biserica Domnului Dumnezeu, care o a câștigat cu sângele Său” (Fapte 20, 28). Pre presbiterii cei dintru voi îi rog, ca cel ce sunt împreună presbiter și mărturisitor al patimilor lui Hristos, și părtaș al slavei celei ce va să se descopere: păstoriți turma lui Dumnezeu cea dintru voi, purtând grijă de dânsa, nu cu sila, ci de voie, nu cu agoniseli urâte, ci cu osârdie, nici ca și cum ați stăpâni peste cliruri, ci pilde făcându-vă turmei” (1Petru 5, 1-3).

Din Biserica luptătoare nu pot face parte: sectanții, ereticii, schismaticii și apostatii. Credința lor nu este legiuită, căci s-au despărțit de bunăvoie de Biserica lui Hristos și nu se mai luptă după lege. „Luptă-te lupta cea bună a credinței, apucă-te de viața cea veșnică, la care și chemat ești, și ai mărturisit mărturisirea cea bună înaintea multor martori” (1Tim. 1, 18; 6, 12). „Și deși se va lupta cineva, nu se încununează, de nu se va lupta după lege” (2Tim. 4, 7; 2, 5)<sup>316</sup>.

<sup>316</sup> Călăuză în credința Ortodoxă, cap. 39, Despre Biserica, pp. 452-453, Despre Taina Preoției, pp. 261-264.



Fericit este sfârșitul luptătorilor pentru  
buna-credință, a bine-cinstitorilor lui Dumnezeu

*„Λέγει ἡ μήτηρ αὐτοῦ τοῖς διακόνοις· ὅ τι ἂν λέγη ὑμῖν, ποιήσατε - A zis Maica Lui celor ce slujeau:  
Orice va zice vouă, faceți” (Ioan 2, 5)*

Că fericit este numai sfârșitul luptătorilor în buna credință, iar că dovada bune noastre credințe este buna cinstire, ne-o arată Duhul Sfânt prin Prorocul David, chiar în primul stih, în Cartea Psalmilor zicând: „*Fericit omul care n-a umblat în sfatul ăσεβων necinstitorilor*” (Ps. 1, 1).

Sfântul Ierarh Vasile cel Mare tâlcuind acest stih spune că: „Ceea ce este temelia pentru o casă, carena pentru o corabie și inima unei vieți pentru trup, aceeași putere mi se pare ca au și aceste cuvinte de la începutul Psaltirii pentru întreaga alcătuire a Cărții Psalmilor.

David avea să dea în psalmii săi multe sfaturi pline de osteneți, pline de mii de sudori și oboseli; de aceea a arătat mai dinainte luptătorilor pentru buna credință sfârșitul lor fericit, pentru că, nădăjduind în bunătățile gătite nouă, să îndurăm fără supărare durerile vieții... De aceea și Îndreptătorul obștesc al vieții, marele învățător Duhul Adevărului (Ioan 14, 17), a pus înainte, cu înțelepciune și dibăcie, răsplățile, pentru ca ridicându-ne mai presus de ostenețile din fața noastră, să ne grăbim cu mintea spre desfătarea veșnicilor bunătăți... Uită-te cât de precise sunt cuvintele! Fiecare cuvânt este plin de învățături. Psalmistul n-a spus „care nu umblă în sfatul necinstitorilor”, ci: „care n-a umblat”. Că nu-i vrednic de fericire cel care este încă în viață, pentru că-i este necunoscut sfârșitul; dar cel care a împlinit ce era dator să facă, cel care și-a încheiat viața cu un sfârșit care nu poate fi pus la îndoială acela negreșit este fericit<sup>317</sup>.

Vedem că toată Scriptura cea de Dumnezeu insuflată pe nimeni altul nu fericește, nu pe bogatul, nu pe politicianul, nu pe cel mărit de oameni, nu pe înțeleptul acestei lumii, ci numai pe omul bine cinstitor care din viața aceasta s-a unit cu Dumnezeu, a împlinit voia Sfintei Treimi care este pentru noi toți cei de pe pământ (Ioan 17, 20-23; Efes. 4, 10-13).

Duhul Sfânt, prin Sfântul Proroc David, ne arată că e „*fericit omul care n-a umblat în sfatul necredincioșilor*”. Nu zice: „*fericit omul care n-a umblat în sfatul necredincioșilor*”, ca să nu înțelegem că este suficient numai să nu umblăm în sfatul necredincioșilor, a celor care zic că nu există Dumnezeu. Credința este dovedită de buna cinstire. Aici suntem atenționați să nu ne lăsăm înșelați nici de unii din cei ce se numesc credincioși, patriarhi, episcopi, preoți care și-au pierdut credința și ne abat de la Adevărul lui Dumnezeu.

Deci, ca să ajungem fericiți, să ne bucurăm de mântuire, este nevoie să-L cinstim pe Dumnezeu, să ne unim cu El prin credință. Sfântul Ierarh Grigore Teologul arata cum vrea Dumnezeu să fie cinstit de noi și zice: „Trei sunt lucrurile pe care le cere Dumnezeu de la orice

<sup>317</sup> Sfântul Vasile cel Mare, Tâlcuire duhovnicească la Psalmi, pp. 10-12.



om botezat: credință dreaptă în inima lui, adevăr pe buze și înfrânarea trupului<sup>318</sup>. Iar dacă cuvântul *άνηρ*, îl găsim tradus, de unii, nu omul, ci bărbatul, nu este greșit, înțelegem că Duhul Sfânt, prin Sfântul Proroc David, a spus atunci ce avea să spună și mai apoi prin Sfântul Apostol Pavel, și anume, că fericit poate fi numai acela care ajunge „la unitatea credinței (*εις την ενότητα της πίστewος* - *is tin enotita tis pisteos*) și a cunoștinței Fiului lui Dumnezeu, întru bărbat desăvârșit, la măsura vârstei plinirii lui Hristos” (Efes. 4, 13).

Așadar, buna cinstire este cea care dovedește credința noastră. Însuși Domnul zice: „De veți păzi poruncile Mele, veți rămânea întru dragostea Mea, precum eu poruncile Tatălui meu am păzit, și rămân întru dragostea Lui” (Ioan 15, 10). Și Sfântul Apostol Pavel, deasemenea: „Că întru Hristos Iisus folosește credința care lucrează prin dragoste” (Gal. 5, 6).

Deci ca să ajungem fericiți nu este nevoie numai să credem că este Dumnezeu, să credem oricum în El, ci să credem drept, să credem în Hristos, Fiul lui Dumnezeu și în adevărul descoperit de El, să dovedim cu fapta credința noastră, să fim bine cinstitori, să fim uniți cu El, să-L mărturisim prin viața noastră, viața noastră să fie viața Bisericii, viața Lui. Numai „*cel ce va mărturisi év εμοι întru Mine*, zice Domnul, *înaintea oamenilor voi mărturisi și Eu év αυτω întru acesta înaintea Tatălui Meu în ceruri*” (Matei 10, 32).

Acum toți vrem să fim fericiți, căutăm fericirea și numai fericirea, dar din păcate prea puțini știm ce înseamnă a fi fericit, și prea puțini sunt aceia care caută fericirea acolo unde este. Prea puțini înțeleg că fericirea este unirea cu Dumnezeu și că o putem avea numai în unitatea credinței, în Biserica – Trupul lui Hristos.

Duhul Sfânt, în Sfânta Scriptură, ne arată pe cei care sunt fericiți zicând: „*Fericiți care locuiesc în casa Ta, în vecii vecilor Te vor lăuda. Fericit bărbatul (omul), căruia îi este ajutorul lui de la Tine; sușuri în inima sa a pus în valea plângerii, în locul care a pus; că binecuvântare va da Cel ce pune lege. Merge-vor din putere în putere, arăta-Se-va Dumnezeul dumnezeilor în Sion*” (Ps. 83, 5-7). „*Fericiți toți cei ce se tem de Domnul, care umblă în căile Lui*” (Ps. 127, 1), „*Fericit bărbatul care se teme de Domnul, întru poruncile Lui va voi foarte*” (Ps. 111, 1). „*Fericit bărbatul (omul), care n-a alunecat cu gura sa și nu se rănește cu mâhniciunea păcatului. Fericit este cel pe care nu-l învinovățește sufletul lui, și care n-a căzut de la nădejdea sa*”. „*Fericit bărbatul (omul), care întru înțelepciune se va sfârși și care cu pricepere va vorbi, cel ce socotește căile ei în inima sa, și cele ascunse ale ei le gândește*” (Isus Sirah 14, 1-2; 21-22). „*Fericit omul, care se teme de toate din evlavie, iar cel vârtos la inimă va cădea în rele*” (Pildele lui Solomon 28, 14). Sunt multe locuri în *Vechiul Testament* în care arată cine poate fi fericit, dar în nici un loc nu arată că poate ajunge cineva fericit în afara unității credinței, în afara Bisericii. Cuvântul lui Dumnezeu, care a vorbit prin proroci în *Vechiul Legământ*, venind în trup, ne-a arătat ce este bine să facem ca să Se poată sălășlui în noi, ca să ne poată face fericiți. Și zice: „*Fericiți cei săraci cu duhul, că aceloră este Împărăția Cerurilor*”, și celelalte... (Matei 5, 3-11).

Prin urmare, nu ne putem pocăi, nu ne putem uni cu Dumnezeu, nu putem fi fericiți în afara unității credinței. Iar ținându-ne în unitatea credinței, în Biserică, cu mila și harul lui Dumnezeu este de așteptat să auzim „*tot cuvântul viclean împotriva noastră și minciuni pentru Hristos*”. Și, acum, când mărturisim adevărul de nevoie, împotriva hulei inventate „că Biserica lui Hristos este dezbinată”, împotriva minciunii pierzătoare de suflete, „că este mântuire și în afara Bisericii și a Credinței Ortodoxe a lui Hristos”, auzim spunându-ni-se că nu ne vedem de pocăința noastră, că nu avem dragoste, dreaptă socoteală, că suntem mândri și tulburători. Dar Sfântul Proroc David ne arată ce înseamnă adevărata pocăință, el se ruga zicând: „*Miluește-mă, Dumnezeule, după mare mila Ta și după mulțimea îndurărilor Tale, șterge fărădelegea mea... Ție unuia am greșit, și τὸ πονηρὸν viclenie înaintea Ta am făcut, ὅπως ἂν δικαιωθῆς ἐν τοῖς λόγοις σου, και νικῆσης ἐν τῷ κρίνεσθαί σε ca să Te îndreptezi întru cuvintele Tale, și să biruiești când vei judeca Tu... Ἴδου γὰρ ἀλήθειαν ἠγάπησας Că iată adevărul ai iubit; cele nearătate și cele ascunse ale înțelepciunii Tale, mi-ai arătat mie. Stropi-mă-vei cu isop și mă voi curăți; spăla-mă-vei și mai vârtos decât zăpada mă voi albi. Auzului meu vei da bucurie și veselie; bucura-se-vor ὅστέα τεταπεινωμένα oasele mele cele smerite. Întoarce fața Ta de la păcatele mele și toate fărădelegile mele șterge-le. Inimă curată*

<sup>318</sup> Patericul, Ziceri inedite ale Părinților pustiei, Ed. Anastasia 2009, p.15.

*zidește întru mine, Dumnezeu și duh drept înnoiește întru cele dinlăuntru ale mele. Nu mă lepăda de la fața Ta și Duhul Tău cel sfânt nu-l lua de la mine. Dă-mi mie bucuria mântuirii Tale și cu πνεύματι ἡγεμονικῶ duh stăpânitor mă întărește. Învăța-voi pe cei fără de lege căile Tale și cei ἀσεβεῖς necinstitori la Tine se vor întoarce...” (Ps. 50, 1-2, 5, 7-14).*

Sfântul Duh prin Prorocul David ne arată că Dumnezeu adevărul iubește și că cele nearătate și ascunse ale înțelepciunii Sale ni le arată nouă ca să le mărturisim pentru a ajungem toți la unitatea credinței, la bucuria mântuirii. Prorocul pocăindu-se și ținând credincioșia față de Dumnezeu, fiind în Biserică, s-a învrednicit de unirea cu Cuvântul lui Dumnezeu neîntrupat, a ajuns la îndumnezeire, pe cât îi era cu putință atunci, precum și toți Sfinții *Vechiului Legământ* și așa ne-a putut arăta nouă cele nearătate și cele ascunse ale lui Dumnezeu.

Așa se face, după cum observă Fericitul Teodorit al Cirului, că: „foarte cu potrivire a pus marele David înaintea scripturii sale fericirea, urmând pe al său Fiu și totodată Stăpân, adică pe Mântuitorul Hristos, Care a început învățătura către Sfinții Săi Ucenici de la Fericiri.

Deci începutul fericește pe cel ce nici nu s-a împărtășit în cale cu necredincioșii, nici nu a primit sfatul păcătoșilor ca pe unul adevărat și întemeiat (că pe aceasta a numit-o „stare”), și a fugit de statornica stricăciune a pierzătorilor. Iar acest nume, adică „fericit”, este numire dumnezeiască. Și martor e dumnezeiescul Apostol, strigând: „*Fericitul și singurul Stăpânitor, Împăratul împăraților și Domnul domnilor*” (1Tim. 6, 15). Stăpânul nostru Dumnezeu a dat-o cu împărtășire pe aceasta și oamenilor, precum și celelalte. Pentru că numindu-Se El credincios - „*Credincios, zice, este Dumnezeu, prin Care v-ați chemat la împărtășirea Fiului Său*”, iar Fericitul Moise zice: „*Dumnezeu este credincios și nu este nedreptate întru Dânsul*” - a numit și din oameni „credincioși” pe cei ce primesc cuvintele Lui fără de îndoială. Așa fiind și numindu-Se Dumnezeu, Marele Dăruitor a dat cu împărtășire și oamenilor această numire și strigă: „*Eu am zis: dumnezei sunteți, și fii ai Celui Preaînalt toți. Iar voi ca niște oameni muriți*” (Ps. 81, 6-7)<sup>319</sup>.

Deci, în aceste vremuri, nu ne rămâne decât să fim cu luare aminte, că nimeni nu poate ajunge la mântuire decât prin credincioșia față de Dumnezeu, decât primind cuvintele Sale cu credință și împlinindu-le în frica Lui și în iubirea Lui, precum vedem că au făcut aceasta Maica Domnului și toți Sfinții care s-au unit cu El în Sfântă Biserică Sa. Amin.

Hristos va fi și cu noi, cum a fost și cu ucenicii Lui, dacă voim să-i imităm pe ei,  
dacă vom fi râvnitorii vieții și traiului lor

Sfântul Ioan Gură de Aur arată că „Hristos le amintește Sfinților Apostoli, înainte de înălțarea Sa la cer, de sfârșitul lumii, ca să-i atragă și mai mult; să nu se uite numai la greutatea din fața lor, ci și la bunătățile cele viitoare, cele fără de sfârșit. „Supărările pe care le veți avea, le spune Hristos, se sfârșesc cu viața aceasta de aici de pe pământ, așa precum și veacul acesta se va sfârși; dar fericirea de care vă veți bucura este nemuritoare, așa precum v-am spus de multe ori mai înainte”. Așa, încurajându-i și ridicându-le cugetele și cu aducerea aminte de ziua aceea, i-a trimis. Că ziua aceea este dorită de cei ce trăiesc făcând fapte bune, după cum este înfricoșătoare celor ce trăiesc în păcate, pentru că le aduce osândă.

Dar să nu ne temem numai și să ne cutremurăm de ziua aceea, ci să ne și schimbăm cât mai este vreme și să ne ridicăm din păcate. Putem, dacă voim. Dacă mulți din cei dinainte de venirea harului s-au ridicat din păcate, cu mult mai mult după ce harul a venit.

Ce lucru greu ne-a poruncit Hristos? Ne-a poruncit să tăiem munți? Să zburăm prin văzduh? Să trecem Marea Tireniană? Deloc! Ne-a poruncit să ducem o viață așa de ușoară ca să nu avem nevoie de nici o unealtă, ci numai de suflet și de sânguință. Ce unelte au avut apostolii aceștia, care au săvârșit atâtea și atâtea fapte mari? N-au mers în toată lumea cu o singură haină și desculți și iau biruit pe toți? Ce greutate au poruncile Lui? Să nu ai nici un dușman! Să nu vorbești pe nimeni de rău! Faptele potrivnice acestora sunt cu mult mai grele.

<sup>319</sup>Fericitul Teodorit al Cirului, Tâlcuire a celor o sută cincizeci de Psalmi ai Prorocului Împărat David, pp. 4-5.

- Dar Hristos a spus: „Desparte-te de bani și de averi!”, mi se poate obiecta.  
- Această poruncă este grea? Dar Hristos n-a poruncit asta, ci a sfătuit. Dar chiar dacă ar fi o poruncă, ce greutate este să nu porți de colo-colo poveri și griji deșarte? Dar, o, iubire de arginți! Prefaci totul în bani! Din pricina aceasta s-au întors toate pe dos. De ferești pe cineva, îl ferești pentru că are bani; de-l vaiți pe cineva, îl vaiți pentru că n-are bani. Toți nu vorbesc de altceva decât de bani: cum s-a îmbogățit cutare, cum a sărăcit cutare. Dacă pleacă cineva în armată, dacă se însoară, dacă învață o meserie, dacă se apucă de orice altceva, nu pune mâna pe lucru până ce nu află mai întâi dacă poate ajunge ușor bogat.

Să nu ne sfătuiți, oare, când suntem adunați aici, cum putem scăpa de boala aceasta? Nu ne vom rușina de faptele mari ale sfinților părinților noștri, ale celor trei mii (Fapte 2, 41), ale celor cinci mii (Fapte 4, 4), care au avut toate în comun (Fapte 2, 41-45). Ce câștig avem de pe urma vieții acesteia dacă nu ne folosim de ea ca să o câștigăm pe cea viitoare? Pentru ce nu călcați o dată în picioare pe mamona care v-a robit? Până când veți fi robi banilor? Pentru ce nu iubiți libertatea? Pentru ce nu puneți capăt iubirii de averi? Dacă ați fi robi la oameni ați face totul ca să vă căpătați libertatea, de vi s-ar făgădui; dar când sunteți robi iubirii de argint, nici nu vă gândiți cum să vă scăpați de robia aceasta amară; și doar nu-i robie mai cumplită ca robia iubirii de argint; tirania ei este foarte amară. Gândiți-vă ce preț mare a dat Hristos pentru noi! Și-a vărsat sângele Lui! S-a dat pe Sine însuși! Voi însă, și după toate acestea, ați căzut; și ceea ce-i mai groaznic e că, chiar vă bucurați de robia aceasta, vă place necinstea și vă este plăcut ceea ce trebuie alungat.

Dar pentru că nu trebuie numai să plângem și să ne învinuim, ci să ne și îndreptăm, să vedem cum a ajuns plăcută patima aceasta, păcatul acesta.

- Cum dar? Cum a ajuns plăcută?  
- Pentru că îmi dă slavă și îmi asigură viața, mi s-ar răspunde.  
- Spune-mi cum ți-o asigură?  
- Mă asigură că n-am să trăiesc în sărăcie, că n-am să tremur de frig, că n-am să fiu vătămat, că n-am să fiu disprețuit.  
- Dar dacă am să-ți dau și eu aceeași asigurare, ai să te desparti de bogăție? Dacă pentru aceasta îți este dragă bogăția și dacă ai avea aceeași asigurare și fără bogăție, atunci ce nevoie ai mai avea de bogăție?

- Dar cum e cu putință să am toate acestea fără să fiu bogat? Aș putea fi întrebat.  
- Te voi întreba și eu la rândul meu: Cum poți să le ai când ești bogat? Când ești bogat ești nevoit să lingusești pe mulți: și pe dregători și pe oamenii de rând; ai nevoie de mii și mii de lucruri; trebuie să fii slugarnic, să te temi, să tremuri, să bănuiești ochii invidioșilor, să-ți fie frică de gurile clevetitorilor și de poftele altor iubitori de argint. Sărăcia nu-i așa, ci cu totul dimpotrivă. Este loc neajfuit și sigur, liman neînvișor, loc de exercițiu și școală a filozofiei, imagine a vieții îngerești. Auziți acestea toți câți sunteți săraci, dar, mai bine spus, toți câți doriți să vă îmbogățiți! Nu e o nenorocire să fii sărac, ci să nu voiești să fii sărac. Nu socoti sărăcia o nenorocire și nu va fi o nenorocire. Nenorocirea nu stă în natura sărăciei, ci în judecata oamenilor cu suflet slab. Dar, mai bine spus, chiar m-aș rușina de-aș spune numai atâta despre sărăcie, să spun atât numai că nu-i o nenorocire. Dacă filozofezi, sărăcia îți va fi izvor de mii și mii de bunătăți. Dacă cineva ți-ar oferi o mare dregătorie, demnități politice, bogăție, desfătare, apoi ți-ar oferi și sărăcia și ți-ar da libertatea să alegi ce vrei, negreșit, dacă i-ai cunoaște frumusețea, ai pune îndată mâna pe sărăcie.

Știi că mulți râd de cuvintele acestea, dar nu mă tulbur, ci vă cer să mă ascultați și veți fi îndată de părerea mea. Mi se pare că sărăcia seamănă cu o fecioară cu bună-cuviință, frumoasă și dulce la chip; iar iubirea de argint, cu o femeie cu chip de fiară, cu Scila<sup>320</sup> și Hidra<sup>321</sup> și cu alte fiare ca acestea, născocite de poezi.

Nu-mi da pildă pe oamenii care grăiesc de rău sărăcia, ci pe cei care au strălucit prin ea! Cu sărăcia Ilie crescut fiind, a fost răpit cu acea fericită răpire; cu sărăcia Elisei a strălucit; cu sărăcia, Ioan Botezătorul, cu sărăcia, toți apostolii; dar din pricina iubirii de argint au fost osândiți Ahaav, Izabela, Ghiezi, Iuda, Neron, Caiafa. Dar dacă vrei, să nu privim numai la cei care au strălucit în sărăcie, ci să cercetăm însăși frumusețea acestei fecioare. Ochiul este curat și limpede; nu e tulbure, cum e ochiul

<sup>320</sup> Monstru marin cu zece capete și douăsprezece picioare.

<sup>321</sup> Monstru cu trei capete: de leu, de capră și de șarpe.

iubirii de argint, când plin de mânie, când plin de poftă, când răvășit de neînfrânare. Ochiul sărăciei nu-i așa, ci potolit, liniștit; se uită dulce la toți; e dulce ca mierea, plin de bunătate; nu urăște pe nimeni, nu și-l întoarce de la nimeni. Dincolo, unde-s bani, pricină de vrajbă și de mii și mii de lupte. Gura iubirii de argint e plină de ocări, de îngâmfare, de multă mândrie, de blestem, de viclenie; gura și limba sărăciei sunt sănătoase, pline de neconținute mulțumiri, de binecuvântări, de cuvinte dulci și iubitoare, de cuvinte de mângâiere, de laude, de cuvinte bune. Iar dacă ai vrea să vezi și mărimea staturii uneia și a alteia, vei vedea că sărăcia este mai înaltă și mai bine făcută decât bogăția. Nu te minuna că fug mulți de sărăcie! Nechibzuiții fug și de celelalte virtuți.

- Dar săracul e ocărât și disprețuit de bogat, mi se spune.

- Când îmi vorbești așa, îmi vorbești tot de lauda sărăciei. Spune-mi, cine-i fericit: Cel ce ocărăște sau cel ocărât? Negreșit cel ocărât. Deci iubirea de argint poruncește să ocărăști, pe când sărăcia te îndeamnă să suferi ocară.

- Săracul rabdă de foame, mi se spune.

- Și Pavel a răbdat de foame și a fost flămând.

- Săracul n-are odihnă.

- Nici Fiul Omului n-a avut unde să-și plece capul (Matei 8, 20). Ai văzut până unde urcă laudele sărăciei? Ai văzut unde te așază? Lângă ce bărbați te pune? Ai văzut că te face imitator al Stăpânului? Dacă ar fi fost bine să avem aur, Hristos le-ar fi dat aur ucenicilor Săi, El, Care le-a dat acele bunătăți nespuse. Dar așa, nu numai că nu le-a dat, ci i-a și oprit să aibă aur. Din pricina aceasta și Petru, nu numai că nu se rușinează de sărăcie, ci se și laudă cu ea, zicând: „*Argint și aur nu am, dar ce am aceea îți dau*” (Fapte 3, 6). Cine n-ar voi să rostească aceste cuvinte?

- Negreșit că toți, mi-ai răspunde, poate.

- Atunci aruncă argintul, aruncă aurul!

- Și dacă-l arunc, voi dobândi puterea lui Petru?

- Spune-mi, ce l-a făcut fericit pe Petru? Că a înzdrăvenit un olog? Nu! Nicidecum! Ci că n-a avut averi! Lucrul acesta i-a pricinuit cerul. Mulți din cei ce au făcut averi au ajuns în iad, dar cei care au aruncat aurul și argintul au dobândit împărăția. Și aceasta afl-o chiar de la Petru. Două lucruri a spus el. Unul: „*Aur și argint n-am*”; al doilea: „*în numele lui Iisus Hristos scoală-te și umblă*” (Fapte 3, 6). Ce l-a făcut pe Petru strălucitor și fericit? Însănătoșirea ologului sau aruncarea banilor? Răspunsul caută-l chiar din gura Celui Ce răsplătește, din gura lui Hristos! Ce-a spus El bogatului care căuta viața veșnică? Nu i-a spus: „însănătoșează ologii!”, ci: „*Vinde-ți averile tale și le dă săracilor și vino și urmează Mie și vei avea comoară în ceruri*” (Luca 18, 22). Petru iarăși n-a spus: „*lată în numele Tău am scos demoni*”, deși-i scosese, ci: „*lată am lăsat toate și Ți-am urmat Ție! Ce va fi nouă oare?*” (Matei 19, 27). Iar Hristos, din nou, răspunzându-i la această întrebare, n-a spus: „*Dacă cineva însănătoșează un olog*”, ci: „*Oricine a lăsat case și țărini va primi însutit în veacul acesta și va moșteni viața veșnică*” (Matei 19, 29).

Și noi, dar, să-l imităm pe Petru, ca să nu fim rușinați, ci să ne înfățișăm cu îndrăznire în fața scaunului de judecată a lui Hristos, ca să-L facem să fie cu noi, după cum a fost și cu ucenicii Lui. Va fi și cu noi, cum a fost și cu ucenicii Lui, dacă voim să-i imităm pe ei, dacă vom fi râvnitorii vieții și traiului lor. Pentru aceste fapte Dumnezeu te încununează și te proclamă; nu-ți cere să înviezi morți, nici să îndrepti ologi. Nu acestea ne fac să ajungem asemenea lui Petru, ci aruncarea averilor. Aceasta-i fapta mare a apostolului Petru. Spui că nu poți să le arunci? Dimpotrivă, e totul cu putință! Dar dacă nu vrei, nici nu te silesc, nici nu te forțez. Un lucru însă te rog! Cheltuiește cât de cât cu cei nevoiași și nu căuta să ai pentru tine mai mult decât îți este de neapărată trebuința. Așa, vom duce aici o viață liniștită, lipsită de grijă și ferită de necazuri și ne vom bucura și de viața cea veșnică, pe care face Dumnezeu ca noi toți să o dobândim, cu harul și cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia slava și puterea, împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin<sup>322</sup>.

lată, primi creștini ne sunt nouă pildă de urmat.

În aceste vremuri se pune întrebarea: „Ce ne-ar putea folosi, împărtășirea deasă cu Trupul și

<sup>322</sup> Părinți și Scriitori Bisericești (PSB 23), Omilia la Matei, Omilia XC, pp. 1002-1006.

Sângele Domnului sau împărtaşirea rară cu pregătire?”. Părintelui nostru Cleopa când i se punea această întrebare răspundea: „Sfânta Împărtaşanie, fiind strâns legată de Spovedanie, se poate da, cu dezlegarea duhovnicului, în cele patru posturi, sau cel mai des o dată pe lună pentru cei mai evlavioși și cel mai rar la Sfintele Paști. Însă numai după săvârșirea canonului dat. Sfântul Ioan Gura de Aur recomandă credincioșilor că se pot împărtași cel mai des de douăsprezece ori pe an, la cele douăsprezece praznice Împărătești, cu dezlegarea duhovnicului lor,” însă cu frică și cu cutremur, ca să nu luăm osândă în loc de hrană și moarte în loc de viață<sup>323</sup>. „Mulți, zice Sfântul Ioan Gură de Aur, se împărtaşesc cu Tainele acestea o dată pe an, alții de două ori, iar alții de mai multe ori... Către toți ne este cuvântul acesta, nu numai către cei de aici, ci și către cei ce sed în pustie, căci și aceia o dată în an se împărtaşesc, iar de multe ori și după doi ani... Așadar, care dintre aceștia sunt mai bine primiți? Cei ce o dată, cei ce de multe ori sau cei ce de puține ori se împărtaşesc?” Apoi arătând care este adevărata pregătire pentru a fi primită împărtaşirea lor zice: „Cei ce au știința gândului curată, cei ce sunt cu inimă curată, cei ce au viață neprihănită, întotdeauna să se apropie. Iar cei ce nu sunt într-acest fel, niciodată măcar”.

De aici poate înțelege oricine că fericirea celui ce se împărtaşeste nu stă în a se împărtași mai des sau mai rar, ci în a se împărtași cu inima curată și cu neprihănire<sup>324</sup>.

Călugării bătrâni și bolnavi se pot împărtași o dată pe săptămână; ceilalți, dacă le dă voie duhovnicul, se pot împărtași, cel mai rar, la patruzeci de zile, cel mai potrivit, o dată pe lună”. Iar în cartea sfinției sale *Vise și vedenii* găsim scris: „Călugării este bine să-și facă canonul, să participe la toate slujbele, să petreacă în trezvia minții, tăierea voi și rugăciunea minții și să se împărtaşescă la săptămână”.

Iată că Părintele Cleopa nu spune: „Să nu ne împărtaşim mai des de patruzeci de zile”, cum au înțeles greșit unii, ci, prin ce spune, precum și Sfântul Ioan Gură de Aur, caută să ne facă vrednici de Sfintele Taine. Precum Sfântul Ioan, nu a putut să-i împărtaşescă cu Trupul și Sângele lui Hristos pe toți cei din vremea lui, așa cum se împărtaşeau primi creștini, datorită legături pe care o aveau cu lumea, datorită vieții trăită în iubire de sine, tot așa și Părintele Cleopa nu a putut în vremea sa.

Atunci, după cum mărturisesc *Faptele Apostolilor*, „cei ce au crezut, erau așteptând întru învățătura Apostolilor și întru împărtaşirea și întru frângerea pâinii și întru rugăciuni, ... erau la aceeași și aveau toate de obște” (*Fapte 2, 42, 44*). Au dăruit totul și pe ei înșiși s-au dat Bisericii, lui Hristos, nici unul nu zicea că e ceva a lui, erau o familie, s-au unit cu Dumnezeu și „de nimic nu aveau trebuință”<sup>325</sup>.

Dacă atunci ei petreceau așa, cu cât mai mult se cade nouă, să alegem un astfel de mod de petrecere, acum când vedem că prin iubirea de sine, prin legarea de lume ne-am cuprins de întuneric. Nu am crezut cuvântul Domnului „*Amin, amin, grăiesc vouă: cel ce ascultă cuvintele Mele și crede Celui ce M-a trimis pe Mine, are viață veșnică și la judecată nu va veni, ci s-a mutat din moarte în viață*” (*Ioan 5, 24*). Nu am primit cuvântul lui: „*Pocățiți-vă și credeți în Evanghelie*” (*Marcu 1, 15*), „*Pocățiți-vă, că s-a apropiat împărăția cerurilor*” (*Matei 4, 17*), precum l-au primit primii creștini, ne-am încrezut în noi înșine și în oameni și ne-a ajuns criza<sup>326</sup> – judecata noastră. Cine le putea aduce criza primilor creștini și cu ce îi putea vătămă pe ei care dăruise totul, se dăruise pe ei cu totul lui Dumnezeu și erau bucuroși să-și dea și pielea după ei aproapei lor?

Iată aranjarea noastră făcută de noi înșine, acum așteptăm directive de sus „pentru binele nostru”. Chiar și cu Împărtaşania cu Trupul și Sângele Domnului am ajuns să credem că ne putem aranja tot așa, după cum ni se spune, după cum ni se dă, la cine e mai îngăduitor.

Iată că nu putem continua așa, avem nevoie de conștiință trează – conștiința Bisericii.

Adevărații slujitori ai lui Dumnezeu și creștinii care caută sincer mântuirea au înțeles și înțeleg că viață normală înseamnă a trăi precum primii creștini, a se face vrednici în fiecare zi a

<sup>323</sup> Împărțire de grâu, Buzău, 1833, Cuv. 53, 54, pp. 449-450; Lumina și faptele credinței, Întrebarea 108.

<sup>324</sup> Împărțire de grâu, Buzău, 1833, Cuv. 53, pp. 449; Urcuș spre înviere, Ed. Trinitas, Iași, Despre pregătirea pentru Sfânta Împărtaşanie și despre osândă preoților care dau Sfintele Taine celor nevrednici, pp. 267-268.

<sup>325</sup> Vezi Viețile Sfinților, luna iunie, ziua 11.

<sup>326</sup> Cuvântul *criză* vine de la cuvântul grecesc *κρίση*, care înseamnă judecată.

primi Sfintele Taine, a fi gata în orice moment a da mărturia cea bună, a fi gata de moarte oricând. Adevărați slujitori ai Bisericii au înțeles că datoria lor, în vremea de acum, este a oficia toate Slujbele, în fiecare zi, a spovedi mai des pe credincioși, ai ajuta să ajungă cu știința gândului curată, cu inimă curată, cu viață neprihănită întotdeauna să se apropie de Sfintele Taine. Creștinii aceștia, căutând sincer mântuirea, leapădă din casele și din inimile lor toate smintelile, rămân numai cu Icoana, candela, Cărțile de rugăciune, Cărțile Sfinte, nu se mai lasă înșelați că ar fi ceva al lor, se străduiesc să împlinească cele scrise: „leșiți din mijlocul lor și vă osebiți, zice Domnul, și de necurăție să nu vă atingeți; și Eu vă voi primi pe voi și voi fi vouă Tată, și voi veți fi Mie fii și fiice, zice Domnul Atotțitorul” (2 Cor. 6, 17-18). Amin.

Slavă Ție Preasfântă Treime, în Sfântă Biserica Ta, slavă Ție



Cei care refuză să primească pecetea antihristică și suferă pentru credința lui Hristos, pentru Biserica Apostolească, sunt numai cei ale căror credință în Biserică nu a fost zdruncinată

Sfântului Ioan din Kronștadt (1829-1908), într-o „Descoperire cerească”, pe care a avut-o în vis, Sfântul Serafim de Sarov i-a descoperit printre altele și acestea despre care mărturisește:

„...Mi-a arătat apoi spre un nor, și am văzut mai multe sfeșnice albe arzând, care începură să cadă la pământ, unele după altele, cu zecile, cu sutele. Și căzând la pământ, se stingeau prefăcându-se în praf și cenușă. După aceea Starețul mi-a zis: „Vino și vezi!” și am văzut pe nori șapte sfeșnice arzând. Și am întrebat: „Ce înseamnă aceste sfeșnice căzătoare?”. „Așa vor cădea în erezie Bisericile Domnului, iar cele șapte sfeșnice de pe nori sunt cele șapte Biserici Apostolești și Sobornicești, care vor rămâne până la sfârșitul lumii”.

Starețul mi-a arătat apoi în sus și atunci am văzut și am auzit cântarea îngerilor. Ei cântau: „Sfânt, Sfânt, Sfânt este Domnul Dumnezeu!” Mulțime multă de norod înainta cu lumânări în mâini, cu fețe radioase și vesele. Erau acolo arhierii, monahii, monahi și un mare număr de mireni, tineri adolescenți și chiar copii. L-am întrebat pe minunatul Stareț: „Aceștia cine sunt?”. „Aceștia toți au pățimit pentru Sfânta Sobornicească și Apostolească Biserică și pentru Sfintele Icoane!”.

...L-am urmat pe Starețul care mi-a făcut semn cu mâna: „Vino și vezi!” și am văzut o grămadă de trupuri neînsuflețite, mânjite cu sânge. M-am speriat foarte și l-am întrebat pe Stareț: „Ale cui sunt trupurile acestea?”.

„Acestea-s trupurile celor din cinul monahicesc, care au refuzat să primească pecetea

antihristică și au suferit pentru credința lui Hristos, pentru Biserica Apostolească. Pentru asta s-au învrednicit de sfârșit mucenicesc, murind pentru Hristos. Roagă-te deci pentru robii lui Dumnezeu!”<sup>327</sup>.

Deci, după cum am văzut, diavolul caută mai întâi să ne dezbine de Biserică, de Hristos, ca mai apoi să poată lucra toată „*taina fărădelegii*” (2 Tes. 2, 7) întru noi. Și din această descoperire înțelegem că acum, la sfârșitul vremii, numai cei care se unesc în Biserică cu Hristos, pot avea o conștiință trează – conștiința Bisericii, pot pricepe lucrarea ce se face în „*duhul lui antihrist*” (1 Ioan 4, 3), nu îi dă curs în viața lor, pot pătimi pentru Hristos, pentru Biserică, refuză să primească pecetea lui Antihrist. Cu duhul umblând ei nu spun: „Să ne vedem de unirea cu Dumnezeu, nu e nevoie să mărturisim că ecumenismul este lucrare antihristică, că a fi mason înseamnă a fi unealtă a lui Antihrist, dacă primim cipurile nu ne pot vătăma cu nimic”. Cine se unește cu Dumnezeu, cine are conștiința trează vede lucrarea „*duhului lui antihrist*”, este conștient că nu este în stare decât a se lepăda, dar nu deznădăjduiește, nu zice binelui rău și răului bine, își împlinește datoria sa de mărturisitor în vremea sa. Sunt mulți oamenii care nu au dobândit conștiința Bisericii și au nevoie de mărturisirea celor care, prin darul lui Dumnezeu, o au.

Fericiți și de trei ori fericiți sunt aceia care își fac datorita mărturisire că sunt „*fiii ai lui Dumnezeu după Har*” (Rom. 8), care încheie viața aceasta în Harul lui Dumnezeu, uniți cu El, ca adevărate mădulare ale Bisericii – Trupul lui Hristos. În cartea *Apocalipsa* arătând Sfântul Ioan Evanghelistul cele descoperite lui despre Biserică zice, printre altele:

„*Și a zis mie: Făcutu-s-a. Eu sânt Alfa și Omega, începutul și sfârșitul. Eu celui însetat voi da în dar din izvorul apei vieții. Cel ce va birui va moșteni toate și Eu voi fi lui Dumnezeu și el va fi Mie fiu. Dar celor fricoși și necredincioși și spurcați și ucigași și curvari și fermecători și închinători de idoli și tuturor celor mincinoși, partea lor în iezerul cel ce arde cu foc și cu piatră pucioasă, care este moartea cea a doua. Și a venit către mine unul din cei șapte îngeri care aveau cele șapte cupe care erau pline de cele șapte rane cele mai de pe urmă, și a grăit cu mine zicând: Vino, să-ți arăt Mireasa, femeia Mielului. Și m-a dus pe mine în duh într-un munte mare și înalt, și mi-a arătat mie cetatea cea mare, Ierusalimul cel sfânt, pogorându-se din cer de la Dumnezeu, având slava lui Dumnezeu, și Luminătorul ei asemenea cu piatră prea scumpă, ca piatra iaspis ce este ca cristalul. ...și biserică nu am văzut întru dânsa, că Domnul Dumnezeu atotțiitorul este biserică ei și Mielul. Și cetatea nu are trebuință de soare nici de lună ca să lumineze întru ea, că slava lui Dumnezeu o a luminat pe ea, și luminătorul ei este Mielul. Și neamurile celor ce se mântuiesc întru lumina ei vor umbla, și împărații pământului aduc slava și cinstea lor întru dânsa, și porțile ei nu se vor închide ziua, că noaptea nu va fi acolo, și vor aduce slava și cinstea neamurilor întru dânsa. Și nu va intra întru dânsa tot ce este spurcat și face spurcăciune și minciună, fără numai cei scriși în cartea vieții Mielului”* (Apocalipsa 21, 6-11, 22-27).

Sfântului Ierarh Nifon al Constanțianei, descoperindu-i-se Înfricoșata Judecată, a văzut pe Mântuitorul zicând Bisericii: „O, Preafrumoasă și Preacinstită Mireasă! Câți vrăjmași s-au străduit să te murdărească, dar nu m-ai trădat pe Mine, Mirele tău! Nenumărate erezii te-au amenințat, dar piatra pe care ai fost zidită nu s-a mișcat, pentru că „*porțile iadului nu au biruit-*”<sup>328</sup>.

Înțelegem acum, din cele arătate nouă de Sfinții Părinți, că de vom căuta și noi unirea cu Dumnezeu, în unitatea credinței, în Biserică, precum au făcut ei, bunul Dumnezeu ne va putea trece peste toate cursele care vor veni și ne va mântui. Precum până acum, prin credință, cu Harul Lui Dumnezeu, în Biserică am fost izbăviți din toate cursele vrăjmașului, la fel vom putea fi izbăviți și de acum încolo din toate câte vin asupra noastră. Noi nu avem nevoie de alți izbăvitori, de cei ce se arată a fi izbăvitorii lumii. Noi nu avem a asculta și a ne încrede în oamenii care rânduiesc împotriva lui Dumnezeu, care înrobesc lumea. Noi toți suntem chemați să devenim liberi, să dobândim „*mintea lui Hristos*” (1 Cor. 2, 16), în Biserică care este Trupul Său. Înainte de a se înălța la ceruri Domnul nostru Iisus Hristos ne-a încredințat de acest adevăr pe care îl găsim foarte frumos exprimat de Părinții Bisericii în *Troparul Praznicului*. Acest adevăr:

<sup>327</sup> Portretul unui Sfânt, Ioan de Kronstadt, pp. 5-120.

<sup>328</sup> Viața și învățăturile Sfântului Ierarh Nifon, pp. 62-79.



„Înălțatu-Te-ai întru slavă Hristoase Dumnezeuul nostru bucurie făcând ucenicilor cu făgăduința Sfântului Duh; incredințându-se ei prin binecuvântare, că Tu ești Fiul lui Dumnezeu, ὁ λυτρωτῆς τοῦ κόσμου Izbăvitorul lumii”, l-au înțeles și îl înțeleg, l-au trăit și îl trăiesc mădularile Bisericii. Ei nu au căutat, nu caută și nu vor căuta altă izbăvire sau alt izbăvitor, decât pe aceasta adevărată care ne-a venit prin Acesta, care ne-a izbăvit și ne izbăvește „ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ *în toiag de fier*” (Ps. 2, 7), adică în Crucea Sa.

Domnul, Păstorul nostru, adevăratul izbăvitor, nu ne forțează libertatea și nu ne-o ia, tocmai și atunci când se arată că ne-o dă, precum fac mincinoșii izbăvitori. Libertatea și izbăvirea Lui și toate darurile, pe care le avem în Biserică, sunt adevărate, ele ne-au venit prin patima Sa de bunăvoie pe Cruce și noi le putem avea prin lepădare de sine, cinstind Sfânta Cruce, ducându-ne împreună cu El a noastră cruce. Izbăvitoare ne-a făcut-o Domnul nostru și pe Maica Sa. Dacă Maica Domnului și Maica noastră nu se învrednicea să-L nască pe Cel ce este Viața noastră și nu se ruga pentru noi lumea aceasta se pierdea demult. Întru adevăr și cu dreptate îi cântăm și ne rugăm ei până la sfârșitul veacului în Biserică: „*Întru naștere fecioria ai păzit, întru adormire lumea nu o ai părăsit, de Dumnezeu Născătoare. Mutatu-te-ai la viață, fiind Maica Vieții, și cu rugăciunile tale λυτρομένη izbăvești din moarte sufletele noastre*”<sup>329</sup>.

Cine nu înțelege acum cât de bine era, pentru noi toți, dacă ascultam primul sfat al Mântuitorului nostru Iisus Hristos, și anume: „*Pocăiți-vă și credeți în Evangheliie*” (Marcu 1, 15); „*Pocăiți-vă, că s-a apropiat împărăția cerurilor*” (Matei 4, 18)?

Iată că de îl ascultam pe Domnul nostru ajungeam toți uniți cu Dumnezeu, Cel în Sfânta Treime slăvit și închinat, în Biserică - Trupul Său, aveam cunoștința Sa și toate dumnezeieștile daruri. Sfinții L-au ascultat și se bucură de toate întru El în veci. Dar cei mai mulți dintre noi pentru că nu L-am ascultat și ne-am plecat, mai mult spre „știința care este izvodirea diavolului”, după cum arată Sfântul Nil Izvorătorul de Mir, căutând a ne aranja mai bine în lumea aceasta, am ajuns să fim robiți de cel viclean. Noi, cei făcuți liberi de Dumnezeu am ajuns iarăși robi și morți cu grija nebună de a ne aranja bine pe pământ.

Sfântului Apostol și Evanghelist Ioan fiindu-i descoperite cele despre vremurile acestea de acum a zis:

„*Și am stătut pe nisipul mării, și am văzut suindu-se din mare o fiară, care avea capete șapte și carne zece, și peste coarnele ei zece steme, și peste capetele ei nume de hulă. Și fiara care o am văzut era asemenea pardosului și picioarele ei ca și ale ursului și gura ei ca gura leului. Și a dat ei balaurul puterea sa și scaunul său și stăpânire mare. Și am văzut unul din capetele ei ca și cum ar fi junghiat spre moarte, și rana morții ei s-a vindecat. Și s-a mirat tot pământul dinapoia fiarei și s-au închinat balaurului, celui ce a dat stăpânire fiarei, și s-au închinat fiarei zicând: Cine este asemenea fiarei? Cine poate să se bată cu ea? Și s-a dat ei gură care grăia mari și hule și s-a dat ei stăpânire să facă război luni patruzeci și două. Și a deschis gura sa spre hulă asupra lui Dumnezeu, ca să hulească numele lui și cortul lui, și pe cei ce locuiesc în cer. Și s-a dat ei să facă război cu sfinții și să biruască pe ei, și s-a dat ei stăpânire peste toată seminția și limba și neamul. Și se vor închina ei toți cei ce locuiesc pe pământ, ale căror nume nu sunt scrise în cartea vieții Mielului celui înjunghiat de la întemeierea lumii. De are cineva ureche, auză. De va duce cineva în robie, în robie va merge; de va ucide cineva cu sabia, trebuie și el de sabie să se ucidă. Aici este răbdarea și credința sfinților. Și am văzut altă fiară suindu-se de pe pământ, și avea două coarne asemenea mielului și grăia ca un balaur. Și toată stăpânirea fiarei celei dintâi o face înaintea ei, și face pământul și pe cei ce locuiesc pe dânsul ca să se închine fiarei celei dintâi, a căreia rana cea de moarte s-a vindecat. Și face semne mari, ca și foc să facă să se pogoare din cer pe pământ înaintea oamenilor, și înșeală pe cei ce locuiesc pe pământ pentru semnele carele i s-au dat ei să facă înaintea fiarei, zicând celor ce locuiesc pe pământ să facă chip fiarei, care are rana sabiei și a trăit și s-a dat ei a da duh chipului fiarei, ca să și grăiască chipul fiarei, și să facă ca câți nu se vor închina chipului fiarei să se omoare. Și face pe toți, pe cei mici și pe cei mari, și pe cei bogați și pe cei săraci, și pe cei slobozi și pe cei robi, ca să le dea lor semn peste mâna lor cea dreaptă sau peste frunțile lor și ca nimeni să nu poată cumpăra sau vinde, fără numai cel ce*

<sup>329</sup> Troparul la praznicul Adormirea Preasfintei, ἐνδόξου slăvitei, Stăpânei noastre de Dumnezeu Născătoare și pururea Fecioarei Maria, 15 August.

are semnul sau numele fiarei, sau numărul numelui ei. Aici este înțelepciunea. Cel ce are minte socotească numărul fiarei, că număr de om este, și numărul ei șase sute șazeci și șase” (Apocalipsa 13, 1-18).

Iată, așadar, aceasta este vremea în care fiara „și-a deschis gura sa spre hulă asupra lui Dumnezeu, ca să hulească numele Lui și cortul lui, și pe cei ce locuiesc în cer”. Adică, ea hulește pe Dumnezeu și Biserica Sa.

Sfântul Andrei al Cezareei în Comentariu la Apocalipsă, tâlcuind aceste cuvânt zice că: „Cortul lui Dumnezeu este sălășluirea Cuvântului în trup, adică întruparea Sa, și odihna Sa întru sfinți, împotriva cărora, precum și împotriva îngerilor, își va îndrepta fiara blasfemia ei”<sup>330</sup>. Acestea sunt vremurile în care s-au înmulțit cei care, tăgăduind unitatea Bisericii, tăgăduiesc întruparea lui Hristos și hulesc pe Dumnezeu. Și mai mult decât toți oamenii aceasta o face Papa, cel care de atâta timp spune că el este „locțiitorul lui Hristos”, că el este „Capul Bisericii”, că el este „Biserica”, că el este Hristos, că el este Dumnezeu. Papa Pius al XI-lea (1922-1939) a ajuns la atâta nebunie încât a spus: „Voi știți că sunt Sfântul Părinte, reprezentantul lui Dumnezeu pe pământ, Vicarul lui Hristos, ceea ce înseamnă că eu sunt Dumnezeu pe pământ.”<sup>331</sup>

„Substratul dogmei catolice despre plenitudinea și supremația autorității papale în Biserică și în întreaga lume, îl constituie tendința papalității spre expansiune și dominare universală. Căci contaminându-se de duhul Romei imperialiste și lăsându-se inspirați și conduși de pornirile cele mai josnice ale naturii omenesti: orgoliul sau înfumurarea trufașe lumească, iubire de stăpânire, lăcomia, - papii s-au lăsat să fie stăpâniți cu totul de tendința spre dominație totală.

Sub impulsul tendinței de dominare imperialistă absolută, papalitatea nu se limitează la dominația bisericească, ci tinde să-și extindă influența sa și asupra autorității civile. Căci din dogma infailibilității papale, ea a tras concluzia că nu numai toate Bisericile trebuie să cadă în genunchi în fața papei, ca în fața lui Dumnezeu, ci și toate popoarele, pentru că nimeni altul nu poate să guverneze popoarele decât tocmai acela care este infailibil. De aceea papii vor să domine toată lumea.”<sup>332</sup>

Iată dar, acestuia, care a rupt de la Biserica - Trupul lui Hristos și a adus la închinarea la el, la apostazie și înșelare o lume întreagă, au ajuns să i se închine și să-i sărute mâna până și „ierarhi ortodocși”, cerșind unire cu el, recunoscându-l deocamdată ca „primul între egali” și „cap Bisericii”. Și acestea toate s-au făcut și se fac, chipurile, pentru refacearea unității credinței și a Bisericii. Adică, într-un fel ni se spune: „Iată Mântuitorul Bisericii, să ascultăm de el și de cine ne zice el, ca să fim în unitate și să avem prosperitate în toate”.

Dacă Papa nu se făcea antihrist și nu făcea această lucrare antihristică, adică, de a se rupe și de a-i rupe pe oameni de Biserică, de Har, de lumină, de Hristos și a-i lega de el - omul înșelat și de lumea aceasta, Antihrist nu ar fi putut să-i înșele pe oameni. De asemenea dacă păstorii ortodocși nu ar fi acceptat hula împotriva lui Dumnezeu și a Bisericii Sale, și și-ar fi făcut datoria, lumea nu s-ar fi aflat astăzi în întunericul în care se află și ar fi putut recunoaște lucrarea duhului lui antihrist (1Ioan 4, 3). Acestea ne-au fost arătate de Sfântul Apostol Pavel, în *Epistola a doua către Tesaloniceni, capitolul 2*.

„Și vă rugăm pe voi, fraților, zice, pentru venirea Domnului nostru Iisus Hristos, și a noastră adunare la Dânsul, ca nu degrab să vă clătiți voi din minte, nici să vă spăimântați, nici prin duh, nici prin cuvânt, nici prin epistolie ca și cum ar fi trimisă de la noi, cum că ar fi sosit ziua lui Hristos. Să nu vă amăgească cineva pe voi nici într-un chip că va veni, de nu va veni ἡ ἀποστασία. πρῶτον mai întâi apostazia (depărtarea de credință), și de nu se va arăta omul păcatului, fiul pieririi, protivnicul și care se va înălța mai presus de tot cel ce se zice Dumnezeu, sau închinăciune; așa cât să șadă el în biserică lui Dumnezeu, ca un Dumnezeu, arătându-se pe sine cum că ar fi el Dumnezeu. Au nu vă aduceți aminte că încă fiind eu la voi acestea am zis vouă? Și acum ce îl oprește știți, ca să se arate el la vremea sa. Că iată taina fărădelegii se lucrează; numai cel ce oprește acum până se va lua din mijloc. Și atunci se va arăta acel fărădelege, pe care

<sup>330</sup> Sfântul Andrei al Cezareei, *Comentariu la Apocalipsă*, cap. 36.

<sup>331</sup> Cf. *Viața și nevoințele celui între sfinți Părintelui nostru Marcu Evghenicol Mitropolitul Efesului*, Ed. Cartea Ortodoxă, Ed. Egumenița, p. 196-197.

<sup>332</sup> *Ibidem*, p. 542.

*Domnul îl va omorî cu duhul gurii sale, și îl va pierde cu arătarea venirii sale; a căruia venire este după lucrarea satanei întru toată puterea și semne și minuni ale minciunii, și întru toată amăgirea nedreptății întru cei pieritori; pentru că dragostea adevărului n-au primit ei ca să se mântuiască. Și pentru aceea va trimite lor Dumnezeu lucrarea înșelăciunii, ca să creadă ei minciunii; ca să se judece toți care n-au crezut adevărului, ci au binevoit întru nedreptate. Iar noi datori suntem pururea a mulțumi lui Dumnezeu pentru voi, fraților iubiți de Domnul, căci au ales pe voi Dumnezeu din început spre mântuire întru sfințirea Duhului și întru credința adevărului; la care au chemat pe voi prin evanghelia noastră, spre câștigarea slavei Domnului nostru Iisus Hristos. Drept aceea, fraților, stați, și țineți predaniile care v-ați învățat, ori prin cuvânt, ori prin epistolia noastră. Iar însuși Domnul nostru Iisus Hristos, și Dumnezeu și Tatăl nostru, carele au iubit pe noi, și ne-au dat mângâiere vecinică și nădejde bună prin har, să mângâie inimile voastre, și să întărească pe voi întru tot cuvântul și lucrul bun.”*

Și Arhiepiscopul Averchie Taușev comentând cele scrise, mai departe, în capitolul 13 la *Apocalipsă* zice: „În aceste versete este descris modul în care își va desfășura activitatea Antihristul. Se va remarca prin blasfemii și violențe împotriva celor care nu i se supun; „*i s-a dat să facă război asupra sfinților și să-i biruie*”, adică i s-a dat putere să-i constrângă să i se supună, desigur, într-un mod cu totul exterior, fiindcă doar aceia „*ale căror nume nu sunt scrise în cartea vieții Mielului*” i se vor închina lui Antihrist. Sfinții vor putea să se apere de Antihrist doar prin răbdare și credință. Ei sunt mângâiați de Sfântul Ioan cu încredințarea că „*cine ucide cu sabia, de sabie trebuie ucis*”, ceea ce înseamnă că pe Antihrist îl așteaptă o dreaptă răsplată (vezi Matei 10, 22: „*Cel ce va răbda până la sfârșit, acela se va mântui*”)<sup>333</sup>.

Acestea le vedem lucrându-se, în duhul lui antihrist, și acum în vremea noastră. Cei ce caută sincer mântuirea, cei ce țin să se unească cu Dumnezeu în dreapta credință a Bisericii, prin buna-cinstire, în harul Lui fiind, recunosc lucrarea antihristică și îi îndeamnă pe cei de aproape ai lor să nu se teamă de cei ce pot ucide trupul și să acționeze în lepădare de sine ca să nu-și piardă sufletul (Matei 10, 28; 16, 24-26; Marcu 8, 34-36; Luca 9, 23-25; Ioan 12, 25), să nu se lase cuprinși de apostazie și să nu dea curs, sub nici un chip, lucrării antihristice în viața lor, care se face și prin actele biometrice cu cip și prin cele ce au să mai vină, să nu se robească duhului lui antihrist (1 Ioan 4, 1-3). Însă aceștia sunt arătați a fi dezbinători și tulburători, sunt prigoniți și lepădați, sunt chiar și pedepsiți cu oprirea de la lucrarea lor duhovnicească și amenințați cu caterisirea de unii din mai marii lor, care deși se numesc slujitori și păstori ai Bisericii și afișează o duhovnicie, au ales să slujească și să se închine instituției, statului, organizațiilor, uniunilor, partidelor, omului și nu lui Dumnezeu, Cel care prin ei, de ar fi crezut Lui, de ar fi căutat numai unirea cu El în Biserica Sa ar fi putut să ajute, în adevăr, întregii lumi.

Iată, vedem astăzi câtă dreptate avea Părintele nostru Cleopa când ne zicea că este o „prostie” să ne așteptăm la punerea peceți cu 666 cu forța pe frunțile și mâinile noastre și că cel mai bine este să ne păzim, acum, să nu ne șampilăm cu 666 nevăzut, care este răutatea din draci. Sfinția sa, zicea că: „După cum arată Sfinții Părinți, între care se numără și Sfântul Maxim Mărturisitorul, când ne lăsăm stăpâniți de „pofta fără de minte” (adică când alegem, acționăm, trăim viața în iubire de sine), de „închipuire pripită” (adică când nu trăim viața în „*duh și adevăr*”, în credința Bisericii, ci în afara ei în înșelare), de „mânie fără de judecată” (adică de ură și răutate de tot felul și în primul rând de aceasta care este îndreptată împotriva adevăratelor mădulare ale Bisericii care mărturisesc adevărul)<sup>334</sup>, ne lăsăm pecetluiți cu 666. Iar, după cum arăta, Sfinția sa, așa și vedem împlinindu-se, că de ne lăsăm stăpâniți de aceste patimi nu mai vedem rea lucrarea antihristică, ci chiar bună și nevinovată.

Acum cei care au fost indiferenți și au acceptat erezia că Biserica este dezbinată nu văd nici un rău în acceptarea actelor biometrice cu cip și spun că „doar nu ni se cere lepădare de credință”, „să nu sferim lumea degeaba”, „să ne căutăm de pacea și rugăciunea noastră și să nu ne intereseze despre cip”. Dar, unde scrie în Sfânta Scriptură că mai înainte de a pune pecetea, Antihrist, cere lepădare de credință? Pentru a ne lepăda de credință „*duhul lui Antihrist*” lucrează de la întemeierea Bisericii (1 Ioan 4, 3), și este arătat clar în *Apocalipsa* că oamenii cei

<sup>333</sup> Arhiepiscop Averchie Taușev, *Apocalipsa Sfântului Ioan, Un comentariu ortodox*, pp. 179-180.

<sup>334</sup> *Ne vorbește Părintele Cleopa*, vol. 3, p. 69.

slabi în credință, cei care mai-naite s-au lăsat stăpâniți de patimi, au dus o viață în iubire de sine, acționează și în acel moment tot în iubire de sine și acceptă pecetea, cu îndreptățirea, pentru ca să „*poată cumpăra sau vinde*” (Apoc. 13, 15-18).

Iată că, după cum vedem, neprețuind noi ortodoxia, credința lui Hristos și neținând mai mult decât orice a fi în El, acest dar neprețuit dăruit nouă în Biserica – Trupul Său, de Dumnezeu – Tatăl și nemărturisind-o prin buna-cinstire, nu putem fi decât în „închipuire pripită” (Ioan 12, 46-50), alegem în iubire de sine, alegem să plăcem lumii, suntem stăpâniți de „*pofta fără de minte*”, nu vrem și nu putem să vedea lucrarea antihristică și ajungem să-i socotim fără de discernământ, dezbinători, înșelați, răi, răzvrățiți și ne „*mâniem fără de judecată*” pe cei sinceri, care caută, mai mult decât orice, unirea cu Dumnezeu și prin El pricep și mărturisesc adevărul.

Deci, avem nevoie de mare atenție, ca să nu fim prinși în cursa „*duhului lui Antihrist*”, care, după cum ne arăta Sfântul Ioan Apostolul Dragostei, de atunci, de la întemeierea Bisericii, în lume este și își face lucrarea de rupere a noastră de Biserica – Trupul lui Hristos, prin tăgăduirea unității Ei, adică, prin tăgăduirea lucrării Lui în Ea și deci prin tăgăduirea venirii Lui în trup (1 Ioan 4, 3). Apostolul ne face atenți că avem nevoie să cercetăm toate cu duhul nostru, luminat de Duhul lui Dumnezeu, în ce duh se lucrează, și acest dar îl putem avea numai dacă rămânem în unitatea credinței, în unitatea Bisericii, în Hristos, în Duhul Adevărului. A „*umbla cu duhul*” înseamnă a ne cunoaște starea noastră de păcătoșenie și a petrece toată viața în pocăință, a împlini lucrarea noastră firească în care ne-a pus Dumnezeu, adică, aceea de mărturisitori, a mărturisi tot timpul, în orice împrejurare, în orice încercare că suntem făcuți după chipul Său, adică, cu minte, cu cuvânt, cu duh, „*cu rațiune și liber arbitru*”<sup>335</sup> și căutarea noastră de a ne asemena cu El (Facere 1, 26-27).

Sfântul Apostol Pavel zice: „*Cu duhul să umblați, și pofta trupului nu o veți săvârși*” (Gal. 5, 16). Sfaturi de genul acesta: „*Să nu vă intereseze, fiți indiferenți față de lucrarea antihristică, nu vă pot vătăma cu nimic cipurile, da-ți Cezarului cele ce sunt ale Cezarului și lui Dumnezeu cele ce sunt ale lui Dumnezeu, fiți oameni ai inimii, oameni de rugăciune, nu vă tulburați cu acestea*” nu sunt în Duhul lui Dumnezeu, cum nu este nici frica, întristarea peste măsură, deznădejdea. Sfaturile acestea sunt în duhul iubiri de sine. Nu poți sfătui pe cineva, care are de umblat o cale, cu multe curse întinse de vrăjmași, să meargă, numai rugându-se, și să nu se uite deloc pe unde calcă. Este nevoie de rugăciune și trezvie, și acestea sunt roade ale credinței și fricii lui Dumnezeu. Mântuitorul zice: „*Βλέπετε, Videți, ἀγρυπνεῖτε και προσεύχεσθε: privegheați și vă rugați*” (Marcu 13, 33) și că: „*tot cel ce va mărturisi întru Mine înaintea oamenilor, și Fiul Omului va mărturisi întru dânsul înaintea îngerilor lui Dumnezeu. Iar cel ce se va lepăda de Mine înaintea oamenilor, lepădat va fi înaintea îngerilor lui Dumnezeu*” (Luca 12, 8-9). După cum vedem, avem nevoie să fim întru Domnul nostru Iisus Hristos, adică, în Biserica – Trupul Său, uniți cu El prin credință, ca să putem vedea toate cum sunt, ca să putem judeca duhovnicește cu mintea Lui (1 Cor. 2, 15-16), ca să mărturisim adevărul. Viața noastră nu poate fi în necunoștință, în indiferență, în frică, ci viața noastră poate fi viață numai întru mărturisire întru Hristos. Ἀμαρτία amartia<sup>336</sup> - păcat, după cum arată cuvântul grecesc, este lipsa armoniei, a mărturisiri noastre întru Hristos, Adevărul lui Dumnezeu.

Așadar, lucrarea noastră este să cercetăm toate în ce duh sunt și să dăm mărturia cu gândul, cuvântul și fapta că suntem în Hristos, mântuirea noastră. Suntem chemați, tot timpul, să mărturisim și totodată să-L laudăm pe Dumnezeu, precum Prorocul David: „*Ἐδωκός μοι ὑπερασπισμόν<sup>337</sup> σωτηρίας μου Mi-ai dat mie apărător mântuirea mea, și dreapta Ta m-a sprijinit*” (Ps. 17, 35).

Cu mintea, cu cuvântul, cu duhul este nevoie, aceasta este firesc, să ne rugăm, să ne mărturisim și să-L mărturisim, adică, să-L laudăm pe Dumnezeu și aceasta n-o putem face, cu adevărat, decât în Biserica – Trupul lui Hristos, decât în Duhul Adevărului în Ea.

Domnul „*a spus către toți: Oricine va vrea să vie după Mine, să se lepede de sine și să-și ia crucea sa în toate zilele și să-Mi urmeze Mie*” (Luca 9, 23). Noi conștientizăm și mărturisim că

<sup>335</sup> Sfântul Ioan Damaschin, Dogmatica, Cap. XII, *Despre om*, p. 59.

<sup>336</sup> Ἀμαρτία-martiria se traduce mărturie.

<sup>337</sup> Ὑπερασπισμός se traduce apărare cu scutul, ocrotire, patronare.

iubitori de sine fiind nu suntem în stare decât a ne lepăda de Dumnezeu și că lepădarea de sine o putem face numai prin dragostea Sa, prin care suntem aduși la simțirea cea sănătoasă. În greutate avem nevoie să ne mărturisim Lui, în rugăciune, neputința noastră, precum ne-a arătat, cu fapta, în grădina Ghetsimani (Matei 26, 39-44), să ne predăm voi Lui și nu frici și deznădejdi. Așa făcând noi, în deznădejdea noastră, El, „ușa cea strâmtă” (Matei 7, 13-14; Luca 13, 24), „ușa oilor” (Ioan 10, 7), ne va fi nădejdea, ne va mântui.

Altfel de vom face, de vom da curs lucrării antihristice în viața noastră, după cum arată Părintele nostru Iustin Pârvu, degeaba ne spovedim, degeaba ni se face dezlegarea de către preoții care se tem și acționează în iubire de sine ca și noi, care se arată că „ne înțeleg” și ne împărtășesc. Nu ne putem îndreptați că ne spovedim, ne împărtășim, ne rugăm și nu ne vatămă cu nimic dacă suntem indiferenți față de lucrarea antihristică, dacă îi dăm curs în viața noastră. Noi nu putem rămâne indiferenți. Menirea noastră a oamenilor, dată de Dumnezeu, este să fim icoană a Lui, „adică gânditor și liber”<sup>338</sup>, să mărturisim. Dacă noi rămânem indiferenți „duhul lui antihrist” nu rămâne indiferent față de noi, ba, tocmai indiferența noastră dovedește că i-am dat drepturi asupra noastră. Cei care nu aleg să trăiască ca adevărate mădulare ale Bisericii lui Hristos, cei care aleg să trăiască bine în viața aceasta, robiți fiind de iubirea de sine, de plăceri, de slavă deșartă, se fac uneltele diavolului și al slugilor lui care fac lucrul lui. Diavolul și slugile lui, care au pus stăpânire pe bogățiile pământului, cu înșelăciune, sunt bucuroși să controleze lumea și s-o supună; dar cei ai lui Hristos se supun Lui, nu se sperie de vremurile care vin, învățați de Duhul Sfânt îi mărturisesc puterea, zicând, cu Prorocul David: „Împrejur necinstitorii umblă; după înălțimea Ta ai înmulțit pe fiii oamenilor” (Ps. 11, 8).

Din toate cele arătate nouă înțelegem adevărul că numai cei scriși „în cartea vieții Mielului celui înjunghiat de la întemeierea lumii”, numai cei care caută sincer mântuirea și numai mântuirea, numai cei ce se unesc cu El în Sfânt Trupul Său – Biserica, prin credință și răbdare, află mântuirea. Dezbinarea, frica și nestatornicia, care au fost și sunt astăzi între cei din Biserica Ortodoxă, se datorează tocmai faptului că nu căutăm și nu trăim în adevăr această „legătură”- „unitatea credinței” (Efes. 4, 13).

Deci nu avem de ce să ne temem, vedem că Bunul Dumnezeu a zidit Biserica Sa și în ea poate să mântuiască toată lumea într-o clipită. Numai viclenia din noi nu-L lasă s-o facă. Aceasta o știm bine, El ne-a arătat (Luca 9, 23). Decât numai noi, căci am ales în iubire de sine, am ales să trăim cum vrem și cum ne place, după poftele inimi noastre pătimase, îndreptățind aceasta, la nu vreau spunând nu pot, făcând zid între noi și El.

Cel care, cu adevărat, înțelege că este păcătos, că este nimic și nu poate nimic, înțelege că nu este în stare decât a se lepăda, dar nu dă înapoi, nu se încrede în el însuși, nu se încrede în oameni și nu deznădăjduiește, se aruncă în brațele lui Dumnezeu, se predă cu totul Lui, printr-o viață trăită în lepădare de sine și viața lui prin cruce devine o minune.

*Slavă lui Dumnezeu pentru toate!*



<sup>338</sup> Sfântul Ioan Damaschin, Dogmatica, Cap. IV, p. 130; Cap. XV, p. 152; Cap. XVI, p. 154.



Izbăvirea din cursele duhului lui antihrist o putem avea, după cum ne învață Părintele Cleopa într-un Duh cu Sfinții Părinți, numai în Biserica - Trupul lui Hristos, lepădându-ne de sine și îngrădindu-ne cu Sfânta Cruce

Asemenea Sfinților Părinți, Părintele Cleopa, arată că reușita noastră împotriva tuturor uneltirilor duhului antihristic este credința noastră în Biserica și trăirea în Duhul ei. Referindu-se la lucrarea antihristică care se grăbește a se face acum Sfinția sa, spunea încă de atunci că:

„Aceștia vor să pună acum pecetea cu 666, semnul lui antihrist pe oameni, dar „*Domnul risipește sfaturile neamurilor și leapădă sfatul boierilor, iar sfatul Domnului rămâne în veac și gândurile inimii Lui, în neam și în neam*” (Ps 32, 10). Nu va fi acum aceasta, vine mai întâi războiul”.

Și prin aceasta se arată a fi într-o înțelegere cu alți Sfinți Părinți și cu Sfântul Lavrentie care de mai înainte a zis că:

„În timpurile acelea nu va mai fi draci în iad, ci toți vor fi pe pământ și în oameni. Va fi o mare calamitate atunci pe pământ, nici măcar apă nu va mai fi, apoi va fi războiul mondial (al treilea). Vor fi niște bombe atât de puternice, încât și fierul și pietrele se vor topi. Focul și fumul se vor ridica până la cer și pământul va arde, vor rămâne foarte puțini oameni, și atunci ei vor striga: „Terminați cu războiul și să ne alegem un singur împărat pe tot globul!”.

Și vor alege de împărat pe unul ce va fi născut dintr-o desfrânată evreică din cel de-al doisprezecelea neam de desfrânați,...

Antihrist va fi foarte învățat și va cunoaște toate vicleniile satanicești și va face multe minuni false și semne amăgitoare. Pe el îl vor vedea toți și îl va auzi lumea întreagă (prin televiziune, radio, etc.). Pe oamenii săi el îi va ștampila cu semnul său. Însă pe adevărații creștini, care i se vor opune, are să-i urască cu ură mare. Atunci va începe ultima și cea mai mare prigoană a creștinilor care vor refuza ștampila satanei (semnul 666)<sup>339</sup>.

Pentru a ne pregăti mai bine pe noi cei de acum în privința numărului 666, despre care se auzea de pe atunci că se vrea a se pune în buletinele de identitate (nu se știa lămurit despre aceste acte biometrice cu micro-cip și lucrarea antihristică care se vrea și se poate face prin ele), Părintele Cleopa pune accentul pe faptul ca noi să ținem legătura vie cu Dumnezeu, să ne ținem în dreapta-credință, să ducem viața în lepădare de sine, să nu ne lăsăm însemnați cu semnele răutății fiarei, care după cum arată Sfinții Părinți Dionisie Areopagitul și Maxim Mărturisitorul sunt: poftă fără de minte, închipuire pripită și mânie fără de judecată.

A nu ne lăsa însemnați cu un 6, care este poftă fără de minte înseamnă a nu ne lăsa stăpâniți de iubirea de sine, de iubirea nerațională față de trup, a nu căuta să ne aranjăm bine pe pământ și a nu ajunge robi patimilor desfrâului, beției, iubirii de argint și tuturor celorlalte patimi...

<sup>339</sup> *Ibidem*, pp.169-180.



A nu ne lăsa însemnați cu celălalt 6, care este închipuire pripită înseamnă a nu ne abate de la dreapta credință, a nu cădea în erezie, înșelare, lepădare de credință, dezbinări de tot felul, boli sufletești, vrăjitorie, deznădejde și sinucidere.

Apoi a nu ne lăsa însemnați cu al treilea 6, care este mânie fără judecată înseamnă a nu ne lăsa stăpâniți de ură, a nu ne face părtași la războaie, răzbunare, crime de tot felul, ceartă și tulburare între creștini, între părinți și copii, așa cum scrie la Sfânta Evanghelie<sup>340</sup>.

Este clar deci pentru oricine care caută sincer mântuirea, că pierzând credința Bisericii, pierzând harul Duhului Sfânt, trăind viața în iubire de sine, nimeni nu poate scăpa de această „stampilare” și nu se poate împotrivi antihristului. Aceasta o putem vedea întâmplându-se și acum cu cei care au acceptat că Biserica este dezbinată, ei nu văd nici un pericol în toată lucrarea antihristică și chiar o lucrează. Pentru ei unirea împotriva Adevărului lui Dumnezeu și acceptarea cipurilor în actele de identitate nu se arată a fi nici un pericol, ba dimpotrivă niște lucruri folositoare. Nemaivând conștiința Bisericii omul nu mai poate face nimic, nici măcar să conștientizeze pericolul. Omul care nu caută sincer unirea și numai unirea cu Dumnezeu în Biserică printr-o viață trăită în lepădare de sine este firesc să se îndreptățască, să deznădăjduiască, să se piardă.

Atunci, la vremea aceea, Părintele Cleopa, nu a putut zice mai multe cu privire la actele de cipuri, nu se știa despre acestea prin care se face lucrare antihristică vădită, dar a spus ce este mai important. Dacă astăzi, când este atât de lămurit cât de mult rău poate face diavolul prin cei robiți de el celor care acceptă să ia cipul, unii l-au înțeles greșit pe Părintele Iustin prin care ne-a vorbit Dumnezeu, cât de greu îi era Părintelui Cleopa să ne lămurească aceasta atunci. Dar Părintele Cleopa ne-a arătat ce este mai important, lucrul care ne izbăvește din toate cursele duhului lui antihrist de acum până la sfârșit. Asemenea Părintelui Iustin și altor părinți contemporani cu noi și Sfinția sa arată că cine alege să trăiască o viață în nepăsare și iubire de sine și dă curs lucrării antihristice, aceea de dezbinare de Biserică și de acceptare a actelor biometrice cu cip, ajunge desigur mai devreme sau mai târziu (după moarte) să vadă că nu i-a folosit la nimic spovedania, dezlegarea de păcate, împărtășirea și nici chiar însemnarea cu Sfânta Cruce. Primind cineva erezia împotriva Bisericii și dând curs lucrării antihristice, însemnându-se cu semnul fiarei cel nevăzut, degeaba se îndreptățeste că se spovedește, se împărtășește și că ascultă de un preot asemenea lui. Și unii eretici zic că se împărtășesc și acei „ortodoși” care au acceptat că „Biserica lui Hristos este dezbinată și are nevoie de refacere”, dar cu toate acestea vedem că rămân întru întuneric și nu vin la lumina lui Hristos.

Știm că Părintele Cleopa când era întrebat despre buletinele care urmau a se da, despre care nu aveam o înțelegere deplină precum o avem acum, răspundea de obicei: „Nu vă temeți, faceți Sfânta Cruce cu credință. Căci ce zicem în Acatistul Sfintei Cruci la Pesna 7? *Bucură-te pecete pe care oamenii o au luat!*” Dar, după cum am văzut, a face Sfânta Cruce cu credință înseamnă a acționa în lepădare de sine și nu cu dorința de a ne aranja bine pe pământ. Cu credință înseamnă a nu lua nici aceste acte cu cip, când am înțeles cu darul lui Dumnezeu că prin ele dăm curs lucrării antihristice în viața noastră. Căci dacă noi acum cunoaștem, cu darul lui Dumnezeu, lucrarea pe care vrea și poate diavolul să o facă prin cei care acceptă să ia aceste acte cu cip și cu toate acestea din iubire de sine, căutând mai mult decât orice să ducem o viață tihnită, îndrăznim să le luăm se înțelege că nevăzut acceptăm ștampilarea. Pentru aceasta a spus Sfinția sa că este o prostie să așteptăm o ștampilare cu 666, făcută cu forța, pe mână și pe frunte și că mai bine este a ne păzi de ștampilarea cu 666 care se face nevăzut când acceptăm să fim în poftă fără de minte, închipuire pripită și mânie fără de judecată. Cine a fost pecetluit cu Sfânta Cruce se păzește de acestea, nu dă curs lucrării antihristice în viața sa sub nici un chip, a făcut și face Sfânta Cruce cu credință și văzând biruința prin ea cu bucurie poate să zică „Bucură-te pecete pe care oamenii o au luat!” Ca să biruim cu Sfânta Cruce trebuie să acceptăm a ne duce crucea. Nu se poate să acceptăm lucrarea antihristică în viața noastră cu nădejdea că ne izbăvește Sfânta Cruce. Părintele Cleopa ne-a arătat clar că trebuie să punem accentul pe trăirea interioară, să căutăm unirea cu Dumnezeu și în lumina Lui și cu El fiind, prin El biruim, El

<sup>340</sup> *Ne vorbește Părintele Cleopa*, vol. 3, p. 69.



biruiește, El ne mântuiește. A pune accentul pe trăirea interioară nu înseamnă a fi indiferenți față de lucrarea antihristică și a o accepta ca pe una care nu ne poate vătăma pe noi care, chipurile, spunem că ne rugăm și căutăm mântuirea, după cum vedem că învață unii astăzi și sunt crezuți de mulți. Cine are lucrare interioară nu acționează în iubire de sine, nu zice că cipurile sunt nimic, nu zice că pot fi luate fără nici o problemă. Să nu ne lăsăm înșelați, nu există lucrare duhovnicească cu mâna întinsă la lucrarea antihristică! Nu putem zice că de vom căuta să fim oameni duhovnicești cu nimic nu ne pot vătăma cipurile. După cum știm de la Apocalipsă se caută să se ajungă acolo încât „*nimeni să nu poată cumpăra sau vinde, fără numai cel ce are semnul sau numele fiarei, sau numărul numelui ei*” (Apoc. 13, 17).

Deci om duhovnicesc nu înseamnă ceea ce îmi închipui eu, omul duhovnicesc nu acționează în iubire de sine, ci în lepădare de sine. Nu putem zice că punem accentul pe trăirea interioară și luăm acestea că nu avem ce face. Trăire interioară înseamnă să îmbrățișăm greul, să alegem jertfa. Părintele Cleopa încă de atunci, pentru că cunoștea mersul evenimentelor, pe cei ce înțelegeau mai bine ce au de făcut, i-a binecuvântat și i-a îndreptățit să ia calea „nebuniei”, i-a binecuvântat să nu mai ia nici un fel de act și iată că au trecut atâția ani în care aceștia se bucură de purtarea de grijă a lui Dumnezeu, se învață pe ei și urmașii lor pentru vremurile grele care vor mai veni.

Deci Părintele Cleopa care învăța tot timpul după Apostolul: *supuneți-vă stăpânilor că și ele sunt de la Dumnezeu*, înțelegând că acum a venit vremea când aceste „stăpâni” au ales, mai mult decât oricând, să facă lucrare antihristică, ne învață și ne binecuvântează să ne punem la adăpost pe noi și urmașii noștri.

Deci, fără nici o teamă, acum se cade a alege mai mult a muri pentru Hristos, a trăi viața întru frica lui Dumnezeu, lepădați de lume și uniți cu Dumnezeu în Sfântă Biserică Sa, așa după cum vedem că ne învață acest Sfânt Apostol.

„*lubiților, zice, rogu-vă ca pe niște nemernici și străini să vă feriți de poștele cele trupești care se oștesc asupra sufletului; petrecerea voastră avându-o bună întru neamuri, ca, întru care vă clevetesc pe voi ca pe niște făcători de rău, din faptele voastre cele bune văzând, să slăvească pe Dumnezeu în ziua cercetării. Deci supuneți-vă la toată omeneasca zidire pentru Domnul, ori împăratului, ca celui ce este mai presus, ori domnilor, ca celor ce sunt de el trimiși spre izbânda făcătorilor de rău și spre lauda făcătorilor de bine: Că așa este voia lui Dumnezeu, ca bine făcând, să înfrânați necunoștința oamenilor celor fără de minte, ca cei slobozi și nu ca și cum ați avea slobozenia acoperământ răutății, ci ca robii lui Dumnezeu*” (1Petru 2, 11-16).

E clar, supunere se cade „*celor ce sunt de El trimiși spre izbânda făcătorilor de rău și spre lauda făcătorilor de bine*”. Cunoaștem și din *Viețile Sfinților* că Sfinții nu s-au supus tuturor împăraților, nu au dat tuturor cezarilor ce au vrut și tocmai așa s-au mântuit. Și noi în vremurile de acum nu ne putem îndreptăți că o supunere fără discernământ. Acum cei răi sunt ajutați să facă rău și cei buni sunt scoși de răi. Acum unii îndreptățindu-se cu supunerea își fac „*acoperământ răutății*”.

Deci lucru lămurit se arată că dacă până acum s-au mântuit cei ce au ieșit din mijlocul lumii și s-au oșebit, cu mult mai mult avem nevoie astăzi să facem acest lucru. Sfântul Apostol Pavel zice:

„*Că voi sunteți biserica lui Dumnezeu celui viu, precum a zis Dumnezeu: Voi locui întru ei și voi umbla întru ei, și voi fi lor Dumnezeu și ei îmi vor fi Mie norod. Pentru aceea ieșiți din mijlocul lor și vă osebiți, zice Domnul, și de necurăție să nu vă atingeți; și Eu vă voi primi pe voi. Și voi fi vouă întru Tată, și voi veți fi Mie spre fii și fiuce, zice Domnul atotțitorul*” (2Cor. 6, 16-18). Și Sfântul Apostol Iacov zice: „*Supuneți-vă, drept aceea, lui Dumnezeu, stați împotriva diavolului, și va fugi de la voi, apropiați-vă de Dumnezeu și se va apropia de voi*” (Iacov 4, 7-8).

Vedem că la Apocalipsă nu ni se arată că ni se cere lepădare de credință, lepădare de Dumnezeu, chiar înainte de punerea pecetii cu 666 a lui Antihrist, ci se arată că se cere închinare la fiara care mai înainte „*a deschis gura sa spre hulă asupra lui Dumnezeu, ca să hulească numele Lui și cortul Lui, și pe cei ce locuiesc în cer*” (Apoc. 13, 6). Iar această acceptare a semnului fiarei cei mai mulți o primesc îndreptățindu-se că nu pot să vândă și să cumpere și acceptarea ei este închinare la ea.

Deci lepădarea de credință, de Biserică, se lucrează mai dinainte în sufletele oamenilor. Cine acceptă de acum hulele care se fac în duhul fiarei împotriva Bisericii și a lui Dumnezeu, cine nu se îngrijește a fi în unitatea credinței în Biserică, părăsit fiind de Har, lepădat de credință se duce de „*bună voie*”, constrâns fiind de situație, neavând răbdare, nevrând să se jertfească, nevrând să se lepede de sine, văzând că „*nu va putea să vândă și să cumpere*” și primește semnul fiarei cu care crede că se poate descurca. Deci cine este indiferent față de credință, acceptă ușor semnul fiarei și acceptându-l se închină ei.

Așadar, ne trebuie mare atenție. De unde știm noi că tocmai primirea actului de identitate cu cip, fără de care este arătat că nu vom putea face nimic, ca și cum l-am avea în loc de cap și de mâna dreaptă, nu este semnul fiarei? Cine nu înțelege acum ce duh și ce oameni țin să introducă aceste cipuri și de ce? Oricât de mari și de multe îndreptățiri ar arăta aceștia ei rămân tot robi ai duhului lui antihrist, iar noi de vrem să fim liberi și să ne mântuim nu ne rămâne decât a ne înarma cu răbdarea. „*Aici este răbdarea și credința sfinților*” (Apoc. 13, 10). Adică, acum și aici suntem chemați să dovedim credința noastră prin răbdare. Să nu ne amăgim așteptând alte vremuri în care să dăm dovadă că nu ne lepădăm de credință, că nu ne însemnăm cu semnul fiarei, acum e vremea noastră de mântuire. Acum este vremea noastră, să ne salvăm prin unirea cu Dumnezeu pe noi înșine, pe urmașii și aproapele nostru. Conștienți fiind că nu suntem în stare decât a ne lepăda, de vom alege de acum a ne lepăda de sine, a ne lua crucea și a ne uni cu Dumnezeu, prin credința Bisericii, vom putea vedea biruința Lui în noi și în lume. De ne vom lăsa amăgiți de diavolul, care ne poate amăgi prin iubirea de sine și prin unii din cei de aproape ai noștri care ne pun tot felul de vini și de motive nu vom putea face nimic.

De unele „certuri” și „dezbinări” nu ne putem izbăvi, ele se întâmplă fără să vrem noi, acestea l s-au întâmplat și Mântuitorului nostru. Despre Domnul Dumnezeu și Mântuitorul nostru Iisus Hristos lumea spunea că este eretic și că are drac (Ioan 8, 48), că îl are pe „*veelzevul, domnul dracilor*” (Matei 9, 34; 12, 24; Marcu 3, 22; Luca 11, 15), că este „*veelzevul*” (Matei 10, 25) „*și cârtire multă era pentru Dânsul între noroade*” și era învinuit și este că „*amăgește norodul*” (Ioan 7, 12) și multe învinuiri i se aduceau și i se aduc. Iar noi acum căutând să ne lepădăm de lume și să ne unim cu El nu avem cum să scăpăm de ele. Domnul ne-a atenționat să nu ne lăsăm amăgiți de cei de aproape ai noștri, de lume, cu nici un chip.

„*Să nu socotiți, zice, că am venit să pun pace pe pământ; n-am venit să pun pace, ci sabie. Că am venit să despart pe om de tatăl său și pe fiică de mama sa și pe noră de soacra sa. Și vrăjmași omului, casnicii lui*” (Matei 10, 34-35). „*Dacă pe stăpânul casei l-au numit veelzevul, cu cât mai vărtos pe casnicii lui? Deci nu vă temeți de dânșii, că nimic nu este acoperit, care să nu se descopere, și ascuns, care să nu se cunoască*” (Matei 10, 25-26).

Pentru aceste vremuri și Sfântul Efrem Sirul ne-a pregătit zicând:

„*Va fi trebuință de un suflet curajos, care va putea sa-și păstreze viața în mijlocul ispitelor acestora. Căci dacă un om se dovedește a fi chiar și în mică măsură nepăsător va fi ușor de biruit și va fi robit semnelor răutății și fiarei cele viclene*”<sup>341</sup>.

Deci este nevoie să fim atenți, să ne lepădăm de lume ca să nu fim „*robiți semnelor răutății și fiarei cele viclene*”. Lumea este cu treaba ei, sau mai bine zis nu mai știe care este treaba ei, robește vrăjmașului, noi, cu ajutorul lui Dumnezeu, să ne vedem de treaba noastră. Suntem chemați să ne pocăim, să ne unim voia cu voia lui Dumnezeu spre mântuirea noastră și a apropielului nostru.

Nouă ne este lămurit că numai Sfânta Cruce făcută cu nepăsare și iubire de sine pe fețele noastre și pe actele de identitate nu ne izbăvește de robia celui viclean. Numai lepădându-ne de sine, îmbrățișând greul, jertfindu-ne, alegând mai bine a muri decât a ne face părtași lucrării antihristice, decât a ne lepăda în vreun fel de Hristos, deci cinstind Sfânta Cruce a Domnului cu adevărat, cu ea, asemenea Lui, prin El, vom învinge.

După cum arată Părintele Cleopa și toți Sfinții, nu greutățile care ne vin de pe urma faptului ca nu acceptăm lucrarea antihristică sunt necazul, de acestea ar trebui să ne bucurăm căci ne duc la mântuire, necazul este lepădarea de credință, este pierderea harului Duhului Sfânt, este

<sup>341</sup> Apostazia și antihristul după învățăturile Sfinților Părinți, Sfântul Efrem Sirul, Cuvânt pentru a doua venire a Domnului, sfârșitul lumii și venirea lui antihrist, p. 230.

despărțirea de Dumnezeu și pogorârea în iad cu dracii.

Avem nevoie să ne rugăm tot timpul lui Dumnezeu să ne izbăvească de înșelarea care caută să pună stăpânire pe noi, să ne izbăvească de iubirea de sine, de viclenie care pune stăpânire pe noi când ne îndreptăm și nu dă voie Harului și puterii lui Dumnezeu să lucreze în noi.

În deznădejdea noastră, adică convinși că nu putem nimic, de ne vom pune nădejdea în Dumnezeu care ne-a mântuit și ne mântuiește în Trupul lui Hristos – Biserica, vom vedea izbăvirea. Iar de va fi așa de greu, după cum este prorocit, încât să nu mai avem posibilitatea să ajungem așa ușor la o Sfântă Liturghie, la vreo biserică, pentru că vor fi căzute în apostazie, căutând sincer mântuirea și preferând mai bine moartea decât să ne lepădăm de Dumnezeu în vreun fel, Harul Bisericii va fi cu noi oriunde și nu ne va lipsi de împărtășirea Dumnezeieștilor Taine.

Așa ne-a pregătit Părintele Cleopa, cu cuvintele Sfinților Părinți și ale Sfinției sale, de Dumnezeu insuflate:

**„Să nu ne speriem! Noi una să știm: că Piatra Hristos este temelie Bisericii și porțile iadului nu o vor birui.” „Să nu vă temeți când se vor înmulți vrăjmașii Bisericii! Că și în vremea sfârșitului și oricând Hristos va sprijini pe cei credincioși”.**

*Dumnezeului nostru slavă în Biserica cea întru Hristos Iisus  
în toate neamurile veacului veacurilor. Amin.*



Strădania omului nu e îndestulătoare, dacă omul nu se bucură de ajutorul cel de sus; și iarăși: nu câștigăm nimic de pe urma ajutorului de sus dacă nu ne străduim

Ziditor ne este, mai cu seamă în aceste vremuri, când se tăgăduiește unitatea Bisericii – Trupul lui Hristos și se acceptă că este mântuire și în afara Ei, când se lucrează lepădarea de credință de vom lua aminte la acest cuvânt al Sfântului Ioan Gură de Aur.

„Și una și alta, zice, o arată Iuda și Petru. Iuda s-a bucurat de mult ajutor, dar nu i-a folosit, pentru că n-a voit și nici nu și-a adus partea lui de strădanie; Petru s-a străduit, dar a căzut, pentru că nu s-a bucurat de nici un ajutor de sus. Din acestea două se împletește virtutea: din ajutorul cel de sus și din strădania noastră. De aceea, vă rog, nici să nu dormiți, lăsând totul pe seama lui Dumnezeu, dar nici, străduindu-vă și muncind, să socotiți că toate faptele voastre se datoresc numai ostenețelor voastre. Dumnezeu nu vrea să fim nepăsători; de aceea nu face El totul; dar nici nu vrea să fim îngâmfăți; de aceea n-a lăsat totul în puterea noastră, ci, înlăturând ce este vătămător și dintr-o parte și din alta, ne-a lăsat ce ne este de folos. Aceasta este pricina că a lăsat pe verhovnicul apostolilor să cadă, smerindu-l; și așa l-a îmboldit spre mai mare dragoste. „Că celui ce i s-a iertat mai mult, va iubi mai mult” (Luca 7, 47).

Să ne supunem, dar, totdeauna lui Dumnezeu și să nu ne împotrivism Lui, chiar dacă par cuvintele lui Dumnezeu potrivnice judecății și vederilor noastre; să punem cuvântul Lui mai presus

de judecățile și vederile noastre. Așa să facem și când ne împărtășim cu sfintele taine. Să nu ne uităm numai la materia ce ne stă înaintea ochilor, ci să avem în minte permanent cuvintele Domnului. Cuvântul Lui nu înșeală niciodată, pe când simțurile ne înșeală ușor. Cuvântul Lui n-a fost niciodată dezmințit, pe când simțurile noastre de foarte multe ori greșesc. Când cuvântul Lui spune: „*Acesta este trupul Meu*”, să ascultăm și să credem și să vedem trupul Lui cu ochii sufletului. Hristos nu ne-a dat nouă ceva material, ci, în lucrurile materiale, toate sunt duhovnicești. Tot așa și cu taina botezului; botezul se face printr-un lucru material - apa -, dar se săvârșește ceva duhovnicesc - nașterea și reînnoirea. Dacă ai fi fost fără de trup, ți-ar fi dat daruri netrupești; dar pentru că sufletul este împletit cu trupul, ți-a dat cele spirituale în cele materiale. Câți oameni nu spun azi: „Aș fi voit să-l văd chipul Lui, statura Lui, încălțăminte Lui!” Iată îl vezi, te atingi de El, îl mănânci! Dorești să-l vezi hainele Lui? Dar El Se dă pe El însuși ție nu numai să-L vezi, ci chiar să te atingi de El, să-L mănânci, să-L primești înăuntrul tău. Nimeni să nu se apropie cu scârbă, nimeni să nu se apropie cu pași șovăitori. Toți să fim înflăcărați, toți să fim cu sufletele clocotitoare, toți să fim cu mințile treze. Dacă iudeii mâncau cu zel pastele stând în picioare, cu încălțăminte în picioare și cu toiegele în mâini, cu mult mai mult noi trebuie să fim veghetori. Ei trebuiau să meargă în Palestina; tu însă trebuie să mergi în cer.

De aceea trebuie să fim totdeauna veghetori. Nu e mică pedeapsa pentru cei ce se împărtășesc cu nevrednicie. Adu-ți aminte cât te-ai revoltat împotriva vânzătorului, împotriva răstignitorilor. Caută, dar, să nu te faci și tu vinovat de trupul și sângele lui Hristos! Iudeii au junghiat prea sfântul trup, dar tu îl primești într-un suflet murdar, după ce ai primit atâtea binefaceri. Domnul nu S-a mulțumit numai să Se facă om, să fie pălmuit și junghiat, ci să Se și unească cu noi; ne-a făcut trup al Lui nu numai prin credință, ci chiar în realitate. Decât cine trebuie să fie mai curat cel ce se împărtășește cu această jertfă? Nu trebuie să fie, oare, mai curată decât raza soarelui mâna celui care taie acest trup, gura care se umple de focul cel duhovnicesc, limba care se înroșește cu sângele cel prea înfricoșător? Gândește-te la cinstea cu care ai fost cinstit! Gândește-te la ce fel de masă iei parte! Ne hrănim și ne unim cu Acela de Care îngerii se cutremură văzându-L, pe Care nici nu îndrăznesc să-L privească fără frică din pricina străfulgerării Lui; ajungem trup și sânge al lui Hristos. „*Cine va grăi puterile Domnului? Cine va face auzite toate laudele Lui?*” (Ps. 105, 2). Care păstor hrănește oile sale cu mădularele lui? Dar pentru ce vorbesc de păstor? Sunt mame care, după ce au născut, dau de multe ori pe copiii lor să fie hrăniți de alte mame. Hristos însă n-a îndurat lucrul acesta, ci însuși ne hrănește cu propriul Lui sânge și prin toate Se unește strâns cu noi. Uită-te, te rog, S-a născut din ființa noastră!

- Dar aceasta n-are legătură cu toți oamenii.

- Are totuși legătură cu toți oamenii. Dacă Dumnezeu a venit la firea noastră, atunci negreșit a venit la toți oamenii; iar dacă a venit la toți oamenii, atunci a venit și la fiecare.

- Dar atunci cum se face că n-au cules toți folosul venirii lui Hristos?

- De aceasta nu-i de vină El, Care a luat pentru toți fire omenească, ci cei care n-au voit. Prin Sfintele Taine ale Sfintei Euharistii El Se unește cu fiecare din credincioși; pe cei pe care i-a născut îi hrănește cu trupul Lui; nu-i dă altuia să-i hrănească, ca să te convingi iarăși, și prin aceasta, că a luat trupul tău.

Așadar să nu ne trândăvim de vreme ce suntem învredniciți de o atât de mare dragoste și cinste. Nu vedeți pe copii cu câtă grabă se îndreaptă spre sânul mamei lor, cu câtă râvnă își înfig buzele în sân? Tot cu atâta grabă să ne apropiem și noi de masa aceasta, de sânul potirului cel duhovnicesc; dar, mai bine spus, să sugem harul Duhului cu mai multă râvnă decât copiii de lapte. O singură durere să simțim, aceea de a nu ne împărtăși cu această hrană. Tainele din fața noastră nu sunt fapte ale puterii omenești. Domnul, Care le-a săvârșit atunci la cina aceea, Același le săvârșește și pe acestea acum. Noi preoții nu suntem decât slujitorii; El este Cel ce le sfîntește și le preface. Nici un Iuda să nu fie aici! Nici un iubitor de argint! Dacă nu ești ucenic, pleacă! Masa aceasta nu-i primește pe unii ca aceștia. „*Cu ucenicii Mei vreau să fac Paștele!*” (Matei 26, 18) a spus Domnul. Masa aceasta este masa aceea de la Cina cea de Taină, într-o nimic mai prejos. N-a făcut-o pe aceea Hristos, iar pe aceasta un om. Nu, ci și pe aceasta tot El. Acesta este foisorul acela unde era El cu ucenicii Lui atunci (Luca 22, 12). De acolo a plecat la Muntele Măslinilor (Matei 26, 30). Să plecăm și noi de aici spre mâinile săracilor. Munte al Măslinilor este locul unde sunt săracii. Mulțimea de săraci sunt măslini sădiți în casa lui

Dumnezeu, care picură untdelemnul de care avem nevoie dincolo, pe tărâmul celălalt, untdelemnul pe care l-au avut cele cincisecizeci fecioare înțelepte, pe când celelalte fecioare, pentru că nu l-au luat de aici, au pierit (Matei 25, 1-13). Acest untdelemn să-l luăm când intrăm aici în biserică, ca să întâmpinăm pe Mire cu candelile aprinse. Acest untdelemn să-l luăm și când ieșim de aici. Nici un om cu inimă de piatră să nu se apropie de sfintele taine, nici unul care-i crud și nemilos, nici unul care-i cu totul necurat.

Cuvintele acestea vi le spun și vouă care vă împărtășiți și vouă celor ce împărtășiți. Este de neapărată trebuință să vi se spună și vouă, ca să împărțiți aceste daruri cu multă băgare de seamă. Nu mică vă va fi osânda dacă îngăduiți să se împărtășească de la această masă cineva pe care-l știți cu vreun păcat. Sângele lui Hristos din mâinile voastre se va cere. De-ar fi general, de-ar fi mare dregător, de-ar fi chiar cel cu diadema pe cap, oprește-l dacă se apropie cu nevrednicie! Tu ai mai multă putere decât el. Dacă ți s-ar fi încredințat să ai grijă de curățenia apei unui izvor din care bea o turmă și ai vedea că vine la apă o oaie plină toată de noroi la gură, n-ai lăsa-o să se aplece să bea, ca să nu tulbure izvorul; aici însă nu ți s-a încredințat izvorul unei ape, ci izvorul sângelui și al Duhului. Și când îi vezi pe unii că se apropie, deși au păcate mai murdare decât pământul și noroiul, nu te revolți și nu-i oprești? Ce iertare mai poți avea? Pentru aceasta v-a cinstit Dumnezeu pe voi, preoților, cu această cinste, ca să-i deosebiți pe unii de alții. Aceasta e vrednicia voastră; aceasta-i trăinicia voastră, aceasta-i toată cununa voastră, nu ca să umblați într-o haină albă și strălucitoare.

- Dar de unde știu eu pe cutare și pe cutare?

- Nu vorbesc de cei pe care nu-i cunoști, ci de cei pe care-i cunoști.

Vrei să-ți spun ceva mai înfricoșător? Nu e atât de mare grozăvia să fie aici cei îndrăciți, cât de mare grozăvie e să fie aici aceia cei despre care Pavel spunea că au călcat în picioare pe Hristos, că au socotit ceva de rând sângele Testamentului și au batjocorit harul Duhului” (Evr. 10, 29). Cel care păcătuiește și se apropie de sfintele taine este mai rău decât un îndrăcit, îndrăciții, pentru că sunt stăpâniți de demoni, nu sunt pedepsiți; aceștia însă pentru că se apropie cu nevrednicie sunt dați osândeii veșnice. Așadar nu numai pe aceștia să-i alungăm, ci pe toți pe care-i vedem că se apropie cu nevrednicie. Nimeni să nu se împărtășească, dacă nu-i ucenic! Nici un Iuda să nu se împărtășească, ca să nu pătească ce-a pățit Iuda. Trup al lui Hristos este și mulțimea aceasta. Vezi, dar, ca tu, care împărtășești cu sfintele taine, să nu mănii pe Stăpân dacă nu cureți trupul acesta! Vezi să nu-i dai sabie în loc de hrană! Dacă un om nevrednic vine din neștiință să se împărtășească, oprește-l, nu te teme! Teme-te de Dumnezeu, nu de om! Dacă te temi de om, vei fi disprețuit de om. Dar dacă te temi de Dumnezeu, vei fi respectat și de om. Dacă nu îndrăznești să oprești de la sfânta împărtășanie pe unul nevrednic, adu-l la mine. Nu-i voi îngădui o astfel de îndrăzneală. Mai degrabă mă voi despărți de suflet decât să împărtășesc cu sângele Stăpânului pe un nevrednic; mai degrabă îmi voi răspândi sângele meu decât să împărtășesc cu sângele acesta atât de înfricoșător pe unul care nu merită. Nu ai nici o vină dacă nu cunoști pe cel nevrednic, deși l-ai cercetat cu de-amănuntul. Cele ce ți le-am spus, le-am spus de cei pe care-i cunoști. Dacă vom îndrepta pe cei pe care-i cunoaștem, Dumnezeu ni-i va face cunoscuți repede și pe cei pe care nu-i cunoaștem. Dar dacă îngăduim să se împărtășească cei pe care-i cunoaștem că sunt păcătoși, pentru ce să ne mai facă Dumnezeu cunoscuți pe cei pe care nu-i cunoaștem? Nu spun cuvintele acestea ca să oprim de la împărtășire pe oameni, nici ca să-i alungăm din biserică, ci ca să-i aducem la Sfânta împărtășire după ce s-au îndreptat, ca să ne dăm silința să-i îndreptăm. Așa vom face îndurător și pe Dumnezeu. Vom găsi mulți oameni care să se împărtășească cu vrednicie și vom primi și mare răsplată și pentru râvna noastră și pentru grija ce o purtăm de alții, pe care facă Dumnezeu ca noi toți să o dobândim, cu harul și cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia slava în vecii vecilor. Amin<sup>342</sup>.

<sup>342</sup> Părinți și Scriitori Bisericești (PSB 23), Omilii la Matei, Omilia LXXXII, pp. 934-937.



Dumnezeu-Tatăl, prin Duhul Său Cel Sfânt, să-i învrednicească de curățire, de luminare și îndumnezeire, să-i bucure cu mântuirea Sa, în Biserica – Trupul lui Hristos, Fiul și Cuvântul Lui, pe toți cei ce au ajutat și ajută la corectarea și tipărirea acestei cărți, pe toți cei pomeniți de ei în smeritele lor rugăciuni și pe noi pe toți. Amin. Cei ce se vor folosi de această carte sunt rugați să-i pomenească și pe cei care au contribuit la apariția ei.

Slavă lui Dumnezeu pentru toate!